

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om kommunala pensioner och lag om införande av lagen om kommunala pensioner

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en ny lag om kommunala pensioner, i vilken samlas det gällande innehållet i den nuvarande lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare samt den kommunala pensionsanstaltens pensionsstadga, som utfärdats med stöd av lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare.

Avsikten är att föra över de bestämmelser om pensionsskydd som nu ingår i den kommunala pensionsanstaltens pensionsstadga till lagnivå utan att pensionsskyddets innehåll ändras. Bestämmelserna om pensionsanstaltens utlämnande, erhållande och hemlighållande av uppgifter har förts över till propositionen sådana de lyder i regeringens proposition med förslag till ändring av bestämmelserna om erhållande, utlämnande och hemlighållande av uppgifter inom den privata, den statliga och den kommunala sektorns pensionssystem samt ändring av vissa andra bestämmelser i lag. Dessutom föreslås att det stiftas en separat lag om införande av lagen

om kommunala pensioner med bestämmelser om pensionsskyddet för tiden före de föreslagna lagarnas ikraftträdande samt om pensionsrätter som skyddats i samband med tidigare ändringar.

I samband med stiftandet av lagen om kommunala pensioner och lagen om införande av den upphävs lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare samt den kommunala pensionsanstaltens gällande pensionsstadga. Den nuvarande pensionsstadgans bestämmelser om tilläggs-pension skall fortfarande tillämpas på tjänsteinnehavare och arbetstagare som är födda före 1940. Om eventuellt annat tilläggs-pensionsskydd skall bestämmas i en ny tilläggs-pensionsstadga, till vilken även överförs de bestämmelser om ekonomiskt stöd inom det nuvarande tilläggs-pensionssystemet som förblir i kraft.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att de har antagits och blivit stadfästa.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	2
ALLMÄN MOTIVERING.....	3
1. Inledning.....	3
Utvecklingen av KTAPL:s innehåll	3
Utvecklingen av pensionsstadgans innehåll	5
2. Nuläge	7
2.1. Lagstiftning	7
2.2. Bedömning av nuläget	8
3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen	10
4. Propositionens ekonomiska verkningar.....	10
5. Beredningen av propositionen	10
6. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll	10
I det följande beskrivs de viktigaste aktuella reformprojekten.	11
DETALJMOTIVERING.....	12
1. Lagförslag.....	12
1.1. Lagarnas uppbyggnad.....	12
1.2. Lag om kommunala pensioner	14
1 kap. Lagens syfte och tillämpningsområde	14
2 kap. Pensionsskydd.....	15
3 kap. Pensionsrätt.....	16
4 kap. Fastställande av pensioner.....	23
5 kap. Familjepension.....	33
6 kap. Ansökan om pension och förhandsbeslut.....	38
7 kap. Sista pensionsanstalt	39
8 kap. Utbetalning av pension.....	40
9 kap. Finansiering av pensionsskyddet	46
10 kap. Förvaltning.....	48
11 kap. Lämnande och erhållande av uppgifter	49
12 kap. Ändringssökande.....	53
13 kap. Särskilda bestämmelser	57
1.3. Lag om införande av lagen om kommunala pensioner	58
2. Närmare bestämmelser	61
3. Ikraftträdande.....	62
4. Lagstiftningsordning	62
LAGFÖRSLAGEN.....	63
om kommunala pensioner.....	63
om införande av lagen om kommunala pensioner.....	106

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

I samband med att lagen om pension för arbetstagare (395/1961, APL) stiftades aktualiserades också behovet av att revidera pensionsskyddet inom den offentliga sektorn, dvs. kommunerna och staten. APL gällde inte alla tjänsteförhållanden och inte heller kommunala arbetsförhållanden, om de enligt kommunens egen pensionsstadga gav rätt till ett pensionsskydd åtminstone i nivå med APL.

Det allmänna pensionsskyddssystemet enligt APL avvek i vissa avseenden avsevärt från de pensionssystem som staten och kommunerna hade utvecklat för sina tjänstemän och arbetstagare. Av denna anledning tillsatte statsrådet den 5 oktober 1961 en kommitté som fick i uppdrag att undersöka och lägga fram förslag till sådana ändringar som skulle behövas i statens och kommunernas pensionssystem med beaktande av de allmänna pensionsskyddssystemens utveckling i vårt land.

Det hade blivit nödvändigt att skapa ett centraliserat pensionssystem för alla kommuners och kommunalförbunds tjänsteinnehavare och arbetstagare. Av flera orsaker ansågs det dock inte ändamålsenligt att deras pensionsskydd ordnades enligt det allmänna arbetspensionssystemet:

- kommunernas och kommunalförbundens ställning som offentligrättsliga samfund ansågs medföra att det system som gällde privata arbetsgivare och arbetstagare inte som sådant lämpade sig för pensioner som beviljades på grundval av kommunala anställningsförhållanden,

- pensionsskyddsarrangemangen i kommunerna och kommunalförbunden hade långa traditioner, som inte helt kunde ignoreras,

- pensionsskyddet har varit bättre än inom den privata sektorn och i huvudsak bestämts enligt samma principer som pensionsskyddet för statliga tjänsteinnehavare och befattningshavare,

- tjänsteinnehavarna och arbetstagarna hade inte deltagit i utgifterna för pensionerna.

Det ansågs också ändamålsenligt att inom

den kommunala sektorn behålla en viss självbestämmanderätt inom ramen för den kommunala självstyrelsen med avseende på såväl pensionsskyddets materiella innehåll som förvaltningen av pensionssystemet. Lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare gavs den 30 april 1964 (202/1964, KTAPL).

När lagen stiftades beaktades de principer som följts i arbetspensionslagarna för den privata sektorn, vilka trätt i kraft tidigare. Kommunernas och kommunalförbundens ställning som offentligrättsliga samfund medförde dock att det system som gällde privata arbetsgivare och deras arbetstagare inte som sådant ansågs lämpa sig särskilt väl för arrangemang gällande pensioner som beviljas på grundval av kommunala tjänste- och arbetsförhållanden. KTAPL blev en s.k. ramlag som i fråga om pensionsskyddet fick endast en bestämmelse om miniminivån på det obligatoriska pensionsskyddet. Till övriga delar gavs rätten att besluta om pensionsskyddets materiella innehåll i enlighet med den kommunala självstyrelsen åt det förvaltningsorgan som utövar pensionsanstaltens beslutanderätt.

Utvecklingen av KTAPL:s innehåll

Under den tid KTAPL har varit i kraft har det gjorts ett flertal ändringar i lagen som har lett till att lagens struktur har förändrats jämfört med den ursprungliga ramlagen. När lagen trädde i kraft gavs kommunernas och de dåvarande kommunalförbundens tjänsteinnehavare och arbetstagare rätt att fortfarande välja ett pensionsskydd enligt den egna arbetsgivarens pensionsstadga. Valet skulle meddelas senast före utgången av 1966 till medlemssamfundet. Senare fogades till KTAPL bestämmelser som gav dem som gjort valet möjlighet att börja omfattas av KTAPL.

Enligt den ursprungliga bestämmelsen i KTAPL skulle grundpensionsskyddet uppfylla minimikraven enligt APL. Med inrikesministeriets tillstånd kunde man dock avvika från dessa krav. KTAPL har senare ändrats i

detta avseende så att grundpensionsskyddet enligt lagen till sitt belopp åtminstone skall motsvara pensionsskyddet enligt de i APL stadgade grunderna och så att personer som omfattas av lagen har rätt till pensionsskydd även på grundval av avslutade anställningsförhållanden.

År 1977 fogades till lagen en bestämmelse om ekonomiskt stöd som betalas efter en kommunal tjänsteinnehavares eller arbetstagares död. Det ekonomiska stödet kan utgöra en del av tilläggspensionsskyddet. Det är frivilligt för medlemssamfunden att höra till det och de kan själva bestämma var de ordnar förmånen.

Tidigare tillämpades KTAPL inte alls på arbetstagare anställda hos Kommunernas pensionsförsäkrings medlemssamfund vilka omfattas av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/1962, KAPL). Det blev möjligt för dessa arbetstagare att börja omfattas av tilläggsskydd enligt KTAPL genom en ändring av KTAPL år 1977. Samtidigt blev det möjligt att fatta pensionsbeslut oberoende av att personen har lämnat in en ansökan om en primär förmån på grund av olycksfall, militärskada eller trafikskada, genom att Kommunernas pensionsförsäkring gavs rätt att kräva in pension som eventuellt utbetalts till för stort belopp av det försäkringsbolag som betalar den primära förmånen.

Ursprungligen omfattades tjänsteinnehavare och arbetstagare anställda hos kommuner och kommunalförbund av pensionsskyddet enligt KTAPL. Kommunala föreningar kan om de så vill bli medlemssamfund i pensionsanstalten. Senare ändrades lagen så att aktiebolag som helt ägs av medlemssamfund om de så vill kan bli medlemssamfund i pensionsanstalten. Till att börja med gällde denna rätt inte aktiebolag som upprätthåller elverk. Denna begränsning har senare slopats. Numera kan även aktiebolag som upprätthåller yrkesläroanstalter och yrkeshögskolor ansluta sig som medlemssamfund till Kommunernas pensionsförsäkring, om minst 90 procent av aktierna ägs av pensionsanstaltens medlemssamfund. Lagen tillämpas numera även på Kommunernas garanticentrals arbetstagare.

År 1987 fogades till KTAPL bestämmelser

om grundande av en pensionsansvarsfond vid den kommunala pensionsanstalten. Överföringarna till pensionsansvarsfonden ingår i medlemssamfundens betalningsandelar för pensionsanstaltens utgifter. Till lagen fogades också bestämmelser om pensionsanstaltens investeringsdelegation, som har till uppgift att årligen godkänna generalplanen för investeringsverksamheten. I lagen bestäms också om investeringsdelegationens sammansättning. Bestämmelsen har senare ändrats så att löntagarorganisationernas representanter, som ursprungligen benämndes sakkunniga, har blivit ordinarie medlemmar. Bestämmelserna om investeringsverksamheten har också ändrats så att när investeringar görs skall deras säkerhet, avkastning och likviditet tryggas samt investeringarna göras diversifierade.

De flexibla pensionsformerna infördes inom det kommunala pensionssystemet vid ingången av juli 1989. Till KTAPL fogades då bestämmelser om förtidspensionsnämnden och val av yrkesbaserad pensionsålder. Bestämmelserna om rätten att välja ändrades senare så att den yrkesbaserade pensionsåldern var i kraft endast till utgången av 1995. Då förkortades också valtiden så att den utgick vid utgången av 1996.

År 1991 fogades till KTAPL bestämmelser om rehabilitering, som tillsammans med bestämmelserna i pensionsanstaltens pensionsstadga motsvarar de andra arbetspensionssystemens bestämmelser om rehabilitering.

Pensionsskyddet enligt KTAPL gällde till en början endast tjänsteinnehavare och arbetstagare som var anställda hos medlemssamfunden. Lagen har senare ändrats så att den också tillämpas på familjevårdare som ingått uppdragsavtal med en kommun eller samkommun samt s.k. närståendevårdare som ingått avtal enligt 27 b § socialvårdslagen (710/1982). När den separata lagen om pension för kommunala förtroendevalda upphävdes 1992 började KTAPL omfatta även kommunala förtroendevalda.

I samband med totalreformen av det kommunala pensionsskyddet ändrades KTAPL så att ett medlemssamfund efter 1992 inte längre kan ordna tilläggspensionsskydd för andra tjänsteinnehavare och arbetstagare än sådana som är födda 1939 eller tidigare. Pensions-

skyddet för andra bestäms enbart enligt grundpensionsskyddet.

Från ingången av 1994 fogades till KTAPL bestämmelser om löntagarnas pensionsavgift. Avgiften uppbärs av alla personer som omfattas av KTAPL. Till lagen fogades också bestämmelser om att en del av pensionsanstaltens utgifter kan fördelas på medlemsamfunden i förhållande till de pensionsutgiftsandelar som på basis av anställningar hos respektive medlemsamfund betalats under finansåret.

KTAPL har också kompletterats med procedurbestämmelser om behandlingen av pensionsärenden. Vid behandlingen av pensionsärenden iakttas i huvudsak de centrala principerna i lagen om förvaltningsförfarande (598/1982). Till lagen har också fogats bestämmelser om förfarandet med rättelseyrkande och pensionsanstaltens självrättelse.

KTAPL:s bestämmelser om tillsynen över pensionsanstalten har också ändrats så att pensionsanstalten är skyldig att till staten betala en avgift för täckande av kostnaderna för tillsynen över anstalten. Tillsynen över pensionsanstalten ankommer på inrikesministeriet. Tillsynen över planeringen av pensionsanstaltens finansieringsverksamhet och över dess placeringsverksamhet har dock uppdragits åt Försäkringsinspektionen, som rapporterar till inrikesministeriet.

Enligt de ursprungliga bestämmelserna i KTAPL kunde pensionsanstaltens medlemsamfund inte ordna på tjänste- eller arbetsförhållande grundat pensionsskydd för sina tjänsteinnehavare och arbetstagare på något annat sätt än enligt KTAPL. Bestämmelserna ändrades senare så att medlemssamfunden har möjlighet att teckna icke forbundna pensionsförsäkringar för sina tjänsteinnehavare och arbetstagare hos livförsäkringsbolagen.

Enligt KTAPL söks ändring i Kommunernas pensionsförsäkrings pensionsbeslut hos Kommunernas pensionsnämnd. Tidigare överklagades pensionsnämndens beslut hos högsta förvaltningsdomstolen. KTAPL ändrades senare så att nämndens beslut överklagas hos försäkringsdomstolen, varvid även bestämmelser om behandlingen av ärenden i försäkringsdomstolen fogades till KTAPL. År 1998 överfördes dessa bestämmelser till

lagen om försäkringsdomstolen (14/1958).

Till KTAPL har också fogats bestämmelser som gör det möjligt att överföra pension som intjänats på grundval av lagen till Europeiska gemenskapernas pensionssystem.

Utvecklingen av pensionsstadgans innehåll

Sedan den kommunala pensionsanstaltens pensionsstadga godkändes har den också ändrats ett otal gånger. När den kommunala pensionsanstaltens delegation godkände pensionsstadgan den 31 december 1964, konstaterades redan då att pensionsstadgan inte är slutgiltig, utan man kommer att bli tvungen att ändra den rätt snabbt. Sålunda ändrades pensionsstadgan första gången redan 1966. En del av ändringarna berodde på ändringar som godkänts i APL, t.ex. införandet av en inkomstgräns i anställningsförhållanden som berättigar till pension samt ändringar gällande bestämmandet av den pensionsgrundande lönen. Dessutom godkändes i pensionsstadgan en förteckning över yrkesbeteckningar för tillämpningen av yrkesbaserad pensionsålder.

Följande år fogades till pensionsstadgan bestämmelser om familjepension inom grundpensionsskyddet. Dessa bestämmelser ändrades nästan helt 1990 i samband med arbetspensionssystemets familjepensionsreform.

Samma år fogades till pensionsstadgan bestämmelser om rehabilitering som även de ändrades 1991 i samband med rehabiliteringsreformen så att de började motsvara förmånerna enligt andra arbetspensionslagar.

År 1971 ändrades den fyra månader långa väntetiden i anställningsförhållanden som berättigar till pension till en månad. Från ingången av 1989 började anställningsförhållanden som är kortare än en månad sammanslås under vissa förutsättningar. Väntetiden slopades helt genom den ändring som trädde i kraft vid ingången av 1988, varefter pension intjänas för varje dag i arbete.

År 1971 trädde också bestämmelser om arbetslöshetspension i kraft. Arbetslöshetspension kunde i början erhållas endast enligt grundpensionsskyddet. Bestämmelserna ändrades 1998 så att arbetslöshetspensionsskyddet också blev en del av tilläggs pensions-

skyddet. Förutsättningarna för erhållande av arbetslöshetspension har ändrats 1993 varefter förutsättningen för erhållande av arbetslöshetspension har varit det maximala antalet dagar med arbetslöshetsdagpenning och minst fem års tjänstgöring under de senaste 15 åren samt rätt till återstående tid. Kravet på återstående tid slopades vid ingången av 2000 varvid också den pensionsandel som intjänats för återstående tid togs bort från själva pensionen.

Pensionstillväxten enligt grundpensions-skyddet ändrades första gången 1975, då den ändrades från en procent till en och en halv procent om året. Tillväxten ändrades dock redan från ingången av 1977 till två procent, tills den genom en ändring som trädde i kraft vid ingången av 1993 återgick till 1,5 procent i överensstämmelse med APL.

Bestämmelserna om fastställande av den pensionsgrundande lönen ändrades alltså första gången redan 1966 från den genomsnittliga månadsinkomsten beräknad på det senaste årets inkomster till medeltalet av de två åren med den bästa inkomstnivån under de fyra senaste kalenderåren. De två bästa åren ändrades till de två mittersta åren vid ingången av 1979. Från ingången av 1989 ändrades hela systemet så att man börja beräkna den pensionsgrundande grundande separat för varje anställningsförhållande, medan den tidigare hade bestämts på grundval av lönerna i det sista anställningsförhållandet för alla kommunala anställningsförhållanden. Då trädde också bestämmelser som gäller tekniskt avbrott i anställningsförhållandet i kraft, dvs. möjlighet att beräkna den pensionsgrundande lönen separat för olika perioder av samma anställningsförhållande, om anställningen har omvandlats från deltid till heltid eller tvärtom. Bestämmelserna gällande s.k. automatiskt avbrott trädde i kraft vid ingången av 1994 och de gäller avslutande av anställningsförhållanden som varat mer än 10 år för tjänsteinnehavare och arbetstagare som fyllt 54 år. Bestämmelserna gällande själva den pensionsgrundande lönen ändrades genomgripande vid ingången av 1996, då man övergick till att bestämma den pensionsgrundande lönen på grundval av de 10 senaste årens inkomster.

Vid ingången av 1982 blev sjukförsäkring-

ens dagpenning primär i förhållande till pensionen, när bestämmelserna gällande invalidpensionernas utbetalningstidpunkt ändrades i överensstämmelse med reformen. Bestämmelser gällande förhöjning av fördröjd pension trädde i kraft vid ingången av 1986.

Inom den privata sektorn infördes 1986 bestämmelser om individuell förtidspension och förtida ålderspension och året därpå kom bestämmelser om deltidspension. Statsrådet tillsatte den 3 januari 1985 en pensionsålderskommitté för den offentliga förvaltningen som skulle utreda på vilket sätt det vore möjligt att ta in motsvarande flexibla pensionsarrangemang i den offentliga sektorns pensionsbestämmelser samt vilka behov av ändringar i pensioneringssystemet detta skulle medföra. Som resultat av kommitténs arbete fogades de flexibla pensionsformerna till pensionsstadgan och slopades det yrkesbaserade pensionsålderssystemet. Ändringarna trädde i kraft vid ingången av juli 1989. Därefter har den nedre åldersgräns som utgör villkor för erhållande av individuell förtidspension samt deltidspension ändrats och tidigareläggningsprocenten sänkts.

En genomgripande pensionsreform genomfördes vid ingången av 1993 och 1995. Betänkandet av pensionskommittén 1990 (kommittébetänkande 1991:41), som statsrådet tillsatt för att utreda en långsiktig utveckling av pensionspolitiken, innehåller förslag som gäller den offentliga sektorn. Kommittén föreslog att villkoren för erhållande av pension och fastställandet av pensionen inom den offentliga sektorns arbetspensionssystem ändras i överensstämmelse med minimivillkoren för APL så att åldern för ålderspension blir 65 år, tillväxtprocenten 1,5 procent om året och den målsatta pensionen 60 procent av den pensionsgrundande lönen.

Reformen bereddes i kommunernas pensionskommission och den genomfördes i två steg så att fr.o.m. ingången av 1993 ändrades pensionsskyddet i alla anställningsförhållanden som började vid den tidpunkten och senare. I anställningsförhållanden som började vid den tidpunkten och senare blev den allmänna pensionsåldern 65 år. Arbetstagare som var födda före 1940 skyddades helt från denna ändring. De behöll rätten till det tidigare tilläggspensionsskyddet, om villkoren

för erhållande av tilläggspension uppfylldes. Även pensionsåldern för dem som omfattades av de yrkesbaserade pensionsåldrarna skyddades så att om en person vid ingången av juli 1989 hade stått i ett fortlöpande anställningsförhållande bibehöll han eller hon rätten att välja pensionsålder, men i anställningsförhållanden som började 1993 och senare blev pensionsåldern 65 år.

Det andra steget i reformen genomfördes vid ingången av 1995 varvid pensionstillväxten för alla andra utom de helt skyddade, dvs. de som är födda före 1940, ändrades i överensstämmelse med minimivillkoren enligt APL. Den allmänna pensionsåldern steg till 65 år. För de helt skyddade förblev pensionsåldern oförändrad. Pensionsåldern ändrades direkt till 65 år dock bara för dem som är födda efter 1959 och som inte omfattats av yrkesbaserad pensionsålder. För övriga skyddades den gamla allmänna pensionsåldern på 63 år, så att om anställningen är fortlöpande fram till pensionsfallet beräknas en vägd pensionsålder på grundval av anställningsförhållanden före och efter 1995 så att tiden före 1995 vägs med 63 år och tiden därefter med 65 år. För dem som omfattas av yrkesbaserad pensionsålder och som valt detta pensionssystem beräknas pensionsåldern på grundval av de tidigare lägre pensionsåldrarna och 65 år.

2. Nuläge

2.1. Lagstiftning

Eftersom KTAPL i tiden stiftades som en s.k. ramlag, intogs i lagen endast de oundgängliga bestämmelser som ansågs nödvändiga för att införa ett centraliserat kommunalt pensionsarrangemang. Pensionsskyddet omfattar enligt lagen grund- och tilläggspensionsskydd, av vilka grundpensionsskyddet är obligatoriskt. I lagen bestäms att lagen tillämpas på kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare och den har bestämmelser om nivån för grundpensionsskyddet, som är obligatoriskt för alla. Enligt 3 § 2 mom. KTAPL skall grundpensionsskyddet, som omfattar ålders-, invalid-, arbetslöshets- och familjepensionsskydd, till sitt belopp åtmin-

stone motsvara pensionsskyddet enligt de i lagen den 8 juli 1961 om pension för arbetstagare stadgade grunderna. Grundpensionsskyddet skall ordnas så att om tjänste- eller arbetsförhållande upphör före pensionsfallet förlorar inte tjänsteinnehavaren eller arbetstagaren eller hans förmånstagare sin rätt till grundpension på grund av detta tjänste- eller arbetsförhållande med anledning av senare pensionsfall. Tillämpningen av pensionsskyddet är enligt KTAPL begränsad så att det inte omfattar sådana tjänsteinnehavare och arbetstagare i kommuner och samkommuner om vilkas pensionsskydd bestäms särskilt. En sådan grupp kommunalt anställda är t.ex. grundskolornas och gymnasiernas lärare, som fortfarande omfattas av lagen om statens pensioner (280/1966, StPL). Övergången till det kommunala pensionssystemet har dock redan börjat och gäller för närvarande de lärare som inleder ett nytt anställningsförhållande efter 1998 och som är födda efter 1969. Senare har till lagen fogats bestämmelser om pensionsskydd för familje- och närstående-vårdare samt förtroendevalda. I övrigt bestäms om pensionsskyddet i den kommunala pensionsanstaltens pensionsstadga.

Dessutom innehåller KTAPL bestämmelser om pensionsanstaltens förvaltning och beslutanderätt samt om sammansättningen av pensionsanstaltens delegation och styrelse. Lagen har också bestämmelser om förtidspensionsnämnden, pensionsansvarsfonden och investeringsdelegationen. I KTAPL bestäms om medlemsamfundet och deras betalningsandelar för att bekosta pensionsskyddet. Likaså finns där bestämmelser om löntagarnas pensionsavgift. I lagen bestäms om sökande av ändring i pensionsanstaltens beslut, såväl administrativa beslut som pensionsavgöranden. Den innehåller bestämmelser om Kommunernas pensionsnämnd, pensionsanstaltens skyldighet att behandla besvär som rättelseyrkande och överföring av ärenden till pensionsnämnden eller försäkringsdomstolen för behandling. KTAPL innehåller också bestämmelser om rättande av sak- och skrivfel.

Bestämmelser som gäller pensioner är bestämmelserna om återkrav av pension om betalats utan grund samt Kommunernas pensionsförsäkrings regressrätt hos andra försäkringsanstalter i vissa situationer samt be-

stämmelserna gällande principen om sista pensionsanstalt. KTAPL innehåller bestämmelser gällande pensionsanstaltens rätt att få och skyldighet att lämna uppgifter till den del de avviker från bestämmelserna i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999). De bestämmelser som gäller tjänsteinnehavare och arbetstagare har att göra med valrätten. I lagen ingår bestämmelser om den rätt att fortfarande välja den egna kommunens pensionssystem som gavs när lagen trädde i kraft samt bestämmelser gällande val av yrkesbaserat pensionsålderssystem. Där bestäms också om möjligheten att överföra intjänad pension till EG:s pensionssystem.

För att få till stånd ett enhetligt pensionsskydd ingår i lagen också ett förbud för medlemssamfundet att ordna lagstadgad pension för sin personal på något annat sätt än det som föreskrivs i KTAPL. Ett undantag utgör icke förbundet pensionsskydd som ordnas enligt prövning.

Enligt lagen godkänner pensionsanstaltens delegation ett reglemente för pensionsanstalten, vilket innehåller de utöver lagens bestämmelser erforderliga allmänna bestämmelserna om pensionsanstaltens organisationsform och verksamhet. Reglementet underställs inrikesministeriet för fastställelse. Delegationen godkänner också pensionsanstaltens räkenskapsstadga, instruktionen för byrån samt den i 3 § 1 mom. nämnda pensionsstadgan.

Pensionsstadgan innehåller alla andra bestämmelser gällande det materiella pensionsskyddet. Avsikten var från första början att pensionsstadgans bestämmelser om grundpensionsskyddet skall följa bestämmelserna om det allmänna arbetspensionsskyddet. Däremot försökte man ordna det frivilliga tilläggspensionsskyddet så att det tillsammans med grundpensionsskyddet ungefär skulle motsvara de pensionsarrangemang som fanns i kommunerna när lagen trädde i kraft.

I pensionsstadgan bestäms om olika pensionsslag och villkoren för att erhålla dem, om anställningsförhållanden som berättigar till pension, om fastställandet av pension samt om ansökan om och utbetalning av pension. Pensionsstadgan och KTAPL bildar till-

sammans en helhet, vars innehåll motsvarar bestämmelserna i APL med undantag av bestämmelserna om försäkringsskyldighet och fördelning av den privata sektorns avgifter samt bestämmelserna om pensionsskyddcentralen och dess uppgifter. I KTAPL behövs inga bestämmelser om försäkringsskyldighet eftersom den personal som är anställd hos medlemssamfundet automatiskt hör till lagens tillämpningsområde. I och med de ändringar som beskrivs i inledningen motsvarar det nu gällande kommunala pensionsskyddet till stor del pensionsskyddet enligt APL. Ett undantag utgör definitionen arbetsoförmåga i yrket och rätten till pension i fråga om vissa tider utan lön. I samband med ändringen 1995 skyddades dessutom pensionsförmåner som är bättre än pensionsskyddet enligt APL för dem som står i fortlöpande kommunalt anställningsförhållande fram till pensionsfallet. Dessa pensionsförmåner har att göra med pensionsåldern, pensionstillväxten för tiden före 1995 samt pensionernas maximibelopp.

I den kommunala pensionsanstaltens reglemente bestäms om medlemmarna i pensionsanstaltens delegation, dess beslutförhet, beslutsfattande, ordinarie sammanträden och delegationens uppgifter. I reglementet ingår motsvarande bestämmelser även om pensionsanstaltens styrelse. Dessutom finns där bestämmelser om pensionsanstaltens byrå, ekonomi, räkenskapsperiod, tillsyn och revision, förtidspensionsnämnden, investeringsdelegationen samt förfarandet när ett medlemssamfund ansluter sig till pensionsanstalten.

I slutet av 2001 omfattades 450 000 personer av pensionsskyddet enligt KTAPL. Pension betalades till 251 000 personer och pensionsutgifterna uppgick till sammanlagt 1 821 milj. euro (10 825 milj. mark). Mätt med antalet försäkrade är Kommunernas pensionsförsäkring Finlands största pensionsanstalt.

2.2. Bedömning av nuläget

Det enhetliga kommunala pensionssystemet skapades för ungefär 40 år sedan. Då var målet att få de kommunalanställda att börja

omfattas av ett enhetligt pensionssystem som motsvarade det allmänna pensionsskyddet, att samordna de olika kommunernas tidigare gällande egna pensionsarrangemang samt att behålla den kommunala självstyrelsen och det egna ekonomiska ansvaret. Systemet har fungerat bra i praktiken. Det har inte förekommit några problem med avseende på medlemssamfunden eller pensionstagarna vid verkställandet av pensionsskyddet. Även den finansiella basen har stärkts tack vare den fondering som påbörjats.

Finlands grundlag trädde i kraft vid ingången av mars 2000 och dess 80 § förutsätter att bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter skall utfärdas genom lag. Av denna anledning kan det nuvarande systemet, där det bestäms om det kommunala pensionsskyddet i en pensionsstadga som delegationen fastställt, inte längre komma i fråga, utan de materiella bestämmelserna om det kommunala pensionsskyddet måste överförs till lagnivå.

När pensionsskyddet ordnades beaktades den kommunala självstyrelsen så att beslutanderätten när det gäller pensionsskyddets materiella innehåll utövas av pensionsanstaltens delegation. Till sitt belopp skall pensionsskyddet dock motsvara åtminstone grundpensionsskyddet enligt APL. Den kommunala självstyrelsen anses dock inte utgöra något hinder för att även de kommunalanställdas grundpensionsskydd regleras i lag.

När det finländska arbetspensionssystemet skapades var en grundläggande princip att bygga upp det skilt för varje sektor. Man har allmänt taget var nöjd med systemet eftersom det har fungerat effektivt och tack vare sin uppbyggnad kunnat beakta de olika sektorernas särdrag och specialbehov. Sålunda är det inte heller ändamålsenligt att avstå från denna princip i samband med den reform som nu skall genomföras.

Finansieringen av de olika sektorernas pensionssystem har skötts på olika sätt. Det kommunala pensionssystemet är trots fonderingen ett fördelningssystem, dvs. respektive års utgifter täcks med samma års inkomster. Strävan med fonderingarna är endast att skapa en tillfällig buffert, så att ökningen i pensionsavgifterna kan utjämnas i synnerhet när

de stora åldersklasserna går i pension. Beslut om det belopp som överförs till fonden fattas skilt för varje år. Detta penningbelopp är inte på något sätt tekniskt beroende av det nya pensionsansvar som uppkommer det året. Det är inte ens möjligt att retroaktivt ändra på finansieringssystemet, som kommunerna gemensamt ansvarar för, eftersom det inte är möjligt att fördela redan uppkomna ansvar på dem som orsakat dem eller att genomföra de därav föranledda kommunvisa överföringarna av medel.

Fonderingen inom APL-systemet baserar sig på principen om delvis fondering. Där fonderas arbetstagarvis en del av det pensionsansvar som uppstår respektive år för att användas i sinom tid när arbetstagaren i fråga går i pension. Sålunda är fondernas utveckling inte tidsmässigt bunden till någon viss tidsperiod, utan de tillväxer och upplöses kontinuerligt.

Förutom skillnaden i fråga om fondering finns det inom de olika systemen sektorvisa skillnader i pensionsskyddet, som det vore skäl att behålla även i framtiden. Att stifta en gemensam pensionslag för alla sektorer är sålunda inte någon önskvärd eller ens genomförbar lösning.

Privata arbetsgivare har möjlighet att påverka arbetspensionsförsäkringen så att pensionsförsäkringen så bra som möjligt motsvarar respektive företags behov och förhållanden. När pensionsskydd ordnas enligt APL har de tre alternativ att välja mellan. Arbetsgivaren kan teckna en försäkring hos ett arbetspensionsförsäkringsbolag för sina arbetstagare, grunda en pensionskassa enligt lagen om pensionskassor (1164/1992) eller grunda en pensionsstiftelse enligt lagen om pensionsstiftelser (1774/1995). En central förutsättning för den kommunala sektorns gemensamma ekonomiska ansvar och upprätthållandet av ett eget kommunalt pensionssystem är att alla kommuner och samkommuner hör till KTAPL-systemet. Ett sådant system garanterar att de kommunala pensionerna betalas ut samt erbjuder betydande nytta för placeringsverksamheten, eftersom det inte behövs någon separat soliditetsmekanism. Dessutom blir de administrativa kostnaderna rätt låga jämfört med det differentierade APL-systemet.

3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

När det gäller det kommunala pensionssystemet finns bestämmelser om pensionsskyddet i såväl KTAPL som i pensionsanstaltens pensionsstadga. Bestämmelserna är fördelade så att största delen av de materiella bestämmelserna om pensionsskyddet finns i pensionsanstaltens pensionsstadga. Att ändra det kommunala pensionssystemet så att de bestämmelser som påverkar individens ställning finns på lagnivå, förutsätter att bestämmelsernas nuvarande uppbyggnad förändras. Det mest ändamålsenliga resultatet uppnås, om hela regelverket gällande det kommunala pensionsskyddet omgrupperas i den föreslagna lagen. Samtidigt är målet också att klarlägga den helhet som bildas av alla de ändringar som gjorts under årens lopp.

I propositionen föreslås att de nu gällande bestämmelserna och föreskrifterna i KTAPL och den kommunala pensionsanstaltens pensionsstadga överförs till den nya lagen utan att deras materiella innehåll ändras. Däremot är målet med den nya lagens kapitelindelning att bilda klara helheter och på så sätt underlätta lagens tillämplighet och läsbarhet. Reformen innefattar också vissa tekniska förbättringar.

4. Propositionens ekonomiska verkningar

Propositionen innehåller inga pensionsreformer. Där föreslås endast att bestämmelserna i Kommunernas pensionsförsäkrings pensionsstadga överförs till den nya lagen om kommunala pensioner, i vilken även samlas KTAPL:s nuvarande bestämmelser, samt att en lag om införande av lagen om kommunala pensioner stiftas. Lagarna har sålunda ingen inverkan på pensionstagarnas ställning. Av ovan nämnda orsaker har lagarna inte heller några kommunalekonomiska eller statsekonomiska verkningar och inga ekonomiska verkningar för det kommunala pensionssystemet.

5. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteupp-

drag vid inrikesministeriet. Beredningen baserar sig på det förarbete som utförts av Kommunernas pensionsförsäkrings byrå och de diskussioner som byrån fört med företrädare för de kommunala huvudavtalsorganisationerna.

Utlåtande om propositionen har begärts av justitieministeriet, finansministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, pensionsskyddscentralen, Kommunfackets union KFU rf, Finlands Kommunförbund rf, Tjänstemännens förhandlingsorganisation TFO rf, AKAVA-OS rf, Förhandlingsorganisationen för Teknik och Grundsärvic FKT ry samt Arbetspensionsförsäkrarna TELA.

Ingen av de myndigheter som yttrat sig över ärendet har framställt anmärkningar angående propositionens materiella innehåll. Dock förbehåller sig löntagarorganisationerna rätten att göra anmärkningar i samband med den fortsatta beredningen av ärendet.

Propositionen har granskats av justitieministeriets laggranskningsbyrå.

6. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Som bäst är flera allmänna innehållsmässiga ändringar i pensionslagstiftningen aktuella liksom en reform av systemet för sökande av ändring i utkomstskyddet och av förvaltningsprocesslagen. Det kommer också att stiftas en ny förvaltningslag. Dessutom är en överföring av regleringen gällande kommunala anställningsförhållanden till lagnivå aktuell. Regeringens proposition gällande erhållande, utlämnande och hemlighållande av uppgifter inom den privata, den statliga och den kommunala sektorn (RP 8/2002 rd), vars innehåll har kunnat beaktas i denna proposition, behandlas som bäst i riksdagen. Riksdagen behandlar också en regeringsproposition gällande en utvidgning av kretsen av pensionsanstaltens medlemssamfund (RP 65/2002 rd).

Alla ovan nämnda projekt inverkar på denna regeringsproposition. Regeringen anser det dock inte ändamålsenligt att vänta på att dessa lagprojekt som mognar vid olika tidpunkter den ändring som grundlagen förut-

sätter blir klara, eftersom detta oskäligen skulle skjuta upp. Under uppskovet kunde det dessutom dyka upp nya omständigheter som skulle skjuta upp propositionen ytterligare. Avsikten är också att sådana kompletterande propositioner som de parallellt framskridande lagändringarna förutsätter avläts till riksdagen, om de tidsmässigt sammanfaller med riksdagsbehandlingen av denna proposition. I annat fall föreläggs de riksdagen senare som separata regeringspropositioner.

I det följande beskrivs de viktigaste aktuella reformprojekten.

Arbetsmarknadens centralorganisationer fattade den 12 november 2001 ett principbeslut gällande utvecklande av arbetspensionerna inom den privata sektorn. Målet för avtalet är att göra de ändringar i arbetspensionssystemet som behövs för att senarelägga den genomsnittliga åldern för avgång med pension med 2–3 år och anpassa pensionsystemet till den kontinuerliga ökande genomsnittliga livslängden. Avsikten är att ändringarna i huvudsak skall träda i kraft vid ingången av 2005, men en del av ändringarna torde genomföras redan vid ingången av 2003. Pensionsreformen inverkar bl.a. på systemet med förtidspension, avgången med ålderspension, pensionsåldern, pensionstillväxten, bestämmandet av den pensionsgrundande lönen samt rehabiliteringsverksamheten. Inverkan och behovet av motsvarande ändringar med avseende på det kommunala pensionssystemet utreds under 2002 och nödvändiga ändringsförslag bereds. Regeringen har till riksdagen avlåtit en proposition med förslag till lagar om ändring av bestämmelserna om deltidspension och individuell förtidspension i arbetspensionslagarna för den privata sektorn samt i folkpensionslagen (RP 45/2002 rd).

I betänkande 2001:9 av kommittén för ändringssökande i utkomststödsärenden föreslås att systemen för sökande av ändring skall förenhetligas inom olika social- och pensionssystem. Reformen skulle också omfatta sökande av ändring i den kommunala pensionsanstaltens pensionsbeslut. Om dessa ändringar genomförs inverkar de också på de bestämmelser om sökande av ändring och om

Kommunernas pensionsnämnd som föreslås i denna proposition.

Regeringen har till riksdagen avlåtit en proposition med förslag till förvaltningslag och till lag om ändring av förvaltningsprocesslagen (RP 72/2002 rd). Avsikten är att lagarna skall träda i kraft vid ingången av 2004. Propositionen i fråga inverkar också på denna proposition, eftersom förvaltningslagen som sådan kommer att gälla den kommunala pensionsanstalten i egenskap av offentlig myndighet. När propositionen förverkligas, kommer de hänvisningar till tillämpningen av principerna i lagen om förvaltningsförfarande som ingår i denna proposition inte att behövas. Det blir inte heller längre nödvändigt med separata bestämmelser om beslutsfattande och rättande av fel i beslut.

En kommission för kommunala tjänsteinnehavares rättsliga ställning tillsatt av inrikesministeriet har utarbetat ett förslag till en regerings proposition med ett förslag till en lag om kommunala tjänsteinnehavare samt till en lag om ändring av kommunallagen (komittébetänkande 2002:6). I förslaget har samlats i mån av möjlighet författningarna gällande kommunala tjänsteinnehavare och de kommunala tjänstestadgorna samt utretts behoven av komplettering och översyn med beaktande av grundlagens bestämmelser. De ändringar som utgående från förslagen görs i lagstiftningen om kommunala tjänsteinnehavare inverkar direkt även på ställningen hos tjänsteinnehavarna vid pensionsanstalten, eftersom på dem av gammalt har tillämpats motsvarande bestämmelser för den kommunala sektorn, t.ex. lagen om kommunala tjänsteinnehavares anställningstrygghet (484/1996).

Regeringen har till riksdagen avlåtit en separat proposition med förslag till lag om ändring av 1 § KTAPL (RP 65/2002 rd) så att som medlemssamfund till kommunala pensionsanstalten kan ansluta sig också ett sådant aktiebolag, av vars aktier högst 10 procent kan ägas av även andra än kommunala pensionsanstaltens medlemssamfund. För närvarande är detta möjligt endast för aktiebolag som upprätthåller yrkesläroanstalter och yrkeshögskolor. Ändringsförslaget skall beaktas när denna proposition behandlas i riksdagen.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

1.1. Lagarnas uppbyggnad

Överföringen av bestämmelserna om det kommunala pensionssystemets pensionskydd föreslås gå till så att det stiftas en helt ny lag, som innehåller de gällande bestämmelserna i såväl KTAPL som i den kommunala pensionsanstaltens pensionsstadgas gällande bestämmelser. Vissa av pensionsstadgans tekniska bestämmelser tas dock inte in i lagen. I lagen föreslås bemyndigande att bestämma om dem genom inrikesministeriets förordning. De tidigare bestämmelserna har överförts till lagen antingen som sådana eller så har det tekniska skrivsättet förtydligats dock utan att bestämmelsens syfte har ändrats. I motiveringen beskrivs endast bestämmelsernas innehåll men inte de ändringar som i tiden gjorts i dem och inte heller motiveringen till dem.

Lagen är indelad i 13 kapitel. Paragraferna är grupperade så att lagen bildar en logisk helhet. De gällande pensionslagarna har inte som sådana använts som modell för uppbyggnaden, eftersom lagen avviker från t.ex. APL i det avseendet att den förslagna lagen även innehåller bestämmelser som gäller pensionsanstaltens förvaltning. Ursprungligen stiftades även APL avsiktligt som en ramlag, och lagen innehöll endast centrala bestämmelser medan detaljerna ingick i föreskrifter på lägre nivå. Så småningom började allt mindre detaljer tas in i APL och detta har med tiden gjort lagen krånglig och svårläst. Även av denna anledning är inte ändamålsenligt att använda den som förebild för den nya lagens uppbyggnad.

I den kommunala pensionsstadgan bestäms för närvarande om olika gränobelopp, av vilka de flesta ansluter sig till de inkomster som en pensionstagare får ha under tiden för vissa pensioner. Det föreslås att dessa överförs till den nya lagen med de belopp som i tiden godkändes i pensionsstadgan. Om de skulle omvandlas till dagens pengar, skulle det leda till att deras värde på grund av senare indexförhöjningar avviker från det ursprungliga.

Eftersom motsvarande gränobelopp ingår i andra arbetspensionslagar vore det önskvärt att gränobeloppen även i denna lag förblir lika stora som i de andra. Gränobeloppen har godkänts i pensionsstadgan olika år, varför de inte ens sinsemellan motsvarar samma års indexnivå. För att det skall vara lättare för pensionstagarna och pensionsökandena att själva i lagen ta reda på vilket års nivå gränobeloppen följer föreslås att detta årtal anges i samma paragraf som penningbeloppet och inte i lagen om införande av den nya lagen.

I lagens 1 kap. regleras lagens syfte och tillämpningsområde. Kapitlet innehåller 5 paragrafer, av vilka största delen har överförts från KTAPL. I kapitlet regleras lagens syfte, den kommunala pensionsanstaltens medlemssamfund, lagens tillämpningsområde och begränsningar av tillämpningsområdet. Begränsningarna av tillämpningsområdet anges för närvarande i pensionsstadgan. Som en helt ny bestämmelse föreslås definitioner av de vanligaste pensionstermerna.

I 2 kap. bestäms om pensionskyddet. Kapitlet innehåller fyra paragrafer som alla har överförts till den nya lagen från KTAPL. I kapitlet bestäms om de olika slagen av pensionskydd, om grundpensionskydd och rehabiliteringsförmåner, om det eventuella tilläggspensionskydd som Kommunernas pensionsförsäkring erbjuder samt om möjligheten att ordna icke förbundet tilläggspensionskydd hos privata livförsäkringsbolag.

I 3 kap. bestäms om pensionsrätten. Kapitlet innehåller 30 paragrafer som alla har överförts från den nuvarande pensionsstadgan. I kapitlet definieras de olika pensionslagen och förutsättningarna för deras erhållande. Bestämmelserna om familjepension ingår i ett separat kapitel. I det tredje kapitlet finns dessutom bestämmelser om grunderna för indragning av olika pensioner och när de börjar på nytt. Om de olika pensionsformerna bestäms i ordningen ålderspension, deltids-pension, rehabiliteringsförmåner, invalidpensioner och arbetslöshetspension.

I 4 kap. bestäms om fastställandet av pensioner. Detta är det kapitel i lagen som innehåller flest paragrafer, 38 stycken. Innehållet

har överförts till lagen från den nuvarande pensionsstadgan. I kapitlet bestäms om intjänande av pension, förtidsminskning, beloppet av olika pensioner samt beloppet av rehabiliteringsförmånerna, arbetspensionstillägg, till pension berättigande anställning, återstående tid, när ett anställningsförhållande börjar och slutar, parallella anställningsförhållanden, tekniskt och automatiskt avbrott i anställningsförhållandet, pensionsgrundande lön, begränsning och samordning av pensioner samt indexförhöjning.

Bestämmelserna om familjepension föreslås bli överförda till 5 kap. De separata bestämmelserna om familjepension samlas i ett kapitel, så att pensionssökanden och pensionstagaren lättare skall hitta bestämmelserna om pensionsrätt och utbetalning av pension. Bestämmelserna om utbetalning och indragning av familjepension skiljer sig i vissa avseenden från bestämmelserna om andra pensioner, så att då de ingår i samma kapitel som övriga bestämmelser om familjepension uppkommer inga överlappningar med bestämmelserna om andra pensionsslag. På bl.a. utbetalning av familjepension som ett engångsbelopp samt förhöjning och återkrav av pension tillämpas däremot samma bestämmelser som på andra pensionsslag. Kapitlet innehåller 19 paragrafer som har överförts till lagen från den nuvarande pensionsstadgan. I kapitlet bestäms om förmånsåtagare, förmånstagare, pensionens storlek, pensionsjämkning, samordning av familjepension, när familjepensionen börjar och slutar samt engångsbetalning av efterlevandepension.

I 6 kap. föreslås bestämmelser om ansökan om pension och förhandsbeslut om pension. Kapitlet innehåller fem paragrafer där det bestäms om ansökan om pension, bilagor till ansökan, skyldigheten att meddela beslut samt förhandsbeslut om pensionsrätt, individuell förtidspension och delinvalidpension. Bestämmelserna överförs till lagen från pensionsstadgan.

Bestämmelserna om s.k. sista pensionsanstalt föreslås bli överförda till 7 kap. Också detta kapitel innehåller fem paragrafer. I dessa bestäms om den sista pensionsanstaltens uppgifter, bestämmande av sista pensionsanstalt samt den förhandlingsskyldighet som föregår beslutsfattande. För närvarande ingår

alla dessa bestämmelser i KTAPL.

I 8 kap. ingår bestämmelser som gäller utbetalning av pension. I kapitlet finns 23 paragrafer som innehåller bestämmelser om när pensionen börjar betalas ut, retroaktiv utbetalning av pension, engångsbetalning, inställande av pensionsbetalning, när utbetalningen av pension upphör, återkrav av pension som betalats till för stort belopp, dröjsmålsförhöjning, utbetalning av pension till någon annan än pensionstagaren, överföring eller pantsättning av pension samt retroaktiv rätt att få ersättning från en försäkringsanstalt för pension som betalats till för stort belopp. Största delen av bestämmelserna överförs till detta kapitel från pensionsstadgan, med undantag av bestämmelserna om betalning till för stort belopp och överföring av pension samt rätt till retroaktiv ersättning. Dessa bestämmelser ingår för närvarande i KTAPL.

Lagens 9 kap. gäller finansieringen av pensionsskyddet. Det innehåller sex paragrafer som alla överförs till denna lag från KTAPL. I kapitlet bestäms om medlemsamfundens betalningsandel, tillsynsavgift, löntagarnas pensionsavgift, indrivning av avgiften, pensionsansvarsfonden samt fördelningen av den sista pensionsanstaltens kostnader.

I 10 kap. föreslås bestämmelser om pensionsanstaltens förvaltning. Det innehåller sju paragrafer som alla föreslås bli överförda till lagen från KTAPL. I kapitlet bestäms om den kommunala pensionsanstalten, de organ som utövar dess beslutanderätt, byrån, pensionsombudet, förtidspensionsnämnden samt investeringsdelegationen.

Lagens 11 kap. gäller lämnande och erhållande av uppgifter. Det har sju paragrafer som alla med undantag av en överförs till lagen från KTAPL. I kapitlet bestäms om pensionsanstaltens rätt att få och lämna uppgifter, pensionssökandens och pensionstagarens skyldighet att lämna uppgifter, medlemsamfundens skyldighet att lämna uppgifter, teknisk anslutning och skyldigheten att informera om utlämnande av uppgifter.

Bestämmelserna om ändringssökande föreslås bli överförda till 12 kap. Kapitlet innehåller 11 paragrafer som alla överförs till kapitlet från KTAPL. I kapitlet bestäms om sökande av ändring i pensionsanstaltens beslut, Kommunernas pensionsnämnd, besvär rätt

och besvärstid, besvärsförbud, pensionsanstaltens självrättelse, sökande av ändring i den sista pensionsanstaltens beslutssammansättning, verkställande av beslut under besvärstiden, ändring av lagakraftvunna beslut och rättande av fel i beslut.

I 13 kap. ingår särskilda bestämmelser. Det har sex paragrafer som föreslås bli överförda till lagen från KTAPL. I dem bestäms om iakttagande av principerna i lagen om förvaltningsförfarande, löntagarorganisationernas förhandlingsrätt i anslutning till ändring av pensionsskyddet, samarbete mellan dem som sköter pensionsskyddet, rätt att överföra pension till Europeiska gemenskapernas pensionssystem samt pensionsanstaltens stadgor.

Det föreslås att det stiftas en separat lag om införande av lagen, som tryggar pensionsskyddet enligt de tidigare bestämmelserna till den del det är fråga om kommunal anställning före lagens ikraftträdande. I lagen om införande av den nya lagen bestäms också om lagens tillämpning på löpande pensioner, om att pensionsskyddet för tjänsteinnehavare och arbetstagare födda före 1940 som har rätt till tilläggs-pensionsskydd fortfarande skall bestämmas i enlighet med pensionsanstaltens pensionsstadga, om dem som valt det gamla kommunvisa pensionssystemet, om tillämpning av den nya lagen på anställningsförhållanden fr.o.m. ikraftträdandet samt om skyddet för pensioner som intjänats före 1995 när det gäller pensionstillväxten, pensionsåldern och pensionernas maximibelopp samt valet av yrkesbaserad pensionsålder.

1.2. Lag om kommunala pensioner

1 kap. Lagens syfte och tillämpningsområde

1 §. *Lagens syfte.* I 1 mom. definieras lagens syfte så att i lagen föreskrivs om det pensionsskydd som bestäms på grundval av kommunala arbetsförtjänster. Enligt 2 mom. ombesörjs pensionsskyddet av den kommunala pensionsanstalten, som är en självständig offentligt-rättslig inrättning. För närvarande bestäms om detta i 1 § 1 och 2 mom. KTAPL.

2 §. *Medlemssamfund.* Det föreslås att till paragrafen överförs innehållet i 1 § 3—5

mom. KTAPL, som gäller den kommunala pensionsanstaltens medlemssamfund. Enligt 1 mom. är medlemssamfund i pensionsanstalten direkt med stöd av lagen alla kommuner och samkommuner samt den kommunala pensionsanstalten och Kommunernas garanticentral.

Enligt 2 mom. kan kommunala föreningar vars medlemmar består av enbart kommuner, samkommuner, den kommunala pensionsanstalten, Kommunernas garanticentral eller föreningar som de bildat om de så vill ansluta sig som medlemssamfund till pensionsanstalten. Som medlemssamfund till pensionsanstalten kan likaså ansluta sig ett aktiebolag vars samtliga aktier ägs av kommuner, samkommuner, den kommunala pensionsanstalten, Kommunernas garanticentral, föreningar som anslutit sig som medlemssamfund till pensionsanstalten eller aktiebolag som helt och hållet ägs av ovan nämnda instanser. Villkoret för att ett aktiebolag skall få ansluta sig som medlemssamfund är att aktiebolagets bolagsordning innehåller ett förbud mot att överlåta aktierna till andra än ovan nämnda ägare. Som medlemssamfund till pensionsanstalten kan också ansluta sig ett aktiebolag vars aktier inte helt och hållet är i kommunal ägo. Ett aktiebolag som är huvudman för en yrkesläroanstalt eller en yrkeshögskola kan ansluta sig som medlemssamfund till pensionsanstalten, om dess aktier till minst 90 procent ägs av ovan nämnda medlemssamfund i den kommunala pensionsanstalten. Dessutom förutsätts att bolagsordningen innehåller ett förbud mot att överlåta mera än 10 procent av aktierna till andra än medlemssamfund. Angående anslutning som medlemssamfund bestäms i pensionsanstaltens reglemente, enligt vilket anmälan om anslutning som medlemssamfund görs till pensionsanstaltens styrelse, som bestämmer från vilken tidpunkt en förening eller ett aktiebolag kan ansluta sig som medlemssamfund till pensionsanstalten. Anmälan om utträde görs också till Kommunernas pensionsförsäkringsstyrelse.

Om en förening eller ett aktiebolag ansluter sig som medlemssamfund till pensionsanstalten, tillämpas på föreningen eller bolaget samma bestämmelser som på kommuner och samkommuner, som är medlemssamfund

med stöd av lagen. Härom bestäms i 3 mom.

3 §. *Lagens tillämpningsområde.* Lagens tillämpningsområde föreslås omfatta alla som står i tjänste- eller arbetsförhållande till medlemssamfunden. Undantag utgör de tjänsteinnehavare och arbetstagare vilkas pensionskydd regleras särskilt i någon annan arbetspensionslag. Sådana är t.ex. de lärare i kommunala grundskolor och gymnasier vilkas pensionskydd med stöd av lagen om vissa pensionsarrangemang inom undervisningssektorn (662/1998) regleras enligt StPL samt de kommunala arbetstagare i tidsbegränsade arbetsuppgifter som arbetar i branscher som lyder under KAPL.

Enligt 2 mom. skall lagen också tillämpas på familje- och närstående vårdare som har ingått avtal enligt familjevårdarlagen (312/1992) eller 27 b § socialvårdslagen med ett medlemssamfund samt medlemssamfundens förtroendevalda.

För närvarande ingår dessa bestämmelser i 1 § 6—8 mom. KTAPL.

4 §. *Allmänna definitioner.* I paragrafen definieras några begrepp som ofta förekommer i lagen. Förteckningen är inte uttömmande, utan definitioner förekommer också i paragrafexterna. I denna bestämmelse samlas de begrepp som förekommer upprepade gånger och som kan förklaras kort. Detta är en ny bestämmelse som finns varken i den nuvarande KTAPL eller i pensionsstadgan.

5 §. *Begränsningar i fråga om tillämpningen.* I paragrafen bestäms om några begränsningar av lagens tillämpningsområde. Dessa bestämmelser ingår i 1 § 1 och 7 mom. i den kommunala pensionsanstaltens nuvarande pensionsstadga. Lagen skall inte gälla kommunal anställning som har förekommit före det kalenderår då personen i fråga fyllde 14 år. Den skall inte heller gälla anställning eller förtroendeuppdrag som har vidtagit efter det att personen i fråga har fyllt 65 år. Lagen skall inte heller gälla kommunal anställning eller ett kommunalt förtroendeuppdrag som har varit i kraft under tiden pensionsfallet för en pension som omfattas av någon arbetspensionslag och tidpunkten när pensionen upphör, om tiden mellan pensionsfallet och uppnåendet av pensionsåldern, dvs. den s.k. återstående tiden, har beaktats i pensionen.

2 kap. Pensionskydd

6 §. *De olika slagen av pensionskydd.* Det föreslås att till paragrafen överförs bestämmelsen i nuvarande 2 § 1 mom. KTAPL om de olika slagen av pensionskydd, dvs. i lagen bestäms om ett pensionskydd som omfattar grundpensionsskydd och rehabiliteringsförmåner. I lagen bestäms dessutom om tilläggs-pensionsskydd som ordnas av den kommunala pensionsanstalten. Deltidspension nämns inte längre särskilt, eftersom den är en del av grundpensionsskyddet.

7 §. *Grundpensionsskydd och rehabiliteringsförmåner.* I paragrafen ingår innehållet i nuvarande 2 § 2 mom. och 19 § 1 mom. KTAPL i den mån det är nödvändigt. Enligt den tidigare bestämmelsen gäller grundpensionsskyddet alla tjänsteinnehavare och arbetstagare och det kan vara ordnat på olika sätt i anställningsförhållanden som börjat före och efter den 1 januari 1993. Eftersom lagen skall tillämpas på medlemssamfundens alla tjänsteinnehavare och arbetstagare, nämns detta inte längre särskilt, utan i paragrafen konstateras att i lagen bestäms om grundpensionsskydd och rehabiliteringsförmåner. I denna paragraf behövs ingen bestämmelse om innehållet i annorlunda pensionsskydd, eftersom grundskyddets innehåll är på samma nivå för alla som omfattas av det. Bara sådana tjänsteinnehavare och arbetstagare som är födda före 1940 omfattas av ett bättre grundpensionsskydd, och bestämmelser om skyddet för deras pensionskydd föreslås i lagen om införande av den nya lagen. I paragrafen ingår också det nuvarande förbudet i 19 § 1 mom. KTAPL mot att ordna grundpensionsskyddet för anställda eller förtroendevalda på något annat sätt än det som föreskrivs i denna lag.

Det föreslås inte att 2 § 3—5 mom. KTAPL skall tas in i lagen, eftersom lagen inte längre skall gälla det tilläggs-pensionsskydd som fanns tidigare. Det föreslås att rättigheterna för de personer som omfattats av detta tilläggs-pensionsskydd skall tryggas i lagen om införande av den nya lagen. Det behövs inte längre några särskilda bestämmelser om familje- och närstående vårdares och förtroendevaldas grundpensionsskydd, eftersom lagens bestämmelser skall gälla

även dessa personers pensionskydd.

8 §. *Tilläggs pensionskydd.* Det föreslås att innehållet i 3 § 3—5 mom. i den nuvarande lagen överförs till paragrafen. Lagen möjliggör fortfarande ett separat kommunalt tilläggs pensionskydd. Det skall vara frivilligt för medlemssamfunden att teckna skyddet. Enligt 2 mom. kan det bestämmas om tilläggs pensionskyddet i pensionsanstaltens tilläggs pensionsstadga, som i fortsättningen skall gälla endast tilläggs pensionskyddet. Innehållet i tilläggs pensionskyddet kan bestämmas enligt flera alternativ på det sätt som delegationen för pensionsanstalten bestämmer. Detta tilläggs pensionskydd skall fortfarande omfatta ett ekonomiskt stöd, som motsvarar den privata sektorns grupplivförsäkring. Det ekonomiska stödet kan omfatta ett medlemssamfunds alla tjänsteinnehavare och arbetstagare oberoende av vilken pensionslag de lyder under.

Innehållet i 3 § 1 mom. KTAPL föreslås inte ingå i den nya lagen, eftersom grundpensionskyddet inte längre till någon del regleras i pensionsstadgan. Därför behövs inte heller det tidigare 2 mom., där det bestäms om grundpensionskyddets APL-bindning. Grundpensionskyddet skall fortfarande motsvara pensionskyddet enligt APL. Eftersom det nu föreslås att grundpensionskyddet skall regleras endast genom lag och ändringarna således godkänns av riksdagen, som också beslutar om innehållet i APL, behövs bestämmelsen inte längre. Det är inte heller nödvändigt att skriva in den s.k. fribrevsprincipen, eftersom intjänat pensionskydd bibehålls även om anställningsförhållandet inte fortsätter fram till pensionsfallet.

9 §. *Tilläggs pensionskydd som ordnas någon annanstans.* Nuvarande 19 § 2 mom. KTAPL ger medlemssamfunden möjlighet att för sina anställda utöver grundpensionskyddet teckna en icke formbunden pensionsförsäkring i ett livförsäkringsbolag eller att i enskilda fall bevilja en extra pension. En bestämmelse om detta föreslås i 9 §.

3 kap. Pensionsrätt

10 §. *Pension och andra förmåner.* I 1 mom. uppräknas de pensionsformer och rehabiliteringsförmåner som tjänsteinnehavare,

arbetstagare samt familje- och närstående-vårdare har rätt till.

Det föreslås att innehållet i 12 d § 3 och 4 mom. i den nuvarande pensionsstadgan gällande förtroendevaldas rätt till pension tas in i 2 mom. Förtroendevalda skall inte ha rätt till arbetslöshetspension eller till de förtida pensionsformerna. Det skall inte heller föreligga rätt till familjepension efter förtroendevalda. Av de arvoden som förtroendevalda erhåller skall ersättningar för inkomstbortfall samt separata arvoden för viss tid berättiga till pension. Av arvoden för viss tid som berättigar till pension förutsätts att de per år uppgår till en nedre inkomstgräns som är den nedre gräns som nämns i 1 § 1 mom. 2 punkten APL multiplicerad med 12. Den nedre inkomstgränsen skall uppnås medlemsamfundsvis. År 2002 är inkomstgränsen 12 gånger 219 euro, dvs. sammanlagt 2 628 euro (12 gånger 1 302,11 mk sammanlagt 15 625,32 mk). När det gäller ersättningar för inkomstbortfall krävs inte att någon viss inkomstgräns överskrids. Beloppet justeras årligen med index enligt den första meningen i 9 § 2 mom. APL.

11 §. *Ålderspension.* Den allmänna åldern för ålderspension skall vara 65 år. För att man skall få ålderspension förutsätts att det kommunala anställningsförhållandet avslutas. Ett undantag anges i 2 mom. Om en person samtidigt har parallella anställningsförhållanden och något av dem fortgår efter att åldern för ålderspension uppnåtts, har personen i fråga rätt till ålderspension på grund av det anställningsförhållande som avslutas vid uppnådd pensionsålder och tidigare avslutade anställningsförhållanden. När pensionen fastställs beaktas inte det anställningsförhållande som fortgår. Pensionsrätt på grund av detta anställningsförhållande uppkommer när det avslutats. Av förtroendevalda förutsätts inte att förtroendeuppdraget avslutats för att de skall få ålderspension. För närvarande ingår dessa bestämmelser i 2 § 1 och 6 mom. i pensionsstadgan och för förtroendevalda i 12 d § 4 mom. i pensionsstadgan.

12 §. *Särskild ålder för ålderspension.* I paragrafen bestäms om rätt till ålderspension innan den allmänna pensionsåldern 65 år uppnås. Inom den offentliga sektorn har tidigare tillämpats pensionsåldrar som varit lägre

än 65 år samt principen att om en person fick rätt till ålderspension från något offentligt system, hade han eller hon rätt till ålderspension från samma tidpunkt även på grund av alla andra offentliga anställningsförhållanden. När man inom den offentliga sektorn övergick till den allmänna pensionsåldern 65 år, skyddades pensionsåldern för dem som stod i ett fortgående anställningsförhållande när ändringen trädde i kraft så att pensionsåldern inom den offentliga sektorns pensionsystem kan vara lägre än 65 år. Om en person har rätt till pension på grund av något offentligt system vid lägre ålder än 65 år och han eller hon också har kommunal anställning som berättigar till pension, skall han eller hon fortfarande ha rätt till pension även från det kommunala systemet vid denna samma pensionsålder.

Enligt 1 mom. 2 punkten tillämpas bestämmelsen, om en person har fått rätt till ålderspension med stöd av lagen om statens pensioner eller den lagstiftning som har samband med denna. Den lagstiftning som har samband med lagen om statens pensioner omfattar bl.a. lagen angående införande av lagen om statens pensioner (281/1966), lagen om statens pensionsfond (1372/1989), lagen om ordnande av pensionskydd i statliga anställningsförhållanden som varar kortare tid än en månad (1152/1997), lagen om vissa pensioner som skall betalas av statsmedel (382/1969) samt lagen om vissa pensionsarrangemang inom undervisningssektorn (662/1998). Den lagstiftning som har samband med lagen om statens pensioner anses omfatta även andra specialbestämmelser på lagnivå som ingår i lagstiftningen inom olika områden och som sätter normer för en till arbets- eller tjänsteförhållandet hörande rätt till pension från statens medel. Lagen om vissa pensionsarrangemang inom undervisningssektorn gäller fortfarande merparten av lärarna i grundskolorna och gymnasierna.

Enligt 2 mom. skall en förutsättning för erhållande av ålderspension vara att det kommunala anställningsförhållandet har upphört. Då betraktas pensionsåldern enligt det andra systemet som åldern för ålderspension. Bestämmelsen motsvarar 2 § 5 mom. i pensionsstadgan. Om pensionsåldrar som är lägre än 65 år inom det kommunala systemet

bestäms i lagen om införande av denna lag. Pensionsåldrar som är lägre än 65 år gäller inte förtroendevalda.

13 §. *Förtida ålderspension.* Tjänsteinnehavare och arbetstagare samt familje- och närståendevårdare kan gå i förtida ålderspension fem år innan de uppnår den egentliga pensionsåldern. Förtroendevalda skall inte kunna få förtida ålderspension. Från pensionen görs en förtidsminskning för varje månad med vilken pensionen tidigareläggs jämfört med åldern för ålderspension. I övrigt tillämpas på förtida ålderspension samma bestämmelser som på ålderspension. För närvarande bestäms om förtida ålderspension i 2 § 1 mom. i pensionsstadgan.

14 §. *Deltidspension.* Bestämmelser om erhållande av deltidspension ingår för närvarande i 13 § 1, 3 och 5 mom. i pensionsstadgan. I 1 mom. bestäms om villkoren för erhållande av deltidspension. En förutsättning för erhållande av deltidspension är att man är minst 58 år gammal. Den som ansöker om pension får inte ha någon annan pension, han eller hon skall vara i heltidsarbete tills han eller hon går i deltidspension, arbetet skall minskas och det skall föreligga rätt att på grund av heltidsarbetet räkna tiden från pensionsfallet fram till pensionsåldern som pensionstid, om han eller hon hade blivit arbetsoförmögen vid övergången till deltidspensionen. Före deltidspensionens begynnelsepunkt skall den tjänstgöring som omfattas av lagen om kommunala pensioner ha varat utan avbrott minst sex månader och under de fem senaste åren totalt minst tre år i en eller flera perioder. Som heltidsarbete betraktas arbete där arbetsförtjänsten är i genomsnitt minst fyra gånger gränsbeloppet enligt APL, dvs. 2002 minst 876 euro (5 208,44 mk). Förvärvsarbetet skall minska så att inkomsten av det är minst 35 procent och högst 70 procent av inkomsten av det tidigare heltidsarbetet. Inkomsten skall dock nå upp till en viss inkomstgräns som är samma som den minimigräns som anges i 1 § 1 mom. 2 punkten APL, dvs. 2002 minst 219 euro (1 302,11 mk). Beloppet justeras årligen med index enligt den första meningen i 9 § 2 mom. APL. Arbetstiden skall minska i samma proportion. Deltidsarbetet skall ordnas så att personen i fråga inte är borta från arbetet längre tid än

sex veckor i följd av andra skäl än semester, sjukledighet eller någon annan därmed jämförbar orsak.

Paragrafens 2 mom. innehåller ett undantag från begreppet heltidsarbete. Undantaget utgör familjevårdarna, hos vilka arbetet betraktas som heltidsarbete, om inkomsten uppgår till minst 3,5 gånger gränslöppet enligt APL, dvs. 2002 minst 766,50 euro (4 557,39 mk). Hos familjevårdarna förutsätts inte heller någon ändring i arbetstiden.

Före övergången till deltidspension förutsätts minst sex månaders kommunal tjänstgöring utan avbrott samt totalt minst tre års kommunal tjänstgöring under de fem sista åren. I 3 mom. bestäms om ett undantag från detta. Om en person i samband med kommunaliseringen av statlig verksamhet har övergått från tjänstgöring hos staten till tjänstgöring hos en kommun, beaktas den statliga tjänstgöringen i denna slutkarens om sex månader och tre år.

Enligt 4 mom. motsvarar beloppen 1966 års index 142.

Förtroendevalda har inte rätt till deltidspension.

15 §. *När deltidspension upphör och börjande på nytt.* Om en person inte längre uppfyller villkoren för deltidspension, dras pensionen in. Om personen får rätt till invalid- eller arbetslöshetspension och den beviljas för samma tid som deltidspension redan har betalats, betraktas deltidspensionen som en delbetalning av dessa pensioner.

I 2 mom. anges när deltidspensionen börjar på nytt. En person skall ha rätt att börja få en indragen deltidspension på nytt, om han eller hon på nytt uppfyller villkoren för pension. Om rätten till deltidspension börjar på nytt högst sex månader efter att den tidigare pensionen upphörde, beviljas pensionen enligt tidigare grunder, om det inte har inträffat några sådana ändringar i förvärvsinkomsterna som gör att pensionen borde räknas på nytt. För närvarande ingår dessa bestämmelser i 13 b § 1 och 2 mom. i pensionsstadgan.

16 §. *Ändring av deltidspension till ålderspension.* Deltidspension ändras på ansökan till ålderspension, när personen i fråga uppnår åldern för ålderspension och deltidsarbetet slutar. För närvarande bestäms om detta i 13 d § 1 mom. i pensionsstadgan.

17 §. *Yrkesinriktad rehabilitering.* För närvarande bestäms om yrkesinriktad rehabilitering i 8 a § i pensionsstadgan. Enligt 1 mom. beviljas rehabilitering i form av yrkesinriktad rehabilitering och målet med den är att förhindra arbetsoförmåga samt att förbättra arbets- och utkomstförmågan. I 2 mom. definieras yrkesinriktad rehabilitering. Såsom yrkesinriktad rehabilitering kan tillhandahållas rådgivning, rehabiliteringsundersökningar, utbildning som leder till arbete och yrke, arbetsträning, näringsunderstöd samt medicinsk rehabilitering som stöder yrkesinriktad rehabilitering.

I 3 mom. bestäms vem som kan få yrkesinriktad rehabilitering. Yrkesinriktad rehabilitering kan ges personer som ännu inte är pensionerade samt personer som redan har beviljats invalidpension. Förutsättningen för erhållande av yrkesinriktad rehabilitering är antingen att den redan beviljade pensionen är pension för s.k. återstående tid, dvs. att tiden mellan pensionsfallet och uppnåendet av pensionsåldern har beaktats i pensionen eller att personen i fråga har rätt till pension för återstående tid.

18 §. *Rehabiliteringspenning.* En person som inte får pension och som man har beslutat att ge rehabilitering skall ha rätt till rehabiliteringspenning för de månader under vilka han eller hon till följd av rehabiliteringen är förhindrad att sköta sitt förvärvsarbete. Om rehabiliteringspenningens storlek bestäms i 45 §. Den bestäms på grundval av de arbetspensioner som rehabiliteringsklienten skulle ha rätt till om han eller hon hade blivit arbetsoförmögen i så hög grad att han eller hon skulle ha fått rätt till full invalidpension. Beloppet av rehabiliteringspenningen är det sammanlagda pensionsbeloppet förhöjt med 33 procent.

Enligt 2 mom. kan rehabiliteringspenning också betalas för tiden från beslutet till rehabiliteringens början samt mellan rehabiliteringsperioderna. För dessa tider kan rehabiliteringspenning dock betalas för högst tre månader per kalenderår.

I 3 mom. föreskrivs ett undantag från ovan nämnda maximitid. Rehabiliteringspenning kan betalas för längre tid än tre månader, om det är motiverat för att trygga rehabiliteringens fortskridande.

För närvarande bestäms om rehabiliteringspenningens belopp i 8 b § 1 och 2 mom. samt 8 d § 1 mom. i pensionsstadgan.

19 §. *Rehabiliteringsunderstöd.* För närvarande bestäms om rehabiliteringsunderstöd i 8 b § 3 mom. i pensionsstadgan. Rehabiliteringsunderstöd enligt prövning kan betalas till den som har rätt till rehabiliteringstillägg, om detta är synnerligen nödvändigt för att rehabiliteringsklienten skall kunna sysselsättas. I 47 § bestäms om rehabiliteringsunderstödet belopp. Det är lika stort som rehabiliteringspenning som betalas för högst sex månader.

20 §. *Rehabiliteringstillägg.* Rehabiliteringstillägg betalas till en person som skall rehabiliteras och som redan är pensionerad. För de tider under vilka den som får invalidpension eller rehabiliteringsstöd genomgår rehabiliteringsundersökningar, ges utbildning som leder till arbete eller yrke, får medicinsk rehabilitering som stöder arbetsträning eller yrkesinriktad rehabilitering, betalas rehabiliteringstillägg. Rehabiliteringstillägg betalas också om någon annan arbetspensionsanstalt har meddelat rehabiliteringsbeslutet. I 46 § bestäms om rehabiliteringstilläggets belopp. Det är 33 procent av beloppet av de pensioner som beviljats personen i fråga. För närvarande bestäms om rehabiliteringstillägg i 8 e § 1 och 2 mom. i pensionsstadgan.

21 §. *Särskilda kostnader.* Med stöd av paragrafen är det möjligt att ersätta den som genomgår rehabilitering de särskilda kostnader som rehabiliteringen orsakar. Sådana kostnader är t.ex. resekostnader samt kostnader för vistelse på främmande ort. Den nuvarande bestämmelsen ingår i 8 c § 4 mom. i pensionsstadgan.

22 §. *Säkerställande av rehabiliteringsmöjligheterna.* I paragrafen bestäms om skyldigheten att klarlägga rehabiliteringsmöjligheterna samt att hänvisa en person till rehabilitering. Om en pensionsansökan avslås, skall pensionsanstalten vid behov hänvisa sökanden till rehabilitering eller andra tjänster. Dessutom skall pensionsanstalten iakttå lagen om rehabiliteringssamarbete (604/1991). I lagen bestäms om samarbetet mellan myndigheter, samfund och inrättningar vid tillhandahållande av rehabiliteringstjänster, bedömning av klienternas rehabiliteringsbehov och rehabiliteringsmöjligheter, ordnande av

utbildning i samband med rehabiliteringen samt främjande av sysselsättningen. För närvarande finns dessa bestämmelser i 2 § 9 mom. och 8 a § 1 mom. i pensionsstadgan.

23 §. *Förmåner vid arbetsoförmåga.* I paragrafen bestäms om de pensioner som beviljas på grund av arbetsoförmåga, dvs. invalidpension och individuell förtidspension som beviljas tills vidare samt rehabiliteringsstöd som beviljas för viss tid. Bestämmelsen om rehabiliteringsstöd ingår för närvarande i 2 § 10 mom. i pensionsstadgan.

24 §. *Invalidpension.* I paragrafen bestäms om villkoren för erhållande av invalidpension. Paragrafens innehåll är detsamma som 2 § 7, 8 och 12 mom. samt för förtroendevalda 12 d § 4 mom. i pensionsstadgan.

Enligt 1 mom. skall rätt till invalidpension tillkomma en person som medan hans eller hennes kommunala anställningsförhållande fortgår blir helt oförmögen att handha sin tjänst eller sitt arbete (arbetsoförmåga i yrket). Om personens kommunala anställningsförhållande har avslutats eller han eller hon medan det kommunala anställningsförhållandet varar ansöker om delinvalidpension, är villkoret för erhållande av invalidpension att arbetsförmågan har minskat med minst två femtedelar (allmän definition av arbetsförmåga). I bägge fallen krävs att arbetsförmågan totalt har varat minst ett år. Om en person efter att det kommunala anställningsförhållandet avslutats har ingått ett annat anställningsförhållande eller bedriver företagsverksamhet, skall han eller hon ha rätt till invalidpension, om rätt till denna pension uppkommer på grund av senare anställning enligt någon annan arbetspensionslag (utlösningsprincipen).

I 2 mom. bestäms om de omständigheter som beaktas när det fastställs om en person är arbetsoförmögen enligt den allmänna definitionen av arbetsförmåga. När det bedöms hur mycket arbetsförmågan minskat beaktas personens återstående förmåga att utföra sådant arbete som rimligen kan förutsättas av honom eller henne med beaktande av utbildning, tidigare arbetserfarenhet, ålder, bostadsort samt andra därmed jämförbara omständigheter. Om arbetsförmågan varierar, beaktas årsinkomsterna.

I 3 mom. ingår en s.k. begränsningsbe-

stämme. Om personen redan när anställningsförhållandet börjar har någon sjukdom som leder till arbetsförmåga inom ett år efter det att anställningsförhållandet började, har han eller hon inte rätt till invalidpension på grund av detta anställningsförhållande.

För att en förtroendevald skall ha rätt till invalidpension förutsätts dessutom att förtroendeuppdraget har upphört. Om detta bestäms i 4 mom.

25 §. *Rehabiliteringsstöd.* I paragrafen bestäms om villkoren för erhållande av rehabiliteringsstöd. De nuvarande bestämmelserna ingår i 2 § 11 mom. i pensionsstadgan. Rehabiliteringsstödet har karaktären av invalidpension. Den bedömning av arbetsförmågan som krävs för erhållande av rehabiliteringsstöd är likadan som i fråga om invalidpension och beloppet räknas ut på samma sätt som beloppet av invalidpension. Rehabiliteringsstöd kan beviljas för att främja rehabiliteringen när det gäller en person som har blivit arbetsförmögen på det sätt som avses i 24 §. Det beviljas för lika lång tid som rehabiliteringen pågår. Villkoret för att stödet skall beviljas är att en vård- eller rehabiliteringsplan har utarbetats för personen i fråga.

Enligt 2 mom. kan rehabiliteringsstöd också beviljas för den tid som åtgår till utarbetandet av vård- eller rehabiliteringsplanen.

I övrigt tillämpas på rehabiliteringsstödet samma bestämmelser som på invalidpension.

26 §. *Full invalidpension och delinvalidpension.* Invalidpension kan beviljas antingen som full invalidpension eller som delinvalidpension. Rätt till full invalidpension har en person som har blivit oförmögen att handha sin tjänst eller sitt arbete eller vars arbetsförmåga är nedsatt med minst tre femtedelar. Om arbetsförmågan är nedsatt med minst två femtedelar, har personen i fråga rätt till delinvalidpension. För närvarande bestäms om detta i 2 a § 1 mom. i pensionsstadgan.

27 §. *Förvägran eller minskning av invalidpension.* Om en person förorsakar sin arbetsförmåga uppsåtligen, förvägras han eller hon rätten till invalidpension eller så sänks beloppet.

Enligt 2 mom. kan invalidpensionen minskas, om arbetsförmågan har förorsakats genom grovt vållande eller en brottslig handling. Invalidpensionen kan också minskas om

personen i fråga utan godtagbar anledning vägrar att delta i av kommunala pensionsanstalten ordnad och bekostad undersökning eller av läkare föreskriven vård, med undantag för undersökningar eller vårdåtgärder som skall anses livsfarliga. På samma sätt kan man förfara om arbetsförmågan har förorsakats av missbruk av alkohol eller andra rusmedel och personen i fråga vägrar att uppsöka vård som bekostas av pensionsanstalten.

För närvarande ingår dessa bestämmelser i 8 § 1 och 2 mom. i pensionsstadgan.

28 §. *Effekter av förändrad arbetsförmåga.* För närvarande bestäms om effekten av varierande arbetsförmåga på pensionsbeloppet i 2 a § 4 mom. i pensionsstadgan. Om pensionstagarens arbetsförmåga varierar så att han eller hon medan han eller hon får delinvalidpension blir helt arbetsförmögen eller tvärtom, justeras pensionen på antingen sökandens eller pensionsanstaltens initiativ. Villkoret är att förändringen fortgår i sin helhet minst ett år. Justeringen görs från och med den kalendermånad som närmast följer på förändringen, om personen i fråga inte har rätt till dagpenning enligt 27 § sjukförsäkringslagen (364/1963). Emellertid varken sänks eller höjs pensionen retroaktivt för längre tid än sex månader före ansökan eller pensionsanstaltens justeringsåtgärder.

Enligt 2 mom. kan delinvalidpension med avvikelser från 1 mom. betalas för kortare tid än ett år i fall där pensionen dras in. Om den som får delinvalidpension genomgår rehabilitering som avses i 20 §, kan pensionen för denna tid betalas som full pension. För närvarande ingår en bestämmelse om detta i 2 a § 5 mom. i pensionsstadgan.

29 §. *Indragning av invalidpension eller avbrytande av utbetalningen av pensionen.* Invalidpensionen indras eller dess betalning avbryts, om pensionstagaren återfår arbetsförmågan och han eller hon kan erbjudas sådant arbete som är lämpligt med beaktande av hans eller hennes ålder och yrkeskunskap och som tryggar en skälig utkomst. Invalidpensionen kan också indras om pensionstagaren utan godtagbart skäl vägrar delta i rehabilitering eller utbildning. För närvarande finns dessa bestämmelser i 8 § 8 mom. i pensionsstadgan.

30 §. *Återgångspenning.* Om en person har

fått rehabiliteringsstöd vars belopp har beräknats med beaktande även av tiden från pensionsfallet till pensionsåldern och hans eller hennes pension har upphört, kan han eller hon beviljas en återgångspenning för återgången till arbetet. Den beviljas för högst tre månader och om personen i fråga senare beviljas ny pension, avdras dess belopp från denna pension. För närvarande bestäms om återgångspenning i 8 § 10 mom. i pensionsstadgan.

31 §. *Ändring av delinvalidpension till individuell förtidspension eller arbetslöshetspension.* Om en person som får delinvalidpension uppfyller villkoren för individuell förtidspension, ändras pensionen på ansökan till individuell förtidspension från ingången av den månad som följer på den då villkoren för individuell förtidspension uppfylldes. Ändringen görs dock inte retroaktivt för en längre tid än sex månader före månaden som följde på ansökan. För närvarande bestäms om detta i 2 a § 4 mom. i pensionsstadgan.

Enligt 2 mom. är förfarandet detsamma, om den som får delinvalidpension uppfyller villkoren för arbetslöshetspension. Arbetslöshetspensionen är lika stor som full invalidpension skulle ha varit. I arbetslöshetspensionens belopp beaktas dock inte det pensionsbelopp som har beräknats för tiden från arbetsoförmågans inträde till pensionsfallet, dvs. den s.k. pensionsdelen för återstående tid. Arbetslöshetspensionen skall dock alltid vara minst lika stor som delinvalidpensionen. Om ändringen görs retroaktivt, betraktas delinvalidpensionen som en delbetalning av arbetslöshetspensionen. Arbetslöshetspensionen börjar från ingången av den månad som följer på den då villkoren uppfylldes och om arbetskraftsbyråns intyg har getts senare än en månad efter dagpenningssintyget, från ingången av den månad som följer på den då det gavs. De nuvarande bestämmelserna finns i 3 c § 8 mom. i pensionsstadgan.

32 §. *Ändring av invalidpension till ålderspension.* Då den som får invalidpension uppnår åldern för ålderspension, ändras hans eller hennes pension utan särskild ansökan till ålderspension. För närvarande bestäms om detta i 2 § 10 mom. i pensionsstadgan.

33 §. *Individuell förtidspension.* I paragrafen bestäms om villkoren för erhållande av

individuell förtidspension. De nuvarande bestämmelserna ingår i 2 c § 1, 2 och 6 mom. i pensionsstadgan. Villkoren för erhållande av individuell förtidspension är 60 års ålder och nedsatt arbetsförmåga. När nedsättningen av arbetsförmågan bedöms beaktas sjukdom, faktorer förknippade med åldrandet, lång tid i yrket, ett för den anställde påfrestande och slitsamt arbete samt arbetsförhållandena. Arbetsförmågan skall ha nedgått i sådan grad att den anställde inte skäligen kan förväntas fortsätta sitt arbete. Förtroendevalda har inte rätt till individuell förtidspension.

I 2 mom. ingår en specialbestämmelse som hänför sig till den offentliga förvaltningens särdrag. När arbetsförhållandena bedöms skall de särskilda krav som bör ställas på vissa uppgifter beaktas. Dessa särskilda krav har att göra med den allmänna säkerheten, den anställdes egen säkerhet samt det ansvar som med hänsyn till ett allmänt intresse är förbundet med arbetet. Tillämpningsområdet för dessa särskilda kriterier omfattar bl.a. sådana som hör till brandväsendets manskap och befäl, sotare, sådana som utför sjuktransportuppdrag, förare och sådana som utför övervakningsuppdrag inom kollektivtrafiken, sådana som sköter undervisning och fostran inom vården och utbildningen av funktionshindrade, sådana som arbetar i uppgifter som påverkar patientsäkerheten inom hälso- och sjukvården samt sådana som arbetar i uppgifter där den psykiska belastning som vårdrelationen orsakar är speciellt stor. Det avgörande för att någon skall höra till tillämpningsområdet för de särskilda kriterierna skall vara arbetets faktiska karaktär.

Rätt till individuell förtidspension har en anställd som upphör med sitt arbete så att han eller hon förtjänar mindre än det gränsbelopp som nämns i 1 § 1 mom. 2 punkten APL per månad, vilket 2002 är 219 euro (1 302,11 mk). Beloppet justeras årligen med index enligt den första meningen i 9 § 2 mom. APL. Eftersom avsikten är att den anställde skall gå från förvärvsarbete till individuell förtidspension, är ett ytterligare villkor att tiden från pensionsfallet till pensionsåldern, dvs. den återstående tiden, kan beaktas i pensionen. Om detta bestäms i 3 mom.

I 4 mom. sägs att om den anställde får ålderspension enligt någon annan arbetspen-

sionslag skall det inte vara ett villkor för erhållande av individuell förtidspension enligt denna lag att rätten till återstående tid hänförs till det kommunala anställningsförhållandet.

Individuell förtidspension kan också fås i form av s.k. utlösningspension, om den anställda efter den tjänstgöring som omfattas av denna lag har haft annan tjänstgöring som omfattas av någon annan arbetspensionslag och om den ger honom eller henne rätt till individuell förtidspension. Om detta bestäms i 5 mom.

Enligt 6 mom. tillämpas på individuell förtidspension bestämmelserna om invalidpension med de undantag som nämns särskilt.

34 §. *Förvärvsarbets inverkan på individuell förtidspension.* Ett villkor för erhållande av individuell förtidspension skall vara att man avstår från att förvärvsarbeta. Om den som får individuell förtidspension ändå medan han eller hon får pension återgår i förvärvsarbete så att han eller hon förtjänar mera än vad som enligt 33 § 3 mom. är tillåtet, så kan den individuella förtidspensionen antingen ändras till beloppet av delinvalidpension eller utbetalningen avbrytas och pensionen lämnas vilande. Om inkomstgränserna bestäms i 48 § 2 mom. Utbetalningen av pensionen avbryts från följande möjliga tidpunkt men pensionsanstalten har rätt att återkräva en pension som betalats utan grund från och med tidpunkten då pensionstagaren började förvärvsarbeta. För närvarande finns bestämmelsen i 2 a § 6 mom. i pensionsstadgan.

I 2 mom. bestäms vilken effekt det har på individuell förtidspension om förvärvsarbetet upphör. Om förvärvsarbetet upphör eller minskar så att pensionstagaren på nytt får rätt till individuell förtidspension eller en vilande individuell förtidspension ändras så att den blir lika stor som delinvalidpension, börjar pensionen utbetalas från ingången av den kalendermånad som följer på ansökan. Om den anställda inte har ansökt om ändring av pensionsutbetalningen genast när förändringen i hans eller hennes förvärvsarbete inträdde, kan pensionsanstalten av undantagsskäl betala pensionen retroaktivt för högst ett år. Motsvarande bestämmelse ingår i 2 a § 7 mom. i den nuvarande pensionsstadgan.

I 3 mom. ingår en bestämmelse om när en vilande pension upphör. Den nuvarande bestämmelsen finns i 2 a § 8 mom. i pensionsstadgan. Den anställda kan själv ansöka om att en vilande individuell förtidspension skall upphöra. Då upphör pensionen från ingången av den månad som följer på ansökan. Om en individuell förtidspension har varit vilande fem år och det under denna tid inte har krävts att den skall börja utbetalas på nytt, anses pensionen vara indragen utan särskilt beslut.

35 §. *Indragning av individuell förtidspension.* Det föreslås att till paragrafen överförs innehållet i 2 c § 5 mom. i den nuvarande pensionsstadgan. Om pensionstagaren inte längre uppfyller villkoren för individuell förtidspension, indras pensionen. Förfarandet är detsamma om individuell förtidspension har beviljats med stöd av 33 § 5 mom. och den pension som utgör grund för beviljandet av den individuella förtidspensionen indras. Eftersom det i 33 § 6 mom. sägs att bestämmelserna om invalidpension skall tillämpas på individuell förtidspension, bestäms det inte särskilt om ändring av individuell förtidspension till ålderspension. Pensionen ändras till ålderspension på det sätt som föreskrivs i 32 § när personen i fråga uppnår åldern för ålderspension.

36 §. *Arbetslöshetspension.* Det föreslås att bestämmelserna i 3 c § 1, 2, 5 och 10 mom. i pensionsstadgan överförs till denna paragraf. Rätt till arbetslöshetspension skall tillkomma långvarigt arbetslösa anställda som fyllt 60 år. Förtroendevalda skall inte ha rätt till arbetslöshetspension. Ett villkor för erhållande av arbetslöshetspension skall dessutom vara att den anställda under de 15 kalenderår som omedelbart föregick arbetslöshetspensionsfallet under sammanlagt minst fem år har intjänat pension enligt en arbetspensionslag, att han eller hon inte längre har rätt till arbetslöshetsdagpenning samt att han eller hon förete ett intyg av arbetskraftsmyndigheten över sin arbetslöshet och över att han eller hon inte kan anvisas sådant arbete som han eller hon inte kan vägra ta emot utan att förlora sin rätt till arbetslöshetsdagpenning. Om den anställda har varit i arbete som omfattas av KAPL, beaktas vid bedömningen av den fem år långa tiden intjäningstiden enligt lagen på det sätt som föreskrivs i 4 § 6 mom. i

nämnda lag.

I 2 mom. definieras pensionsfallet för arbetslöshetspension. Pensionsfallet anses ha inträffat den dag då alla villkor som anges i 1 mom. är uppfyllda.

Enligt 3 mom. beviljas arbetslöshetspension tills vidare. När pensionstagaren uppnår åldern för ålderspension, ändras pensionen till ålderspension.

Även på arbetslöshetspension och mottagare av sådan pension tillämpas bestämmelserna gällande invalidpension med de undantag som särskilt anges i lagen. Om detta bestäms i 4 mom.

37 §. *Avbrott i utbetalningen av arbetslöshetspension.* Om avbrott i utbetalningen av arbetslöshetspension bestäms i nuvarande 3 c § 5 mom. i pensionsstadgan. Det föreslås att dessa bestämmelser överförs till denna paragraf. Arbetslöshetspensionen avbryts om mottagaren inte kan ta emot arbete på grund av vistelse utomlands eller någon annan motsvarande orsak. Den som får arbetslöshetspension kan inte heller vara i förvärvsarbete. Små inkomster är dock tillåtna, men om den som får arbetslöshetspension förtjänar mera än två gånger det gränobelopp som nämns i 1 § 1 mom. 2 punkten APL, dvs. 2002 minst 438 euro per månad (2 604,22 mk) avbryts utbetalningen av pensionen. Beloppet justeras varje år med index enligt den första meningen i 9 § 2 mom. APL. Även vägran att ta emot arbete kan vara orsak till att utbetalningen av pensionen avbryts, om det erbjudna arbetet skulle ha fortsatt minst en månad. Då avbryts pensionen för den kalendermånad som följer efter den under vilken vägran ägt rum.

38 §. *Tidpunkten för avbrott i och återupptagande av utbetalningen av arbetslöshetspension.* När pensionsanstalten får kännedom om en omständighet på grund av vilken pension inte skulle få utbetalas enligt 37 §, skall pensionsanstalten avbryta utbetalningen från följande tidpunkt då detta är möjligt. Villkoret är att orsaken till avbrottet fortfarande föreligger.

I 2 mom. bestäms när en avbruten pension kan börja betalas på nytt. Utbetalningen börjar på ansökan räknat från den tidpunkt då den anställde åter har rätt att få pension. Retroaktiv utbetalning skall vara möjligt endast

för de sex månader som föregår ansökan. Om orsaken till avbrottet är vägran att ta emot arbete, betalas inte pension för den kalendermånad som följer på vägran. Vid ansökan om förnyad utbetalning av en avbruten pension skall Arbetskraftsmyndighetens intyg över arbetslösheten bifogas. Om arbetslöshetspensionen har varit avbruten ett år och ansökan om förnyad utbetalning inte har gjorts under tiden, anses pensionen ha upphört utan särskilt beslut.

De nuvarande bestämmelserna finns i 3 c § 6 och 7 mom. i pensionsstadgan.

39 §. *Ändring av arbetslöshetspension till invalidpension eller ålderspension.* De nuvarande bestämmelserna finns i 3 c § 9 och 10 mom. i pensionsstadgan. Om en mottagare av arbetslöshetspension blir arbetsoförmögen så att han eller hon uppfyller villkoren för erhållande av invalidpension, ändras arbetslöshetspensionen till invalidpension. Ändringen görs på ansökan från ingången av närmast därpå följande månad. Invalidpensionen blir lika stor som den utbetalda arbetslöshetspensionen.

I 2 mom. ingår en specialbestämmelse om ändring av arbetslöshetspension till ålderspension. När beloppet av arbetslöshetspensionen fastställdes har pensionsdelen för s.k. återstående tid inte beaktats. Om arbetslöshetspensionen dock har varit s.k. heffektiv pension, dvs. den anställde skulle vid tidpunkten för arbetslöshetspensionsfallet ha haft rätt till återstående tid, läggs den pension som intjänats för denna tid till ålderspensionen. Förfarandet är detsamma om arbetslöshetspensionen har ändrats till invalidpension innan den ändras till ålderspension.

4 kap. Fastställande av pensioner

40 §. *Tillväxtprocent.* Det föreslås att i paragrafen intas de bestämmelser som för närvarande ingår i 3 § 1 mom. i pensionsstadgan. Den normala pensionstillväxttakten är 1/8 procent av den pensionsgrundande lönen per månad. Denna tillväxttakt berör den egentliga tjänstgöringstid som berättigar till pension samt återstående tid för tiden före 50 års ålder och tid med pension som räknas som pensionsgrundande tid. Pension intjänas för varje dag som berättigar till pension.

I 2 mom. bestäms om förhöjd pensionstillväxt för tjänstgöringstid efter fyllda 55 år. Pensionstillväxten ändras till 1/6 procent per månad från början av den kalendermånad som följer på den då den anställde fyllde 55 år. Detta gäller endast för egentlig tjänstgöringstid som räknas som pensionsgrundande tid men inte återstående tid eller tid med hel-effektiv pension.

I 3 mom. ingår en specialbestämmelse om pensionstillväxttakten för dem som fyllt 50 år när återstående tid eller tid med pension räknas som pensionsgrundande tid. Pensionstillväxten är 1/10 procent per månad från 50 till 60 års ålder, då tillväxten ändras till 1/15 procent per månad för återstående tid som räknas som pensionstid eller för den tid då pension som innehåller återstående tid har erhållits.

41 §. *Intjänande av pension på grundval av förtroendeuppdrag.* Förtroendevalda tjänar in pension på grund av ersättningar för inkomstbortfall och arvoden för viss tid som medlemssamfundet betalat dem. Pension tjänas in för varje kalenderår då arvoden har betalats och tillväxten per år är 1,5 procent av dessa ersättningar och arvoden.

Enligt 2 mom. beaktas inte återstående tid i förtroendevaldas pension. De nuvarande bestämmelserna ingår i 12 d § 1, 2 och 4 mom. i pensionsstadgan.

42 §. *Förtidsminskning.* Paragrafen innehåller de bestämmelser om förtidsminskningens storlek som för närvarande ingår i 3 § 9 mom. i pensionsstadgan. Om en anställd börjar få förtida ålderspension, avdras förtidsminskningen från pensionen är pensionsbeloppet räknas ut. Förtidsminskningen är 0,4 procent för varje månad som pensionen betalas ut före ingången av den kalendermånad som följer på den då pensionsåldern uppnås. Förtidsminskningen beräknas på den samordnade pension som den anställde har tjänat in vid tidpunkten för pensioneringen. Förtidsminskningen syns i pensionen under hela den tid den betalas ut och även familjpension beräknas på grund av den förtida pensionen.

43 §. *Deltidspensionens belopp.* Enligt 1 mom. är deltidspensionens storlek hälften av skillnaden mellan inkomsterna av heltidsarbetet, som definieras i 2 mom., och det nya deltidarbetet. För närvarande bestäms om

detta i 13 a § 1 mom. i pensionsstadgan.

Enligt 2 mom. räknas deltidspensionens storlek ut på grund av skillnaden mellan inkomsterna av heltidsarbetet och deltidarbetet. Som inkomst av heltidsarbetet betraktas den pensionsgrundande lönen i det anställningsförhållande på grund av vilket den återstående tiden skulle ha beaktats, om den anställde hade börjat få invalidpension vid den tidpunkt då deltidspensionen börjar, dvs. i ett anställningsförhållande som före övergången till deltidspension har fortgått minst sex månader. Om ett automatiskt avbrott har inträffat i anställningsförhållandet, tillämpas detta inte när den pensionsgrundande lön som utgör inkomst av heltidsarbetet räknas ut. Den nuvarande bestämmelsen finns i 13 § 2 mom. i pensionsstadgan.

I 3 mom. bestäms om deltidspensionens storlek när den anställde har parallella anställningsförhållanden innan deltidspensionen börjar. Inkomsten av heltidsarbete räknas som det sammanlagda beloppet av de pensionsgrundande lönerna i de parallella anställningsförhållandena. Från detta belopp avdras inkomsterna av deltidarbetet. Om en anställd har rätt till deltidspension enligt flera arbetspensionslagar, delas denna skillnad i förhållande till inkomstsänkningarna enligt dessa arbetspensionslagar. Den inkomst som ligger till grund för deltidspensionen är dock högst den inkomstminskning som motsvarar den inkomstsänkning som inträffat inom ramen för respektive arbetspensionslag. Motsvarande bestämmelse finns för närvarande i 13 a § 2 mom. i pensionsstadgan.

I 4 mom. bestäms om deltidspensionens maximibelopp. Den nuvarande bestämmelsen finns i 13 a § 3 mom. i pensionsstadgan. Deltidspensionen kan vara högst 75 procent av den samordnade pension som intjänats fram till den tidpunkt då den börjar. Om den anställde har rätt till deltidspension enligt flera arbetspensionslagar och ovan nämnda gräns för maximibeloppet minskar deltidspensionen, görs minskningen med beaktande av dessa lagar och i förhållande till de pensioner som intjänats enligt dem. Även pension som intjänats utomlands och i tjänst hos internationella organisationer kan alltid beaktas i deltidspensionens maximibelopp.

För att bestämmelsen skall kunna tillämpas

behövs information om pension som intjänats utomlands eller i tjänst hos internationella organisationer. Om någon information inte fås om beloppet av utlandspensioner kan pension som intjänats utomlands eller i tjänst hos internationella organisationer alternativt beaktas så att på grundval av alla arbetsperioder uträknas den pension som personen i fråga skulle ha fått om allt arbete hade utförts i Finland (teoretisk pension). Då behövs inga uppgifter om perioderna i arbete utomlands.

Om arbetet har utförts i ett annat land än ett EU- eller EES-land eller ett land med vilket Finland har ingått ett avtal om social trygghet, är det inte alltid möjligt att räkna med dessa perioder. Därför kan det inte föreskrivas som en absolut skyldighet att beakta pension från utlandet. Exempelvis om det är synnerligen svårt och tidskrävande att reda ut pensionen, har pensionsanstalten ingen skyldighet att göra omfattande undersökningar för att reda ut pensionen eller försäkringsperioderna.

44 §. *Omräkning av deltidspensionens belopp.* Man kan bli tvungen att räkna om deltidspensionen. Omräkning görs när det sker en sådan förändring i deltidspensionstagarens inkomster av deltidsarbetet som avsevärt avviker från den allmänna löneutvecklingen. Den nuvarande bestämmelsen finns i 13 b § 3 mom. i pensionsstadgan.

45 §. *Rehabiliteringspenningens belopp.* Rehabiliteringspenningen bestäms på grund av det sammanlagda beloppet av arbetspensionerna med beaktande av samordningens verkningar samt indexförhöjningarna på samma sätt som i fråga om pension. Med tanke på rehabiliteringsmotivationen är det dock nödvändigt att rehabiliteringspenningen är större än den invalidpension som betalas för motsvarande tid. Av denna anledning är rehabiliteringspenningen det sammanlagda pensionsbeloppet förhöjt med 33 procent. Den nuvarande bestämmelsen ingår i 8 c § 1 mom. i pensionsstadgan.

46 §. *Rehabiliteringstilläggets belopp.* Rehabiliteringstillägg betalas till en sådan person som tar emot rehabilitering medan han eller hon får invalidpension eller rehabiliteringsstöd. Tillägget betalas för rehabiliteringstiden och beloppet är 33 procent av det samordnade pensionsbeloppet. För närvarande

bestäms om rehabiliteringstillägg i 8 e § 3 mom. i pensionsstadgan.

47 §. *Beloppet av rehabiliteringsunderstöd enligt prövning.* Rehabiliteringsunderstöd som betalas enligt prövning uppgår högst till beloppet av rehabiliteringspenning som betalas för sex månader och det fastställs som ett engångsbelopp. Det kan betalas i antingen en eller flera poster. Det betalas inte för tid för vilken personen i fråga får arbetslöshetsförmåner. De nuvarande bestämmelserna ingår i 8 c § 3 mom. i pensionsstadgan.

48 §. *Beloppet av delinvalidpension och individuell förtidspension.* Bestämmelser som motsvarar denna paragraf ingår i 2 a § 2 och 3 mom. i pensionsstadgan. Delinvalidpensionen utgör hälften av invalidpensionen.

Beloppet av individuell förtidspension fastställs i 2 mom. Individuell förtidspension är lika stor som invalidpensionen. Om den som får individuell förtidspension börjar förvärsarbete så att inkomsten av arbetet uppgår minst till det gränobelopp som anges i 1 § 1 mom. 2 punkten lagen om pension för arbetstagare per månad, dvs. 2002 minst 219 euro (1 302,11 mk), ändras den individuella förtidspensionen så att den blir lika stor som delinvalidpensionen. Om förvärsinkomsten överstiger 60 procent av den pensionsgrundande lönen hos en mottagare av individuell förtidspension, betalas den individuella förtidspensionen inte ut för den tiden utan den lämnas vilande. Beloppet justeras årligen med index enligt den första meningen i 9 § 2 mom. APL.

49 §. *Arbetslöshetspensionens belopp.* Dessa bestämmelser ingår för närvarande i 3 c § 4 och 10 mom. i pensionsstadgan. Arbetslöshetspensionen är lika stor som den invalidpension som skulle ha beviljats om personen i fråga hade blivit arbetsförmögen vid tidpunkten för arbetslöshetspensionsfallet. Vid arbetslöshetspension beaktas dock i pensionsbeloppet inte den pensionsdel som har intjänats för återstående tid och inte arbetspensionstillägg för denna tid. Denna pensionsdel för återstående tid läggs till pensionen när arbetslöshetspensionen ändras till ålderspension eller om familjepension beviljas på grund av arbetslöshetspensionen.

Om den anställde hade haft rätt till återstående tid när han eller hon började få arbets-

löshetspension, betraktas den beviljade arbetslöshetspensionen som s.k. heffektiv pension. Om en sådan arbetslöshetspension ändras till invalidpension betraktas även denna pension som heffektiv pension. Om detta bestäms i 2 mom.

50 §. *Arbetspensionstillägg.* I fråga om vissa förmåner höjs pensionen med ett arbetspensionstillägg. Syftet med arbetspensionstillägget är att ersätta arbetslöshetstiden samt att säkerställa att den anställdes pensionskydd inte försämras därför att han eller hon har sökt sig till rehabilitering, omskolning eller arbetsprövning. Arbetspensionstillägg läggs inte till deltidspension. I 1 mom. uppräknas de förmåner som berättigar till arbetspensionstillägg. Bestämmelser om arbetspensionstillägg ingår för närvarande i 3 a § i pensionsstadgan. Till sitt innehåll motsvarar de 7 f § APL.

I 2 mom. bestäms om de tider för vilka arbetspensionstillägg inte intjänas för en förmån enligt 1 mom. Arbetspensionstillägg intjänas inte för en arbetslöshetsförmån som en person har fått före 23 års ålder. Arbetspensionstillägg intjänas inte heller för en förmån som har fått före det kalenderår då personen i fråga hade sitt första anställningsförhållande som berättigade till arbetspension. Arbetspensionstillägg kan inte heller intjänas om den anställda samtidigt har haft ett anställningsförhållande som omfattats av en arbetspensionslag och inte det år då pensionsfallet inträffar.

I 3 mom. bestäms om arbetspensionstilläggets storlek. Arbetspensionstillägget fås genom att 80 procent av pensionens belopp multipliceras med de månader för vilka förmåner som berättigar till arbetspensionstillägg har erhållits, varefter produkten divideras med det tal som erhålls då antalet förmånsmånader subtraheras från antalet sådana månader som ingår i tiden från det den anställda fyllt 23 år till pensionsåldern, dvs. tills han eller hon fyller 65 år. Antalet sistnämnda månader börjar dock räknas tidigast från och med den 1 juli 1962. Förmånsmånaderna bestäms särskilt för varje förmånsslag såsom fulla månader på basis av det sammanlagda antalet sådana dagar för vilka den anställda har uppburit förmåner som berättigar till arbetspensionstillägg.

I 4 mom. bestäms om arbetspensionstillägg som intjänas på grund av jämkad arbetslöshetsdagpenning. Jämkad arbetslöshetsdagpenning betalas till anställda som har förkortad arbetsdag och deltidsarbete. När arbetspensionstillägget bestäms används såsom antal arbetslöshetsdagar det antal fulla dagar som motsvarar de uppburna dagpenningarna för dessa tider. Även andra förmåner som berättigar till arbetspensionstillägg kan betalas partiellt. Partiellt utbetalda förmåner beaktas såsom fulla dagar som motsvarar de uppburna förmånerna.

51 §. *Anställning som berättigar till pension och pensionstillväxten under tiden för deltidspension.* Anställning som omfattas av lagen berättigar till pension efter 23 års ålder. För närvarande bestäms om detta i 4 § 1 mom. i pensionsstadgan.

I 2 mom. bestäms om pensionstillväxten under tiden för deltidspension. Under den tid man får deltidspension intjänar man pension på samma sätt som under anställningstid. Som pensionsgrundande lön betraktas den skillnad mellan inkomsterna av heltidsarbetet och deltidsarbetet på grund av vilken deltidspensionen har beräknats. Den nuvarande bestämmelsen ingår i 13 d § 2 mom. i pensionsstadgan.

52 §. *Avbrott i anställningsförhållandet.* I paragrafen bestäms om de avbrott i anställningsförhållandet som inte berättigar till pension. Värnpliktstid berättigar inte till pension. Inte heller mer än ett år långa avbrott utan lön berättigar till pension. Avbrott i anställningsförhållandet som varar kortare tid än ett år men minst en månad berättigar inte heller till pension, om personen i fråga under denna tid har utfört annat arbete som berättigar till pension. Om personen i fråga fortsätter att arbeta efter uppnådd pensionsålder, räknas inte som pensionstid den tid under vilken han eller hon efter uppnådd ålder för ålderspension av någon annan orsak än semester eller sjukledighet har varit borta från arbetet.

Om en person under tiden för ett avbrott utan lön har fått särskild moderskaps-, moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning, avdras inte tiden för avbrottet från pensions tiden. Förfarandet är detsamma om personen i fråga under tiden för ett avbrott utan lön har fått rehabilitering. Om detta bestäms i 2

mom.

Enligt 3 mom. anses inte anställningsförhållandet vara avbrutet utan lön, om personen i fråga under tiden för avbrottet har fått dagpenning som ett medlemssamfunds sjuk-kassa betalar utöver förmånerna enligt sjukförsäkringslagen. För närvarande ingår dessa bestämmelser i 4 § 2 och 3 mom. i pensionsstadgan.

53 §. *Återstående tid.* I paragrafen bestäms om beaktande av återstående tid i pensionen. För närvarande ingår dessa bestämmelser i 4 § 4 och 8 mom. i pensionsstadgan. Återstående tid beaktas som anställningstid som berättigar till pension, om tiden mellan det att anställningsförhållandet upphör och pensionsfallet är högst 360 dagar (efterkarens-tid). Den anställde skall under de senast tio åren i sammanlagt minst 12 månader ha haft sådan anställning som berättigar till pension på grund av någon arbetspensionslag. Dessutom skall den anställde ha bott minst fem år i Finland före arbetsoförmågans början.

Eftersom det ändå kan förekomma undantagsfall, där kravet på fem års bosättning i Finland skulle vara oskäligt, kan pensionsanstalten enligt 2 mom. av särskilda skäl besluta att kravet på fem års bosättning inte skall tillämpas. Grund för slopande av kravet på fem års bosättning i Finland kan vara t.ex. att personen i fråga är flykting i Finland, har kommit till Finland som återflyttare, har för avsikt att bosätta sig varaktigt i Finland eller att han eller hon är gift med en finländare.

I 3 mom. bestäms hur inkomster enligt KAPL och lagen om pension för konstnärer och särskilda grupper av arbetstagare (662/1982 KoPL) skall beaktas när den tid på 12 månader som nämns i 1 mom. räknas ut. Enligt dessa lagar har det ingen betydelse för pensionstillväxten hur länge anställningen har varat.

54 §. *Förlängd efterkarens-tid.* Vissa förmåner förlänger den efterkarens-tid på 360 dagar som anges i föregående paragraf. För närvarande ingår bestämmelser om detta i 4 § 5 mom. i pensionsstadgan. Efterkarens-tiden förlängs av studieledighet enligt lagen om studieledighet (273/1979), personligt stöd för frivillig yrkesinriktad vuxenutbildning, utbildningsstöd, arbetslöshetsdagpenning, arbetsmarknadsstöd för högst 180 dagar, reha-

biliteringspenning samt dagpenning enligt sjukförsäkringslagen under de tre senaste åren innan arbetsoförmågan började.

55 §. *Tilläggsdagar enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa.* I paragrafen ingår den nuvarande bestämmelsen i 4 § 6 mom. i pensionsstadgan om hur tilläggsdagar enligt 26 § 2 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/1984) inverkar på rätten till återstående tid. Om den anställde före utgången av efterkarens-tiden enligt 53 och 54 § har fått rätt till tilläggsdagar enligt nämnda paragraf, behåller han eller hon rätten till återstående tid.

56 §. *Tid för vård av barn.* Även tid då man har skött barn förlänger efterkarens-tiden. Ett villkor för förlängning är att den anställde har skött ett barn under tre år och har fått moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning eller hemvårdsstöd enligt lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn (1128/1996). På denna grund bibehålls den återstående tiden under högst nio år och den är sekundär i förhållande till de situationer som regleras i 53—55 §. Den nuvarande bestämmelsen ingår i 4 § 7 mom. i pensionsstadgan.

57 §. *Fogande av återstående tid till anställningsförhållandet.* Den återstående tiden fogas som efterkarens-tid till ett avslutat anställningsförhållande som fortgått minst sex månader.

Enligt 2 mom. kan den återstående tiden fogas till även ett anställningsförhållande som är kortare än sex månader, om den anställde inte under efterkarens-tiden har ett enda minst sex månader långt anställningsförhållande. Då fogas den återstående tiden som efterkarens-tid till det först avslutade anställningsförhållandet.

Rätten till återstående tid upphör på grund av ett nytt anställningsförhållande som fortsätter minst sex månader från det föregående anställningsförhållandet. Parallella anställningsförhållanden kan samtidigt ge rätt till återstående tid, medan av på varandra följande anställningsförhållanden kan endast det ena ge sådan rätt. I 3 mom. bestäms också om parallell eller senare KAPL-anställnings inverkan på återstående tid. De nuvarande bestämmelserna ingår i 4 a § i pensionsstadgan.

58 §. *Återstående tid och uppdragsavtal samt korta anställningsförhållanden.* I 12 c § 3 mom. i pensionsstadgan ingår en skyddsklausul som gäller närstående- och familjevårdarens rätt till återstående tid. Om det vid tidpunkten för pensionsfallet föreligger rätt till återstående tid på grund av något tjänste- eller arbetsförhållande eller företagarverksamhet, läggs den återstående tiden inte till ett anställningsförhållande som grundar sig på ett senare uppdragsavtalsförhållande gällande närstående- eller familjevård. Villkoret är att den pensionsgrundande lönen i avtalsförhållande är mindre än den pensionsgrundande lönen i det egentliga anställningsförhållandet.

Det föreslås att bestämmelsen i 12 e § 2 mom. i pensionsstadgan överförs till 2 mom. Återstående tid läggs i allmänhet inte heller till anställningsförhållanden som har fortgått kortare tid än en månad eller till anställningsförhållanden där inkomsten har stannat under det gränobelopp som anges i 1 § 1 mom. 2 punkten APL, dvs. 2002 under 219 euro i månaden (1 302,11 mk). Till dessa anställningsförhållanden kan dock läggas återstående tid om den anställde inte har rätt till återstående tid på grund av något annat tjänste- eller arbetsförhållande eller företagarverksamhet och hans eller hennes inkomster av dessa anställningsförhållanden som varat under en månad och som stannar under gränobeloppet tillsammans uppgår till minst 12 gånger det nämnda gränobeloppet, som 2002 är 219 euro, dvs. sammanlagt 2 628 euro (12 gånger 1 302,11 mk, dvs. sammanlagt 15 625,32 mk) för de 360 dagar som föregick pensionsfallet. Då betraktas som pensionsgrundande lön för den återstående tiden inkomsterna för ovan nämnda 360 dagar i dessa anställningsförhållanden som varat under en månad och som stannar under gränobeloppet minskade med löntagarnas pensionsavgift och dividerade med 12. Beloppen justeras årligen med index enligt första meningen i 9 § 2 mom. APL.

59 §. *Tid med pension räknas som pensionsgrundande.* Om en anställd har fått pension som har uträknats med beaktande av återstående tid (heleffektiv pension) och han eller hon senare får rätt till ny pension, berättigar tiden med pension till pension, dock ti-

digaste efter fyllda 23 år. Bestämmelsen gäller endast tiden med pension. Den gäller inte den tid för vilken har betalats rehabiliteringsförmåner. Den nuvarande bestämmelsen ingår i 6 § 1 mom. i pensionsstadgan.

60 §. *Pension på tidigare grunder.* Om en anställd har haft heleffektiv pension och på nytt blir arbetsoförmögen, beviljas den nya pensionen på tidigare grunder, om det nya pensionsfallet inträffar innan två år har förflutit från det att den tidigare pensionen upphörde. Likaså beviljas pension på tidigare grunder, om den nya invalidpensionen beviljas på grund av samma sjukdom, lyte eller skada som den tidigare pensionen.

I 2 mom. sägs att om den nya pensionen beviljas enligt samma grunder som den tidigare pensionen, skall anställningsförhållanden som fortgått efter det att den tidigare pensionen upphörde inte beaktas när pensionen fastställs. Dessa tider har redan beaktats såsom till pension berättigande i pensionsdelen för återstående tid.

Också den som har fått rehabiliteringspension beviljas pension på tidigare grunder om han eller hon beviljas invalidpension på grund av sådan arbetsoförmåga som har börjat innan två år har förflutit från det att tiden för betalning av rehabiliteringspenning löpte ut. Då beviljas pensionen på de grunder som hade legat till grund för uträkningen om den anställde hade beviljats invalidpension när rehabiliteringsbeslutet fattades. Om detta bestäms i 3 mom. För närvarande bestäms om uträkning av pension på tidigare grunder i 6 § 2—4 mom. i pensionsstadgan.

61 §. *Anställningsförhållandets början och slut.* Kommunal anställning som berättigar till pension börjar när personen i fråga börjar utföra sitt arbete. Om anställningsförhållandet börjar med ett avbrott utan lön, börjar pension intjänas först när personen i fråga börjar arbeta.

I 2 mom. bestäms när ett kommunalt anställningsförhållande upphör. Ett anställningsförhållande som berättigar till pension anses ha upphört den dag för vilken personen i fråga senast har betalats lön på grund av anställningsförhållandet. De nuvarande bestämmelserna ingår i 4 § 12 mom. i pensionsstadgan.

Enligt 3 mom. utfärdas närmare bestäm-

meler om när ett anställningsförhållande som berättigar till pension börjar och hur dess längd beräknas genom förordning av inrikesministeriet. Ingen förordning har utfärdats med stöd av nuvarande KTAPL. Det vore mest ändamålsenligt att bemyndiga det ministerium till vars förvaltningsområde kommunernas pensionssystem hör att utfärda förordning om de tekniska detaljerna. I förordningen bestäms att när tidsperioderna räknas ut anses en kalendermånad omfatta 30 dagar. Kalendermånadernas längder utjämnas så att månadens sista dag betraktas som den 30:e dagen. Tidsperiodens längd i månader räknas åter ut så att antalet dagar som ingår i tidsperioden delas med 30. När den tjänstgöringstid som berättigar till pension och pensionsbeloppet räknas ut beaktas också ofullständiga månader. På den dag då anställningsförhållandet börjar tillämpas den s.k. helgdagsregeln, dvs. om månadens första dag är en söndag, helgdag eller högtidsdag eller någon annan ledig dag och den anställde därför inte kan börja arbeta, anses anställningsförhållandet trots detta ha börjat den första.

62 §. *Fortlöpande anställningsförhållande.* I 1 § 2 mom. i pensionsstadgan finns bestämmelser om fortlöpande anställningsförhållande som berättigar till pension. När en anställd flyttar från ett medlemssamfund till ett annat medlemssamfund, fastställs separata pensioner på grund av dessa anställningsförhållanden när pensionen skall räknas ut. Ett anställningsförhållande som berättigar till pension anses vara fortlöpande, om den anställde genast flyttar till en annan arbetsplats inom samma medlemssamfund.

I 2 mom. bestäms om situationer där anställningsförhållandet anses vara fortlöpande trots att den anställde flyttar från ett medlemssamfund till ett annat medlemssamfund. Det anses inte att anställningsförhållandet avbryts, om orsaken till en sådan övergång är att den kommunala indelningen förändrats, att ett medlemssamfunds inrättning, rörelse eller fastighet övergått i ett annat medlemssamfunds ägo eller att en viss del av ett medlemssamfunds verksamhet övergått till ett annat medlemssamfunds verksamhet.

I 3 mom. föreslås en specialbestämmelse om närstående- och familjevårdare samt förtroendevalda vilken för närvarande ingår i

12 c § 4 mom. i pensionsstadgan. En anställds arbets- och tjänsteförhållanden skall inte kopplas samman med närstående- och familjevårdsavtal eller förtroendeuppdrag, även om arbetsgivaren är samma medlemssamfund och anställningsförhållandena fortsätter från dag till dag.

63 §. *Parallella anställningsförhållanden.* Bestämmelserna i 1 § 3 mom. i pensionsstadgan om parallella tjänste- och arbetsförhållanden till samma medlemssamfund föreslås bli överförda till denna paragraf. På grund av parallella tjänste- och arbetsförhållanden till samma medlemssamfund fastställs en gemensam pension. Det enda undantaget utgör en situationen där den anställde avgår från något eller några anställningsförhållanden med ålderspension men ändå fortsätter i något anställningsförhållande. Det anställningsförhållande som fortsätter beaktas då inte när ålderspensionen fastställs på grund av de anställningsförhållanden som redan avslutats.

I 2 mom. ingår en specialbestämmelse om uppdragsavtal och förtroendeuppdrag. Tjänste- och arbetsförhållanden till samma medlemssamfund som fortsätter samtidigt skall inte kopplas samman med uppdragsavtal och förtroendeuppdrag, utan på grund av dem fastställs alltid en separat pension. Den nuvarande bestämmelsen ingår i 12 c § 4 mom. i pensionsstadgan.

64 §. *Gemensamt tjänste- eller arbetsförhållande till olika medlemssamfund.* Om två eller flera medlemssamfund har inrättat en gemensam tjänst eller anställt en person i ett gemensamt arbetsförhållande, betraktas detta som ett anställningsförhållande när pensionens fastställs. Den nuvarande bestämmelsen finns i 1 § 5 mom. i pensionsstadgan.

65 §. *Tekniskt avbrytande av ett anställningsförhållande.* I paragrafen bestäms om tekniskt avbrytande i anställningsförhållandet. I fråga om ett anställningsförhållande som fortsätter utan avbrott kan pension fastställas på grund av flera olika perioder, om anställningsförhållandet ändras t.ex. från huvudsyssla till bisyssla. Avbrytande kan göras om arbetstiden eller arbetstidsarrangemangen ändras i anställningsförhållandet och ändringen inte är avsedd att vara tillfällig. Ändrade arbetstidsarrangemang betyder t.ex.

övergång från skiftarbete eller nattarbete till regelbundet dagsarbete. Före ändringen skall anställningsförhållandet ha fortgått minst tre år utan avbrott. Förutom ändringen i arbetstiden eller arbetstidsarrangemangen förutsätts att inkomsten av arbetet samtidigt minskar med minst en fjärdedel eller ökar med minst en tredjedel. Något avbrytande görs emellertid inte om pensionsfallet inträffar inom två år efter ändringen.

Arbetstiden kan också ändras stegvis. I 2 mom. bestäms om tekniskt avbrytande i dessa situationer. Ett tekniskt avbrytande görs i anställningsförhållandet, om arbetstiden har ändrat stegvis och den ändring av inkomsterna som förutsätts i 1 mom. har skett under en period av tre år räknat från den första ändringen. Inkomstjämförelsen görs med hjälp av de indexjusterade inkomsterna.

För närvarande bestäms om tekniskt avbrytande i 1 § 8 och 9 mom. i pensionsstadgan.

66 §. *Automatiskt avbrytande av ett anställningsförhållande.* I paragrafen bestäms om avbrott i ett fortgående anställningsförhållande när pensionen fastställs efter att en viss ålder uppnåtts. Syftet med bestämmelsen är att säkra nivån på den intjänade pensionen, om inkomstnivån sjunker före personen i fråga börjar få ålderspension. Om anställningsförhållandet har fortgått minst tio år utan avbrott avslutas det vid utgången av det år då den anställde har fyllt 54 år. Om de tio åren ännu inte har förflutit 54 års ålder, avslutas anställningsförhållandet vid utgången av det kalenderår då tio år har förflutit.

Automatiskt avbrytande görs inte längre efter det år vid vars utgång det återstår två fulla kalenderår tills åldern för ålderspension uppnås. Automatiskt avbrytande görs inte heller om pensionsfallet inträffar eller anställningsförhållandet avslutas under det kalenderår som följer efter det automatiska avbrytandet. Något automatiskt avbrytande i anställningsförhållandet görs inte heller, om den anställdes lön av undantagsskäl har sjunkit före avbrottet och hans eller hennes pensionsgrundande lön på grund av detta anställningsförhållande kan fastställas med tillämpning av pensionsgrundande lön enligt prövning. Om dessa begränsningar bestäms i 2 mom.

Enligt 3 mom. betraktas ett automatiskt avbrutet anställningsförhållande som två olika

anställningsförhållanden och efter avbrottet anses ett nytt anställningsförhållande ha börjat.

Bestämmelserna om automatiskt avbrytande ingår för närvarande i 1 § 11 mom. i pensionsstadgan.

67 §. *Begränsningar av tillämpningen av tekniskt och automatiskt avbrytande.* Om ett tekniskt eller automatiskt avbrytande har gjorts i anställningsförhållandet, betraktas anställningen ändå som fortlöpande vid tillämpning av begränsningsbestämmelsen i 24 § 3 mom., dvs. när det utreds om arbetsförmågan har börjat inom ett år från anställningsförhållandets början. Likaså betraktas anställningen som fortlöpande när samordningsgrunden för parallella anställningsförhållanden fastställs och när det bestäms om det är fråga om ett års parallellitet. Ett automatiskt avbrutet anställningsförhållande betraktas också som fortlöpande när man undersöker om tekniskt avbrytande kan tillämpas och om villkoren för det uppfylls.

De nuvarande bestämmelserna ingår i 1 § 12 mom. i pensionsstadgan.

68 §. *Inkomster som skall beaktas i den pensionsgrundande lönen.* För närvarande bestäms om de inkomster som utgör pensionsgrundande lön i 5 d § i pensionsstadgan. När den pensionsgrundande lönen fastställs beaktas inkomsterna enligt samma grunder som vid innehållning av förskottsskatt. Ett undantag utgör mötesarvoden och arvoden av engångsnatur för föreläsningar och föredrag, som inte skall beaktas när den pensionsgrundande lönen fastställs. Om inkomsterna under det år då anställningsförhållandet avslutas beaktas i den pensionsgrundande lönen, räknas inte den semesterersättning som betalts när anställningsförhållandet avslutades med.

I 2 mom. bestäms om beaktande av sådana inkomster som inte betalas av ett medlemsamfund. Om den anställdes inkomster är sådana att en del av lönen utgörs av avgifter eller lösen från enskilda och andra, beaktas de i den pensionsgrundande lönen till ett belopp som medlemsamfundet har fastställt.

69 §. *Avdrag för löntagarnas pensionsavgift.* Den nuvarande bestämmelsen ingår i 5 a § i pensionsstadgan. De som är anställda hos ett medlemsamfund skall vara skyldiga

att betala en viss del av sin inkomst i form av en pensionsavgift, som medlemssamfundet innehåller och redovisar till pensionsanstalten. Pensionsavgiften avdras från arbetsinkomsterna under respektive år när den pensionsgrundande lönen uträknas.

Enligt 2 mom. tillämpas när pensionsavgiften avdras i tillämpliga delar 7 a § APL. Social- och hälsovårdsministeriet fastställer för respektive år en koefficient för avdraget enligt 1 mom. Ett avdrag som motsvarar pensionsavgiften görs också när pension fastställs på grund av förtroendevaldas ersättningar för inkomstbortfall och separata arvoden för viss tid. På samma sätt förfars i fråga om arvoden till veterinärer som enligt 14 § 1 mom. veterinärvårdslagen (685/1990) skall beaktas i den pensionsgrundande lönen samt i fråga om arvoden enligt 68 §. Enligt veterinärvårdslagen skall medlemssamfundet, om veterinären får betalning direkt av djurets ägare eller innehavare, årligen fastställa det belopp av dessa arvoden som beaktas som inkomster som berättigar till pension.

70 §. *Hur den pensionsgrundande lönen bestäms.* För närvarande bestäms om uträkning av den pensionsgrundande lönen i 5 § 1—3 mom. i pensionsstadgan. Den pensionsgrundande lönen fastställs särskilt för varje anställningsförhållande som berättigar till pension. Det kommunala pensionssystemet ändrades från ingången av 1989. Om personen i fråga har anställningsförhållanden som upphört före detta, tillämpas på fastställandet av den pensionsgrundande lönen med stöd av denna lags ikraftträdelsebestämmelser de tidigare bestämmelserna för ombildande till s.k. grundfribrevspension. Den pensionsgrundande lönen uträknas på grund av inkomsterna från de högst 10 sista kalenderåren före det år då anställningsförhållande upphörde (urvalsåren). Bestämmelsen trädde i kraft vid ingången av 1996. Med stöd av lagen om införande av denna lag skall inkomsterna under tidigare år beaktas enligt tidigare bestämmelser. Inkomsterna under det år då anställningsförhållandet upphörde beaktas när anställningsförhållandet har fortgått högst tre kalenderår. Tidigare års inkomster höjs med ett index till nivån det år då pensionen börjar.

I 2 mom. bestäms om de inkomster som

inte beaktas i den pensionsgrundande lönen. Om inkomsten under något år är mindre än hälften av medeltalet av arbetsförtjänsterna under alla inkomster som skall beaktas, beaktas ett sådant års inkomster inte i den pensionsgrundande lönen. De år som inte beaktas kan utgöra högst en tredjedel av urvalsåren, alltså maximalt tre.

Den pensionsgrundande lönen är den genomsnittliga månadsinkomsten uträknad på grund av ovan nämnda årsinkomster. Den räknas ut så att det sammanlagda inkomstbeloppet divideras med det sammanlagda antalet dagar som ingår i urvalsåren, varefter kvoten multipliceras med trettio. När den pensionsgrundande lönen räknas ut, avdras från divisorn antalet sådana dagar som enligt 52 § skall avdras från pensionstiden. Om detta bestäms i 3 mom.

71 §. *Uträkning av den pensionsgrundande lönen i vissa särskilda situationer.* Det föreslås att till paragrafen överförs bestämmelserna i 5 § 4 och 5 mom. i pensionsstadgan. Om den tid då den anställde har fått heffektiv pension beaktas som pensionstid, beaktas denna tid ändå inte när den pensionsgrundande lönen fastställs.

I 2 mom. bestäms om de situationer då ett anställningsförhållande som berättigar till pension börjar eller slutar mitt under ett kalenderår. Om det görs ett tekniskt avbrytande i anställningsförhållandet eller om den anställde börjar få deltidspension mitt under ett kalenderår, beaktas inte det ofullständiga kalenderåret bland urvalsåren. Likaså, om ett anställningsförhållande på grund av ett tekniskt avbrytande eller övergång till deltidspension börjar mitt under ett kalenderår, beaktas inte detta år bland urvalsåren. Undantag utgör en situation där anställningen har fortgått endast under detta ofullständiga år. Då räknas den pensionsgrundande lönen ut på grund av inkomsterna under detta ofullständiga år.

I 3 mom. ingår en bestämmelse om automatiskt avbrytande. Syftet med automatiskt avbrytande är att trygga den intjänade pensionen i en situation där den anställdes inkomstnivå försämras före övergången till ålderspension. Om pensionsbeloppet emellertid blir större utan avbrott, behöver bestämmelsen inte tillämpas. När automatiskt avbrytan-

de tillämpas, räknas inte det år då anställningsförhållandet efter avbrottet avslutas till urvalsåren, även om anställningen efter detta skulle ha fortgått endast tre år.

När en person börjar få invalidpension, anses anställningsförhållandet då den pensionsgrundande lönen fastställs ha upphört vid utgången av den kalendermånad som föregick arbetsoförmågans början. Om arbetsoförmågan börjar i januari, beaktas dock föregående kalenderår som ett urvalsår. Om detta bestäms i 4 mom.

72 §. *Uträkning av den pensionsgrundande lönen för barnavårdstid samt för tid med rehabiliteringsförmåner.* De nuvarande bestämmelserna finns i 5 b § i pensionsstadgan. I paragrafen bestäms om de situationer där urvalsåren omfattar tid utan lön som räknas som till pension berättigande tid, eftersom orsaken är barnavård eller rehabilitering. Den pensionsgrundande lönen räknas för högst tio sådana år i vilka inte ingår oavlönad barnavårdstid eller rehabiliteringstid.

I 2 mom. sägs att om oavlönad tid ingår i samtliga kalenderår under anställningsförhållandet eller om inget av de år som valts ut för uträkning av den pensionsgrundande lönen ingår i de sista tio åren under anställningsförhållandet, betraktas som pensionsgrundande lön medeltalet av inkomsten under tiden i anställning före anställningsförhållandets upphörande.

Eftersom det är fråga om en skyddsklausul beräknas den pensionsgrundande lönen på normalt sätt om den blir större då. Den pensionsgrundande lönen kan också räknas ut med tillämpning av bestämmelserna om pensionsgrundande lön enligt prövning, om villkoren för deras tillämpning uppfylls. Om detta bestäms i 3 mom.

73 §. *Pensionsgrundande lön enligt prövning.* De nuvarande bestämmelserna finns i 5 c § i pensionsstadgan. Justering av den pensionsgrundande lönen enligt prövning kan komma i fråga när inkomsterna har sjunkit under flera år än de som enligt 70 § 2 mom. kan lämnas obeaktade som urvalsår eller när inkomsterna har sjunkit men inte tillräckligt så att de åren helt kunde lämnas obeaktade som urvalsår. Orsaken till inkomstminskningen måste vara exceptionell, t.ex. sjukdom som har påverkat inkomsterna högst tio

år före pensionsfallet. Innan ovan nämnda skäl yppade sig måste anställningsförhållandet ha fortgått så länge att den större lönen kan betraktas som stabiliserad. Inkomstminskningen inverkan på pensionsskyddet måste vara minst 20 procent. När dessa villkor uppfylls betraktas som lön i anställningsförhållandet den genomsnittliga inkomst som den anställde skulle ha haft om inte detta skäl hade funnits. Lönen justeras enligt prövning på ansökan av den anställde eller vid familjepension av förmånstagaren.

Enligt 2 mom. kan en justering också göras om inkomstnivån har sjunkit av undantags-skäl som yppat sig mera än tio år före pensionsfallet. Då förutsatts emellertid att den anställde eller förmånstagaren i sista hand själv företer en tillförlitlig utredning om undantagsskäl som kan anses vara tillräcklig. Därefter utreder pensionsanstalten om övriga villkor för att tillämpa pensionsgrundande lön enligt prövning uppfylls.

En lönejustering enligt prövning kan också göras när inkomsterna av något undantags-skäl är högre än den stabiliserade inkomstnivån. Om detta bestäms i 3 mom.

Enligt 4 mom. anses anställningsförhållandet ha fortsatt utan avbrott vid tillämpningen av denna paragraf utan hinder av ett tekniskt avbrott.

74 §. *Minimibeloppet av pension som intjänats i korta anställningsförhållanden.* Av kommunal anställning som berättigar till pension krävdes tidigare minst en månad utan avbrott och inkomsterna av anställningen skulle nå upp till en viss minimigräns per månad. Vid ingången av 1998 slopades dessa krav och numera intjänas pension för varje dag och det krävs inte heller någon minimiinkomst för att pension skall intjänas. Eftersom pensionen av dylika anställningsförhållanden kan bli mycket liten, har det satts en undre gräns för den intjänade pensionen. Om beloppet av den pension som intjänats på grund av dessa inkomster som erhållits under kortare tid än en månad och som stannar under gränsbeloppet enligt 1 § 1 mom. 2 punkten APL samt på grund av ersättningar för inkomstbortfall till förtroendevalda vilka stannar under gränsbeloppet per år före samordningen är mindre än 1,93 euro per månad (11,47 mk) enligt nivån 2002, uppkommer

ingen rätt till pension. Beloppet justeras årligen med index enligt den första meningen i 9 § 2 mom. APL. Den nuvarande bestämmelsen ingår i 12 e § 4 mom. i pensionsstadgan.

75 §. *Begränsning av pension.* På samma sätt som den pensionsgrundande lönen räknas även pensionen ut särskilt för varje anställningsförhållande. När det sammanlagda pensionsbeloppet räknas ut räknas de pensioner som fastställs på grund av olika anställningsförhållanden samman. Deras sammanlagda belopp får dock vara högst 60 procent av den högsta pensionsgrundande lönen enligt denna lag i ett sådant anställningsförhållande där det ingår minst två år som berättigar till pension. Om något sådant anställningsförhållande inte finns, räknas maximibeloppet ut på grund av den högsta pensionsgrundande lönen. Om den anställda har parallella anställningsförhållanden som omfattas av denna lag, beaktas endast det anställningsförhållande där den pensionsgrundande lönen är störst. För närvarande bestäms om detta i 9 § 1 mom. i pensionsstadgan.

Vid den begränsning som nämns i föregående moment beaktas inte pensionen eller den pensionsgrundande lönen av anställningsförhållanden som varat kortare tid än en månad och som stannar under gränobeloppet. Den nuvarande bestämmelsen finns i 12 e § 3 mom. i pensionsstadgan.

76 §. *Samordning.* När det gäller bestämmelserna om samordning hänvisas, liksom för närvarande i 12 § i pensionsstadgan, till bestämmelserna om samordning och ny samordning i 8 och 8 a § APL. Hänvisningen till APL görs därför att det är ändamålsenligt att samordningen görs på samma sätt som enligt APL.

I 2 mom. föreslås en specialbestämmelse om förtida ålderspension. När förtida ålderspension samordnas, beaktas den sådana den är innan förtidsminskningen gjorts. Om detta bestäms för närvarande i 12 § 6 mom. i pensionsstadgan.

Enligt 3 mom. föranleder en ny pension som beviljas som ett engångsbelopp inte någon ny samordning. För närvarande finns denna bestämmelse i 12 § 9 mom. i pensionsstadgan.

77 §. *Samordning av förtroendevaldas pension.* Även pension som förtroendevalda tjä-

nat in skall beaktas vid samordningen. Då betraktas såsom anställningsförhållande varje kalenderår som ersättningar för inkomstbortfall och separata arvoden för viss tid vilka berättigar till pension har betalats åt den förtroendevalde. Som pensionsgrundande lön betraktas 1/12 av dessa årsarvoden. Den nuvarande bestämmelsen ingår i 12 d § 5 mom. i pensionsstadgan.

78 §. *Indexförhöjning.* Det föreslås att till paragrafen överförs den bestämmelse om indexförhöjning av pensionen och den pensionsgrundande lönen som ingår i 11 § i pensionsstadgan. I paragrafen hänvisas till 9 § APL. I 1 mom. bestäms om justering av den pensionsgrundande lönen och i 2 mom. om justering av pensionen. Hänvisningen görs till APL eftersom det är ändamålsenligt att indexjusteringen av alla arbetspensioner görs på samma sätt.

5 kap. Familjepension

79 §. *Rätt till familjepension.* Det föreslås att bestämmelserna om familjepension samlas i ett eget kapitel. Om en anställd vid sin död hade haft rätt till eller fick pension enligt denna lag, har hans eller hennes förmånstagare rätt till familjepension efter honom eller henne. Familjepension beviljas inte efter förtroendevalda. De nuvarande bestämmelserna ingår i 2 b § 1 mom. och 20 § 1 mom. i pensionsstadgan.

80 §. *Förmånstagare.* Förmånstagare till familjepension är förmånslåtarens efterlevande make, en tidigare make och barn under 18 år. Den pension som beviljas förmånslåtarna kallas efterlevandepension eller barnpension.

Förmånstagare kan inte vara en person som genom brott uppsåtligen har orsakat förmånslåtarens död. Om detta bestäms i 2 mom. De nuvarande bestämmelserna ingår i 21 § och 23 § 2 mom. i pensionsstadgan.

81 §. *Efterlevande make.* Om den efterlevande makens rätt till efterlevandepension bestäms för närvarande i 21 § 1 mom. 1 punkten, 22 § 1 mom. och 23 § 1 mom. i pensionsstadgan. Villkoret för erhållande av efterlevandepension är att äktenskapet mellan förmånslåtaren och den efterlevande maken

hade ingåtts innan förmånslåtare hade fyllt 65 år och att de har eller har haft ett gemensamt barn.

Om den efterlevande maken och förmånslåtare inte har något gemensamt barn, har den efterlevande maken rätt till efterlevandepension förutsatt att äktenskapet mellan den efterlevande maken och förmånslåtare hade ingåtts innan den efterlevande maken hade fyllt 50 år och förmånslåtare 65 år och att äktenskapet före förmånslåtarens död hade fortgått minst fem år. Dessutom förutsätts att den efterlevande maken vid förmånslåtarens död är minst 50 år eller har fått invalidpension minst tre år. Om detta bestäms i 2 mom.

Om den efterlevande makens och förmånslåtarens gemensamma barn har adopterats bort före förmånslåtarens död, har den efterlevande maken inte rätt till efterlevandepension. Rätt till efterlevandepension uppkommer inte heller om den efterlevande maken har adopterat förmånslåtarens barn efter dennes död. Om dessa begränsningar i 1 mom. bestäms i 3 mom.

Enligt 4 mom. har en efterlevande make rätt till familjepension efter endast en förmånslåtare. Om den efterlevande maken redan får familjepension när förmånslåtare dör, har han eller hon inte rätt till ny familjepension.

82 §. *Tidigare make.* Förmånslåtarens tidigare make skall under vissa förutsättningar ha rätt till familjepension. Om förmånslåtare var skyldig att betala periodiskt underhållsbidrag till sin tidigare make, har denne rätt till familjepension efter förmånslåtare. Underhållsskyldigheten måste grunda sig på antingen ett lagakraftvunnet domstolsbeslut, ett avtal som fastställts av socialnämnden eller något annat tillförlitligt i samband med skilsmässan uppgjort skriftligt avtal. På den tidigare maken tillämpas i tillämpliga delar vad som i denna lag bestäms om efterlevande make och dennes rätt till familjepension. Den bestämmelse som gäller tidigare make ingår för närvarande i 21 § 1 mom. 4 punkten i pensionsstadgan.

83 §. *Barn.* Ett barn som är yngre än 18 år har rätt till familjepension. Förutom förmånslåtarens egna barn skall också barn till den efterlevande maken som bott i samma hus-håll som förmånslåtare och den efterlevande

maken ha rätt till familjepension. Den nuvarande bestämmelsen ingår i 21 § 1 mom. 2 och 3 punkten i pensionsstadgan.

Också ett barns rätt till flera familjepensioner är begränsad. Ett barn kan ha rätt till familjepension efter högst två förmånslåtare. Ett barn skall dock alltid ha rätt till familjepension efter sin egen förälder. Om detta bestäms i 2 mom. Den nuvarande bestämmelsen finns i 22 § 3 mom. i pensionsstadgan.

84 §. *Grund för familjepension.* Grunderna för familjepension regleras för närvarande i 2 b § 2 mom. och 24 § 1 mom. i pensionsstadgan. Grunden för familjepension utgörs av den ålderspension eller fulla invalidpension som förmånslåtare fick vid sin död. Om förmånslåtare fick delinvalidpension, uträknas familjepensionen på grund av full invalidpension. Om förmånslåtare vid sin död fick arbetslöshetspension eller arbetslöshetspension som ändrats till invalidpension, läggs pensionsdelen för återstående tid till pensionen när familjepensionen fastställs.

I 2 mom. bestäms om en situation där förmånslåtare inte fick pension vid sin död. Då används som grund för familjepensionen den pension som förmånslåtarens skulle ha haft rätt till om sådan arbetsoförmåga hade börjat på dödsdagen som hade medfört rätt till invalidpension. Om det framgår av förmånstagarrens utredning att förmånslåtare före sin död skulle ha haft rätt till invalidpension, kan som tidpunkt för arbetsoförmågans början användas även en annan tidpunkt.

Enligt 3 mom. beaktas som grund för familjepensionen pensionen sådan den är före en samordning.

85 §. *Efterlevandepensionens belopp.* Efterlevandepensionens belopp skulle utan inverkan från samordning och den pensionsjämkning av efterlevandepension som anges i 88—90 § vara hälften av förmånslåtarens pension, om förmånstagarare är den efterlevande maken eller den efterlevande och ett barn. Beloppet av efterlevandepensionen minskar när antalet barn som är förmånstagarare ökar. Det är 5/12 när förmånstagarare är den efterlevande och två barn, 3/12 när antalet barn är tre och 2/12 när barnen är flera. Den nuvarande bestämmelsen finns i 24 § 2 mom. i pensionsstadgan.

I 2 mom. bestäms om beloppet av en tidi-

gare makes pension. En tidigare makes pension är en andel av den efterlevandepension som fastställs enligt 1 mom. Andelen är lika stor som 60 procent av det underhållsbidrag som förmånslåtare har betalat till sin tidigare make utgör av förmånslåtarens pension. Om förmånstagare är både en efterlevande make och en tidigare make, uppgår det sammanlagda beloppet av den tidigare makens eller, om de är flera, de tidigare makarnas pension till högst hälften av efterlevandepensionen. Det sammanlagda beloppet dras av från efterlevandepensionen och, om de tidigare makarna är flera, fördelas mellan dem i samma förhållande som underhållsbidragen. Den nuvarande bestämmelsen finns i 24 § 5 mom. i pensionsstadgan.

86 §. *Barnpensionens belopp.* För närvarande bestäms om barnpensionens storlek i 24 § 3 och 4 mom. i pensionsstadgan. Barnpensionens belopp är beroende av hur många barn som är förmånstagare. Utan inverkan från samordning är det 4/12 av förmånslåtarens pension, om endast ett barn är förmånstagare. Beloppet är 7/12 av förmånslåtarens pension, om barnen är två, 9/12 om barnen är tre och 10/12 om barnen är fyra eller flera.

Enligt 2 mom. fördelas det sammanlagda beloppet av barnpensionerna jämnt mellan barnen.

I 3 mom. bestäms om beloppet av barnpensionen till ett barn som saknar båda föräldrarna. Om barnets bägge föräldrar är döda, läggs 1/6 av förmånslåtarens pension till det sammanlagda beloppet av barnpensionerna. Ett villkor för tillägget är att barnpensionen och efterlevandepensionen tillsammans inte överstiger förmånslåtarens egen pension. Detta tillägg beräknas separat på pensionen efter vardera föräldern. Om barnet har rätt till familjepension efter någon annan förmånslåtare än sina egna föräldrar, bestäms tillägget enligt de av förmånslåtarens pensioner på grundval av vilka ett föräldralöst barn får sin barnpension. Tillägget fördelas jämnt mellan de föräldralösa barn som är förmånstagare.

87 §. *Samordning av familjepension.* Det är ändamålsenligt att göra samordning av familjepension på samma sätt som samordning av familjepension enligt APL. Av denna orsak hänvisas i lagen till 8 och 8 a § APL. Ny samordning görs på samma grunder som ny

samordning av familjepension enligt APL.

Enligt paragrafen fördelas samordnad familjepension mellan förmånstagarna enligt de proportioner som anges i 85 och 86 §.

Den nuvarande bestämmelsen finns i 12 § och 12 a § 5 mom. i pensionsstadgan.

88 §. *Pensionsjämkning av efterlevandepension.* På beloppet av efterlevandepensionen inverkar den efterlevande makens egna pensioner eller, om han eller hon ännu inte får pension, den framtida pension som beräknas på grund av arbetsförtjänsterna. Detta fastställande av de egna pensionernas inverkan på efterlevandepensionen kallas pensionsjämkning. Vid pensionsjämkningen beaktas den efterlevande makens arbetspensioner. Pensioner enligt APL, lagen om pension för lantbruksföretagare (467/1969) och lagen om pension för företagare (468/1969) beaktas till ett belopp som motsvarar minimivillkoren. Om den efterlevande maken får delinvalidpension, beaktas den som full pension vid pensionsjämkningen. Vid pensionsjämkningen kan också beaktas motsvarande arbetspensioner från andra stater och anställning hos internationella organisationer.

I 2 mom. bestäms om tidpunkten för pensionsjämkning av efterlevandepension. Om den efterlevande maken vid förmånslåtarens död hade fyllt 65 år eller fick i 1 mom. nämnd arbetspension, görs pensionsjämkningen genast från ingången av följande kalendermånad efter förmånslåtarens död, dvs. från den tidpunkt då efterlevandepensionen börjar. Om den efterlevande maken ännu inte får egen pension, beviljas efterlevandepensionen som s.k. begynnelsepension för sex månaders tid och görs pensionsjämkningen först från ingången av den sjunde kalendermånaden efter förmånslåtarens död. Någon pensionsjämkning av efterlevandepensionen förrättas dock inte så länge som den efterlevande maken försörjer barn under 18 år som har rätt till barnpension efter samma förmånslåtare. Pensionsjämkningen görs först från ingången av följande kalendermånad efter att det yngsta barnet har fyllt 18 år.

I 3 mom. bestäms till vilket belopp den efterlevande makens egen pension beaktas vid pensionsjämkningen, om den efterlevande maken ännu inte får egen pension. Då anses som den efterlevandes pension den pension

som hade beviljats om han eller hon den dag då förmånslåtarens dog hade blivit så arbetsoförmögen att rätt till full invalidpension hade uppkommit. Om pensionsjämkning görs först när det yngsta barnet fyller 18 år, fastställs pensionen så att som tidpunkt för den efterlevandes pensionsfall betraktas barnets 18-årsdag. Pensionen uträknas på samma sätt om det är fråga om en förmån från en främmande stat eller en internationell organisation. Om det inte går att få fram beloppet av den arbetspension som skall uträknas på grund av förvärvsinkomsterna från en främmande stat, kan som på den efterlevandes på förvärvsarbete grundande pension användas också den pension som den efterlevande hade intjänat om hans eller hennes försäkringstid på grund av arbete i en främmande stat eller anställning hos en internationell organisation hade varit arbete försäkrat i Finland (teoretisk pension).

Pension som intjänats genom arbete i en främmande stat eller inom en internationell organisation skall inte ovillkorligen behöva beaktas vid pensionsjämkningen. Pension som intjänats utomlands eller teoretisk pension skall beaktas endast när det går att få fram uppgifter om den. Pensionsanstalten är inte skyldig att göra några omfattande undersökningar för att reda ut en förmån eller försäkringsperioder i synnerhet om den pension som intjänats eller som betalas på grund av arbete i en främmande stat eller inom en internationell organisation är liten.

När en efterlevande makes kalkylerade pension fastställs beaktas dock inte de bestämmelser som förlänger efterkarensen i anslutning till rätten till återstående tid.

Bestämmelsen om pensionsjämkning finns för närvarande i 26 § i pensionsstadgan.

89 §. *Pensionsjämkningsgrund.* Efterlevandepensionen minskas, om den efterlevande makens egen pension, som räknats ut på det sätt som anges i föregående paragraf, överstiger den pensionsjämkningsgrund som anges i denna paragraf. Enligt nivån 2002 är pensionsjämkningsgrunden 620,39 euro (3 688,67 mk), om förmånslåtarens egna arbetspensioner tillsammans överstiger detta eurobelopp. Om förmånslåtarens pensioner tillsammans understiger detta belopp men överstiger 310,13 euro (1 843,95 mk), utgörs

pensionsjämkningsgrunden av det sammanlagda beloppet av förmånslåtarens pensioner. I annat fall är pensionsjämkningsgrunden 310,13 euro. Beloppen justeras årligen med index enligt den första meningen i 9 § 2 mom. APL.

Efterlevandepensionen minskas med hälften av det belopp med vilket den efterlevandes egna pensioner överstiger den pensionsjämkningsgrund som fastställts enligt 1 mom. Om den efterlevande maken har rätt till efterlevandepension enligt flera arbetspensionslagar, avdras från efterlevandepensionen enligt denna lag vid pensionsjämkningen ett belopp som utgör en lika stor del av det totala avdraget som efterlevandepensionen enligt denna lag utgör av alla de andra efterlevandepensionerna. Om detta bestäms i 2 mom.

I 3 mom. bestäms om inverkan av andra ersättningar än arbetspensioner på efterlevandepensionens belopp. Om efterlevandepensionens belopp har påverkats av dagpenning eller olycksfallspension enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948), fortlöpande ersättning för egen skada enligt trafikförsäkringslagen (279/1959) eller livränta enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/1948), lämnas detta avdrag obeaktat vid pensionsjämkningen.

De nuvarande bestämmelserna finns i 27 § i pensionsstadgan.

90 §. *Pensionsjämkning i undantagsfall.* Om den efterlevande maken ännu inte får pension själv och pensionsjämkningen av efterlevandepensionen borde göras i enlighet med 88 § på grund av en kalkylerad pension eller om den efterlevande får delinvalidpension, kan pensionsjämkningen göras på grund av den efterlevandes inkomster i stället för på grund av pensionerna. Detta kallas pensionsjämkning i undantagsfall. Den görs alltid på ansökan av den efterlevande maken. Då beaktas i stället för den kalkylerade pensionen den efterlevandes genomsnittliga förvärvsinkomster och de förmåner som baserar sig på dem samt delinvalidpensionen. Villkoret för pensionsjämkning i undantagsfall är dock att 60 procent av dessa inkomster är minst en fjärdedel mindre än den kalkylerade pensionen.

I 2 mom. bestäms om tidsfristen för senare ansökan om pensionsjämkning i undantags-

fall. Den efterlevande maken kan ansöka om pensionsjämkning i undantagsfall om hans eller hennes förhållanden förändras inom fem år på ett sådant sätt att villkoren i 1 mom. för pensionsjämkning i undantagsfall uppfylls. Förändringen förhållandena måste fortgå minst sex månader innan ny pensionsjämkning kan göras. Om den efterlevandes förvärvsinkomster har varierat, räknas den genomsnittliga inkomsten för dessa sex månader eller, om ansökan har gjorts mer än sex månader från det att förhållandena förändrades, för sex månader före ansökan. Den justerade pensionen utbetalas från början av den månad som följer på förändringen, dock retroaktivt för högst sex månader före ansökan.

Pension som har justerats genom pensionsjämkning i undantagsfall betalas under högst två år. Därefter skall pensionsjämkning i undantagsfall sökas på nytt. Justeringen görs alltid för högst två år åt gången. Om detta bestäms i 3 mom.

De nuvarande bestämmelserna finns i 27 a § i pensionsstadgan.

91 §. *Ny pensionsjämkning.* Utöver vad som bestäms i föregående paragraf kan ny pensionsjämkning göras endast om en efterlevande make beviljas pension i någon annan form än deltidspension. Härvid tillämpas samma pensionsjämningsgrund som när pensionsjämkning förrättades första gången. Den nya pensionsjämnningen görs från och med att den efterlevande maken beviljas ny pension. För närvarande bestäms om detta i 27 b § i pensionsstadgan.

92 §. *Indexförhöjning av familjepension.* Även när det gäller indexförhöjning av familjepension hänvisas i lagen till APL och indexförhöjningarna görs på samma sätt som i fråga om pensioner enligt andra arbetspensionslagar. Den nuvarande bestämmelsen finns i 11 § i pensionsstadgan.

93 §. *När utbetalning av familjepension börjar.* Familjepension börjar betalas ut från ingången av den kalendermånad som följer på den då förmånslåtaren avled. Ett barn som fötts efter förmånslåtarens död får dock rätt till barnpension först från början av den kalendermånad som följer på barnets födelse. Den nuvarande bestämmelsen finns i 30 § 3 mom. i pensionsstadgan.

94 §. *Beviljande av familjepension för viss tid.* Familjepension beviljas i allmänhet så länge som förmånstagarna har rätt att få familjepension. Om det är sannolikt att förmånslåtaren har avlidit, men någon utredning om hans eller hennes död inte kan visas, kan familjepension beviljas för viss tid. För närvarande bestäms om familjepension som beviljas för viss tid i 20 § 3 mom. i pensionsstadgan.

95 §. *När rätten till familjepension upphör.* För närvarande bestäms när rätten till familjepension upphör i 27 d § 1 och 2 mom. i pensionsstadgan. Den efterlevande makens rätt till familjepension upphör om han eller hon ingår nytt äktenskap före fyllda 50 år. Om det nya äktenskapet upplöses inom fem år och den efterlevande maken inte får ny rätt till familjepension på grund av detta äktenskap, kan han eller hon ansöka om att den indragna familjepensionen skall börja betalas på nytt. Denna rätt tillkommer inte en tidigare make.

I 2 mom. bestäms om indragning av barnpension. Barnpensionen upphör vid 18 års ålder. Om barnet adopteras bort innan barnet fyller 18 år, upphör rätten till familjepension i och med adoptionen. Detta gäller inte situationer där ett barn adopteras av den efterlevande maken eller dennes nya make.

96 §. *Engångsbetalning av efterlevandepension.* Om en efterlevande make ingår nytt äktenskap före fyllda 50 år och hans eller hennes efterlevandepension på denna grund upphör, betalas han eller hon efterlevandepension för tre år i form av ett för allt belopp. Grund för engångsbetalningen är beloppet av den månadspension som senast har utbetalats. Om det nya äktenskapet upplöses inom fem år och den efterlevande maken på nytt får rätt till sin tidigare efterlevandepension, dras beloppet av från den nya pensionen. Avdraget görs så att pensionen minskas med en tredjedel varje månad under högst nio år. Efter en och samma förmånslåtare kan endast ett för allt belopp utbetalas. Den nuvarande bestämmelsen finns i 27 d § 3 mom. i pensionsstadgan.

97 §. *Ny uträkning av familjepension.* Familjepensionens belopp räknas ut på nytt då det inträffar förändringar i antalet förmånstagare. Det räknas ut på nytt då en efterlevande

make eller ett barn upphör att vara förmånstagare och när ett barn blir helt föräldralöst. Familjepensionens belopp och dess fördelning mellan förmånstagarna justeras vid ingången av den kalendermånad som följer på förändringen. För närvarande bestäms om detta i 27 c § i pensionsstadgan.

I 2 mom. bestäms hur avbrott i och minskning av pensionen skall inriktas. Om utbetalningen av familjepension avbryts för någon förmånstagares del eller om någon förmånstagares pension minskas, gäller avbrottet eller minskningen denna förmånstagares andel av familjepensionen. Den nuvarande bestämmelsen finns i 27 e § 2 mom. i pensionsstadgan.

6 kap. **Ansökan om pension och förhandsbeslut**

98 §. *Ansökan om pension.* Pension söks hos den kommunala pensionsanstalten på en blankett som fastställts för pensionsansökan. Till ansökan skall också fogas nödvändiga utredningar gällande pensionsrätten, t.ex. arbetslöshetsintyg, arbetsgivarens utredning över när anställningsförhållandet upphör och utredning över inkomsten av deltidsarbete.

I 2 mom. bestäms när ansökan anses ha anlänt till pensionsanstalten. Detta är av betydelse för pensioner som beviljas retroaktivt. Förutom till den kommunala pensionsanstalten kan ansökan skickas till andra pensionsanstalter, pensionsskyddscentralen eller någon av folkpensionsanstaltens lokalbyråer. Ansökan anses vara gjord den dag som den anlänt till någon av dessa instanser.

I 3 mom. bestäms när en ansökan som gjorts av någon annan än pensionssökanden själv kan godkännas. Om personen i fråga på grund av ålder, skada eller av någon annan orsak är oförmögen att ansöka om pension, kan också en nära anhörig eller någon annan som har dragit försorg om pensionssökanden göra ansökan på pensionssökandens vägnar. En sådan person kan även i övrigt föra talan i ett ärende som gäller pensionsansökan.

För närvarande bestäms om ansökan om pension i 28 § 1 mom. och om tidpunkten för inlämnande av ansökan i 29 § 1 och 2 mom. i pensionsstadgan.

99 §. *Utredning om hälsotillståndet.* När någon ansöker om invalidpension skall han eller hon inlämna ett läkarutlåtande över sitt hälsotillstånd till pensionsanstalten. Läkarutlåtandet skall skrivas i en form som pensionsanstalten godkänner och det skall innefatta en vård- eller rehabiliteringsplan. Även ett utländskt läkarutlåtande som motsvarar detta utlåtande kan godkännas. Pensionsanstalten kan godkänna även ett annat slags läkarutlåtande, om det innehåller nödvändiga uppgifter. Om sökanden befinner sig på sjukhus eller särskilda skäl annars föreligger, kan pensionsanstalten också skaffa nödvändigt läkarutlåtande själv.

Om pensionsanstalten vill utreda pensionsökandens hälsotillstånd, kan pensionsanstalten hänvisa sökanden till en viss läkare eller ett visst sjukhus eller någon annan motsvarande inrättning för undersökningar. Då ersätter pensionsanstalten undersökningskostnaderna, i vilka även ingår skäligena resekostnader. Om personen i fråga blir tvungen att resa till en annan ort, betalas också dagtraktamente. Om personen utan godtagbar anledning vägrar att gå med på dessa undersökningar, kan det bestämmas att behandlingen av ansökan förfaller. Om detta bestäms i 2 mom.

De nuvarande bestämmelserna finns i 28 § 2 mom. i pensionsstadgan.

100 §. *Beslutsfattande och delgivning av beslut.* För närvarande bestäms om beslutsfattande och skickande av beslut till sökanden i 29 § 3 mom. i pensionsstadgan. Efter att pensionsansökan och nödvändiga utredningar inkommit skall pensionsansökan avgöras utan dröjsmål.

Beslutet skickas till sökanden per post under den adress som han eller hon uppgivit eller så skall det delges honom eller henne bevisligen. Om detta bestäms i 2 mom.

101 §. *Förhandsbeslut om pensionsrätt.* För närvarande bestäms om förhandsbeslut i 34 § i pensionsstadgan. Pensionsanstalten kan meddela en tjänsteinnehavare och arbetsstagare ett överklagbart beslut om huruvida personen i fråga står i tjänste- eller arbetsförhållande till ett medlemssamfund eller huruvida han eller hon någon gång har stått i ett sådant tjänste- eller arbetsförhållande. Beslut kan också meddelas om pensioner samt om

huruvida lön som något medlemsamfund betalat skall beaktas i den pensionsgrundande lönen.

Enligt 2 mom. skall pensionsanstalten följa sitt förhandsbeslut, om pensionen senare beviljas med stöd av de bestämmelser på vilka förhandsbeskedet grundar sig. Avvikelse från förhandsbeslutet kan ske endast till pensionsökandens fördel.

Bindande förhandsbeslut kan även ges om tekniskt avbrott. Om en anställd vill ha ett beslut om huruvida pensionsanstalten tillämpar tekniskt avbrott på hans eller hennes anställningsförhållande, skall pensionsanstalten meddela ett förhandsbeslut om saken. Om avbrott görs, fastställs i förhandsbeslutet den framtida pensionen på grund av det sålunda avslutade anställningsförhållandet. Om detta bestäms i 3 mom. Den nuvarande bestämmelsen ingår i 1 § 10 mom. i pensionsstadgan.

102 §. *Förhandsbeslut om individuell förtidspension och delinvalidpension.* Bindande förhandsbeslut kan också fås om rätten till individuell förtidspension och delinvalidpension. För närvarande bestäms om detta i 35 § i pensionsstadgan.

I 2 mom. bestäms hur länge beslutet är bindande. Förhandsbeslutet är bindande för pensionsanstalten, om pensionsansökan som grundar sig på beslutet inlämnas inom nio månader från det att förhandsbeslutet meddelades. Om medlemsamfundet och den anställde sinsemellan kommer överens om att det skall vara bindande en längre tid, skall pensionsanstalten iaktta den tiden.

7 kap. Sista pensionsanstalt

103 §. *Den sista pensionsanstaltens uppgifter.* I paragrafen bestäms om hur principen om sista pensionsanstalt skall genomföras mellan pensionssystemen för den kommunala, den statliga och den privata sektorn. För närvarande bestäms om detta i 1 a § 1 och 2 mom., som godkänts ingå i KTAPL. Bestämmelserna om sista pensionsanstalt träder i kraft vid ingången av januari 2004.

I 1 mom. föreskrivs när den kommunala pensionsanstalten skall vara en sådan sista pensionsanstalt som avses i lagrummet. När

den kommunala pensionsanstalten är sista pensionsanstalt, skall den ge pensionssökanden eller pensionstagaren en beslutssammansättning som också upptar pensionsbeslut enligt pensionslagarna för den privata sektorn samt enligt StPL och lagen om statens familjepensioner (774/1968). Den kommunala pensionsanstalten skall då också sköta utbetalningen av de pensioner som avses i beslutssammansättningen samt pensionsanstaltens övriga uppgifter.

I 2 mom. ingår motsvarande bestämmelser som i 1 mom. om när en pensionsanstalt inom den privata sektorn eller statskontoret är en sådan sista pensionsanstalt som avses i lagrummet. I den beslutssammansättning som dessa ger i egenskap av sista pensionsanstalt skall de också ta med den kommunala pensionsanstaltens pensionsbeslut samt sköta utbetalningen av den kommunala pensionen och andra uppgifter i anslutning till pensionen.

104 §. *Pensionsanstalten för återstående tid som sista pensionsanstalt.* Sista pensionsanstalt är i regel den pensionsanstalt där pensionssökanden var försäkrad vid tidpunkten för pensionsfallet eller där han eller hon senast varit försäkrad före tidpunkten för pensionsfallet. I denna paragraf bestäms om ett undantag från huvudregeln. Om den till pension berättigande tiden mellan pensionsfallet och pensionsåldern, dvs. återstående tid, beaktas på någon annan grund än det senaste anställningsförhållandet, är sista pensionsanstalt den pensionsanstalt där pensionsskyddet för detta anställningsförhållande har ordnats. 1 mom. motsvarar 1 a § 3 mom., som godkänts ingå i KTAPL.

Om pensionssökanden har rätt till återstående tid på grundval av flera parallella anställningsförhållanden, är ingen av pensionsanstalterna sista pensionsanstalt. Då fattar varje system ett särskilt pensionsbeslut, om inte pensionsanstalterna kommer överens om något annat. Om detta bestäms i 2 mom. Den nuvarande bestämmelsen finns i 1 a § 6 mom. i KTAPL.

105 §. *Förhandlingsskyldighet.* I paragrafen bestäms att den kommunala pensionsanstalten skall förhandla med pensionsanstalterna inom den privata sektorn, om den avgör en ansökan om invalidpension i enlighet med

definitionen av yrkesinvaliditet eller meddelar ett beslut om rätten till individuell förtidspension. Förhandlingar förs bara i sådana fall där pensionsbeloppet från den privata sektorn är större än tre gånger det gränslöpp som anges i 1 § 1 mom. 2 punkten APL, dvs. enligt nivån 2002 657 euro (3 906,33 mk). Beloppet justeras årligen med index enligt den första meningen i 9 § 2 mom. APL. Förhandlingarna syftar till ett enhetligt avgörande. Om pensionsanstalterna är av olika åsikt, tillämpas inte bestämmelserna om den sista pensionsanstalten och pensionsanstalterna meddelar separata beslut i ärendet.

Motsvarande förhandlingar behöver inte föras med statskontoret, även om det statliga pensionsbeloppet är större än ovan nämnda eurobelopp. Enligt 9 § 1 mom. d punkt StPL har förmånstagaren rätt till invalidpension om han eller hon efter anställningens upphörande erhållit på senare tjänste- eller arbetsförhållande baserad invalidpension. När den kommunala pensionsanstalten är sista pensionsanstalt, har det kommunala anställningsförhållandet upphört efter anställningen hos staten och rätten till invalidpension bestäms på grundval av det kommunala anställningsförhållandet. Den nuvarande bestämmelsen ingår i 1 a § 4 mom. KTAPL.

106 §. *Utbetalande pensionsanstalt såsom sista pensionsanstalt.* I paragrafen bestäms om sådana fall där en persons pensioner enligt olika system börjar vid olika tidpunkter. Den anstalt som först beviljar pension, dvs. den anstalt som redan betalar pension, skall vara sista pensionsanstalt även i fråga om pensioner som börjar senare. Dock gäller att om även återstående tid beaktas i en ny pension, skall dock bestämmelserna om den sista pensionsanstalten inte tillämpas på den nya pensionen. Den nuvarande bestämmelsen ingår i 1 a § 5 mom. KTAPL.

107 §. *Närmare bestämmelser om sista pensionsanstalt.* Enligt paragrafen utfärdas närmare bestämmelser om den sista pensionsanstalten och dess uppgifter genom förordning av inrikesministeriet. I gällande KTAPL (1 a § 7 mom.) tillkommer motsvarande bemyndigande att utfärda förordning statsrådet. Det är logiskt att inrikesministeriet, till vars ansvarsområde kommunernas pensionssystem hör, är den myndighet som

utfärdar förordning på samma sätt som i 61 §, eftersom bestämmelserna om sista pensionsanstalt är tekniska och inte har att göra med pensionsökandens pensionsrätt eller pensionsbeloppet. Syftet med dem är endast att så noga som möjligt ange vilken pensionsanstalt som är pensionsökandens pensionsanstalt. Dessa bestämmelser gäller situationer där en person samtidigt har berörts av flera olika pensionssystem.

Avsikten är att genom förordning föreskriva att om anställningsförhållandena upphör samtidigt är sista pensionsanstalt pensionsanstalten inom det system enligt vilket anställningen först har börjat. Dock gäller att om en person på grund av dessa parallella anställningar ansöker om både ålderspension och förtida ålderspension, är sista pensionsanstalt den som beviljar ålderspension utan tidigareläggning. Pensionsanstalt för den som övergår från deltidspension till annan pension är den pensionsanstalt som har betalat deltidspensionen. Om det finns flera sådana pensionsanstalter är sista pensionsanstalt den som betalar den deltidspension som först ändras till någon annan pension. Om de är flera är i första hand en pensionsanstalt inom det offentliga systemet sista pensionsanstalt. Motsvarande bestämmelser om sista pensionsanstalt meddelas i fråga om ansökan om familjepension. Om ansökan sänds till någon annan pensionsanstalt än den som enligt lag eller förordning är sista pensionsanstalt, är den enligt förordningen skyldig att omedelbart överföra ansökan till behörig pensionsanstalt.

Enligt 2 mom. avgör pensionsskyddscentralen i oklara fall vilken pensionsanstalt som är behörig. Ändring får inte sökas i pensionsskyddscentralens beslut. De nuvarande bestämmelserna ingår i 1 a § 7 och 8 mom. KTAPL.

8 kap. Utbetalning av pension

108 §. *Utbetalning av pension.* Pensionen betalas alltid till pensionstagaren själv, om inte något annat bestäms i lagen om kommunala pensioner eller i någon annan lag. Om en intressebevakare har förordnats för pensionstagaren, iakttas vid utbetalningen av

pensionen lagen om förmyndarverksamhet (442/1999). Om pensionstagaren är under 15 år, betalas dock pensionen alltid till hans eller hennes intressebevakare. Den nuvarande bestämmelsen ingår i 28 § 3 mom. i pensionsstadgan.

I 2 mom. bestäms om tidpunkten för utbetalning av pension. Pensionen utbetalas månatligen vid den tidpunkt som pensionsanstalten bestämt. Den betalas till det penninginstitut som pensionstagaren uppgivit. Av särskilda skäl kan pensionsanstalten bestämma genom vilket penninginstitut pensionen betalas. Den nuvarande bestämmelsen finns i 31 § 1 mom. i pensionsstadgan.

Om pensionsbeslutet av någon orsak fördröjs, kan pensionsanstalten betala förskott på pensionen till pensionssökanden. Som villkor för betalning av förskott kan föreläggas att sökanden skall överföra sin rätt till framtida pensioner på pensionsanstalten till den del dessa betalningar motsvarar förskottet. Om detta bestäms i 3 mom. Den nuvarande bestämmelsen finns i 31 § 6 mom. i pensionsstadgan.

109 §. *När utbetalningen av annan pension än invalidpension börjar.* Utbetalningen av ålderspension, deltidspension, individuell förtidspension och arbetslöshetspension börjar från ingången av den kalendermånad som närmast följer efter det att villkoren för erhållande av pension uppfyllts.

Enligt 2 mom. betalas dock individuell förtidspension tidigast från ingången av den kalendermånad som följer på den då pension eller i 102 § åsyftat förhandsbeslut söktes.

I 3 mom. ingår en bestämmelse gällande utbetalning av arbetslöshetspension. Om den som ansöker om arbetslöshetspension har fått arbetskraftsmyndighetens intyg senare än inom en månad efter utfärdandet av intyget över dagpenning, börjar pensionen löpa vid ingången av den kalendermånad som följer efter att intyget från arbetskraftsmyndigheten utfärdades.

De nuvarande bestämmelserna finns i 30 § 1 mom., 2 c § 4 mom. samt 3 c § 3 mom. i pensionsstadgan.

110 §. *Retroaktiv betalning och preskription av pensionsfordran.* I paragrafen bestäms om retroaktiv betalning av pension. Ålders- och familjepension kan betalas retro-

aktivt för ett år innan ansökan gjordes. Arbetslöshetspension och deltidspension kan betalas retroaktivt för sex månader före ansökan. Av grundad anledning kan pensionen betalas för längre tid. Som grundad anledning kan betraktas bl.a. sökandens sjukdom eller långvarig vistelse utomlands. Däremot har okunskap om pensionsrätten inte betraktats som grundad anledning i rättspraxis. Individuell förtidspension kan betalas retroaktivt endast av undantagsskäl och även då för högst ett år före ansökan. De nuvarande bestämmelserna finns i 32 § 1 mom., 2 c § 4 mom. samt 3 c § 3 mom. i pensionsstadgan.

Enligt 2 mom. förlorar pensionstagaren sin rätt till en pensionspost som inte har lyfts inom tre år från utgången av det kalenderår under vilket den har förfallit till betalning. Den nuvarande bestämmelsen finns i 32 § 2 mom. i pensionsstadgan.

111 §. *När utbetalningen av invalidpension börjar.* Invalidpension börjar betalas, om inte något annat följer av 112 §, från ingången av den kalendermånad som närmast följer efter att arbetsförmågan inträtt. Den nuvarande bestämmelsen finns i 30 § 2 mom. i pensionsstadgan.

112 §. *När utbetalningen av full invalidpension börjar.* Full invalidpension börjar i regel betalas först efter primärtiden enligt sjukförsäkringslagen.

Om pensionssökanden har gjort ansökan om invalidpension före primär dagpenning enligt sjukförsäkringslagen har betalats för de 150 första betalningsdagarna, börjar invalidpensionen från ingången av den månad som följer efter att arbetsförmågan inträtt. Om detta bestäms i 2 mom.

I 3 mom. anges ytterligare villkor för tillämpningen av 2 mom. Villkoret för utbetalning är att före utgången av den kalendermånad som följer efter pensionsansökan eller, om under denna tid ansökts om dagpenning, före utgången av den kalendermånad som följer efter ansökan inte beviljats sådan under minst en månad utgående dagpenning vilken hänför sig till tiden efter arbetsförmågans inträdande eller, dagpenningsansökan som hänför sig till denna tid avslagits, till tiden efter avslaget. Om betalningen av dagpenning under primärtiden upphör därför att pensionssökanden har uppnått åldern för ål-

derspension och hans eller hennes ålderspension börjar, betalas till pensionssökanden full invalidpension från det att ålderspensionen börjar. Härvid betalas pensionen dock tidigast från ingången av den månad som följer efter att arbetsförmågan inträtt.

I 4 mom. bestäms om utländsk förmån som motsvarar dagpenning enligt sjukförsäkringslagen. Den beaktas vid fastställandet av begynnelse-tidpunkten för invalidpensionen på samma sätt som dagpenning enligt sjukförsäkringslagen. Då beaktas den dock för högst den maximala betalningstiden enligt sjukförsäkringslagen.

De nuvarande bestämmelserna ingår i 30 a § 1, 2 och 8 mom. i pensionsstadgan.

113 §. *Ändring av delinvalidpension till full invalidpension.* Om en person får delinvalidpension och hans eller hennes arbetsförmåga ändras så att han eller hon får rätt till full invalidpension skall på begynnelse-tidpunkten för full pension tillämpas bestämmelserna i föregående paragraf. Då skall emellertid delinvalidpension betalas till dess personen i fråga börjar få full invalidpension. Den nuvarande bestämmelsen ingår i 30 a § 3 mom. i pensionsstadgan.

114 §. *Retroaktivt beviljad invalidpension.* Inte heller invalidpension betalas utan grundad anledning retroaktivt för längre tid än ett år före ansökan. Den nuvarande bestämmelsen finns i 32 § 1 mom. i pensionsstadgan.

I 2 mom. bestäms om pension som betalas retroaktivt och rehabilitering. Om pensionen beviljas retroaktivt, betalas den ändå inte för tid under vilken pensionssökanden har fått rehabiliteringspenning enligt någon arbetspensionslag eller lagen om rehabiliteringspenning eller ersättning för inkomstbortfall med stöd av rehabiliteringsbestämmelserna inom olycksfalls- eller trafikförsäkringen. Den nuvarande bestämmelsen finns i 30 a § 6 mom. i pensionsstadgan.

115 §. *Engångsbetalning.* I paragrafen bestäms om betalning av pension som ett engångsbelopp. Om pensionens månadsbelopp stannar under en viss gräns, betalas pensionen som ett engångsbelopp. Som ett engångsbelopp betalas ålderspension och sådan full invalidpension till vilken inte hänförs återstående tid, om pensionsbeloppet före samordning understiger 12,15 euro i måna-

den (72,24 mk) enligt nivån 2001. Som ett engångsbelopp kan också betalas en familjepension och en pension som med stöd av rådets förordning (EEG) nr 1408/71 betalas från Finland till ett barn i form av skillnad mellan förmånerna, om beloppet understiger 12,15 euro. Engångsbeloppet räknas ut enligt grunder som fastställs av social- och hälsovårdsministeriet och som avses i 19 b § 3 mom. APL. Beloppet justeras årligen med index enligt den första meningens i 9 § 2 mom. APL. Den nuvarande bestämmelsen finns i 31 § 2 mom. i pensionsstadgan.

I 2 mom. bestäms om engångsbeloppets inverkan. Om pension har betalats som ett engångsbelopp, har pensionstagaren inte med anledning av samma pensionsfall rätt till pension på grundval av de anställningsförhållanden som engångsbetalningen grundande sig på. Om rehabiliteringsstöd har betalats som ett engångsbelopp kan pension dock betalas för den tid under vilken arbetsförmågan fortgår efter den fastställda tiden för rehabiliteringsstöd. Den nuvarande bestämmelsen finns i 31 § 3 mom. i pensionsstadgan.

Om invalidpension utbetalas som ett engångsbelopp, skall på den inte tillämpas 112—113 §, 114 § 2 mom. eller 125 § om primärtid enligt sjukförsäkringslagen. Om detta bestäms i 3 mom. Den nuvarande bestämmelsen finns i 30 a § 7 mom. i pensionsstadgan.

I 4 mom. bestäms om betalning av det sammanlagda beloppet av de pensioner som ingår i den beslutssammanställning som pensionsanstalten meddelat i egenskap av sista pensionsanstalt. Även på den tillämpas bestämmelserna om engångsbetalning.

116 §. *Ändring i utbetalningen.* Om det inträffar en ändring i pensionsbeloppet eller om pensionens avbryts, görs ändringen från ingången av den kalendermånad som närmast följer på den under vilken orsaken till avbrottet framkom. Den nuvarande bestämmelsen finns i 30 § 6 mom. i pensionsstadgan.

117 §. *Avbrott i utbetalningen av ålderspension.* Ålderspension beviljas tills vidare och utbetalningen påverkas i allmänhet inte av att mottagaren börjar förvärvsarbeta. Om ålderspension emellertid har beviljats före 65 års pensionsålder på den grunden att personen i fråga har fått rätt till pension enligt

StPL med stöd av 3 mom. i kraftträdelsebestämmelsen i lagen om ändring av lagen om statens pensioner (757/1986) och om betalningen av den statliga pensionen avbryts, skall även betalningen av den kommunala pensionen avbrytas. Ikraftträdelsebestämmelsen gäller rätten till ålderspension för en tjänsteinnehavare med avtalslön när anställningen upphör före pensionsåldern. Betalningen av pension som beviljats på grund av ett sådant avtal avbryts, om förmånstagaren före uppnådd pensionsålder tar ny anställning hos staten med karaktär av huvudsyssla, för den tid som anställningen varar. Likaså avbryts betalningen av pension enligt denna lag, om den som får sådan pension tar anställning med karaktär av huvudsyssla hos ett medlemssamfund, för den tid som anställningen varar. Den nuvarande bestämmelsen finns i 30 § 7 mom. i pensionsstadgan.

118 §. *Inställelse av pensionsutbetalning.* I 10 § 1 och 2 mom. i den nuvarande pensionsstadgan bestäms om vissa specialsituationer där pension inte behöver betalas ut. Bestämmelsen har funnits i pensionsstadgan sedan den godkändes, men har använts ytterst sällan. Pension behöver inte betalas för den tid pensionstagaren avtjänar ovillkorligt fängelsestraff eller omvandlingsstraff för böter eller är intagen i tvångsinrättning. Om pension inte betalas till pensionstagaren själv under fängelsetid, kan den betalas till hans eller hennes anhöriga eller till det organ som handhar kommunens socialvård att användas för underhåll av pensionstagaren och sådana anhöriga till honom eller henne som han eller hon försörjer. Beslut om att pension inte skall betalas ut eller att den skall betalas till pensionstagarens anhöriga fattas av en sektion, som enligt 139 § 3 mom. och pensionsanstaltens reglemente skall avgöra ärenden som förutsätter prövning. Enligt 8 b 2 mom. 2 punkten APL kan vid anordnande av pensionsskydd bestämmas att pensionen eller en del därav kan inställas för den tid, under vilken pensionstagaren avtjänar fängelsestraff eller är intagen i tvångsinrättning eller tvångsarbetsanstalt.

Enligt 2 mom. kan man förfara på samma sätt, om pensionstagaren är i sådan vård som avses i lagen om missbrukarvård (41/1986).

119 §. *När utbetalningen av pension upp-*

hör. Utbetalningen av pension upphör vid utgången av den kalendermånad under vilken pensionstagaren har avlidit eller hans eller hennes rätt till pension har upphört. Den nuvarande bestämmelsen ingår i 30 § 5 mom. i pensionsstadgan.

120 §. *Återkrav av pension som betalats till för stort belopp.* För närvarande bestäms om återkrav av pension som betalats till för stort belopp i 11 § KTAPL. I regel skall pension som betalats till för stort belopp återkrävas.

I 2 mom. bestäms om möjligheten att avstå från att återkräva pension som betalats till för stort belopp. Man kan avstå från att återkräva hela pensionen eller en del av den, om detta anses skäligt och betalningen inte har berott på pensionstagarens svikliga förfarande eller om det belopp som skall återkrävas är ringa. Kommunernas pensionsförsäkrings styrelse har bemyndigat pensionsanstaltens verkställande direktör och vice verkställande direktörer att avstå från återkrav under vissa förutsättningar. En rapport om pension som betalats till för stort belopp och som inte återkrävts skall lämnas till styrelsen varje år.

I 3 mom. bestäms hur återkravet skall gå till. Det kan också göras på så sätt att det överskjutande beloppet dras av från den pension som betalas ut. Den pension som betalas ut får dock inte utan pensionstagarens samtycke minskas mera än en sjättedel av den pension som återstår efter att förskottsinnehållning har verkställts.

I 4 mom. bestäms om en situation där pensionsanstalten betalar för mycket pension i egenskap av sista pensionsanstalt. Till den del pensionsanstalten utan grund betalar för mycket pension enligt något annat system, beslutar den anstalt som företräder detta system om återkrav. Det är dock pensionsanstalten som meddelar beslutet om återkrav och återkräver den pension som betalats till för stort belopp. Om återkravet görs enligt 3 mom. genom att beloppet kvittas mot kommande pensionsrater, betraktas som en i momentet avsedd pensionsrat det totala pensionsbeloppet enligt beslutssammanställningen.

121 §. *Dröjsmålsförhöjning.* Enligt 100 § skall en ansökan om pension avgöras utan dröjsmål sedan pensionsanstalten har fått de uppgifter som behövs för att avgöra den. Om

utbetalningen av pensionen av någon anledning fördröjs, är pensionsanstalten skyldig att betala sökanden dröjsmålsförhöjning för tiden mellan det att pensionen börjar betalas och den tidpunkt då utbetalningen borde ha börjat. Skyldigheten att betala dröjsmålsförhöjning gäller endast den pensionsdel som betalas till pensionstagaren. Om pensionsanstalten betalar pensionen till en annan försäkrings- eller pensionsanstalt eller folkpensionsanstalten eller en arbetslöshetskassa, betalas ingen dröjsmålsförhöjning. Däremot berörs pension som betalas på grund av en beslutssammanställning som den sista anstalten meddelat av dröjsmålsförhöjning.

Beloppet av dröjsmålsförhöjningen anges i 2 mom. Beloppet beräknat per år följer den räntesats som avses i 4 § 3 mom. räntelagen (633/1982).

Den nuvarande bestämmelsen finns i 32 § 3 mom. i pensionsstadgan.

122 §. *Beräkning av dröjsmålsförhöjningen.* Den nuvarande bestämmelsen finns i 32 § 4 mom. i pensionsstadgan. Pensionsanstaltens behandlingstid för en pensionsansökan är tre månader och för denna tid beräknas ingen dröjsmålsförhöjning. Behandlingstiden räknas från utgången av den kalendermånad under vilken ansökan samt en sådan för avgörandet av pensionsärendet nödvändig utredning som rimligen kan avkrävas pensionsökanden inkom till pensionsanstalten. Efter denna behandlingstid beräknas förhöjningen för varje dag som betalningen av pensionen fördröjs. För en pensionsrat som förfaller till betalning senare med stöd av samma beslut beräknas förhöjningen från den senare förfalodagen.

I 2 mom. bestäms om möjlighet för bevärsinstansen att bestämma att förhöjningen beräknas från någon annan tidpunkt. Villkoret är att pensionsanstalten kan visa att det under tiden för sökande av ändring inträffat en väsentlig förändring i pensionssökandens omständigheter.

123 §. *Begränsad skyldighet att betala dröjsmålsförhöjning.* Om pensionen inte kan betalas ut av någon orsak som beror på pensionssökanden, är pensionsanstalten inte skyldig att betala dröjsmålsförhöjning på pensionen. Dröjsmålsförhöjning behöver inte heller betalas, om pensionsbetalningen för-

dröjs av force majeure. Ett sådant oöverstigit hinder är t.ex. en bestämmelse i lag eller ett avbrott i de allmänna kommunikationerna eller betalningsrörelsen. Den nuvarande bestämmelsen finns i 32 § 5 mom. i pensionsstadgan.

I 2 mom. bestäms om den nedre gränsen för förhöjningen. Den nuvarande bestämmelsen finns i 32 § 6 mom. i pensionsstadgan. Förhöjningen behöver inte betalas om den understiger 5,15 euro (30,62 mk) enligt nivån 2002. Beloppet justeras årligen enligt första meningen i 9 § 2 mom. APL.

124 §. *Betalning av pension och rehabiliteringspenning till arbetsgivaren.* De nuvarande bestämmelserna finns i 10 § 10 mom. och 8 d § 3 mom. i pensionsstadgan. I paragrafen bestäms att pensionstagaren i regel inte skall ha rätt till både lön och pension för samma tid. Om invalidpension eller rehabiliteringspenning beviljas retroaktivt och arbetsgivaren för samma tid har betalat pensionstagaren lön för sjukdomstiden, betalas pensionen till arbetsgivaren för den tid denne betalat lön. Detta kräver dock att arbetsgivaren ansöker om att pensionen eller rehabiliteringspenningen skall betalas åt honom. Om pensionen eller rehabiliteringspenningen är större än den utbetalda lönen, betalas endast lönebeloppet till arbetsgivaren och skillnaden till pensionstagaren själv. Arbetsgivaren har ingen rätt till pensionen om den har betalats till sjukförsäkringsfonden eller om arbetsgivaren har rätt till ersättning för den lön som betalats för sjukdomstiden med stöd av någon annan lag. Samma bestämmelser tillämpas även på rehabiliteringstillägg.

125 §. *Betalning av pension till sjukförsäkringsfonden.* Om invalidpension beviljas retroaktivt och primär dagpenning enligt sjukförsäkringslagen har betalats för samma tid, skall den del av pensionen som motsvarar dagpenning som betalats för samma tid betalas till sjukförsäkringsfonden. Förfarandet är detsamma när det är fråga om individuell förtidspension. Den nuvarande bestämmelsen finns i 30 a § 4 mom. i pensionsstadgan.

I 2 mom. sägs att om pension har beviljats retroaktivt med stöd av 112 § 2 mom. eller såsom delinvalidpension och dagpenning enligt sjukförsäkringslagen har betalats för samma tid, betalas pensionen endast till den

del dess belopp överstiger beloppet av dagpenningen.

126 §. *Betalning av pension till Folkpensionsanstalten och arbetslöshetskassan.* Om pension beviljas retroaktivt och pensionstagaren för samma tid har fått dagpenning eller arbetsmarknadsstöd på grund av arbetslöshet eller utbildningsstöd, skall den retroaktiva pensionen på yrkande av folkpensionsanstalten eller arbetslöshetskassan betalas till den instans som betalat dessa förmåner. Pensionen betalas till folkpensionsanstalten eller arbetslöshetskassan till den del den motsvarar arbetslöshetsförmåner eller utbildningsstöd eller utbildningsdagpenning som betalats för samma tid. Den nuvarande bestämmelsen finns i 10 § 3 mom. i pensionsstadgan.

I 2 mom. bestäms om betalning av retroaktiv pension till folkpensionsanstalten när den tillfälligt har betalat pension enligt folkpensionslagen (347/1956). Om pensionsanstalten på grund av besvär beviljar pension för samma tid, skall den på yrkande av folkpensionsanstalten betalas till folkpensionsanstalten till den del folkpensionsanstalten har betalat pension till ett för stort belopp. Förfarandet skall vara detsamma om pensionsanstalten gör en retroaktiv justering av pensionsbeloppet. Den nuvarande bestämmelsen finns i 10 § 4 mom. i pensionsstadgan.

I 3 mom. bestäms om betalning av retroaktiv pension till folkpensionsanstalten till den del som pensionstagaren har haft rätt till studiestöd för samma tid. Den nuvarande bestämmelsen finns i 10 § 7 mom. i pensionsstadgan.

127 §. *Betalning av pension till organ inom socialvården.* Om en pensionstagare har fått utkomststöd, skall pensionsanstalten betala pension som beviljats retroaktivt på anhållan av det organ som handhar socialvården i kommunen till organet för att ersätta redan lämnat utkomststöd. Den nuvarande bestämmelsen finns i 10 § 5 mom. i pensionsstadgan.

Om anstalts-, institutions- eller familjevård har ordnats för pensionstagaren, skall den pension han eller hon har rätt till på yrkande av kommunen betalas för att för denna tid användas på det sätt som avses i 14 § lagen om klientavgifter inom social- och hälsovår-

den (734/1992). Om detta bestäms i 2 mom. Den nuvarande bestämmelsen finns i 10 § 6 mom. i pensionsstadgan.

I 3 mom. ingår en bestämmelse om möjlighet för pensionsanstalten att enligt prövning betala pensionen till det organ som handhar socialvården i pensionstagarens bosättningskommun. Om det inte kan anses ändamålsenligt att betala pensionen till pensionstagaren själv på grund av hans eller hennes livsstil, sjukdom eller av någon annan motsvarande orsak och om intressebevakare inte har förordnats för honom eller henne, kan pensionen betalas till det organ som handhar socialvården i kommunen. Detta förutsätter alltid pensionstagarens samtycke och pensionen skall användas för underhåll av pensionstagaren och personer som han eller hon försörjer. Om pensionstagaren får vård eller omvårdnad enligt 2 mom., skall pensionen användas i enlighet med 2 mom. Framställning om att pensionen inte skall betalas till pensionstagaren själv kan göras av pensionstagaren, hans eller hennes make, någon annan anhörig, den som huvudsakligen sköter honom eller henne eller det organ som handhar socialvården i kommunen. Den nuvarande bestämmelsen finns i 10 § 9 mom. i pensionsstadgan.

128 §. *Tiden för framställande av regressanspråk.* Det yrkande på utbetalning av retroaktiv pension som avses i 124 och 126 § samt 127 § 1 mom. skall framställas till pensionsanstalten minst två veckor före den dag då pensionen skall utbetalas. Den nuvarande bestämmelsen finns i 10 § 8 mom. i pensionsstadgan.

129 §. *Överföring och pantsättning av pension.* Rätten till en pension enligt denna lag får inte utan pensionsanstaltens samtycke överföras på någon annan. Ett avtal som avser pantsättning av pension är ogiltigt. Den nuvarande bestämmelsen finns i 11 § 4 mom. KTAPL.

130 §. *Retroaktiv rätt till ersättning från försäkringsanstalten.* Den nuvarande bestämmelsen finns i 3 a § KTAPL. I paragrafen bestäms om pensionsanstaltens rätt till retroaktiv dagpenning eller pension enligt lagen om olycksfallsförsäkring, livränta enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst eller fortlöpande ersättning enligt trafikförsäkringslagen samt ersättning för inkomstbort-

fall enligt lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring (625/1991) eller lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991). För att pensionen skall kunna beviljas och betalas trots att pensionsökanden har en ansökan om ovan nämnda förmåner anhängig, bestäms att pensionstagarens rätt till dessa förmåner övergår på pensionsanstalten till den del som pensionsanstalten har betalat pension för samma tid.

I 2 mom. bestäms om motsvarande förfarande i fråga om familjepension.

9 kap. **Finansiering av pensionskyddet**

131 §. *Medlemssamfundens betalningsandelar.* I paragrafen bestäms om finansieringen av det kommunala pensionssystemet. Utgångspunkten för finansieringen av det kommunala pensionssystemet är hela kommunsektorns gemensamma ansvar. Kommunernas pensionsförsäkrings medlemssamfund är skyldiga att täcka alla utgifter för pensionssystemet. Avgifterna uppbärs för att täcka pensionsanstaltens utgifter, inte för att täcka enskilda ansvar. Största delen av avgiften utgörs av den andel som bestäms på grund av lönesumman till KTAPL-försäkrade (2002 i genomsnitt 17,65 procent av lönesumman). Enligt paragrafen skall inkomsterna multipliceras med en av delegationen fastställd koefficient innan utgifterna fördelas. Numera är denna andel i praktiken proportionellt sett lika stor oberoende av nivån på förmånerna till medlemssamfundets enskilda försäkrade, trots att pensionsåldern och det maximala pensionsbeloppet varierar rätt mycket mellan de försäkrade till följd av de ändringar som gjordes i pensionskyddet på 1990-talet. Endast när det gäller försäkrade som är födda före 1940 är avgiften proportionellt sett högre än den allmänna avgiftsnivån. Förutom den lönebaserade avgiftsandelens skall en del av avgiften enligt paragrafen bestämmas i förhållande till de pensionsutgifter som på basis av anställningar hos respektive medlemssamfund har betalats under året i fråga. År 2002 motsvarar denna andel i genomsnitt 4,4 procent av lönesumman. Den

pensionsutgiftsbaserade avgiftsandelen infördes 1995.

Enligt 2 mom. är medlemssamfundet skyldiga att betala de självriskandelar som fastslagits för vissa pensionslag enligt grunder som delegationen fastställt. Av medlemssamfundet uppbärs självriskandelar för heffektiva invalid-, arbetslöshets- och individuella förtidspensioner. År 2002 var det totala beloppet uppskattningsvis 0,7 procent av lönesumman. Självriskandelen beräknas som en procentandel av kostnaderna för pensionen vilken varierar beroende på pensionslag. Kostnaderna består av pensionsförmånens försäkringsmatematiskt uträknade kapitalvärde från den dag pensionen börjar till åldern för ålderspension samt icke erhållna pensionsavgifter. De andelar som skall tillämpas 2002 är i fråga om invalidpensioner 20, i fråga om individuella förtidspensioner 40 och i fråga om arbetslöshetspensioner 60 procent av kostnaderna. Syftet med andelens storlek är att avspeglar arbetsgivarens möjlighet att påverka tidpunkten när pensionen börjar. Betalare i fråga om självriskandelarna är med undantag av nya arbetslöshetspensioner det medlemssamfund till vars anställningsförhållande återstående tid hänför sig. I fråga om arbetslöshetspensionerna bestäms betalningsskyldigheten på grundval av om återstående tid beaktas vid uträkningen av ålderspension som börjar efter arbetslöshetspensionen.

Enligt 3 mom. kan pensionsanstalten ta ut förskott på betalningsandelarna.

Enligt 80 § 2 mom. grundlagen kan även andra myndigheter än statsrådet och ministerierna genom lag bemyndigas att utfärda rättsnormer i bestämda frågor, om det med hänsyn till föremålet för regleringen finns särskilda skäl och regleringens betydelse i sak inte kräver att den sker genom lag eller förordning. Det särskilda kommunala pensionssystemet och den kommunala pensionsanstalten, som inrättats för att sköta det, har av tradition betraktats som en del av den kommunala självstyrelsen enligt 121 § grundlagen; det är företrädare för kommunerna som ansvarar för dess förvaltning och ekonomi. Av denna orsak har det getts i uppdrag åt pensionsanstaltens delegation, som utövar pensionsanstaltens högsta beslutande-

rätt, att årligen besluta om pensionssystemets avgiftsnivå och avgiftens uppbyggnad. Enligt förslaget till 137 § 2 mom. sköter delegationens medlemmar de uppgifter som avses i denna lag under tjänsteansvar. Eftersom bestämmelserna om avgiften inte påverkar den enskilde pensionstagarens förmåner eller rättigheter, föreslås i 4 mom. att närmare föreskrifter om grunderna för de avgifter som avses i 1 och 2 mom. även i fortsättningen skall utfärdas av pensionsanstaltens delegation. Förfarandet gör att avgränsningen av den kommunala självstyrelsen enligt grundlagen förblir oförändrad.

Om sökande av ändring i delegationens beslut bestäms i 156 § 2 mom. Ändring i beslutet får sökas genom besvär hos Helsingfors förvaltningsdomstol. Besvär rätt har den som berörs av beslutet och alltid även medlemsamfundet. Besvär över förvaltningsdomstolens beslut får anföras även av pensionsanstaltens styrelse.

De nuvarande bestämmelserna finns i 6 § 1, 2 och 6 mom. KTAPL.

132 §. *Tillsynsavgift och betalningsandelar för tilläggspensionsskydd.* Som en sådan utgift som avses i föregående paragraf betraktas också den tillsynsavgift som fastställs med stöd av 1 § 1 mom. lagen om bestridande av kostnaderna för försäkringsinspektionen (479/1944).

I 2 mom. bestäms om bestridandet av kostnaderna för tilläggspension enligt 8 §. På samma sätt som konstaterats i 131 § påverkar inte heller dessa bestämmelser enskilda pensionstagares förmåner och rättigheter, utan det är fråga om bestämmelser gällande kostnaderna för frivilligt tilläggspensionsskydd. Kostnaderna för ett sådant tilläggspensionsskydd skall naturligtvis noggrant riktas till dem som använder sig av systemet, och någon sådan finansieringsmekanism som bygger på gemensamt ansvar, liksom i fråga om grundpensionsskyddet, kan inte komma i fråga. På de grunder som nämns i 131 § är det mest ändamålsenligt att låta pensionsanstaltens delegation beslut om nivån på avgiften för tilläggspensionsskyddet, vilken också påverkas av kostnaderna för dess skötsel. Av denna orsak föreslås att ett medlemsamfund som frivilligt vill ordna tilläggspensionsskydd enligt lagrummet för sin personal,

skall vara skyldigt att betala kostnaderna för tilläggsskyddet på det som den kommunala pensionsanstaltens delegation beslutar.

För närvarande finns dessa bestämmelser i 6 § 3 och 4 mom. KTAPL.

133 §. *Löntagarnas pensionsavgift.* För närvarande bestäms om löntagarnas pensionsavgift i 6 c § KTAPL. Löntagarnas pensionsavgift uppbärs av tjänsteinnehavare, arbetstagare, familje- och närstående vårdare samt förtroendevalda som omfattas av lagen.

I 2 mom. bestäms om procentandelen för den pensionsavgift som löntagaren betalar själv. Den är inom det kommunala pensionssystemet lika stor som för arbetstagare som omfattas av APL (4,4 procent av lönen 2002).

Medlemssamfunden innehåller löntagarnas pensionsavgift på löner, arvoden och andra ersättningar som de betalar. Avgiften redovisas till pensionsanstalten och den utgör en del av medlemssamfundets förskottsbetaling. Om detta bestäms i 3 mom.

Enligt 4 mom. utfärdar pensionsanstaltens delegation närmare föreskrifter om betalningen av avgiften. Det är fråga om tekniska föreskrifter. Till skillnad från avgifter som gäller medlemssamfunden, skall det inte utfärdas några föreskrifter om avgiftsnivån, utan den skall på det sätt som bestäms i 2 mom. vara bunden till avgiftsprocenten enligt APL.

134 §. *Indrivning av avgift.* I paragrafen bestäms om indrivningen av pensionsavgifter. Den nuvarande bestämmelsen finns i 6 § 5 mom. KTAPL. Pensionsavgiften och eventuell dröjsmålsränta på den får utsökas utan särskild dom eller särskilt utslag så som bestäms i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (367/1961). På dröjsmålsräntan tillämpas 4 § 3 mom. räntelagen, dvs. den är sju procentenheter högre än den av Finlands Bank fastställda referensränta som gäller vid tidpunkten i fråga.

135 §. *Pensionsansvarsfonden.* Den nuvarande bestämmelsen finns i 6 a § KTAPL. Fram till 1987 var det kommunala pensionssystemet ett rent fördelningssystem och betalningsandelar uppbärs av medlemssamfunden endast i den mån det var direkt nödvändigt för att täcka pensions- och förvaltningsutgifterna. Genom den lagändring som trädde

i kraft vid ingången av 1988 gavs Kommunernas pensionsförsäkring möjlighet att förbereda sig på framtida pensionsutgifter genom fondering. Beslut om det belopp som överförs till fonden och senare tas ur den har fattats särskilt för varje år av pensionsanstaltens delegation. I paragrafen föreslås fortfarande att till pensionsanstaltens utgifter skall även räknas överföringar till pensionsansvarsfonden, som grundats för att utjämna pensionsutgifterna, enligt vad den kommunala pensionsanstaltens delegation bestämmer särskilt. På samma sätt som i 131 § är det även i detta beslut av delegationen fråga om föreskrifter gällande medlemssamfundens avgifter och skötseln av finansieringen av pensionsskyddet, som till sin natur hör till den kommunala självstyrelsen och inte påverkar enskilda pensionstagares förmåner eller rättigheter.

Paragrafens 2 mom. gör det möjligt att anpassa placeringsverksamheten till de föränderliga och utvecklade förhållandena så att den inhemska och utländska placeringsverksamheten betjänar pensionsansvarsfondens syfte på bästa möjliga sätt. Investeringarna skall göras så att deras säkerhet, avkastning och likviditet tryggas samt så att de är diversifierade. I paragrafen föreslås att beslut om placeringsverksamheten skall fattas av pensionsanstaltens styrelse men att den på det sätt som bestäms i reglementet skall kunna överföra sin beslutanderätt på pensionsanstaltens byrå.

136 §. *Den sista pensionsanstaltens kostnader.* Den nuvarande bestämmelsen finns i 6 d § KTAPL. I 1 mom. bestäms om rätt för den kommunala pensionsanstalten att av andra pensionsanstalter uppbära de pensionskostnader som har åsamkats den när den i egenskap av sista pensionsanstalt har betalat pensioner för andra pensionsanstalters räkning. Om förfarandet överenskomms närmare i ett avtal mellan pensionsskyddscentralen, statskontoret och den kommunala pensionsanstalten.

I 2 mom. bestäms att pensioner som en pensionsanstalt inom den privata sektorn eller statskontoret i egenskap av sista pensionsanstalt har betalat för den kommunala pensionsanstaltens räkning ersätts nämnda pensionsanstalt på samma sätt som enligt 1

mom. Även om detta förfarande överenskomms närmare i ovan nämnda avtal.

10 kap. Förvaltning

137 §. *Den kommunala pensionsanstalten.* Den nuvarande bestämmelsen finns i 1 § 2 mom. KTAPL. Eftersom alla landets kommuner och samkommuner är medlemssamfund i den kommunala pensionsanstalten och den således är en form av kommunalt samarbete, skall den övervakas av inrikesministeriet. Planeringen av pensionsanstaltens finansieringsverksamhet och dess placeringsverksamhet övervakas dock av Försäkringsinspektionen. Eftersom inrikesministeriet bär det övergripande ansvaret för tillsynen, skall Försäkringsinspektionen vara skyldig att lämna en berättelse över sin tillsyn till inrikesministeriet.

I 2 mom. bestäms om tjänsteansvar för pensionsanstaltens förtroendevalda. Denna bestämmelse ingår inte i nuvarande KTAPL. Enligt momentet utför medlemmarna av pensionsanstaltens delegation, styrelse och inspektionsnämnd de uppgifter som föreskrivs i denna lag under tjänsteansvar. Bestämmelsen motsvarar 8 § 2 mom. lagen om kommunala arbetsmarknadsverket (254/1993).

138 §. *Delegationen.* Den kommunala pensionsanstaltens delegations högsta beslutanderätt utövas av delegationen. Bestämmelserna om delegationen ingår för närvarande i 4 § KTAPL.

Enligt 2 mom. skall delegationen ha minst 15 och högst 30 medlemmar och var och en av dem en personlig suppleant. Delegationens medlemmar förordnas av inrikesministeriet bland personer som föreslagits av Finlands Kommunförbund rf så att kommunerna och samkommunerna samt landets olika delar är rättvist representerade i delegationen, i mån av möjlighet med iakttagande av proportionalitetsprincipens krav. Ministeriet förordnar dock åtminstone tre medlemmar och lika många suppleanter bland personer som föreslagits av de huvudavtalsorganisationer som avses i 3 § i det kommunala huvudavtalet. Delegationens mandattid skall vara fyra kalenderår.

139 §. *Styrelsen.* Bestämmelserna om styrelsen finns för närvarande i 5 § 1—3 mom.

KTAPL. Pensionsanstaltens förvaltning handhas av en styrelse som väljs av delegationen, även den för fyra år i sänder.

I 2 mom. bestäms om styrelsemedlemmarna. Medlemmarna skall vara minst sex och alla har en personlig suppleant. För behandlingen av pensionsärenden skall dessutom finnas tre extraordinarie medlemmar som föreslagits av de kommunala huvudavtalsorganisationerna och tre andra extraordinarie medlemmar. Dessa tre övriga extraordinarie medlemmar skall företräda sakkunskap i fråga om kommunalrätt samt tjänstemanna- och arbetslagstiftning, försäkringsverksamhet och medicin. Även de extraordinarie medlemmarna skall ha varsin personlig suppleant.

Enligt 3 mom. skall pensionsärenden avgöras av styrelsens sektioner, om ärendena inte i pensionsanstaltens reglemente förbehållits styrelsen eller anförtrots pensionsanstaltens tjänsteinnehavare för avgörande.

140 §. *Byrån.* Bestämmelsen gällande pensionsanstaltens byrå finns för närvarande i 5 § 5 mom. KTAPL. Byrån svarar för beredningen och verkställandet av pensionsanstaltens verksamhet. På byråns tjänsteinnehavare tillämpas lagen om kommunala tjänsteinnehavares anställningstrygghet (484/1996).

141 §. *Pensionsombud.* Bestämmelsen om pensionsombudet finns för närvarande i 5 § 4 mom. KTAPL. Den kommunala pensionsanstalten skall ha ett pensionsombud vars uppgift är att följa med behandlingen av pensioner och vara representant för medlemssamfundets intressen i pensionsanstalten.

142 §. *Förtidspensionsnämnden.* När förtida ålderspension, individuell förtidspension samt deltidspension togs i bruk inom det kommunala pensionssystemet inrättades förtidspensionsnämnden för att styra och följa dessa pensionsformer. I denna paragraf föreslås en bestämmelse om förtidspensionsnämnden. Dess medlemmar utses av inrikesministeriet och närmare föreskrifter om den meddelas i pensionsanstaltens reglemente. För närvarande bestäms om förtidspensionsnämnden i 5 a § KTAPL.

143 §. *Placeringsdelegationen.* I samband med grundandet av pensionsansvarsfonden inrättades en placeringsdelegation vid pensionsanstalten. I denna paragraf föreslås en bestämmelse om placeringsdelegationen.

Dess uppgift är att årligen godkänna generalplanen för placeringsverksamheten och följa hur den realiserar.

Pensionsanstaltens styrelse kallar placeringsdelegationen för sin mandattid och den skall ha sammanlagt 10 medlemmar med varsin personlig suppleant. Medlemmarna skall företräda olika ministerier så att två företrädere finansministeriet, två inrikesministeriet och en handels- och industriministeriet. Av placeringsdelegationens medlemmar skall två dessutom företräda de kommunala huvudavtalsorganisationerna.

För närvarande bestäms om investeringsdelegationen i 6 b § KTAPL.

11 kap. **Lämnande och erhållande av uppgifter**

I detta kapitel har det varit möjligt att beakta de synpunkter som grundlagsutskottet framfört i utlåtande 15/2002 och som ansluter sig till bestämmelserna om erhållande, utlämnande och hemlighållande av uppgifter inom den privata, den statliga och den kommunala sektorns pensionssystem.

144 §. *Pensionsanstaltens rätt att få uppgifter.* I paragrafen bestäms om pensionsanstaltens och pensionsanstaltens besvärinstansers rätt att få uppgifter. Enligt 1 mom. har pensionsanstalten och en besvärinstans rätt att av bl.a. pensionsskyddscentralen, andra pensionsanstalter, kommuner, samkommuner och pensionsanstaltens övriga medlemssamfund begära uppgifter som behövs för ordnandet av pensionsskyddet och avgörandet av anhängiga ärenden samt som i övrigt är nödvändiga för verkställandet av deras lagenliga uppgifter.

Enligt 2 mom. skall uppgifterna fås avgiftsfritt. Pensionsanstalten skall ändå betala en skälig ersättning för läkarutlåtanden. De nuvarande bestämmelserna finns i 12 § KTAPL.

145 §. *Pensionssökandens och pensionstagarens skyldighet att lämna uppgifter.* I paragrafen föreskrivs om pensionssökandens och pensionstagarens skyldighet att lämna uppgifter i ärenden som gäller rätten till pension eller en rehabiliteringsförmån och dess belopp. I 1 mom. bestäms om pensionssökandens skyldighet att lämna den kommunala

la pensionsanstalten de uppgifter som behövs för behandlingen och avgörandet av ett pensionsärende.

I 2 mom. bestäms om invalidpensionstagarens skyldighet att meddela sådana förändringar i omständigheterna som påverkar hans eller hennes rätt att fortfarande erhålla invalidpension. Dyliga omständigheter som skall meddelas är att arbetsförmågan återvänt och att rehabiliteringen avbrutits. Den som får individuell förtidspension är också skyldig att underrätta pensionsanstalten om han eller hon återgår till arbetet, eftersom utbetalningen av individuell förtidspension till fullt belopp förutsätter att inkomsterna inte överskrider ett visst belopp.

I 3 mom. föreskrivs om skyldighet att lämna uppgifter för den som får arbetslöshetspension. Enligt 37 § kan utbetalningen av arbetslöshetspension avbrytas om pensionstagaren vistas utomlands eller av någon annan anledning inte kan ta emot arbete som erbjuds honom eller henne, om pensionstagaren är i förvärsarbete där hans eller hennes inkomster överstiger ett visst belopp eller om pensionstagaren vägrar att ta emot arbete som fortgår minst en månad. Pensionstagaren skall vara skyldig att meddela dessa omständigheter till pensionsanstalten.

I 4 mom. bestäms om skyldighet för den som får deltidspension att underrätta pensionsanstalten om sådana förändringar i omständigheterna som inverkar på deltidspensionens belopp eller utbetalningen av den. Det kan hända att deltidspensionens belopp ändras om det inträffar förändringar i inkomsterna eller om personen i fråga börjar eller slutar arbeta. Pensionsrätt föreligger inte längre om han eller hon beviljas arbetspension i någon annan form än deltidspension eller om deltidarbetet är avbrutet för längre tid än sex veckor.

I 5 mom. bestäms om skyldighet att lämna uppgifter för den som får familjepension. En efterlevande make har inte längre rätt till familjepension, om han eller hon ingår nytt äktenskap innan han eller hon fyllt 50 år. Barnpension upphör om barnet adopteras bort till någon annan än förmånslåtarens efterlevande make eller dennes make.

I 6 mom. föreslås en kompletterande bestämmelse om skyldighet att lämna uppgifter.

Pensionsanstalten kan begära utredning av pensionstagaren om de saker som nämns i 2—5 mom. samt om andra med dessa jämförbara saker, om det kan antas att det har inträffat en sådan förändring i pensionstagarens omständigheter som inverkar på pensionsbeloppet eller den fortsatta utbetalningen av pensionen. Om pensionstagaren inte lämnar de begärda uppgifterna, har pensionsanstalten rätt att avgöra saken på basis av de uppgifter som finns tillgängliga.

För närvarande bestäms om skyldigheten att lämna uppgifter i 12 a § KTAPL.

146 §. *Medlemssamfundets skyldighet att lämna uppgifter.* Enligt 1 mom. är medlemssamfundet skyldiga att en gång i kvartalet meddela pensionsanstalten sådana uppgifter om anställningsförhållandet som gäller pensionsrätten för de personer som lagen tillämpas på. Om ett medlemssamfund inte meddelar de uppgifter som pensionsanstalten behöver eller meddelar dem senare än vad pensionsanstalten bestämmer, har pensionsanstalten rätt att bestämma om en skälig förhöjning av betalningsandelen dock så att betalningsandelen skall betalas till högst det dubbla beloppet.

I 2 mom. bestäms om medlemssamfundets skyldighet att lämna pensionsanstalten och besvärinstanser som avses i denna lag uppgifter på begäran. Skyldigheten att lämna uppgifter gäller uppgifter som är nödvändiga för ordnandet av pensionsskyddet och för avgörandet av ett anhängigt ärende eller uppgifter som är nödvändiga för verkställigheten av lagen.

I 3 mom. föreslås en bestämmelse som avgränsar de uppgifter som kan meddelas medlemssamfundet utan pensionsökandens samtycke. Medlemssamfundet får meddelas endast de uppgifter som är nödvändiga för att avgöra ett pensionsärende. I situationer som gäller rehabilitering får medlemssamfundet meddelas endast de uppgifter som är nödvändiga för att utreda vilken rehabilitering som motsvarar personens rehabiliteringsbehov eller för att ordna av pensionsanstaltens beviljad yrkesinriktad rehabilitering.

I 4 mom. föreskrivs om pensionsanstaltens rätt att kontrollera uppgifter i medlemssamfundets handlingar. Med handlingar avses utöver traditionella handlingar i pappersform

också elektroniska dokument och handlingar som kan uppfattas med andra hjälpmedel.

I 5 mom. föreslås en bestämmelse om att pensionsanstalten skall föra register över anställningsförhållandena när det gäller personer som omfattas av lagen och i registret föra in de uppgifter som den med stöd av 145 § och denna paragraf fått om ärenden som påverkar pensionsrätten. Pensionsanstalten skall också att ha rätt att meddela medlemsamfundens föreskrifter om hur och enligt vilken tidtabell uppgifterna skall meddelas till pensionsanstaltens register.

Den nuvarande bestämmelsen finns i 12 b § KTAPL.

147 §. *Lämnande av uppgifter till medlemssamfund.* Enligt 131 § fördelas pensionsanstaltens uppgifter på medlemssamfundet. Medlemssamfundets betalningsandelar bestäms i huvudsak enligt lönesumman för de personer som omfattas av lagen. En del av betalningsandelen kan uppbäras i förhållande till pensioner eller delar av dessa som bestäms enligt anställning hos medlemssamfundet. Dessutom kan man hos ett medlemssamfund uppbära en s.k. självriskandel på basis av beviljad pension. I paragrafen bestäms om folkpensionsanstaltens rätt att lämna sitt medlemssamfund de nödvändiga uppgifterna för fastställande av betalningsandelen enligt 131 § och för bokföringen samt om rätten att lämna uppgifter om beviljade förmåner till det medlemssamfund hos vilket den som erhållit förmånen är anställd eller på basis av vars anställning betalningsandelen för förmånen bestäms. Eftersom medlemssamfundet måste vidta åtgärder för att avsluta ett tjänste- eller arbetsförhållande eller besätta en ledig tjänst när någon går i pension, är det nödvändigt för medlemssamfundet att veta om en person har beviljats pension samt tidpunkten för pensionens början och slut. I paragrafen föreslås bestämmelser om pensionsanstaltens rätt att lämna dessa uppgifter till det medlemssamfund från vars tjänst en person avgår med pension. De nuvarande bestämmelserna ingår i 12 c § KTAPL.

148 §. *Pensionsanstaltens rätt att lämna uppgifter.* I paragrafen föreslås bestämmelser om de situationer där pensionsanstalten, utan hinder av sekretessbestämmelserna i offentlighetslagen och andra begränsningar som

gäller rätten att lämna uppgifter, har rätt att till olika myndigheter och inrättningar, pensionsskyddscentralen, andra pensionsanstalter, försäkringsbolag och övriga instanser lämna uppgifter som den får eller innehar med stöd av verkställigheten av lagen. Den nuvarande bestämmelsen ingår i 12 d § KTAPL.

I 1 mom. 1 punkten bestäms om pensionsanstaltens rätt att utan hinder av sekretessbestämmelserna lämna vederbörande myndigheter och organ i Finland och utomlands uppgifter som är nödvändiga för verkställandet av en internationell rättsakt om social trygghet som är bindande för Finland.

I 1 mom. 2 punkten bestäms om pensionsanstaltens rätt att lämna uppgifter som den har fått med stöd av 144 och 146 § vidare till pensionsskyddscentralen och andra instanser som sköter verkställandet av arbetspensionsskyddet. En förutsättning är att de med stöd av lag har rätt att få dessa uppgifter av medlemssamfundet självt, av någon annan instans som nämns i 144 § eller, om det är fråga om en annan pensionsanstalt, av pensionsskyddscentralen. För realiseringen av utlämnandet av sådana uppgifter skall pensionsanstalten enligt 2 mom. komma överens med pensionsskyddscentralen och de övriga pensionsanstalterna om villkoren för vidareutlämnande av uppgifter.

I 1 mom. 3 punkten bestäms om pensionsanstaltens rätt att lämna sekretessbelagda uppgifter som den har fått från pensionsskyddscentralen och andra anstalter som har hand om arbetspensionssystemet vidare till instanser som med stöd av lag också annars har rätt att få dessa uppgifter. En sådan instans är bl.a. Folkpensionsanstalten. Också om vidareutlämnande av dessa uppgifter skall överenskommelse ingås mellan pensionsanstalterna.

Enligt 1 mom. 4 mom. har pensionsanstalten rätt att till de instanser som nämns i punkten lämna ut uppgifter som är nödvändiga för utredandet av samt väckande av åtal för enskilda brott samt för sammanställningen av uppgifter som behövs för att utreda brott och oegentligheter. Uppgifter om hälso- tillstånd och uppgifter som beskriver en persons behov av socialvård får dock inte lämnas ut.

I 1 mom. 5 punkten bestäms om pensionsanstaltens rätt att till skatteförvaltningen lämna uppgifter som är nödvändiga för uppfyllandet av den övervakningsskyldighet som föreskrivs i lagen om förskottsuppbörd (1118/1996).

Enligt 1 mom. 6 punkten har pensionsanstalten rätt att till den pool som sköter arbetstagarnas grupplivförsäkringar lämna de uppgifter som poolen behöver för att avgöra om förutsättningarna för beviljade av grupplivförsäkringens försäkringssumma uppfylls. De ovan avsedda uppgifterna kan också lämnas till lantbruksföretagarnas pensionsanstalt och till Statskontoret. På dessa ställen sköter man också grupplivförsäkringsförmåner.

I 1 mom. 7—9 punkten föreslås bestämmelser om rätten att för skötseln och ordnandet av tilläggs-pensionsskydd lämna uppgifter om pensioner som har tjänats in enligt lagen. I 1 mom. 7 punkten bestäms om pensionsanstaltens rätt att lämna uppgifter till ett försäkringsbolag, om medlemssamfundet har ordnat ett icke formbundet tilläggs-skydd enligt 9 § för en anställd. Pensionsanstalten kan också lämna uppgifter om pensioner som har tjänats in enligt lagen när en privat arbetsgivare har kompletterat det lagstadgade pensionsskyddet för en anställd och den anställda har tjänat in pension också enligt denna lag. En privat arbetsgivare har kunnat ordna tilläggs-pensionsskyddet också genom att vara delägare i en pensionskassa enligt lagen om försäkringskassor eller anlita en pensionsstiftelse enligt lagen om pensionsstiftelser.

I 8 punkten bestäms om pensionsanstaltens rätt att lämna uppgifter när ett befintligt tilläggs-pensionsarrangemang ersätts med ett annat motsvarande pensionsarrangemang som har samband med det lagstadgade pensionsskyddet. Uppgifter lämnas bara under förutsättning att pensionsanstalten företes utredning om att det nya arrangemanget innebär att det tidigare arrangemanget ersätts eller fortlöper.

Momentets 9 punkt gäller situationer där inget ovan avsett tilläggs-pensionsarrangemang är i kraft. Pensionsanstalten kan lämna uppgifter som behövs för fastställandet av villkoren för tilläggs-pension. Uppgifter får inte lämnas ut om personen i fråga har av sagt sig pensionsarrangemanget eller förbjudit ut-

lämnandet av uppgifter. Vidare förutsätts att de som omfattas av pensionsarrangemanget har informerats om rätten för den som ordnar tilläggs-skyddet att få de nödvändiga uppgifterna.

I 2 mom. begränsas utlämnandet av uppgifter. Den kommunala pensionsanstalten kan lämna uppgifter som avses i 1 mom. 2 punkten till pensionsskyddscentralen och andra pensionsanstalter, om den med dem har kommit överens om vilka uppgifter de kan vidareutlämna och till vem. På motsvarande sätt skall den kommunala pensionsanstalten komma överens med pensionsskyddscentralen och andra pensionsanstalter om på vilka villkor den kan vidareutlämna uppgifter enligt 3 punkten som den har fått av dem.

I 3 mom. bestäms också om vidareutlämnande av uppgifter. Enligt detta moment skall Kommunernas pensionsförsäkring innan uppgifter i de fall som anges i 1 mom. lämnas vidare försäkra sig om att den som mottar uppgifterna enligt lag har rätt att få dessa uppgifter av pensionsanstalten. Kommunernas pensionsförsäkring ansvarar också för att uppgifterna motsvarar de ursprungliga uppgifterna.

149 §. *Teknisk anslutning.* I paragrafen bestäms om öppnande av en teknisk anslutning och lämnande av uppgifter med hjälp av den. I 29 § 3 mom. offentlighetslagen föreskrivs om en myndighets rätt att för en annan myndighet öppna en teknisk anslutning till sådana uppgifter i sitt personregister som den andra myndigheten enligt en i lag särskilt bestämd skyldighet skall beakta när den fattar beslut. Enligt bestämmelsen förutsätts särskilda bestämmelser om utlämnandet av sekretessbelagda uppgifter.

Enligt 1 mom. 1 punkten har den kommunala pensionsanstalten, utöver de situationer som avses i 29 § 3 mom. offentlighetslagen, rätt att för en sammanslutning eller inrättning som verkställer lagstadgad socialförsäkring öppna en teknisk anslutning till sådana uppgifter i sina personregister som instansen i fråga med stöd av denna eller en annan lag har rätt att få för verkställigheten av sina uppgifter.

På samma sätt har pensionsanstalten enligt 1 mom. 2 punkten rätt att öppna en teknisk anslutning för myndigheter eller organ som

anges i 148 § 1 mom. 1—3 och 6 punkten för utlämnande av uppgifter som avses i de nämnda lagrummen.

Enligt 1 mom. 3 punkten har pensionsanstalten rätt att för försäkringsbolag som avses i 96 § inkomstskattelagen (1535/1992) och som idkar frivillig pensionsförsäkring öppna en teknisk anslutning till sådana uppgifter som är nödvändiga för att utreda avdrag i beskattningen på basis av frivillig pensionsförsäkringspremie.

Dessutom har pensionsanstalten enligt 4 punkten rätt att öppna en teknisk anslutning för ett livförsäkringsbolag, en pensionskassa eller en pensionsstiftelse för utlämnande av uppgifter som avses i 148 § 1 mom. 7—9 punkten.

Till pensionsanstaltens register över anställningsförhållanden meddelar den kommunala pensionsanstaltens medlemssamfund anställningsuppgifter i fråga om dem som de har i sin tjänst. I 2 mom. föreslås att medlemssamfunden med hjälp av teknisk anslutning skall kunna fullgöra sin skyldighet att lämna uppgifter. Pensionsanstalten kan också öppna en teknisk anslutning för pensionskyddscentralen och andra pensionsanstalter för att de skall kunna lämna personen själv uppgifter om den pension som har tjänats in enligt denna lag.

Enligt 3 mom. får uppgifter som avses i 148 § 1 mom. 2 och 3 punkten lämnas ut med hjälp av teknisk anslutning endast om man har kommit överens om detta enligt 148 § 2 mom. med pensionskyddscentralen eller de pensionsanstalter av vilka den som öppnar den tekniska anslutningen har fått de uppgifter som lämnas ut.

Med hjälp av teknisk anslutning får även sökas sekretessbelagda uppgifter, med undantag för de situationer som nämns i 1 mom. 3 punkten. I dessa fall får uppgifter sökas endast om den berörda personen har gett sitt samtycke. Om detta bestäms i 4 mom.

I 5 mom. bestäms att innan en teknisk anslutning öppnas skall pensionsanstalten försäkra sig om att den som får anslutningen ser till att uppgifterna är skyddade.

Den nuvarande bestämmelsen finns i 12 e § KTAPL.

150 §. *Uppgifter om ekonomiskt stöd till omyndiga.* I paragrafen bestäms om pen-

sionsanstaltens skyldighet att underrätta förmyndarmyndigheten i en omyndigs hemkommun om ekonomiskt stöd enligt 8 § 3 mom. som beviljats den omyndige. För närvarande bestäms om denna skyldighet i 12 f § KTAPL.

151 §. *Skyldighet att informera pensionsökanden om utlämnandet av uppgifter.* I paragrafen bestäms om pensionsanstaltens skyldighet att på förhand informera pensionsökanden om för vilka alla ändamål uppgifterna kan användas. Paragrafen motsvarar den nuvarande 12 g § KTAPL.

152 §. *Uppgifter om rehabilitering till Folkpensionsanstalten.* Det föreslås att till paragrafen flyttas bestämmelsen i 8 § 3 mom. i pensionsstadgan om pensionsanstaltens skyldighet att underrätta folkpensionsanstalten när den fattar ett beslut om rehabiliteringsåtgärder eller rehabiliteringspenning enligt 17 §.

12 kap. Ändringssökande

153 §. *Sökande av ändring.* I paragrafen bestäms om sökande av ändring i den kommunala pensionsanstaltens beslut om pension. De nuvarande bestämmelserna finns i 7 § 1 mom. och 8 § 1 och 5 mom. KTAPL. Ändring i den kommunala pensionsanstaltens beslut söks hos kommunala pensionsnämnden. Kommunernas pensionsnämnd finns i anslutning till pensionsanstalten.

Enligt 2 mom. överklagas pensionsnämndens beslut hos försäkringsdomstolen. I försäkringsdomstolens beslut får ändring inte sökas. Om försäkringsdomstolen bestäms särskilt.

Enligt 3 mom. tillämpas detta kapitel när ändring söks i en beslutssammanställning som den kommunala pensionsanstalten har givit i egenskap av sista pensionsanstalt och när besvärärendet behandlas. Besvär gällande en beslutssammanställning behandlas i kommunernas pensionsnämnd också till den del de gäller förmåner enligt den privata sektorns och statens pensionssystem. På motsvarande sätt, när den kommunala pensionsanstaltens beslut ingår i en beslutssammanställning som en pensionsanstalt inom den privata sektorn eller statskontoret givit i egenskap av sista pensionsanstalt, söks ändring i det och

behandlas saken på det sätt som bestäms i APL eller andra pensionslagar för den privata sektorn eller StPL. Då skall pensionsanstalten inom den privata sektorn eller statskontoret till den del besvären gäller pensionskydd enligt lagen om kommunala pensioner begära utlåtande om besvären av den kommunala pensionsanstalten, om inte besvären enbart gäller bedömning av arbetsförmågan.

154 §. *Kommunernas pensionsnämnd.* För närvarande bestäms om kommunernas pensionsnämnd och dess medlemmar i 7 § 2 och 5 mom. KTAPL. Kommunernas pensionsnämnd skall ha en ordförande och en vice ordförande och sammanlagt nio medlemmar. Ordföranden och vice ordföranden skall ha juridisk utbildning samt kunskap om tjänstemanna- och arbetsrätt.

I 2 mom. bestäms om nämndens medlemmar. En medlem skall ha medicinsk utbildning och en kunskap om försäkringsverksamhet. Av de övriga medlemmarna utses tre på förslag av Finlands Kommunförbund rf och tre på förslag av de kommunala huvudavtalsorganisationerna. Varje medlem skall ha en personlig suppleant på vilken tillämpas samma bestämmelser som på den ordinarie medlemmen.

Enligt 3 mom. kan nämnden vara indelad i sektioner.

155 §. *Tillsättande av kommunernas pensionsnämnd, organisationsform, föredragande samt behandling av ärenden.* Det föreslås att innehållet i nuvarande 7 § 3, 4 och 6 mom. och 14 § 2 mom. KTAPL överförs till paragrafen. Medlemmarna i kommunernas pensionsnämnd utses av inrikesministeriet för fyra år i sänder. Om någon plats i pensionsnämnden blir ledig under mandatperioden, utser ministeriet en efterträdare för återstoden av perioden. I övrigt gäller om nämndmedlemmarnas rätt att kvarstå i uppdraget vad som bestäms om innehavare av domartjänst. Nämndens arvoden fastställs av ministeriet och framställningen görs av den kommunala pensionsanstaltens delegation.

Enligt 2 mom. fastställs för nämnden en arbetsordning som innehåller närmare föreskrifter om nämndens organisationsform och verksamhet. Arbetsordningen fastställs av inrikesministeriet och framställningen görs av den kommunala pensionsanstaltens delega-

tion.

I 3 mom. bestäms om nämndens föredragande. De anställs av pensionsnämnden som även beslutar om deras arvoden. Föredragandena bör ha avlagt juridisk examen.

I 4 mom. bestäms om behandlingen av ärenden i pensionsnämnden. På behandlingen av ärenden tillämpas förvaltningsprocesslagen (586/1996), om inte något annat bestäms särskilt. Det har varit möjligt att i momentets ordalydelse beakta grundlagsutskottets färskaställningstaganden gällande offentlighet vid muntlig förhandling (GrUU 35/2001, 14/2002, 15/2002 och 17/2002). Utgångspunkten är att vid muntlig förhandling iakttas lagen om offentlighet vid rättegång (945/1984). Om något ärende är sekretessbelagt, skall muntlig förhandling dock ske inom stängda dörrar. Man kan förfara på samma sätt, om offentlig behandling kunde medföra särskild olägenhet för en part.

I 5 mom. bestäms om möjlighet för pensionsnämnden att för utförandet av sina uppdrag få handräckning av polis och övriga myndigheter.

156 §. *Besvärsmått.* Enligt 1 mom. skall såväl pensionssökanden och pensionstagaren som pensionsanstaltens pensionsombud ha besvärsmått. Den nuvarande bestämmelsen finns i 8 § 1 mom. KTAPL.

I 2 mom. bestäms om besvär över pensionsanstaltens beslut i andra ärenden än pensionsärenden. Ändring i ett sådant beslut söks genom besvär hos förvaltningsdomstolen på pensionsanstaltens hemort, dvs. Helsingfors förvaltningsdomstol. Besvärsmått har den som berörs av pensionsanstaltens beslut och dessutom pensionsanstaltens medlemsamfund. I förvaltningsdomstolens beslut får ändring sökas även av pensionsanstaltens styrelse. Besvären riktas till högsta förvaltningsdomstolen. Den nuvarande bestämmelsen finns i 8 § 2 mom. KTAPL.

I 3 mom. bestäms om besvär som gäller uppbörderna av löntagarnas pensionsavgift. En person av vars lön eller arvode pensionsavgift har uppburits kan yrka rättelse i uppbörderna av avgiften hos pensionsanstalten. Om pensionsanstalten inte går med på att rätta avgiften, får ändring i beslutet gällande detta sökas genom besvär hos Helsingfors förvaltningsdomstol. På besvären tillämpas be-

stämmelserna i 2 mom. Den nuvarande bestämmelsen finns i 6 c § 4 mom. KTAPL.

157 §. *Besvärstid.* Enligt 1 mom. är besvärstiden 30 dagar från delfäendet av beslutet. Beslutet delges genom att det sänds till en part med posten. Då anses han eller hon ha fått del av beslutet den sjunde dagen efter den då det postades, om inte något annat visas i samband med besvären. Pensionsombudets besvärstid börjar däremot från det att beslutet fattas. Den nuvarande bestämmelsen finns i 8 § 3 mom. KTAPL.

Pensionsanstaltens delegations, styrelsens samt styrelsens sektionens beslut skall hållas offentligt framlagt sedan det protokoll som ligger till grund för beslutet har justerats. Detta skall på förhand meddelas på pensionsanstaltens anslagstavla för offentliga kungörelser. Medlemssamfunden skall dessutom underrättas om besluten genom tjänstebrev. I övrigt iakttas i tillämpliga delar lagen om offentliga kungörelser (34/1925). För närvarande bestäms om detta i 8 § 4 mom. KTAPL.

158 §. *Besvärsförbud i fråga om rätt till rehabilitering.* Beslut gällande rätten till rehabilitering får inte överklagas. Besvärsmått skall inte heller föreligga i fråga om rehabiliteringspenning eller rehabiliteringsunderstöd enligt prövning eller ersättning för nödvändiga och behövliga kostnader som rehabiliteringen har åsamkat. Den nuvarande bestämmelsen finns i 8 a § KTAPL.

En totalreform av rehabiliteringen pågår vid social- och hälsovårdsministeriet. Reformen ansluter sig till arbetsmarknadsparternas avtal den 12 november 2001 om en utveckling av arbetspensionerna i syfte att höja pensionsåldern med 2—3 år. Avsikten är att de ändringar som gäller rehabiliteringen skall träda i kraft vid ingången av 2004. Avsikten är att även besvärsmåttet gällande rehabilitering skall ändras i samband med denna ändring. Avsikten är att den som ansökt om rehabilitering också skall få rätt att överklaga rehabiliteringsbeslut. Detta skulle motsvara grundlagsutskottets ställningstaganden i utlåtandena 32/2000 och 14/2000. Eftersom reformen i sin helhet träder i kraft först vid ingången av 2004 och alla detaljer ännu inte är klara, är det inte ändamålsenligt att besvärsmåttet utvidgas inom det kommunala syste-

met innan de andra ändringarna som hänförs till rehabiliteringsreformen genomförs. Bestämmelser som motsvarar den nuvarande 8 a § KTAPL och förslaget till 158 § ingår för närvarande också i 4 n § 2 mom. APL och 18 e § 1 mom. StPL.

159 §. *Pensionsanstaltens självrättelse.* Bestämmelsen om pensionsanstaltens självrättelse finns i 9 § KTAPL. Besvärsskrifter som gäller pensionsärenden skall alltid tillställas pensionsanstalten.

Om pensionsanstalten godkänner klagandens alla yrkanden, skall den meddela ett nytt beslut om saken. Detta beslut om rättelse är förenat med normal besvärsmått. Om beslut om rättelse bestäms i 2 mom.

I 3 mom. bestäms om en situation där pensionsanstalten inte rättar sitt beslut. Då skall pensionsanstalten sända besvären och sitt utlåtande till pensionsnämnden eller, om det är fråga om ett beslut av pensionsnämnden, försäkringsdomstolen. Besvären och utlåtandet skall tillställas besvärsmåttens inom 30 dagar efter besvärsmåttens utgång. Om pensionsanstalten godkänner besvären till någon del, skall den meddela ett interimistiskt beslut. Ändring i interimistiska beslut får inte sökas. Besvärsmåttens skall underrättas om det interimistiska beslutet. Om pensionsombudet anför besvär, skall besvären alltid tillställas pensionsnämnden eller försäkringsdomstolen för behandling.

I 4 mom. bestäms om förlängning av tidsfristen på 30 dagar. Om behandlingen av besvären förutsätter tilläggsutredningar, kan avvikelser ske från tidsfristen på 30 dagar. Den som söker ändring skall alltid informeras om att tilläggsutredning har skaffats och besvärsmåttens jämte utlåtande skall tillställas besvärsmåttens senast inom 60 dagar från det att besvärsmåttens löpt ut.

160 §. *Sökande av ändring i beslutssammanställning.* De nuvarande bestämmelserna finns i 9 § 5—8 mom. KTAPL. Besvär som gäller en beslutssammanställning som den kommunala pensionsanstalten givit skall tillställas den kommunala pensionsanstalten. Med anledning av besvären skall den kommunala pensionsanstalten begära utlåtande av pensionsanstalten inom den privata sektorn samt statskontoret till den del besvären gäller deras beslut. Gäller saken enbart bedömning

av arbetsförmågan, skall utlåtande begäras bara om det är fråga om ett fall som man har förhandlat om med pensionsanstalten inom den privata sektorn och utlåtande begärs endast av den anstalten.

Enligt 2 mom. ger den kommunala pensionsanstalten en ny, rättad beslutssammanställning om alla pensionsanstalter godkänner ändringssökandens yrkande till den del de gäller ifrågavarande pensionsanstalts beslut. Om man inte kan gå med på ändringssökandens yrkanden till alla delar, skall den kommunala pensionsanstalten tillstålla kommunernas pensionsnämnd eller försäkringsdomstolen besvären och utlåtandena om dem.

I 3 mom. bestäms om besvär med anledning av bedömning av arbetsförmågan. Om den kommunala pensionsanstalten i egenskap av sista pensionsanstalt godkänner ändringssökandens yrkanden, kan den ge en ny, rättad beslutssammanställning utan att begära utlåtande av statskontoret eller pensionsanstalten inom den privata sektorn, om det inte är fråga om ett fall som man har varit tvungen att förhandla om när pensionsrätten avgjordes. Om pensionsanstalten inte godkänner ändringssökandens yrkanden, överför den besvären till kommunernas pensionsnämnd eller försäkringsdomstolen för behandling. Om det är fråga om ett fall som pensionsanstalten har förhandlat om med pensionsanstalten inom den privata sektorn, skall utlåtande begäras av pensionsanstalten i fråga även när besvär har anförts. Om denna pensionsanstalt inte godkänner ändringssökandens yrkanden, överförs behandlingen av besvären till denna del till besvärsinstansen för pensionsanstalten inom den privata sektorn.

Enligt 4 mom. skall lagen om kommunala pensioner tillämpas när ett ärende som gäller besvär över en beslutssammanställning eller undanröjande eller rättelse av beslut behandlas i pensionsanstalten, pensionsnämnden eller försäkringsdomstolen, om inte något annat föreskrivs i lagen om försäkringsdomstolen.

161 §. *Verkställighet av beslut.* För närvarande bestäms om verkställigheten av beslut i 9 a § KTAPL. Den kommunala pensionsanstaltens och kommunernas pensionsnämnds beslut får verkställas även om det inte vunnit laga kraft, om inte verkställigheten leder till

att det blir onödigt att söka ändring. Besvärsmyndigheten kan också förbjuda verkställigheten.

I 2 mom. bestäms om verkställigheten av lagakraftvunna beslut om återkrav. De får verkställas såsom en lagakraftvunnen dom i tvistemål.

Motsvarande bestämmelser tillämpas också på beslutssammanställningar som den kommunala pensionsanstalten ger i egenskap av sista pensionsanstalt. Om detta bestäms i 3 mom.

162 §. *Ändring av ett lagakraftvunnet beslut.* Den nuvarande bestämmelsen finns i 10 § KTAPL. Försäkringsdomstolen kan undanröja ett lagakraftvunnet beslut. Undanröjande förutsätter att beslutet grundar sig på felaktig eller bristfällig utredning eller att det uppenbart inte är lagenligt. Undanröjande görs på ansökan av antingen pensionsanstalten eller den som ärendet berör. Försäkringsdomstolen skall höra övriga parter. När beslutet undanröjs skall det behandlas på nytt i pensionsanstalten. Om pensionsanstalten anholder om att beslutet skall undanröjas, kan den tillfälligt inställa utbetalningen av pensionen eller utbetala pensionen i överensstämmelse med sin framställning.

I 2 mom. bestäms om behandlingen av besvär som anlänt efter besvärstidens utgång. Om ändringssökanden anger vägande skäl till att han eller hon inte har kunnat anföra besvär inom utsatt tid, kan besvären upptas till behandling.

I 3 mom. bestäms om pensionsanstaltens möjlighet att rätta ett lagakraftvunnet beslut även efter besvärstidens utgång. Pensionsanstalten skall utan hinder av ett lagakraftvunnet beslut ha rätt att bevilja en förvägrad förmån eller bevilja pensionen till ett större belopp än tidigare. En sådan situation kan uppstå antingen på pensionsanstaltens initiativ eller på anhållan av pensions sökanden eller pensionstagaren. Även pensionsnämnden och försäkringsdomstolen kan förfara på motsvarande sätt när de behandlar ett besvärsärende.

163 §. *Rättande av fel.* I paragrafen bestäms om rättande av sakfel. Den nuvarande bestämmelsen finns i 10 b § KTAPL. Om pensionsanstaltens beslut grundar sig på ett klart oriktig eller bristfällig utredning eller en

uppenbart oriktig tillämpning av lag, kan pensionsanstalten undanröja det felaktiga beslutet och fatta ett nytt beslut. Detta kräver dock alltid parternas medgivande.

I 2 mom. bestäms om rättande av skrivfel. Om det förekommer ett uppenbart skriv- eller räknefel i pensionsanstaltens beslut, skall beslutet rättas. Om rättelsen av felet leder till ett oskäligt resultat för parten, får felet emellertid inte rättas.

Enligt 3 mom. skall en anteckning om rättelsen göras i pensionsanstaltens liggarexemplar. Pensionssökanden själv skall tillställas ett rättat eller nytt beslut. Om ett rättat beslut har överklagats och behandlingen av ärendet fortfarande pågår i besvärinstansen, skall pensionsnämnden eller försäkringsdomstolen underrättas om rättelsen och tillställas ett nytt beslut.

I 4 mom. sägs att om pensionssökanden har begärt att ett fel skall rättas och pensionsanstalten vägrar att rätta felet, får ändring i detta beslut inte sökas genom besvär.

13 kap. Särskilda bestämmelser

164 §. *Iakttagande av principerna i lagen om förvaltningsförfarande.* I paragrafen bestäms om pensionssökandens eller pensionsstagarens rätt att bli hörd när ett ärende som gäller honom eller henne behandlas. När den kommunala pensionsanstalten behandlar sådana ärenden enligt denna lag eller den med stöd av lagen givna tilläggs pensionsstadgan som gäller pensionsansökan, pensionsrätt, pensionsbelopp och utbetalning av pension samt återkrav och därmed jämförbara ärenden skall den som är part i ärendet beredas tillfälle att bli hörd, om det med tanke på hans eller hennes fördel är uppenbart behövt. För den som är under 15 år förs talan av hans eller hennes intressebevakare i andra ärenden än sådana som gäller honom eller henne själv. I övrigt iakttas de principer i lagen om förvaltningsförfarande som gäller rådgivning, ombud och biträde, avhjälpande av brist i handling, jävsgrunder, verkan av jäv, talan för omyndig, intressebevakares rätt att föra talan, hörande av intressebevakaren och huvudmannen, frist, innehållet i beslut och motivering av beslut. Denna paragraf är inte nödvändig om förvaltningslagen, som är

under beredning vid justitieministeriet och som beaktar ställningstagandet i grundlagsutskottets utlåtande 17/2002 angående vissa lagars bristfälliga hänvisningar till lagen om förvaltningsförfarande och hörande av parter, träder i kraft. Den planeras emellertid träda i kraft först vid ingången av 2004, så därför föreslås att bestämmelsen i detta skede överförs från KTAPL till den nya lagen i sin nuvarande form. Motsvarande bestämmelse finns för närvarande även i 10 c § APL.

I 2 mom. ingår ett undantag i fråga om jäv. Utan hinder av 10 § 1 mom. 4 och 5 punkten lagen om förvaltningsförfarande kan pensionsanstaltens tjänsteinnehavare, arbetstagare och förtroendevalda ändå behandla ärenden som gäller pensionsanstaltens medlemsamfund samt deras anställda eller någon annan person som omfattas av pensionsskyddet i denna lag.

Den nuvarande bestämmelsen finns i 5 b § KTAPL.

165 §. *Förhandlingsrätt.* I nuvarande 19 b § KTAPL bestäms om kommunala tjänsteinnehavares och arbetstagares rätt att förhandla med pensionsanstalten i frågor som gäller pensionsskydd. Förhandlingarna förs genom förmedling av den kommunala huvudavtalsorganisationerna och på dem tillämpas lagen om förhandlingsrätt för innehavare av kommunala tjänster (389/1944).

166 §. *Samarbete.* I paragrafen bestäms om samarbete med pensionsskyddscentralen och andra pensionsanstalter. Pensionsanstalten kan komma överens om samarbete med dessa anstalter. Den nuvarande bestämmelsen finns i 13 § KTAPL.

167 §. *Rätt att överföra pension.* I paragrafen bestäms om rätt för den som är anställd hos Europeiska gemenskaperna att överföra sin pensionsrätt enligt denna lag till Europeiska gemenskapernas pensionssystem. På överföringen och återföringen tillämpas lagen om överföring av pensionsrätt mellan arbetspensionssystemet i Finland och Europeiska gemenskapernas pensionssystem (165/1999).

168 §. *Stadgor.* Delegationen för den kommunala pensionsanstalten godkänner pensionsanstaltens tilläggs pensionsstadga, reglemente, räkenskapsstadga samt instruktionen för byrån. I reglementet utfärdas nöd-

vändiga allmänna föreskrifter om pensionsanstaltens organisationsform och verksamhet och det skall underställas inrikesministeriet för fastställelse. Den nuvarande bestämmelsen finns i 14 § 1 mom. KTAPL.

169 §. *Ikraftträdande.* Det föreslås att om ikraftträdandet av denna lag skall bestämmas genom en särskild lag om införande av den nya lagen.

1.3. Lag om införande av lagen om kommunala pensioner

1 §. I 1 mom. bestäms om ikraftträdandet av lagen om kommunala pensioner.

Lagen om kommunala pensioner träder i kraft före ingången av 2004. I den ingår redan bestämmelserna om fastställande av sista pensionsanstalt inom den offentliga och den privata sektorn och om den sista pensionsanstaltens verksamhet. De träder dock i kraft först vid ingången av 2004. Av denna orsak har paragrafen en särskild ikraftträdelsebestämmelse som gäller bestämmelserna om sista pensionsanstalt och om deras tillämpning.

2 §. Lagen om kommunala pensioner ersätter lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare i dess helhet. Av denna anledning föreslås att lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare upphävs. Samtidigt upphävs den kommunala pensionsanstaltens pensionsstadga, som utfärdats med stöd av KTAPL.

Den kan senare bli nödvändigt att justera pensioner och förmåner som beviljats med stöd av lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare och den kommunala pensionsanstaltens pensionsstadga, som utfärdats med stöd av KTAPL, t.ex. på grund av ny samordning. Pension som beviljats med stöd av de tidigare gällande bestämmelserna och som av någon orsak betalats utan grund måste kanske återkrävas. Av denna orsak föreslås i 2 mom. att bestämmelserna i lagen om kommunala pensioner också skall tillämpas på de pensioner som har beviljats i enlighet med tidigare bestämmelser och föreskrifter.

3 §. Inom det kommunala pensionsskyddet fanns före 1995 ett tilläggspensionssystem där föreskrifterna om fastställande av pen-

sion var annorlunda än inom grundpensionsskyddet. Vid ingången av 1995 ändrades det kommunala pensionssystemet på så sätt att pensionsskyddet fastställs endast i enlighet med grundpensionsskyddet. Bestämmelserna om grundpensionsskydd överförs från den kommunala pensionsanstaltens pensionsstadga till lagen om kommunala pensioner. Det tidigare gällande grund- och tilläggspensionsskyddet fortsatte emellertid att som sådant omfatta tjänsteinnehavare och arbetstagare som är födda före 1940. Den allmänna pensionsåldern enligt tilläggspensionsskyddet är 63 år. Den sista åldersklassen som tilläggspensionsskyddet berör som sådant uppnår sin pensionsålder redan 2002. Eftersom de personer som fortfarande är anställda hos kommunerna och omfattas av tilläggspensionsskyddet är ytterst få, föreslås att bestämmelserna om tilläggspensionsskydd inte skall tas in i lagen om kommunala pensioner. De som är födda före 1940 uppnår grundpensionsskyddets pensionsålder 65 år senast 2004. Av denna orsak föreslås att den nya lagen över huvud inte skall gälla tjänsteinnehavare och arbetstagare som är födda före 1940 vad beträffar bestämmande av pensionsrätten och fastställande av pensionen. Däremot skall lagen om kommunala pensioner tillämpas på dem i övrigt, t.ex. vad gäller principen om sista anstalt, utbetalning av pension och ändringssökande.

Familje- och närståendevårdare har inte alls omfattats av tilläggspensionsskyddet. Också bestämmelserna om det grundpensionsskyddet avvek före 1995 något från det nu gällande grundpensionsskyddet, i första hand i fråga om tillväxtprocenten för pensionen. För att de inte skall behöva flyttas till den nya lagen, föreslås att lagen inte heller skall gälla familje- och närståendevårdare födda före 1940 vad gäller bestämmande av pensionsrätt och fastställande av pension.

Tilläggspensionsskyddet omfattar också familjepensionsskydd. Om förmånslåtaren fick eller skulle ha haft rätt till tilläggspensionsskydd, uträknas familjepensionen på grund av förmånslåtarens pension enligt tilläggspensionsskyddet. Eftersom bestämmelserna om tilläggspensionsskydd inte tas in i den nya lagen, föreslås att även på familjepension efter förmånslåtare födda före

1940 skall tillämpas de tidigare bestämmelserna om bestämmande av pensionsrätt och fastställande av pension i fråga om såväl grund- som tilläggs pensionsskyddet.

4 §. När lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare stiftades 1964, gavs dem som då stod i ett kommunalt anställningsförhållande rätt att fortfarande välja den egna kommunens pensionssystem. De flesta kommuner och vissa kommunalförbund hade då en egen pensionsstadga enligt vilken pensionsskyddet bestämdes. Om tjänsteinnehavaren eller arbetstagaren fortfarande ville behålla detta pensionsskydd, hade han eller hon rätt till det, om han eller hon meddelade detta till arbetsgivaren inom en viss tid. Pensionsskyddet bestäms enligt medlemssamfundets egen pensionsstadga, om den som gjort valet fortfarande är anställd hos samma medlemssamfund. Det är inte ändamålsenligt att till den nya lagen överföra dessa personer, som inte heller omfattas av lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare. Av denna anledning föreslås att det tidigare valet av pensionssystem fortfarande skall vara i kraft och att den nya lagen inte gäller dessa personer.

När löntagarnas pensionsavgift trädde i kraft 1993, gällde den alla löntagare. Arbetsgivaren är skyldig att uppbära pensionsavgiften, som uppgår till en viss procent, av alla anställdas löner. Eftersom de tjänsteinnehavare och arbetstagare som har valt pensionsskyddet enligt kommunens egen pensionsstadga inte omfattades av lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare, har det funnits en särskild bestämmelse om deras skyldighet att betala pensionsavgift. Då dessa personer enligt förslaget till 1 mom. inte heller skall omfattas av lagen om kommunala pensioner, föreslås i 2 mom. att även de är skyldiga att betala löntagarnas pensionsavgift enligt 133 § lagen om kommunala pensioner till den egna arbetsgivaren.

5 §. I paragrafen bestäms från vilken tidpunkt lagen om kommunala pensioner skall tillämpas på de anställningsförhållanden som har varit i kraft före lagens ikraftträdande och på de anställningsförhållanden som är i kraft vid den tidpunkt då lagen träder i kraft. I 1 mom. föreslås att den nya lagen skall tilläm-

pas på anställningsförhållanden från och med lagens ikraftträdande.

Enligt 2 mom. skall på tjänstgöringstid innan lagen om kommunala pensioner trätt i kraft fortfarande tillämpas tidigare gällande bestämmelser och föreskrifter. De skall tillämpas på anställningsförhållande som fortsätter vid tidpunkten för lagens ikraftträdande i fråga om redan tjänstgjord tid samt på anställningsförhållanden som avslutats före lagens ikraftträdande. De skall också tillämpas på anställningsförhållande som på grund av den tidigare gällande pensionsstadgan har avslutats på grund av bestämmelserna om tekniskt avbrott eller automatiskt avbrott i anställningsförhållandet före lagens ikraftträdande eller som har avslutats vid utgången av 1994 med stöd av bestämmelserna i 1 b § 1 mom. i pensionsstadgan. Vid ingången av 1995 företogs betydande ändringar i det kommunala pensionssystemet vilka gällde bl.a. pensionstillväxten. Av denna orsak omvandlades det tidigare gällande pensionsskyddet till fribrevspension vid utgången av 1994 så att de då gällande anställningsförhållandena avbröts och för dem uträknades den intjänade pensionen alldeles som om anställningsförhållandet då skulle ha avslutats. Personerna i fråga ansågs stå i nytt anställningsförhållande fr.o.m. ingången av 1995. De pensioner som uträknades vid utgången av 1994 uträknades enligt de bestämmelser som gällde då, eftersom syftet med denna fribrevspension uttryckligen var att bibehålla det pensionsskydd som intjänats fram till dess oförändrat.

I momentet bestäms om de omständigheter i anslutning till fastställandet av pension på vilka tidigare gällande bestämmelser skall tillämpas. De bestämmelser som skall tillämpas gäller omfattandet av pensionsskydd, tid som berättigar till pension, pensionstillväxten samt fastställandet av den pensionsgrundande lönen.

När det gäller avslutade anställningsförhållanden bestäms t.ex. den pensionsgrundande lönen enligt de bestämmelser och föreskrifter som var gällande när anställningsförhållandet upphörde. Enligt de nuvarande bestämmelserna bestäms den pensionsgrundande lönen på grund av inkomsterna under de 10 senaste åren. Om anställningsförhållandet emellertid

har upphört före 1996, uträknas den pensionsgrundande lönen enligt de då gällande bestämmelserna på grund av de fyra senaste årens inkomster.

Det är inte heller ändamålsenligt att till alla delar tillämpa de nya bestämmelserna på de anställningsförhållanden som är i kraft när lagen träder i kraft. Den pensionsgrundande lönen av dessa anställningsförhållanden bestäms naturligtvis enligt de bestämmelser som gäller vid den tidpunkt då anställningsförhållandet upphör, men de pensionsgrundande löneåren måste eventuellt sökas även bland inkomster för tjänstgöringstid innan lagen om kommunala pensioner trätt i kraft. Pensionsskyddets innehåll berörs emellertid också av vissa sådana bestämmelser som har tillämpats på anställningsförhållandet under den tid det varit i kraft. En sådan bestämmelse har varit kravet på en viss minimiinkomst för att pensionsrätt skall uppstå. Av anställningsförhållanden som var i kraft före 1998 förutsattes för att de skulle berättiga till pension att månadsinkomsten uppgick till ett visst gränobelopp och uppnåendet av gränobeloppet granskades varje kalenderår. Detta krav slopades från ingången av 1998 så denna bestämmelse tas inte in i den nya lagen om kommunala pensioner. Om man emellertid i ett anställningsförhållande som varit i kraft vid tidpunkten för lagens ikraftträdande inte före 1998 varje år har uppnått den inkomstgräns som då var förutsättning för pensionsrätt, skall anställningsförhållandet inte ge rätt till pension för de tiderna, även om anställningsförhållandet skulle upphöra efter att den nya lagen trätt i kraft.

I 3 mom. bestäms att ett anställningsförhållande som avslutats automatiskt eller tekniskt samt ett anställningsförhållande som avslutats vid utgången av 1994 på grund av omvandling till fribrevspension anses ha börjat på nytt dagen efter att det avslutades när lagen om kommunala pensioner tillämpas.

6 §. I paragrafen bestäms att när tidigare bestämmelser tillämpas betraktas ett anställningsförhållande som omfattas av lagen om kommunala pensioner som ett kommunalt anställningsförhållande enligt de tidigare bestämmelserna. Detta betyder att t.ex. när man undersöker om det föreligger rätt till lägre pensionsålder än 65 år betraktas som anställ-

ning som omfattas av lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare även anställning som omfattas av lagen om kommunala pensioner.

Likaså betraktas intjänad pension och tjänstgöringstid enligt de tidigare bestämmelserna som intjänad pension eller tjänstgöringstid enligt lagen om kommunala pensioner. Så betraktas t.ex. vid samordning pension som intjänats enligt tidigare bestämmelser på samma sätt som pension som intjänats på grund av lagen om kommunala pensioner. När lagen om kommunala pensioner tillämpas räknas likaså t.ex. tid som tjänstgjorts enligt tidigare bestämmelser till den efterkarens som är en förutsättning för erhållande av deltidspension.

7 §. I paragrafen föreslås bestämmelser om bibehållande av det skydd som tidigare införts för det kommunala pensionsskyddet. Vid ingången av 1995 ändrades det kommunala pensionssystemet så att av pensionstillväxten liksom pensionsåldern och det maximala pensionsbeloppet ändrades så att de började motsvara lagen om pension för arbetstagare. Pensionsåldern ändrades till 65 även för de personer som tidigare hade haft 63 års eller ännu lägre pensionsålder. Den tidigare pensionsåldern skyddades emellertid så att den under vissa förutsättningar tillämpas på tiden före 1995. Om en persons kommunala anställningsförhållande fortsätter utan avbrott fram till pensionsfallet bestäms hans eller hennes pensionsålder som ett vägt medeltal av den tidigare pensionsåldern på 63 år eller lägre och 65 år. Vägningen görs i proportion till tjänstgöringstiderna före och efter 1995. Om uträkning av pensionsåldern bestäms i pensionsstadgan och om fortlöpande anställningsförhållande i pensionsstadgans ikraftträdelsebestämmelser. Enligt lagen om kommunala pensioner är pensionsåldern 65 år. Eftersom man ändå vill behålla det tidigare skyddet för dem som enligt pensionsstadgans bestämmelser och ikraftträdelsebestämmelser har rätt till det, föreslås i 1 mom. att dessa personers pensionsålder fortfarande skall bestämmas i enlighet med pensionsstadgan, om den kommunala anställningen i enlighet med pensionsstadgans ikraftträdelsebestämmelser fortsätter utan avbrott fram till pensionsfallet.

Vid ändringen 1995 skyddades även pensionstillväxt som hade varit bättre före 1995. Bibehållen extra pensionstillväxt förutsätter enligt pensionsstadgan också att anställningsförhållandet fortsätter fram till pensionsfallet. Tilläggs pensionsandelen beaktas inte vid samordning av pension enligt grundpensionsskyddet. Eftersom den inte heller skall beaktas i fortsättningen, föreslås en bestämmelse om detta i 2 mom.

Förutom pensionstillväxten och pensionsåldern skyddades även den målsatta pensionsnivån. Vid samordning av pension enligt den extra pensionstillväxten beräknas den målsatta pensionsnivån också i förhållande till anställningstiderna före och efter 1995 som ett vägt medelvärde av talen 66 och 60. Denna s.k. samordningsgräns kan vara något tal mellan 60 och 66 och det beräknas skilt för varje person som omfattas av skyddet. Även detta skydd föreslås bli bibehållet i 2 mom. Eftersom begränsning av pensionen görs bara i fråga om pension som intjänats enligt grundpensionsskyddet, föreslås i momentet att tilläggs pensionsandelen inte beaktas när pensionen begränsas enligt lagen om kommunala pensioner.

8 §. När de flexibla pensionssystemen infördes inom det kommunala pensionssystemet slopades de tidigare till olika yrkesbenämningar bundna pensionsåldrarna som var lägre än den allmänna pensionsåldern. Då gavs de personer som omfattades av dem dock rätt att välja antingen den yrkesbaserade pensionsåldern eller möjlighet att övergå till de flexibla pensionsformerna. De som valt det yrkesbaserade pensionsålderssystemet har inte rätt att börja få individuell förtidspension, förtida ålderspension eller deltidspension. Tiden för valet utgick i slutet av 1996 och enligt 16 a § lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagar går det inte att ta tillbaka detta val. Det finns fortfarande sådana anställda hos den kommunala pensionsanstaltens medlemssamfund som har gjort detta val. I lagen om kommunala pensioner föreslås inte att någon grupp skall utestängas från de flexibla pensionsformerna. Eftersom inte heller ställningen för dem som valt yrkesbaserad pensionsålder bör förändras till följd av den ändrade författningsnivån, föreslås i paragrafen

en bestämmelse om att de som valt det yrkesbaserade ålderspensionssystemet inte heller i fortsättningen skall ha rätt till de flexibla pensionsformerna.

9 §. I samband med familjepensionsreformen 1990 infördes s.k. pensionsjämknings av efterlevandepension, varvid den pension som en efterlevande make får eller intjänat kan minska hans eller hennes familjepension. Vid pensionsjämkning används vissa gränser som är bundna till index. När reformen trädde i kraft bestämdes dock att man inte genast 1990 övergår till beloppet 255, som används som övre gräns, utan det sker stegvis fram till 2004. En bestämmelse om detta övergångsskede föreslås i denna paragraf.

10 §. I paragrafen bestäms om lagens ikraftträdande.

2. Närmare bestämmelser

I propositionen föreslås att inrikesministeriet skall utfärda närmare bestämmelser genom förordning om dagen då det anställningsförhållande som berättigar till pensionen börjar och om beräkning av anställningsförhållandets längd i dagar (61 §) samt om den sista pensionsanstalten och dess uppgifter i situationer där flera pensionsanstalter kunde vara den sista pensionsanstalten (107 §). Ministeriet skall också fastställa arvoden för medlemmar av kommunernas pensionsnämnd och pensionsnämnds arbetsordning (155 §) samt reglemente, som innehåller behövliga allmänna bestämmelser om den kommunala pensionsanstaltens organisationsform och verksamhet (168 §).

Den kommunala pensionsanstalten skall fastställa formulären enligt vilken pensionen skall sökas samt föreskriva om utredning som skall fogas till pensionsansökan (98 §). Den kommunala pensionsanstalten skall fastställa formuläret för läkarutlåtandet över sökandes hälsostillsånd vid ansökan av invalidpension (99 §). Den kommunala pensionsanstalten skall även bestämma om hur pensionsanstaltens medlemssamfund är skyldigt att meddela pensionsanstalten uppgifter om personer som hör till det kommunala pensionssystemet och deras anställningsförhållande (146 §).

3. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft som snabbt som möjligt efter det att de har antagits och blivit stadfästa.

4. Lagstiftningsordning

I och med stiftandet av lagen om kommunala pensioner och lagen om införande av lagen om kommunala pensioner överförs alla centrala omständigheter som påverkar grunderna för individens rättigheter och skyldigheter från den kommunala pensionsanstaltens pensionsstadga och den nuvarande lagen om pension för kommunala arbetstagare och tjänsteinnehavare till den nya lagen om kommunala pensioner och lagen om införande av lagen om kommunala pensioner. I propositionen föreslås dessutom bemyndigande för inrikesministeriet att utfärda förordning

om sådant som innehåller tekniska detaljer.

De skall alltså inte gälla grunderna för individens rättigheter och skyldigheter eller saker som enligt grundlagen annars hör till om rådet för lag. Genom de föreslagna bestämmelserna bibehåller den kommunala pensionsanstaltens delegation sin rätt att med de begränsningar som anges i lag besluta om sin egen förvaltning och sin ekonomi samt om de ekonomiska skyldigheter som med stöd av 80 § grundlagen åläggs medlemssamfunden. Sålunda skall den kommunala pensionsanstalten fortfarande anses höra till de uppgifter som kommuner sköter med stöd av sin självstyrelse enligt 121 § grundlagen.

De föreslagna lagarna kan sålunda behandlas i vanlig lagstiftningsordning enligt 72 § grundlagen.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

*Lagförslagen***1.****Lag****om kommunala pensioner**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Lagens syfte och tillämpningsområde

1 §

Lagens syfte

I denna lag föreskrivs om kommunalt pensionsskydd på grundval av arbetsinkomst.

Pensionsskyddet ombesörjs av en offentlig-rättslig kommunal pensionsanstalt.

2 §

Medlemssamfund

Kommunala arbetsgivare, som i denna lag benämns medlemssamfund, är kommuner och samkommuner samt den kommunala pensionsanstalten och Kommunernas garanticentral.

Till den kommunala pensionsanstalten kan som medlemssamfund ansluta sig

1) en sådan förening vars medlemmar enbart består av medlemssamfund som nämns i 1 mom. eller av dem bildade föreningar,

2) ett sådant aktiebolag vars samtliga aktier ägs av medlemssamfund som nämns i 1 mom. eller föreningar som anslutit sig som medlemssamfund till pensionsanstalten eller aktiebolag som nämns i denna punkt, om aktierna enligt bolagsordningen får överlåtas endast till medlemssamfund som avses i 1 mom. samt i denna punkt och 1 punkten, samt

3) ett sådant aktiebolag som är huvudman för en yrkesläroanstalt eller en yrkeshögskola och vars aktier till minst 90 procent ägs av medlemssamfund som avses i 1 mom. och föreningar som anslutit sig som medlemssamfund till pensionsanstalten, om högst 10

procent av alla aktier enligt bolagsordningen får överlåtas till andra än medlemssamfund som nämns i 1 mom. och föreningar som anslutit sig som medlemssamfund till pensionsanstalten.

Vad som i denna lag bestäms om medlemssamfund tillämpas också på föreningar och aktiebolag som anslutit sig som medlemssamfund.

3 §

Lagens tillämpningsområde

Pensionsskyddet enligt denna lag omfattar personer som står i tjänste- eller arbetsförhållande till medlemssamfund, om inte något annat bestäms om deras på tjänste- eller arbetsförhållandet baserade pensionsskydd.

Pensionsskyddet omfattar också

1) familjevårdare som med ett medlemssamfund har ingått uppdragsavtal enligt 1 § familjevårdarlagen (312/1992) (familjevårdare),

2) vårdare som med ett medlemssamfund har ingått avtal om stöd för närståendevård enligt 27 b § socialvårdslagen (710/1982) (närståendevårdare), samt

3) medlemssamfundens förtroendevalda.

4 §

Allmänna definitioner

I denna lag avses med

1) *anställningsförhållande* tjänste- och arbetsförhållanden som omfattas av denna lag samt familje- och närståendevårdares avtalsförhållanden till medlemssamfund,

2) *anställd* alla personer som omfattas av lagen med undantag av förtroendevalda,

3) *arbetspensionslag* lagar och pensionsstadgor som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare (395/1961) samt andra med dem jämförbara författningar där pension som baserar sig på arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarverksamhet fastställs,

4) *arbetspension* pensioner enligt en arbetspensionslag,

5) *heleffektiv pension* en pension som har fastställts med beaktande av den tid som återstår tills åldern för ålderspension uppnås eller motsvarande inkomst,

6) *återstående tid* tiden mellan pensionsfallet och uppnåendet av åldern för ålderspension,

7) *pensionsgrundande lön* den pensionsgrundande lön som bestäms för varje anställningsförhållande,

8) *penningbelopp motsvarande indextal* summor som justeras vid ingången av januari varje år enligt det indextal som fastställs för tillämpningen av den första meningen i 9 § 2 mom. lagen om pension för arbetstagare,

9) *förmånslåtare* en person efter vilken familjepension enligt denna lag betalas, samt

10) *förmånstagare* en person som har rätt till familjepension enligt denna lag.

5 §

Begränsningar i fråga om tillämpningen

Pension i enlighet med denna lag intjänas i anställningsförhållande och förtroendeuppdrag i medlemssamfund. Lagen gäller emellertid inte ett anställningsförhållande eller förtroendeuppdrag

1) till den del anställningsförhållandet har varit i kraft före det år då den anställde fyllde 14 år,

2) som har börjat efter det att den anställde eller den förtroendevalde fyllde 65 år, eller

3) under tiden mellan pensionsfallet för heleffektiv pension enligt en arbetspensionslag och tidpunkten när pensionen upphör.

2 kap.

Pensionskydd

6 §

De olika slagen av pensionskydd

Pensionskyddet omfattar grundpensionskydd och rehabiliteringsförmåner. Pensionskyddet kan också omfatta tilläggspensionskydd.

7 §

Grundpensionskydd och rehabiliteringsförmåner

I denna lag bestäms om grundpensionskydd och rehabiliteringsförmåner. Medlemssamfund kan inte ordna eller upprätthålla på anställningsförhållande grundat grundpensionskydd för sina anställda eller på förtroendeuppdrag grundat grundpensionskydd för sina förtroendevalda på något annat sätt än det som föreskrivs i denna lag.

8 §

Tilläggspensionskydd

Den kommunala pensionsanstalten kan förutom grundpensionskyddet även ordna tilläggspensionskydd för anställda och förtroendevalda. Att ordna tilläggspensionskydd är frivilligt för medlemssamfundet.

Bestämmelser om tilläggspensionskyddet finns i den kommunala pensionsanstaltens tilläggspensionsstadga. Grunderna och villkoren för tilläggspensionskyddet får bestämmas enligt två eller flera alternativa system.

Tilläggspensionskyddet kan även bestå av ekonomiskt stöd som betalas efter en anställds död. I tilläggspensionsstadgan kan bestämmas att ekonomiskt stöd även betalas efter sådana anställda hos medlemssamfundet som omfattas av andra arbetspensionslagar.

9 §

Tilläggs-pensionsskydd som ordnas någon annanstans

Utöver vad som bestäms i 8 § kan ett medlemsamfund utöver pensionsskyddet enligt denna lag teckna en icke formbunden pensionsförsäkring för sina anställda och förtroendevalda eller i enskilda fall bevilja dem en extra pension.

3 kap.

Pensionsrätt

10 §

Pension och andra förmåner

Anställda har rätt till pension och rehabilitering i enlighet med denna lag. Pensioner är ålderspension, förtida ålderspension, deltidspension, invalidpension, rehabiliteringsstöd, individuell förtidspension och arbetslöshetspension. Anställdas förmånstagare har rätt till familjepension enligt denna lag på det sätt som bestäms i 5 kap. Beträffande de förmåner som hänför sig till rehabilitering gäller i tillämpliga delar vad som i denna lag bestäms om pension och pensionstagare.

Förtroendevalda har rätt till ålderspension, invalidpension och rehabiliteringsstöd på grundval av de ersättningar för inkomstbortfall och separata arvoden för viss tid som medlemssamfund betalat till dem. Beträffande arvoden för viss tid som berättigar till pension förutsätts att dessa arvoden sammanlagt utgör minst 12 gånger 15,14 euro per kalenderår. Beloppet motsvarar 1966 års index-tal 142. När det kontrolleras om nämnda gränobelopp uppnås beaktas de arvoden som respektive medlemssamfund betalat. Efter en förtroendevald föreligger inte rätt till familjepension.

11 §

Ålderspension

Anställda och förtroendevalda har rätt att få

ålderspension när de har uppnått åldern för ålderspension, som är 65 år. Anställda vars kommunala anställningsförhållande fortgår utan avbrott efter det att de uppnått åldern för ålderspension, har dock inte rätt att få ålderspension medan anställningsförhållandet varar.

Står en anställd i två eller flera anställningsförhållanden när åldern för ålderspension uppnås och fortgår något av dem utan avbrott efter uppnådd ålder för ålderspension, har den anställde utan hinder av 1 mom. rätt till ålderspension på grundval av det anställningsförhållande som avslutas och tidigare avslutade anställningsförhållanden. Det fortgående anställningsförhållandet beaktas inte när pension fastställs på grundval av avslutade anställningsförhållanden.

12 §

Särskild ålder för ålderspension

En anställd har rätt till ålderspension enligt denna lag om han eller hon före 65 års ålder har fått ålderspension som för tiden före den 1 januari 1995 med tillämpning av 10 § 2 mom. lagen om statens pensioner (280/1966) eller motsvarande bestämmelser har fastställts med stöd av

- 1) lagen om införande av denna lag (/),
- 2) lagen om statens pensioner eller lagstiftning i anslutning till den,
- 3) 7 § 1 mom. 8 punkten lagen om Folkpensionsanstalten (731/2001) eller den i 9 punkten avsedd pensionsstadgan,
- 4) Finlands Banks pensionsstadga,
- 5) pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan (298/1966),
- 6) lagen om ortodoxa kyrkosamfundet (521/1969), eller
- 7) lagstiftningen om det pensionsskydd som i tillämpliga delar i överensstämmelse med bestämmelserna om statens pensioner skall finansieras av landskapet Åland.

För erhållande av ålderspension med stöd av 1 mom. förutsätts att den anställdes kommunala anställningsförhållande har upphört. Som ålder för ålderspension betraktas då pensionsåldern enligt de bestämmelser som nämns i 1 mom.

13 §

Förtida ålderspension

En anställd har rätt att få sin ålderspension i form av förtida ålderspension tidigast fem år innan åldern för ålderspension uppnås. På grund av tidigareläggningen minskas pensionen med en förtidsminskning. På förtida ålderspension tillämpas i övrigt vad som bestäms om ålderspension i denna lag.

14 §

Deltidspension

En anställd som har fyllt 58 år har rätt att få deltidspension förutsatt att

- 1) han eller hon inte får arbetspension,
- 2) han eller hon innan deltidspensionen inleds har haft av denna lag omfattad oavbruten tjänstgöring minst sex månader och att han eller hon under de fem sista åren omedelbart innan deltidspensionen börjar löpa har haft ett eller flera pensionsgrundande anställningsförhållanden i totalt minst tre år. Under denna tid skall den anställde ha haft sådan heltidsanställning där den i denna lag avsedda arbetsinkomsten eller arbetsinkomsten i ett anställningsförhållande som avses i denna lag och i anställningsförhållande eller verksamhet som lyder under någon annan arbetspensionslag sammanlagt är minst 4 gånger 15,14 euro i månaden,
- 3) den återstående tiden beaktas som pensionsgrundande tid på grundval av hans eller hennes anställningsförhållande, om han eller hon vid deltidspensionens begynnelsepunkt hade blivit arbetsoförmögen,
- 4) arbetstiden och förvärvsinkomsten i anställningsförhållandet har minskat i deltidarbetet så att förvärvsinkomsten i arbete som omfattas av arbetspensionslagarna är sammanlagt minst 35 procent och högst 70 procent av den stabiliserade förvärvsinkomsten enligt 43 §, dock minst 15,14 euro i månaden; minskningen i arbetstiden får inte skilja sig väsentligt från nedgången i förvärvsinkomsterna, och
- 5) han eller hon inte uteblir från arbetet en längre tid än sex veckor i följd, i dessa sex veckor inräknas inte semester eller annan

därmed jämförbar tid, och inte heller tid för vilken han eller hon får dagpenning enligt sjukförsäkringslagen (364/1963).

Familjevårdare anses dock ha heltidsanställning enligt 1 mom. 2 punkten, om den genomsnittliga arbetsförtjänsten i verksamhet som omfattas av arbetspensionslagarna är sammanlagt minst 3,5 gånger 15,14 euro i månaden. Det förutsätts inte att arbetstiden minskas.

Om en anställd i samband med kommunaliseringen av verksamheten har övergått från tjänstgöring hos staten till tjänstgöring hos ett medlemssamfund, beaktas den statliga tjänstgöring som föregått kommunaliseringen när den i 1 mom. 2 punkten nämnda tidsperioden om sex månader och tre år räknas ut.

De belopp som nämns i denna paragraf motsvarar 1966 års indextal 142.

15 §

När deltidspension upphör och börjande på nytt

Deltidspensionen dras in, om den anställde inte längre uppfyller villkoren för att få deltidspension. Om invalid- eller arbetslöshetspension beviljas för samma tid som deltidspension har betalats, betraktas deltidspensionen som en delbetalning av invalid- eller arbetslöshetspensionen.

Om deltidspensionen har dragits in i enlighet med 1 mom., har den anställde rätt att på nytt få deltidspension när han eller hon uppfyller villkoren för pensionen. Om deltidspensionen börjar på nytt inom sex månader efter att den tidigare deltidspensionen upphörde, beviljas pensionen enligt tidigare grunder, om inte något annat följer av 44 §.

16 §

Ändring av deltidspension till ålderspension

Förutsättningen för att en anställd som får deltidspension skall få ålderspension är att deltidarbetet har upphört och att han eller hon innan deltidspensionen upphör och deltidarbetet slutar har uppnått åldern för ål-

derspension.

17 §

Yrkesinriktad rehabilitering

För att förhindra arbetsförmåga eller förbättra arbets- och förvärvsförmågan kan en anställd ges yrkesinriktad rehabilitering.

Som yrkesinriktad rehabilitering kan tillhandahållas

- 1) rådgivning,
- 2) rehabiliteringsundersökningar,
- 3) utbildning som leder till arbete och yrke,
- 4) arbetsträning,
- 5) näringsunderstöd samt
- 6) medicinsk rehabilitering som stöder yrkesinriktad rehabilitering.

Yrkesinriktad rehabilitering kan ges en anställd för vilken såsom berättigande till pension, när pensionen fastställs enligt denna lag, beaktas också den återstående tiden, om arbetsförmågan börjat vid den tidpunkt då rehabiliteringsbeslutet fattades. Yrkesinriktad rehabilitering kan också ges en anställd som när beslutet fattas får heffektiv pension enligt denna lag.

18 §

Rehabiliteringspenning

En anställd som inte får pension har rätt till rehabiliteringspenning för de kalendermånader under vilka han eller hon är förhindrad att sköta sitt förvärvsarbete till följd av yrkesinriktad rehabilitering.

Rehabiliteringspenning kan också betalas för tiden från rehabiliteringsbeslutet till rehabiliteringens början, likväl för högst tre månader per kalenderår. Detsamma gäller tiden mellan skilda rehabiliteringsperioder.

Rehabiliteringspenning kan också betalas för längre tid än den som nämns i 2 mom., om det är motiverat för tryggnad av att rehabiliteringen framskrider.

19 §

Rehabiliteringsunderstöd

Till den som fått rehabiliteringspenning

kan betalas rehabiliteringsunderstöd enligt prövning, om detta är synnerligen behövt för att han eller hon skall kunna sysselsättas.

20 §

Rehabiliteringstillägg

Om en anställd enligt beslut av pensionsanstalten ges rehabilitering enligt 17 § 2 mom. 2—4 eller 6 punkten, betalas ett rehabiliteringstillägg till invalidpensionen och det i 25 § avsedda rehabiliteringsstödet. Rehabiliteringstillägg betalas också om motsvarade beslut har meddelats av någon annan pensionsanstalt som betalar arbetspension.

21 §

Särskilda kostnader

Till en anställd kan betalas ersättning för de oundgängliga och behövtliga kostnader som rehabiliteringen har medfört.

22 §

Säkerställande av rehabiliteringsmöjligheterna

Innan den kommunala pensionsanstalten fattar beslut om invalidpension skall den vid behov se till att sökandens möjligheter till rehabilitering har retts ut. Avslås pensionsansökan, skall pensionsanstalten vid behov hänvisa sökanden till rehabilitering eller andra tjänster som motsvarar hans eller hennes rehabiliteringsbehov. Pensionsanstalten skall vidare iaktta lagen om rehabiliteringssamarbete (604/1991).

23 §

Förmåner vid arbetsförmåga

Anställda och förtroendevalda har på grund av nedsatt arbetsförmåga rätt till invalidpension eller i 25 § avsett rehabiliteringsstöd och anställda till individuell förtidspension på det sätt som bestäms i denna lag. Invalidpension

och individuell förtidspension beviljas tills vidare och rehabiliteringsstöd för viss tid.

24 §

Invalidpension

En anställd och förtroendevald har rätt att få invalidpension

1) om han eller hon i ett anställningsförhållande som omfattas av denna lag på grund av sjukdom, lyte eller skada har blivit oförmögen att sköta sin tjänst eller utföra sitt arbete; om han eller hon dock fortsätter att arbeta bedöms rätten till invalidpension enligt 2 punkten, eller

2) om hans eller hennes arbetsförmåga på grund av sjukdom, lyte eller skada kan bedömas vara nedsatt med minst två femtedelar och den nedsatta arbetsförmågan eller arbetsförmågan enligt 1 punkten, med beaktande av den tid som förflutit från det den började, kan antas fortgå utan avbrott minst ett år, eller

3) om han eller hon, sedan det anställningsförhållande som omfattas av denna lag upphört, på grund av ett senare tjänste- eller arbetsförhållande eller företagarkerksamhet beviljats invalidpension enligt någon arbetspensionslag.

Vid bedömningen av sådan nedgång i arbetsförmågan som avses i 1 mom. 2 punkten beaktas den anställdes eller den förtroendevaldes återstående förmåga att skaffa sig förvärvsinkomster genom sådant till buds stående arbete som han eller hon skäligen kan förutsättas utföra med hänsyn till sin utbildning, tidigare verksamhet, ålder och boendeförhållanden samt andra därmed jämförbara omständigheter. Vid varierande arbetsförmåga beaktas de årliga inkomsterna.

Förorsakas arbetsförmågan av sjukdom, lyte eller skada som den anställda hade när det anställningsförhållande som omfattas av denna lag började, är han eller hon berättigad till invalidpension på grundval av detta anställningsförhållande endast om arbetsförmågan inträtt tidigast ett år efter anställningsförhållandets början.

För att en förtroendevald skall ha rätt till invalidpension förutsätts i fråga om pension som baserar sig på förtroendeuppdrag dess-

utom att förtroendeuppdragen har upphört.

25 §

Rehabiliteringsstöd

Rehabiliteringsstöd beviljas för främjande av den anställdes eller den förtroendevaldes rehabilitering för en så lång tid som han eller hon beräknas vara arbetsförmögen på det sätt som avses i 24 §. När rehabiliteringsstöd beviljas skall den kommunala pensionsanstalten se till att en vård- eller rehabiliteringsplan har uppgjorts för den anställda eller den förtroendevalde.

Rehabiliteringsstöd kan beviljas en arbetsförmögen anställd eller förtroendevald även för den tid beredningen av vård- eller rehabiliteringsplanen pågår.

Vad som på något annat ställe i denna eller någon annan arbetspensionslag bestäms om invalidpension och mottagare av sådan pension skall tillämpas på rehabiliteringsstöd och mottagare av sådant stöd.

26 §

Full invalidpension och delinvalidpension

Invalidpension beviljas antingen som full invalidpension eller som delinvalidpension. Full invalidpension beviljas till en anställd och förtroendevald som har blivit oförmögen att sköta sin tjänst eller utföra sitt arbete eller vars arbetsförmåga är nedsatt på det sätt som avses i 24 § med minst tre femtedelar. I annat fall beviljas invalidpensionen i form av delinvalidpension.

27 §

Förvägran eller minskning av invalidpension

Invalidpension skall förvägras eller minskas, om den anställda eller den förtroendevalde uppsåtligen förorsakat sin arbetsförmåga.

Invalidpensionen kan också minskas, om den anställda eller den förtroendevalde har förorsakat sin arbetsförmåga genom grov oaktsamhet eller ådragit sig sjukdom, lyte el-

ler skada genom en brottslig handling eller om han eller hon utan godtagbart skäl inte har samtyckt till undersökning som har föreskrivits och bekostas av den kommunala pensionsanstalten eller vård som föreskrivits av läkare, med undantag av undersöknings- eller vårdåtgärder som skall anses livsfarliga. Likaså kan pensionen minskas, om arbetsförmågan förorsakas av missbruk av alkohol eller andra rusmedel och den anställde eller den förtroendevalde vägrar att söka vård som bekostas av pensionsanstalten.

28 §

Effekter av förändrad arbetsförmåga

Pensionens belopp justeras på ansökan eller på den kommunala pensionsanstaltens initiativ, om en invalidpensionstagares arbetsförmåga förändras så att förändringen enligt 26 § inverkar på pensionens storlek, och förändringen med beaktande även av den tid som redan har förflutit antas bli bestående under åtminstone ett år. Justeringen görs från början av den månad som närmast följer på förändringen, om inte något annat följer av 112 §. Pensionens minskas dock inte för den tid för vilken den redan har utbetalats och höjs inte för längre tid än sex månader före den kalendermånad som närmast följer på ansökan om justering eller pensionsanstaltens justeringsåtgärder.

Indragen invalidpension kan betalas ut i form av delinvalidpension även för kortare tid än ett år. Delinvalidpension kan betalas som full pension under den rehabiliteringstid som avses i 20 §.

29 §

Indragning av invalidpension eller avbrytande av utbetalningen av pensionen

Invalidpensionen skall indras eller utbetalningen av den avbrytas, om

1) pensionstagaren konstateras vara förmögen att utföra förvärvsarbete och om det finns sådant arbete som med beaktande av hans eller hennes ålder, yrkeskunskap och övriga omständigheter bör anses vara lämp-

ligt och bör anses trygga en skäligen försörjning, eller om

2) han eller hon utan giltig orsak vägrar att delta i rehabilitering eller utbildning.

30 §

Återgångspenning

En anställd vars heffektiva rehabiliteringsstöd har upphört, kan för återgång till arbetslivet beviljas en återgångspenning som är lika stor som pensionen för en tid av högst tre månader. Om han eller hon senare beviljas pension för samma tid, avdras återgångspenningen från pensionen.

31 §

Ändring av delinvalidpension till individuell förtidspension eller arbetslöshetspension

Delinvalidpension ändras på ansökan av pensionstagaren till individuell förtidspension från ingången av månaden närmast efter den under vilken pensionstagaren har uppfyllt villkoren för individuell förtidspension. Ändringen görs dock inte retroaktivt för längre tid än sex månader före den månad som följer på ansökan om individuell förtidspension.

Uppfyller en anställd som får delinvalidpension villkoren för erhållande av arbetslöshetspension, ändras pensionen på ansökan till arbetslöshetspension. Pensionsbeloppet är då lika stort som den invalidpension som han eller hon skulle ha fått om delinvalidpensionen hade ändrats till full invalidpension. Den i 49 § 1 mom. avsedda pensionsdelen för återstående tid läggs dock inte till arbetslöshetspensionen, men arbetslöshetspensionen fastställs till minst lika stort belopp som delinvalidpensionen. Om arbetslöshetspension beviljas för samma tid som delinvalidpension har betalats, betraktas delinvalidpensionen som en delbetalning av arbetslöshetspensionen. I övrigt gäller i fråga om nämnda arbetslöshetspension vad som bestäms i 109 § 1 och 3 mom.

32 §

Ändring av invalidpension till ålderspension

Då en invalidpensionstagare uppnår åldern för ålderspension, ändras invalidpensionen till ålderspension.

33 §

Individuell förtidspension

En anställd som har fyllt 60 år har rätt att få individuell förtidspension, om hans eller hennes arbetsförmåga, med beaktande av sjukdom, lyte eller skada, faktorer förknippade med åldrandet, lång tid i yrket, ett för honom eller henne påfrestande och slitsamt arbete samt arbetsförhållandena, varaktigt har nedgått i sådan grad att det inte skäligen kan förutsättas att han eller hon skall fortsätta med sitt förvärvsarbete.

Då de i 1 mom. nämnda arbetsförhållandena bedöms skall även beaktas de särskilda krav som bör ställas på vissa uppgifter till följd av den offentliga förvaltningens speciella natur och som hänför sig till den allmänna säkerheten, den anställdes egen säkerhet eller det ansvar som med hänsyn till ett allmänt intresse är förbundet med arbetet.

Ett villkor för individuell förtidspension är att den anställda har upphört med sådant förvärvsarbete som avses i en arbetspensionslag eller att hans eller hennes månatliga förvärvsinkomst av dessa arbeten kan uppskattas understiga 15,14 euro. Beloppet motsvarar 1966 års indextal 142. Vidare förutsätts att återstående tid vid fastställande av individuell förtidspension kan beaktas.

Om den anställda får ålderspension med stöd av någon annan arbetspensionslag, förutsätts inte att återstående tid beaktas.

En anställd har rätt till individuell förtidspension även om han eller hon sedan anställningsförhållandet upphört har beviljats individuell förtidspension enligt en arbetspensionslag på grundval av ett senare tjänste- eller arbetsförhållande eller företagarkerksamhet.

Beträffande individuell förtidspension och mottagare av individuell förtidspension gäller

med nedan nämnda undantag vad som bestäms om invalidpension och invalidpensionstagare.

34 §

Förvärvsarbets inverkan på individuell förtidspension

Om den som får individuell förtidspension börjar förvärvsarbete, och därav enligt 48 § 2 mom. följer att pensionen skall betalas enligt samma belopp som delpension eller att den inte alls får utbetalas, ändrar den kommunala pensionsanstalten pensionsbeloppet eller avbryter pensionsutbetalningen räknat från följande möjliga betalningsperiod. I dessa fall kan pensionsanstalten återkräva de pensionsrater som har betalats utan grund räknat från det att pensionstagaren började förvärvsarbete.

När arbetet upphör eller minskar så att den anställda har rätt till individuell förtidspension till fullt belopp eller enligt samma belopp som delpension, börjar vilande individuell förtidspension utbetalas räknat från ingången av den kalendermånad som närmast följer på ansökan. Av undantagsskäl kan pensionen betalas retroaktivt, för högst ett år före den månad som följer på ansökan.

Vilande individuell förtidspension kan på ansökan av pensionstagaren dras in räknat från ingången av den månad som närmast följer på ansökan. Om krav på ny utbetalning av vilande individuell förtidspension inte framställs inom fem år räknat från avbrottet, anses det utan särskilt beslut att förtidspensionen upphör vid utgången av denna tid.

35 §

Indragning av individuell förtidspension

Individuell förtidspension indras, om pensionstagaren inte längre uppfyller villkoren för individuell förtidspension. Likaså indras den individuella förtidspensionen, om den har beviljats enligt 33 § 5 mom. och förutsatt att så förfars i fråga om den pension som utgör grunden för dess beviljande.

36 §

Arbetslöshetspension

Berättigad till arbetslöshetspension är en långvarigt arbetslös anställd förutsatt att

1) han eller hon under de 15 kalenderår som omedelbart föregått dagen för pensionsfallet under sammanlagt minst fem år har intjänat pension enligt en arbetspensionslag; på grundval av arbetsinkomsterna i arbetsförhållanden som avses i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/1962) beaktas intjänandetiden härvid så som anges i 4 § 6 mom. i nämnda lag,

2) han eller hon visar upp ett av arbetslöshetskassan eller Folkpensionsanstalten utfärdat intyg över att han eller hon enligt 26 § 1 och 2 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/1984) inte längre har rätt till arbetslöshetsdagpenning, och att

3) han eller hon visar upp ett av arbetskraftsmyndigheten utfärdat intyg över att han eller hon är arbetslös arbetssökande hos arbetskraftsbyrån och att sådant arbete inte kan anvisas som han eller hon inte kan vägra ta emot utan att förlora sin rätt till arbetslöshetsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Pensionsfallet anses har inträffat den dag då den anställde uppfyller alla de villkor för arbetslöshetspension som avses i 1 mom.

Arbetslöshetspension beviljas tills vidare. När en mottagare av arbetslöshetspension uppnår åldern för ålderspension, ändras arbetslöshetspensionen till ålderspension.

Beträffande arbetslöshetspension och mottagare av arbetslöshetspension gäller med nedan nämnda undantag i tillämpliga delar vad som bestäms om invalidpension och invalidpensionstagare.

37 §

Avbrott i utbetalningen av arbetslöshetspension

Arbetslöshetspension utbetalas inte

1) för en kalendermånad under vilken pensionstagaren på grund av vistelse utomlands eller av annan motsvarande orsak inte kan ta emot arbete,

2) för en kalendermånad under vilken pensionstagaren är i förvärvsarbete och därvid per månad förtjänar minst två gånger 15,14 euro; beloppet motsvarar 1966 års indextal 142, eller

3) för den kalendermånad som följer på den under vilken pensionstagaren vägrat ta emot av arbetskraftsmyndigheten anvisat arbete som omfattas av en arbetspensionslag och som fortgår minst en månad.

38 §

Tidpunkten för avbrott i och återupptagande av utbetalningen av arbetslöshetspension

Sedan den kommunala pensionsanstalten fått kännedom om en omständighet på grund av vilken pension inte skulle få utbetalas enligt 37 §, skall pensionsanstalten avbryta utbetalningen av pensionen från ingången av följande möjliga betalningsperiod, om orsaken till betalningsavbrottet fortfarande föreligger.

Avbruten arbetslöshetspension börjar på ansökan utbetalas på nytt räknat från den tidpunkt från vilken den anställde har rätt att få pension. Pension betalas dock inte retroaktivt för längre tid än sex månader före ansökan eller för den kalendermånad som följer på vägran som avses i 37 § 3 punkten. Till ansökan skall fogas ett i 36 § 1 mom. 3 punkten avsett intyg av arbetskraftsmyndigheten. Har ansökan om förnyad utbetalning av avbruten pension likväl inte gjorts inom ett år från avbrottet, anses pensionen utan särskilt beslut ha upphört vid tidpunkten för avbrottet.

39 §

Ändring av arbetslöshetspension till invalidpension eller ålderspension

Om en mottagare av arbetslöshetspension uppfyller villkoren för erhållande av invalidpension, ändras pensionen på ansökan till invalidpension räknat från ingången av närmast följande möjliga förfallomånad. Full invalidpension fastställs härvid till samma belopp som den utbetalda arbetslöshetspensionen.

Om den arbetslöshetspension som ändras till ålderspension var heffektiv pension en-

ligt 49 § 2 mom., läggs pensionsdelen för återstående tid till ålderspensionen. Förfarandet är detsamma när en arbetslöshetspension med stöd av 1 mom. har ändrats till invalidpension och invalidpensionen senare ändras till ålderspension.

4 kap.

Fastställande av pensioner

40 §

Tillväxtprocent

Pensionsbeloppet är 1/8 procent av den pensionsgrundande lönen per månad

1) för den tjänstgöringstid som berättigar till pension,

2) till den del återstående tid inräknas i den till pension berättigande tiden, samt

3) till den del sådan tid för vilken den anställda har fått heffektiv pension medräknas i den till pension berättigande tiden.

Det pensionsbelopp som uträknas enligt 1 mom. 1 punkten är dock 1/6 procent per månad från ingången av den kalendermånad som följer på den då den anställda fyllde 55 år.

Det pensionsbelopp som uträknas enligt 1 mom. 2 och 3 punkten är dock

1) 1/10 procent per månad till den del återstående tid omfattar eller pension har uppburits för tid efter det att den anställda fyllde 50 år fram till det han eller hon fyller 60 år, och

2) 1/15 procent per månad till den del återstående tid omfattar eller pension har uppburits för tid efter det att den anställda fyllde 60 år.

41 §

Intjänande av pension på grundval av förtroendeuppdrag

En förtroendevald tjänar in en pension om 1,5 procent för varje kalenderår för de ersättningar för inkomstbortfall och separata arvoden för viss tid som ett medlemssamfund utbetalat under ett år. Pensionen fastställs för varje helt kalenderår för vilket ersättningar för inkomstbortfall och separata arvoden har

utbetalats.

När invalidpension fastställs för en förtroendevald beaktas inte återstående tid.

42 §

Förtidsminskning

Beviljas pensionen i form av förtida ålderspension, minskas pensionen med 0,4 procent för varje månad för vilken pensionen betalas ut före ingången av den månad som följer på den då åldern för ålderspension uppnås. Minskningen beräknas på den enligt 76 § samordnade pension som den anställda har tjänat in fram till begynnelsepunkten för pensionen.

43 §

Deltidspensionens belopp

Deltidspensionens belopp är, om inte något annat följer av 3 eller 4 mom., 50 procent av skillnaden mellan den stabiliserade förvärvsinkomsten och förvärvsinkomsten av deltidarbetet.

När deltidspensionen fastställs, betraktas som stabiliserad förvärvsinkomst den pensionsgrundande lönen i det anställningsförhållande, på grundval av vilket den återstående tiden skulle beaktas när pensionen fastställs, om den anställda hade blivit arbetsoförmögen vid den tidpunkt då deltidspensionen börjar. Om anställningsförhållandet har avslutats med stöd av 66 §, anses det dock vid tillämpningen av denna paragraf ha fortgått utan avbrott.

Har den anställda före deltidarbetet samtidigt varit i två eller flera sådana förvärvsarbeten som avses i 14 § 1 mom. 2 punkten och som omfattas av arbetspensionslag, räknas deltidspensionens belopp på den skillnad som erhålls genom att från totalbeloppet av de i 1 mom. avsedda förvärvsinkomsterna av nämnda arbeten dras av totalbeloppet av förvärvsinkomsterna under tiden för deltidarbetet. Skillnaden delas i förhållande till sänkningarna av förvärvsinkomsten i delar i enlighet med de arbetspensionslagar med stöd av vilka den anställda har rätt till deltidspension, dock högst upp till det belopp som mot-

svarar den inkomstsänkning som inträffat inom ramen för respektive arbetspensionslag.

Deltidspensionens maximibelopp är 75 procent av den samordnande arbetspension som den anställde har intjänat innan deltidspensionen börjar. Om den anställde har rätt till deltidspension också enligt någon annan arbetspensionslag och den nämnda gränsdragningen minskar deltidspensionen, görs minskningen mellan dessa lagar i proportion till de intjänade pensionsrättigheterna enligt dem. Med sådan pension kan jämföras en motsvarande förmån som intjänats i en främmande stat eller i tjänst hos en internationell organisation. Om uppgifter inte fås om nämnda förmån, kan som pension som skall beaktas vid beräkningen av maximibeloppet användas en sådan teoretisk pension som tjänsteinnehavaren eller arbetstagaren skulle ha tjänat in om hans eller hennes på arbetet i en främmande stat baserade försäkringstid skulle ha varit tjänstgöring som omfattats av denna lag.

44 §

Omräkning av deltidspensionens belopp

Deltidspensionens belopp omräknas, om det har inträffat en förändring i förvärvsinkomsterna under tiden för deltidarbete för den som får deltidspension och denna förändring på ett avsevärt sätt avviker från den allmänna löneutvecklingen.

45 §

Rehabiliteringspenningens belopp

Rehabiliteringspenningen bestäms på basis av de pensioner enligt arbetspensionslagarna som den anställde skulle ha rätt till om han eller hon hade blivit arbetsoförmögen så att han eller hon fått rätt till full invalidpension vid den tidpunkt då rehabiliteringsbeslutet fattades. Rehabiliteringspenningen motsvarar summan av nämnda pensioner, förhöjd med 33 procent.

46 §

Rehabiliteringstilläggets belopp

Rehabiliteringstillägget är 33 procent av det enligt 76 § samordnade beloppet av rehabiliteringsstödet eller invalidpensionen. Tillägget betalas för de kalendermånader under vilka rehabiliteringen pågår.

47 §

Beloppet av rehabiliteringsunderstöd enligt prövning

Sådant rehabiliteringsunderstöd enligt prövning som avses i 19 § uppgår högst till rehabiliteringspenningen uträknad för sex månader. Understödet fastställs som ett engångsbelopp och betalas i en eller flera poster. Rehabiliteringsunderstöd enligt prövning betalas inte för den tid under vilken den anställde har rätt till arbetslöshetsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller till arbetsmarknadsstöd enligt lagen om arbetsmarknadsstöd (1542/1993).

48 §

Beloppet av delinvalidpension och individuell förtidspension

Delinvalidpensionen utgör hälften av den pension som intjänats enligt 40 §.

Individuell förtidspension beviljas till beloppet av full invalidpension. Om den som uppbär individuell förtidspension börjar förvärvsarbete och härvid förtjänar minst 15,14 euro i månaden, kan den individuella förtidspensionen betalas i form av delpension som är lika stor som delinvalidpensionen. Beloppet motsvarar 1966 års indextal 142. Överstiger pensionstagarens förvärvsinkomster 3/5 av den pensionsgrundande lönen, utbetalas pensionen inte utan lämnas vilande.

49 §

Arbetslöshetspensionens belopp

Arbetslöshetspensionen är lika stor som den invalidpension enligt denna lag som

skulle ha beviljats den anställde, om han eller hon vid tidpunkten för pensionsfallet hade varit berättigad till invalidpension. Härvid läggs dock varken den pensionsdel som grundar sig på den återstående tiden eller det arbetspensionstillägg som enligt 50 § skall räknas in i pensionen (pensionsdelen för återstående tid) till arbetslöshetspensionen.

Om den anställde vid tidpunkten för pensionsfallet enligt 1 mom. skulle ha rätt till återstående tid i enlighet med 53—56 §, betraktas den arbetslöshetspension som beviljats honom eller henne som heffektiv pension. Om den arbetslöshetspension som avses ovan med stöd av 39 § ändras till invalidpension, betraktas även sådan invalidpension som heffektiv pension.

50 §

Arbetspensionstillägg

Annan pension än deltidspension höjs med ett arbetspensionstillägg om den anställde har fått

1) dagpenning avvägd enligt förtjänsten med stöd av lagen om utkomstskydd för arbetslösa antingen såsom löntagare enligt lagen eller såsom i 1 a § 1 mom. 1—3 punkten i lagen avsedd person som idkar företagsverksamhet, dock inte i 16 b § i lagen avsedd dagpenning som grundar sig på tilläggsförsäkring,

2) förtjänststöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning (763/1990),

3) personligt stöd för frivillig yrkesinriktad vuxenutbildning enligt lagen om utbildnings- och avgångsbidragsfonden (537/1990) eller statstjänstemannalagen (750/1994),

4) vuxenutbildningsstöd enligt lagen om vuxenutbildningsstöd (1276/2000), eller

5) rehabiliteringspenning enligt en arbetspensionslag eller enligt lagen om rehabiliteringspenning (611/1991) eller ersättning för inkomstbortfall enligt rehabiliteringsbestämmelserna inom olycksfalls- eller trafikförsäkringen, dock inte om rehabiliteringspenningen har betalats som tillägg till pensionen.

En förmån som nämns i 1 mom. berättigar inte till arbetspensionstillägg, om förmånen har betalats

1) för tiden före ingången av det kalenderår under vilket den anställde har fyllt 23 år,

2) för tiden före det kalenderår under vilket den anställde första gången har varit i tjänste- eller arbetsförhållande eller i företagarkerksamhet enligt en arbetspensionslag, eller för det nämnda kalenderåret,

3) för det kalenderår under vilket den anställde har varit i tjänste- eller arbetsförhållande eller i företagarkerksamhet enligt en arbetspensionslag, om inte den anställde under samma kalenderår har tjänat in lön som avses i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden till minst det gränobelopp som avses i 5 § 2 mom. i nämnda lag, eller

4) för det år under vilket pensionsfallet inträffar.

Arbetspensionstillägget beräknas så att 80 procent av pensionens belopp multipliceras med det antal månader för vilka en i 1 mom. nämnd förmån har betalats (förmånsmånader), varefter produkten divideras med det tal som erhålls då antalet förmånsmånader subtraheras från antalet sådana fulla månader som ingår i tiden från det den anställde har fyllt 23 år, dock tidigast räknat från den 1 juli 1962, tills han eller hon uppnår 65 års ålder. Förmånsmånaderna bestäms särskilt för varje förmånsslag såsom fulla månader på basis av det sammanlagda antalet sådana dagar för vilka den anställde har fått en förmån som enligt 1 mom. berättigar till arbetspensionstillägg. När förmånsmånaderna bestäms, används som divisor för dagarna beträffande varje förmånsslag det antal dagar för vilka förmånen i genomsnitt högst kan betalas per månad.

I fråga om en anställd som har fått jämkad arbetslöshetsdagpenning enligt 17 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa används såsom antal arbetslöshetsdagar det antal fulla dagar som motsvarar de uppburna dagpenningarna. Samma förfarande skall iakttas, om någon annan förmån som nämns i 1 mom. har utbetalats på något annat sätt än som motsvarande full dagpenning.

51 §

Anställning som berättigar till pension och pensionstillväxten under tiden för deltidspension

Såsom till pension berättigande tid räknas tjänstgöringstiden från och med 23 års ålder.

Pension beräknas även för den tid under vilken den anställda har fått deltidspension enligt denna lag. Pensionens belopp uträknas så som det skulle ha uträknats, om personen i fråga under denna tid hade stått i anställningsförhållande, och som pensionsgrundande lön betraktas den skillnad mellan förvärvsinkomsterna på grundval av vilken deltidspensionen har fastställts.

52 §

Avbrott i anställningsförhållandet

Såsom till pension berättigande tid räknas inte

1) den tid under vilken den anställda avtjänat värnplikt i aktiv tjänst,

2) hela den tid avbrottet varat, om anställningsförhållandet och lönebetalningen varit avbrutna i en följd över ett år,

3) hela den tid avbrottet varat, om anställningsförhållandet och lönebetalningen varit avbrutna minst en månad och den anställda under denna tid utfört arbete som omfattas av någon arbetspensionslag eller motsvarande utländskt pensionskydd, och

4) den tid under vilken den anställda omedelbart före uppnådd ålder för ålderspension av annan orsak än semester eller sjukledighet uteblivit från sitt anställningsförhållande.

Utän hinder av vad som bestäms i 1 mom. 2 och 3 punkten räknas som pensionstid den tid under vilken anställningsförhållandet varit avbrutet utan lön, om särskild moderskapsledighet eller moderskaps-, faderskaps- eller föräldraledighet infaller under tiden för avbrottet och den anställda har fått eller skulle ha haft rätt till särskild moderskapspenning eller moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen för tiden för avbrottet. Till pension berättigar likaså tid under vilken anställningsförhållandet varit avbrutet utan lön och för vilken den anställda

har fått rehabiliteringspenning med stöd av en arbetspensionslag, statskontorets anvisningar för tidig rehabilitering eller lagen om rehabiliteringspenning eller ersättning för inkomstbortfall med stöd av rehabiliteringsbestämmelserna inom olycksfalls- eller trafikförsäkringen, dock inte om rehabiliteringspenningen har betalats som ett tillägg till pensionen.

Vid tillämpningen av 1 och 2 mom. betraktas som lön även dagpenning som ett medlemssamfunds sjukkassa betalat utöver förmaner enligt sjukförsäkringslagen.

53 §

Återstående tid

Som pensionstid för invalidpension räknas även återstående tid, under förutsättning att

1) arbetsförmågan har börjat innan 360 dagar har förflutit efter det att ett anställningsförhållande eller deltidspension enligt denna lag har upphört (efterkarenstid),

2) den anställda under det år då arbetsförmågan började och de omedelbart föregående tio kalenderåren i minst 12 månader har haft förvärvsarbete som omfattas av sådant i Finland anordnat arbetspensionskydd som avses i en arbetspensionslag, och

3) den anställda innan arbetsförmågan började har bott i Finland i minst fem år.

Den kommunala pensionsanstalten kan av särskilda skäl besluta att kravet på boende i 1 mom. 3 punkten inte skall tillämpas.

När den i 1 mom. 2 punkten nämnda tiden om 12 månader räknas ut betraktas som till pension berättigade tid också en sådan kalendermånad under vilken den anställda har haft sådana inkomster som avses i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden, dock under förutsättning att inkomsterna för hela kalenderåret uppgår till minst det belopp som nämns i 5 § 2 mom. i lagen. En kalendermånad under vilken den anställda har haft sådana inkomster som avses i lagen om pension för konstnärer och särskilda grupper av arbetstagare (662/1985) beaktas på motsvarande sätt, om inkomsterna för hela kalenderåret uppgår till minst det belopp som nämns i 3 § 2 mom. i den sistnämnda lagen

54 §

Förlängd efterkarenstid

Vid beräkning av den efterkarenstid som avses i 53 § 1 mom. 1 punkten beaktas inte de dagar då den anställde

1) har haft studieledighet enligt lagen om studieledighet (273/1979),

2) har fått personligt stöd för frivillig yrkesinriktad vuxenutbildning enligt lagen om utbildnings- och avgångsbidragsfonden eller statstjänstemannalagen,

3) har fått utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning,

4) har fått dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller arbetsmarknadsstöd enligt lagen om arbetsmarknadsstöd, för högst 180 dagar, dock sammanlagt högst för ett antal dagar som motsvarar det maximiantal som nämns i 26 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa,

5) har fått rehabiliteringspenning enligt en arbetspensionslag eller enligt lagen om rehabiliteringspenning eller ersättning för inkomstbortfall enligt rehabiliteringsbestämmelserna inom olycksfalls- eller trafikförsäringen, eller

6) har fått dagpenning enligt sjukförsäkringslagen under de tre senaste åren innan sådan arbetsoförmåga som avses i denna lag började; med dessa dagar jämställs dagar för vilka dagpenning hade betalats om inte den anställde hade fått i 27 § 1 mom. sjukförsäkringslagen angiven motsvarande ersättning för arbetsoförmåga på grund av sjukdom, lyte eller skada med stöd av någon annan lag.

55 §

Tilläggsdagar enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa

Har en anställd fått arbetslöshetsdagpenning med stöd av 26 § 2 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa innan den efterkarenstid som avses i 53 och 54 § har förflutit efter det att anställningsförhållandet upphörde, skall den återstående tiden räknas som till pension berättigade tid när invalidpension som beviljas på grundval av detta anställningsförhållande fastställs.

56 §

Tid för vård av barn

Den återstående tiden räknas som till invalidpension berättigande tid även på grundval av ett sådant anställningsförhållande efter vars upphörande den anställde under tiden mellan den tidpunkt då den i 53—55 § avsedda efterkarenstiden har förflutit och den tidpunkt då arbetsoförmågan börjat har haft ett barn som är yngre än tre år och som avses i 83 §. Nämnda tidsintervall får dock inte vara längre än nio år. Förutsättningen för att tiden skall berättiga till invalidpension är dock att

1) den anställde på grund av detta barn har fått moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen eller stöd för hemvård av barn enligt lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn (1128/1996), och

2) den återstående tiden inte räknas som till pension berättigande tid enligt 53—55 §.

57 §

Fogande av återstående tid till anställningsförhållandet

Återstående tid räknas som till pension berättigande på grundval av ett anställningsförhållande som har fortgått minst sex månader.

Den återstående tiden räknas dock som till pension berättigande också på grundval av ett anställningsförhållande som varat kortare tid än sex månader, om den anställde inte på grundval av ett tjänste- eller arbetsförhållande eller företagarkerksamhet som har börjat före detta anställningsförhållande har rätt till heffektiv pension.

Om en anställd, sedan ett anställningsförhållande som givit rätt till återstående tid har upphört, senare på grundval av ett annat tjänste- eller arbetsförhållande eller företagarkerksamhet har blivit berättigad till heffektiv pension, tillämpas 53—56 § inte på det tidigare anställningsförhållandet. Den anställde anses härvid ha förvärvat ovan avsedda rätt till pensionsskydd enligt lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden vid den tidpunkt då hans eller

hennes sammanlagda inkomst av anställningsförhållanden som avses i nämnda lag, innan han eller hon drabbats av den sjukdom, det lyte eller den skada som utgör huvudsaklig orsak till arbetsförmågan, har uppgått till det gränsbelopp på minst 134,55 euro som förutsätts i 7 § 1 mom. i nämnda lag. Beloppet motsvarar 1962 års indextal 100.

58 §

Återstående tid och uppdragsavtal samt korta anställningsförhållanden

Återstående tid läggs inte till avtalsförhållanden som nämns i 3 §, om en familjevårdare eller närstående vårdare är berättigad till heleffektiv pension på grundval av ett tjänste- eller arbetsförhållande eller företagarverksamhet och den pensionsgrundande lön som räknas ut på grundval därav är högre än den pensionsgrundande lönen av avtalsförhållandet enligt 3 §.

Återstående tid läggs inte heller till anställningsförhållanden som varat kortare tid än en månad eller i vilka den genomsnittliga månadsinkomsten är mindre än 15,14 euro. Om den anställda dock inte har rätt till återstående tid enligt någon arbetspensionslag och hans eller hennes inkomster av de anställningsförhållanden som avses i detta moment sammanlagt uppgår till minst 12 gånger 15,14 euro för de 360 dagar som föregick pensionsfallet, skall den återstående tiden beaktas i pension enligt denna lag. Den pensionsgrundande lönen för den återstående tiden är arbetsinkomsterna för de 360 dagarna i nämnda anställningsförhållanden minskade med löntagarnas pensionsavgift och dividerade med 12. Beloppen motsvarar 1966 års indextal 142.

59 §

Tid med pension räknas som pensionsgrundande

Skall en anställd som tidigare erhållit heleffektiv pension senare beviljas pension på grund av ett nytt pensionsfall, räknas i fråga om det anställningsförhållande till vilken återstående tid hänförde sig, såsom till pen-

sion berättigande tid även den tid för vilken han eller hon efter fyllda 23 år hade rätt till den tidigare pensionen.

60 §

Pension på tidigare grunder

Pensionen fastställs enligt samma grunder som den tidigare pensionen, om en anställd som har fått heleffektiv pension senare beviljas pension på grund av sådan ny arbetsförmåga som har börjat innan två år har förflutit från det att den tidigare pensionen upphörde. Förfarandet är detsamma, om pension beviljas med anledning av samma sjukdom, lyte eller skada som den tidigare pensionen.

Om heleffektiv pension enligt en arbetspensionslag beviljas på grund av ny arbetsförmåga enligt samma grunder som den tidigare pensionen, beaktas det anställningsförhållande som har fortsatt efter det att den tidigare pensionen upphörde inte såsom till pension berättigande.

Beviljas en anställd som har fått rehabiliteringspenning enligt denna lag invalidpension på grund av arbetsförmåga som har börjat innan två år har förflutit från det att tiden för betalning av rehabiliteringspenning löpte ut, fastställs pensionen på de grunder enligt vilka den skulle ha fastställts om arbetsförmågan hade börjat när rehabiliteringsbeslutet fattades.

61 §

Anställningsförhållandets början och slut

Vid tillämpningen av denna lag anses ett anställningsförhållande ha börjat när den anställda började utföra sitt arbete.

Anställningsförhållandet anses ha upphört vid utgången av den dag, för vilken på basis av anställningsförhållandet senast betalades lön innan anställningsförhållandet avbröts eller arbetsförmåga, deltidspension eller individuell förtidspension började.

Närmare bestämmelser om dagen då ett anställningsförhållande som berättigar till pension börjar och om beräkning av anställningsförhållandets längd i dagar utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

62 §

Fortlöpande anställningsförhållande

Ett anställningsförhållande anses inte vara avbrutet när den anställda flyttar inom samma medlemssamfund till ett annat anställningsförhållande, om övergången sker direkt.

Anställningsförhållandet anses inte heller vara avbrutet på grund av att den kommunala indelningen förändrats, att ett medlemssamfunds inrättning, rörelse eller fastighet övergått i ett annat medlemssamfunds ägo eller att en viss del av ett medlemssamfunds verksamhet övertagits av ett annat medlemssamfund.

Tid som grundar sig på ett avtalsförhållande eller ett förtroendeuppdrag enligt 3 § i denna lag skall dock inte kopplas samman med ett sådant tjänste- eller arbetsförhållande hos samma medlemssamfund som omedelbart föregått eller som omedelbart följt på nämnda tid.

63 §

Parallella anställningsförhållanden

Står en anställd samtidigt i två eller flera tjänste- eller arbetsförhållanden till samma medlemssamfund, anses han eller hon dock när pensionen fastställs vara i endast ett anställningsförhållande med undantag av den situation som avses i 11 § 2 mom.

Om en anställd samtidigt står både i ett tjänste- eller arbetsförhållande och ett i 3 § avsett uppdragsavtalsförhållande eller, avtalsförhållande eller till ett medlemssamfund eller fullgör ett förtroendeuppdrag i medlemssamfundet, fastställs pensionen särskilt på grundval av tjänste- eller arbetsförhållandena och särskilt på grundval av uppdragsavtalsförhållandena, avtalsförhållandena och förtroendeuppdragen.

64 §

Gemensamt tjänste- eller arbetsförhållande till olika medlemssamfund

Ett gemensamt tjänste- eller arbetsförhållande till två eller flera medlemssamfund är

ett sådant anställningsförhållande som avses i denna lag.

65 §

Tekniskt avbrytande av ett anställningsförhållande

Om en anställds såsom ordinarie betraktade arbetstid eller arbetstidsarrangemang förändras när anställningsförhållandet har fortgått minst tre år och hans eller hennes arbetsinkomster samtidigt sjunker med minst en fjärdedel eller stiger med minst en tredjedel och om ändringen i arbetstiden eller arbetstidsarrangemangen inte är avsedd att vara tillfällig, betraktas anställningsförhållandet som ett särskilt anställningsförhållande från ingången av månaden efter det att förändringen i arbetstiden eller arbetstidsarrangemangen har skett (tekniskt avbrott). Anställningsförhållandet avslutas emellertid inte, om det inte när pensionsfallet inträffar har förflutit två år räknat från den tidpunkt då ovan avsedda anställningsförhållandet började.

Vad som bestäms i 1 mom. tillämpas också om förändringen i arbetstiden har skett stegvis och arbetsinkomsterna av den anledningen har förändrats på det sätt som avses i 1 mom. under en period av högst tre år räknat från den första förändringen. När arbetsinkomsterna vid olika tidpunkter jämförs, justeras de i enlighet med 78 §.

66 §

Automatiskt avbrytande av ett anställningsförhållande

Ett anställningsförhållande som fortgått i minst tio år avslutas vid utgången av det år då den anställda fyllt 54 år (automatiskt avbrytande). Om anställningsförhållandet vid nämnda tidpunkt inte har fortgått tio år, avslutas det vid utgången av det år då tioårsgränsen nås.

Anställningsförhållandet avslutas emellertid inte längre efter det år vid vars utgång det återstår två fulla kalenderår till den anställdes ålder för ålderspension eller om anställningsförhållandet avslutas eller pensionsfallet inträffar under det kalenderår som följer på av-

slutandet. Anställningsförhållandet avslutas inte heller om den anställdes lön i det anställningsförhållande som följer efter avbrytandet har nedgått av ett sådant undantags-skäl som har framkommit innan anställningsförhållandet har avslutats, om förutsättningarna för tillämpning av pensionsgrundande lön enligt prövning föreligger.

När den anställde fortsätter sitt anställningsförhållande efter ett i 1 mom. nämnt avslutande av anställningsförhållandet anses den anställde stå i ett nytt anställningsförhållande.

67 §

Begränsningar av tillämpningen av tekniskt och automatiskt avbrytande

Utan hinder av vad som i 65 och 66 § föreskrivs om avslutande av ett anställningsförhållande, anses anställningsförhållandet ha fortgått utan avbrott vid tillämpning av 24 § 3 mom. samt 8 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare. Vid tillämpning av 65 § anses anställningsförhållandet ha fortgått utan avbrott utan hinder av vad som i 66 § föreskrivs om avslutande av ett anställningsförhållande.

68 §

Inkomster som skall beaktas i den pensionsgrundande lönen

När den pensionsgrundande lönen räknas ut bestäms arbetsinkomsten på samma grunder som tillämpas vid innehållning av förskottsskatt. Mötesarvoden, arvoden för föreläsningar eller föredrag av engångsnatur eller semesterersättning som betalas då ett anställningsförhållande upphör beaktas dock inte.

Om den anställde helt eller delvis får ersättning för sitt arbete i form av avgifter och lösen som tas ut hos enskilda och andra betalningsskyldiga och den avlöning han eller hon får av medlemssamfundet av denna anledning är lägre än vad den på grund av uppdragets art eller annars skulle vara, skall dessa avgifter och lösen beaktas vid fastställan-

det av den pensionsgrundande lönen i enlighet med de grunder som medlemssamfundet fastställt.

69 §

Avdrag för löntagarnas pensionsavgift

Då den pensionsgrundande lönen räknas ut avdras från arbetsinkomsterna under respektive år ett belopp som motsvarar det i 133 § avsedda procenttal för löntagarnas pensionsavgift som fastställts för kalenderåret i fråga.

När löntagarnas pensionsavgift dras av skall 7 a § lagen om pension för arbetstagare iakttas i tillämpliga delar. Motsvarande avdrag görs också från förtroendevaldas ersättningar för inkomstbortfall och arvoden, från sådana arvoden som veterinärer får av andra än medlemssamfund och som enligt 14 § 1 mom. veterinärvårdslagen (685/1990) skall beaktas i den pensionsgrundande lönen och från avgifter och lösen som avses ovan i 68 § 2 mom.

70 §

Hur den pensionsgrundande lönen bestäms

Den pensionsgrundande lönen bestäms särskilt för varje anställningsförhållande. Den pensionsgrundande lönen räknas ut på arbetsinkomsterna för de högst 10 sista kalenderåren före det år då anställningsförhållandet upphörde (urvalsår). Det år då anställningsförhållandet upphörde beaktas som ett urvalsår, om anställningsförhållandet har fortgått under högst tre kalenderår. Då den pensionsgrundande lönen räknas ut justeras arbetsinkomsterna för urvalsåren i enlighet med 78 §.

Då den pensionsgrundande lönen räknas ut beaktas inte de urvalsår och motsvarande inkomster under vilka medeltalet av inkomsterna understiger 50 procent av medeltalet av arbetsinkomsterna för samtliga urvalsår. De år som på detta sätt lämnas obeaktade kan dock utgöra högst en tredjedel av antalet urvalsår.

Den pensionsgrundande lönen utgör medel-

talet per månad av arbetsinkomsterna för de urvalsår som skall beaktas. När medeltalet per månad räknas ut divideras det sammanlagda beloppet av inkomsterna med antalet dagar som ingår i urvalsåren, varefter kvoten multipliceras med trettio. När medeltalet räknas ut avdras från anställningsförhållandet de avbrott i anställningsförhållandet som inte berättigar till pension.

71 §

Uträkning av den pensionsgrundande lönen i vissa särskilda situationer

När den pensionsgrundande lönen räknas ut beaktas inte den tid för vilken den anställda har fått heffektiv pension.

Om anställningsförhållandet upphör mitt under ett kalenderår på grund av ett tekniskt avbrytande eller övergång till deltidspension, räknas det år då anställningsförhållandet upphör inte till urvalsåren. Om anställningsförhållandet på grund av ett tekniskt avbrytande eller övergång till deltidspension börjar mitt under kalenderåret, räknas det år då anställningsförhållandet börjar inte till urvalsåren. Om anställningsförhållandet dock i ovan nämnda situationer har fortgått endast det år det börjat eller upphört, fastställs den pensionsgrundande lönen på grundval av inkomsterna under detta år.

Om anställningsförhållandet har avbrutits automatiskt, anses det ändå vid tillämpningen av 70 § ha fortgått oavbrutet, om pensionens belopp bli större när det räknas ut på detta sätt. Om anställningsförhållandet har avbrutits automatiskt, räknas det år då anställningsförhållandet efter avbrytandet avslutas inte till urvalsåren för den pensionsgrundande lönen.

När den pensionsgrundande lönen bestäms anses i andra än ovan nämnda situationer vid övergång till invalidpension anställningsförhållandet ha upphört vid utgången av den kalendermånad som föregick arbetsförmågens inträdande. Som ett urvalsår beaktas dock härvid det kalenderår som föregick det år då arbetsförmågan inträdde.

72 §

Uträkning av den pensionsgrundande lönen för barnavårdstid samt för tid med rehabiliteringsförmåner

Ingår i de kalenderår som avses i 70 § sådan oavlönad särskild moderskapsledighet, moderskaps- eller föräldraledighet eller vårdledighet som avses i 4 kap. 1 eller 3 § arbetsavtalslagen (55/2001) eller sådan rehabiliteringsförmånstid enligt 52 § 2 mom. som fortgått utan avbrott minst en månad, uträknas den pensionsgrundande lönen med avvikelse från 70 § så att som urvalsår beaktas högst de tio sista av de kalenderår som inte inbegriper oavlönad tid av nämnda slag.

Ingår sådan oavlönad tid som nämns i 1 mom. i alla kalenderår under anställningsförhållandet eller ingår inget av de år som valts i de tio sista kalenderåren under anställningsförhållandet, anses som pensionsgrundande lön medeltalet av de inkomster som har erhållits under tiden i anställning och som motsvarar den stabiliserade inkomstnivån före anställningsförhållandets upphörande.

Den pensionsgrundande lönen fastställs i enlighet med 70 och 73 §, om den blir större när den räknas ut på detta sätt.

73 §

Pensionsgrundande lön enligt prövning

Om det av den anställdes eller förmånstagarans uppgifter framgår att den pensionsgrundande lönen av den anställdes eller förmånslåtarens anställningsförhållande, av något undantagsskäl som yppat sig högst tio år före pensionsfallet, är lägre än hans eller hennes i enlighet med 70 § justerade pensionsgrundande lön i samma anställningsförhållande, innan sådant skäl yppade sig, under så lång tid att den större lönen kan anses som stabiliserad, anses som pensionsgrundande lön av detta anställningsförhållande den genomsnittliga inkomst som han eller hon hade haft om nämnda skäl inte hade funnits. Förutsättningen är att nämnda omständighet har minst 20 procents inverkan på pensionsskyddet.

Om den anställda eller förmånstagaren lämnar en utredning som kan anses vara tillräcklig, iaktas 1 mom. även om undantags-skälet har yppat sig tidigare än tio år före pensionsfallet.

Om det framgår att den pensionsgrundande lönen av något undantagsskäl på det sätt som avses i 1 mom. är högre än den stabiliserade arbetsförtjänsten, kan den pensionsgrundande lönen sänkas på samma sätt.

Utan hinder av vad som i 65 § föreskrivs om avslutande av ett anställningsförhållande, anses anställningsförhållandet vid tillämpningen av denna paragraf ha fortgått utan avbrott.

74 §

Minimibeloppet av pension som intjänats i korta anställningsförhållanden

Om beloppet av den pension som den anställda intjänat på grundval av anställningsförhållanden enligt 58 § 2 mom. samt av förtroendevaldas ersättningar för inkomstbortfall enligt 10 § 2 mom. vilka understiger 12 gånger 15,14 euro om året totalt understiger 1,68 euro per månad innan en samordning i enlighet med 76 § verkställts, berättigar anställningsförhållandena och ersättningarna för inkomstbortfall inte till pension. Beloppet 15,14 euro motsvarar 1966 års indextal 142 och beloppet 1,68 euro 1997 års indextal 1791.

75 §

Begränsning av pension

Pensionen räknas ut särskilt för varje anställningsförhållande. Pensionerna för de enskilda anställningsförhållandena sammanräknas. Pensionernas sammanlagda belopp får uppgå till högst 60 procent av den högsta pensionsgrundande lönen i ett sådant anställningsförhållande där det ingår minst två år som berättigar till pension. Om det inte finns något sådant anställningsförhållande, får det sammanlagda beloppet uppgå till högst 60 procent av den högsta pensionsgrundande lönen enligt denna lag. Har den anställda parallella anställningsförhållanden som berättigar

till pension enligt denna lag, skall pensionernas maximibelopp fastställas med beaktande av den pension som under den sammanfallande tiden har tjänats in i det anställningsförhållande vars pensionsgrundande lön är störst.

När det sammanlagda belopp som avses i 1 mom. räknas ut och när den pensionsgrundande lönen väljs beaktas inte den anställdes anställningsförhållanden som avses i 58 § 2 mom.

76 §

Samordning

Vid samordning av pensioner iaktas i tillämpliga delar vad som bestäms i 8 och 8 a § lagen om pension för arbetstagare. Ny samordning görs under samma förutsättningar som ny samordning enligt lagen om pension för arbetstagare.

Förtida ålderspension enligt arbetspensionslagarna beaktas vid samordningen sådan den är innan förtidsminskning gjorts.

Utan hinder av vad som bestäms i 1 mom., föranleder inte belopp som har utbetalats som engångsersättning och som pensionsanstalten fått kännedom om efter det pensionsbeslutet har givits någon ny samordning av pensionen och beloppet beaktas inte heller vid ny samordning som sker av andra orsaker.

77 §

Samordning av förtroendevaldas pension

Vid samordning av pension som en förtroendevald tjänat in betraktas som anställningsförhållande varje kalenderår som ersättningar för inkomstbortfall och separata arvoden har utbetalats och som pensionsgrundande lön 1/12 av de årliga ersättningarna för inkomstbortfall och de separata arvoden.

78 §

Indexförhöjning

När pensionen beviljas och 76 § tillämpas justeras den pensionsgrundande lönen enligt de indextal som årligen fastställs för tillämp-

ningen av 9 § lagen om pension för arbetstagare.

Pensionsbeloppet justeras på samma sätt som pensioner enligt lagen om pension för arbetstagare.

5 kap.

Familjepension

79 §

Rätt till familjepension

Om en anställd vid sin död hade rätt till eller fick pension enligt denna lag, har hans eller hennes förmånstagare rätt till familjepension efter honom eller henne enligt vad som föreskrivs i detta kapitel.

80 §

Förmånstagare

Förmånstagare är en efterlevande make, en tidigare make och förmånslåtarens barn. Familjepension betalas i form av efterlevandepension och barnpension.

Rätt till familjepension har inte den som genom brott uppsåtligt har orsakat förmånslåtarens död.

81 §

Efterlevande make

En efterlevande make har rätt till efterlevandepension

1) om han eller hon hade ingått äktenskap med förmånslåtaren innan denne hade fyllt 65 år, och

2) om han eller hon har eller har haft ett gemensamt barn med förmånslåtaren.

Rätt till efterlevandepension har också en sådan efterlevande make vars äktenskap hade ingåtts innan den efterlevande maken fyllde 50 år och förmånslåtaren 65 år och, om äktenskapet hade varat minst fem år, förutsatt att

1) den efterlevande maken hade fyllt 50 år vid förmånslåtarens död, eller

2) den efterlevande maken hade fått invalidpension enligt en arbetspensionslag eller folkpensionslagen (347/1956) minst tre år.

En efterlevande make har inte rätt till efterlevandepension, om ett barn som avses i 1 mom. har adopterats bort före förmånslåtarens död eller är förmånslåtarens barn som den efterlevande maken adopterat efter förmånslåtarens död.

Har den efterlevande maken på grundval av ett tidigare äktenskap rätt att få familjepension som motsvarar pension enligt en arbetspensionslag, uppkommer inte rätt till ny familjepension.

82 §

Tidigare make

En tidigare make till förmånslåtaren har rätt till familjepension, om förmånslåtaren vid sin död på basis av ett lagakraftvunnet domstolsbeslut eller ett avtal som har fastställts av socialnämnden eller annars enligt ett på ett tillförlitligt sätt i samband med äktenskapsskillnad uppgjort skriftligt avtal var skyldig att betala periodiskt underhållsbidrag till honom eller henne. I fråga om en tidigare make och dennes rätt till familjepension gäller i tillämpliga delar vad som bestäms om efterlevande make och dennes rätt till familjepension.

83 §

Barn

Rätt till barnpension vid förmånslåtarens död har ett barn, som inte har fyllt 18 år och som är

1) barn till förmånslåtaren, eller

2) barn till den efterlevande maken och vid förmånslåtarens död bodde i samma hushåll som förmånslåtaren och den efterlevande maken.

Rätt till barnpension kan inte uppkomma efter flera än två förmånslåtare samtidigt. Barnpension skall alltid betalas till ett barn efter barnets egen förälder.

84 §

Grund för familjepension

Grunden för familjepensionen är den ålderspension eller fulla invalidpension som förmånslåtaren fick vid sin död. Om förmånslåtaren fick arbetslöshetspension eller sådan invalidpension som avses i 39 § 1 mom. utan tillägg för pensionsdelen för återstående tid, läggs denna pensionsdel till den pension av förmånslåtaren som utgör grund för familjepensionen.

Fick förmånslåtaren inte sådan pension som nämns i 1 mom., uträknas beloppet av förmånslåtarens pension som om sådan arbetsförmåga hade inträtt på dödsdagen som hade medfört rätt till full invalidpension, om inte förmånstagaren visar något annat.

I grunden för familjepensionen beaktas inte avdrag enligt 76 § som beror på samordning av förmånslåtarens pension.

85 §

Efterlevandepensionens belopp

Efterlevandepensionens belopp av grunden för familjepensionen är, om inte något annat följer av 2 mom. eller 87—90 §,

- a) 6/12, om förmånstagare är den efterlevande maken ensam eller den efterlevande maken och ett barn,
- b) 5/12, om förmånstagare är den efterlevande maken och två barn,
- c) 3/12, om förmånstagare är den efterlevande maken och tre barn, samt
- d) 2/12, om förmånstagare är den efterlevande maken och fyra eller flera barn.

Storleken av familjepensionen för en tidigare make till förmånslåtaren fastställs så att dess andel av den efterlevandepension som har räknats ut enligt 1 mom. blir lika stor som 60 procent av det underhållsbidrag som förmånslåtaren har betalat till sin tidigare make utgör av förmånslåtarens pension enligt 84 §. Är också en efterlevande make förmånstagare, uppgår det sammanlagda beloppet av tidigare makars familjepensioner dock till högst hälften av efterlevandepensionen. Det sammanlagda beloppet dras av från efterlevandepensionen och fördelas mellan de ti-

digare makarna i samma förhållande som underhållsbidragen.

86 §

Barnpensionens belopp

Barnpensionernas sammanlagda belopp av grunden för familjepensionen är, om inte något annat följer av 87 §,

- a) 4/12, om det finns ett barn,
- b) 7/12, om barnen är två,
- c) 9/12, om barnen är tre, samt
- d) 10/12, om barnen är fyra eller flera.

Det sammanlagda beloppet av barnpensionerna fördelas jämnt mellan de barn som är förmånstagare.

Är förmånstagarna barn som saknar båda föräldrarna, läggs till det sammanlagda beloppet av barnpensionerna 2/12 särskilt av båda förmånslåtarnas pensioner, förutsatt att inte efterlevande- och barnpensionerna tillsammans överstiger beloppet av förmånslåtarens pension. Tillägget beräknas separat på barnpensionen efter vardera förmånslåtaren. Får ett barn barnpension efter någon annan förmånslåtare än sin förälder, bestäms tillägget enligt de av förmånslåtarnas pensioner på grundval av vilka ett föräldralöst barn får sin barnpension. Tillägget fördelas jämnt mellan de nämnda föräldralösa barnen.

87 §

Samordning av familjepension

Vid samordning av familjepension iakttas i tillämpliga delar 8 och 8 a § lagen om pension för arbetstagare. Ny samordning görs under samma förutsättningar som ny samordning enligt lagen om pension för arbetstagare.

Samordnad familjepension fördelas på förmånstagarna enligt de proportioner som anges i 85 och 86 §.

88 §

Pensionsjämkning av efterlevandepension

När efterlevandepensionen fastställs, beak-

tas den efterlevande makens arbetspensioner (pensionsjämkning). Pension som betalas enligt lagen om pension för arbetstagare, lagen om pension för lantbruksföretagare (467/1969) och lagen om pension för företagare (468/1969) beaktas vid pensionsjämkningen till ett belopp som motsvarar minimivillkoren, och en delinvalidpension för en efterlevande make till ett belopp som motsvarar full invalidpension. Vid pensionsjämkningen kan också beaktas förmåner som betalas till den efterlevande maken från en främmande stat eller på grundval av tjänstgöring hos en internationell organisation och som motsvarar nämnda pension.

Har den efterlevande maken vid förmänslåtarens död fyllt 65 år eller får den efterlevande maken pension som nämns i 1 mom., förrättas pensionsjämkningen räknat från ingången av kalendermånaden efter förmänslåtarens död. I annat fall förrättas pensionsjämkningen räknat från ingången av den sjunde kalendermånaden efter förmänslåtarens död. Om likväl barn, som har rätt till barnpension efter förmänslåtaren, vid förmänslåtarens död bodde i samma hushåll som denne och den efterlevande maken, förrättas ingen pensionsjämkning förrän barnet eller, om det finns flera barn som har rätt till barnpension, det yngsta barnet fyller 18 år.

Får den efterlevande maken inte pension som nämns i 1 mom., anses som den efterlevandes på förvärvsarbete och kommunala förtroendeuppdrag grundade pension den pension som hade beviljats om den efterlevande maken den dag då förmänslåtaren avled eller den dag då ett i 2 mom. nämnt barn fyller 18 år hade blivit så arbetsoförmågen att rätt till full invalidpension hade uppkommit. Detsamma gäller även motsvarande förmån från en främmande stat eller en internationell organisation. Om uppgifter inte fås om nämnda förmån kan som nämnda på den efterlevandes förvärvsarbete grundade pension betraktas en sådan teoretisk pension, som den efterlevande hade beviljats om försäkringstiden baserad på arbete i en främmande stat eller hos en internationell organisation hade varit tjänstgöring som omfattas av denna lag. När pensionen fastställs tillämpas dock inte 54—56 §, som förlänger den återstående tidens efterkarensstid.

89 §

Pensionsjämkningsgrund

Efterlevandepensionen minskas vid pensionsjämkningen, om den efterlevande makens i 88 § nämnda pensioner överstiger pensionsjämkningsgrunden. Pensionsjämkningsgrunden är 42,89 euro per månad, om förmänslåtarens enligt 84 § beräknade pension och pensionerna enligt arbetspensionslagarna tillsammans överstiger nämnda belopp. Pensionsjämkningsgrunden utgörs av det sammanlagda beloppet av de nämnda pensionerna, om detta belopp överstiger 21,44 euro men inte 42,89 euro. I övriga fall är pensionsjämkningsgrunden 21,44 euro. Beloppen motsvarar 1966 års indextal 142.

Avdraget på grund av pensionsjämkningen är 50 procent av skillnaden mellan den efterlevande makens i 88 § nämnda pensioner och pensionsjämkningsgrunden. Har den efterlevande maken rätt också till någon annan familjepension än den som avses i denna lag och som motsvarar pension enligt arbetspensionslagarna, avdras från efterlevandepensionen enligt denna lag ett belopp som utgör en lika stor del av det nämnda avdraget som efterlevandepensionen enligt denna lag utgör av alla de ovan nämnda familjepensionerna.

Har avdrag på grund dagpenning eller olycksfallspension enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948), fortlöpande ersättning enligt trafikförsäkringslagen (279/1959) för egen skada eller livränta enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/1948) gjorts från den i 88 § nämnda pension som fastställts för den efterlevande maken, lämnas detta avdrag obeaktat vid pensionsjämkningen.

90 §

Pensionsjämkning i undantagsfall

Om den efterlevande maken inte har rätt till arbetspension eller får delinvalidpension, beaktas vid pensionsjämkningen på ansökan av den efterlevande maken i stället för pensionerna den efterlevandes genomsnittliga förvärvsinkomster och på dem grundade förmåner samt delinvalidpensionen. En förutsätt-

ning för detta är dock att de nämnda förvärvsinkomsterna och förmånerna samt delinvalidpensionen, då 60 procent av förvärvsinkomsterna beaktas, tillsammans är minst en fjärdedel mindre än den pension som har fastställts för den efterlevande maken i enlighet med 88 §.

Likaså kan efterlevandepensionens belopp justeras på ansökan, om den efterlevandes förhållanden förändras inom fem år efter förmånslåtarens död på ett sådant sätt att de i 1 mom. nämnda villkoren uppfylls. Pensionsjämkning görs emellertid inte på basis av de faktiska inkomsterna innan förändringen i förhållandena har varat minst sex månader. Om den efterlevandes inkomstnivå har varierat, räknas den genomsnittliga inkomsten för nämnda sexmånadersperiod eller för sex månader före ansökan, om den har gjorts mer än sex månader från det att förhållandena förändrades och förändringen anses ha skett vid ingången av denna retroaktiva period. Den på detta sätt justerade efterlevandepensionen utbetalas från början av den månad som följer på förändringen, dock retroaktivt för högst sex månader före ansökan.

Efterlevandepension som har fastställts enligt 1 och 2 mom. betalas under två år. Därefter fastställs pensionen på ansökan på nytt enligt denna paragraf för två år åt gången, om det fortfarande finns förutsättningar för detta.

91 §

Ny pensionsjämkning

Utöver vad som bestäms i 90 § förrättas pensionsjämkning på nytt endast om en efterlevande make beviljas pension som nämns i 88 § 1 mom. i någon annan form än deltids-pension. Härvid tillämpas samma pensionsjämkningsgrund som när pensionsjämkning förrättades första gången.

92 §

Indexförhöjning av familjepension

Familjepensionen justeras på samma sätt som pensioner enligt lagen om pension för arbetstagare.

93 §

När utbetalning av familjepension börjar

Familjepension betalas från ingången av den kalendermånad som följer på den månad då förmånslåtaren avled, till ett barn som fötts efter förmånslåtarens död dock från ingången av den månad som följer på barnets födelse.

94 §

Beviljande av familjepension för viss tid

Kan någon utredning om förmånslåtarens död inte läggas fram, men är det sannolikt att förmånslåtaren har avlidit, får familjepension beviljas för viss tid.

95 §

När rätten till familjepension upphör

Rätten till efterlevandepension upphör om den efterlevande maken ingår nytt äktenskap före fyllda 50 år. Om det nya äktenskapet upplöses inom fem år och den efterlevande maken inte har rätt till efterlevandepension på basis av detta äktenskap, börjar den indragna efterlevandepensionen på ansökan löpa på nytt. En indragen efterlevandepension börjar inte löpa på nytt i fråga om en tidigare make till förmånslåtaren.

Rätten till barnpension upphör då barnet fyller 18 år eller om barnet adopteras av någon annan än den efterlevande maken eller dennes make.

96 §

Engångsbetalning av efterlevandepension

Till en efterlevande make vars efterlevandepension enligt 95 § 1 mom. upphör, betalas i ett för allt ett belopp som är lika stort som efterlevandepensionen för tre år hade varit. Grund för beloppet är den månadspension som senast har utbetalats eller, om pensionsanstalten är sista pensionsanstalt enligt 7 kap., det sammanlagda beloppet av de pensioner pensionsanstalten betalat per månad.

Om en indragen efterlevandepension börjar löpa på nytt, dras engångsbeloppet av från pensionen så att en tredjedel av det pensionsbelopp som betalas vid varje tidpunkt dras av under högst nio år. Efter en och samma förmånslåtare betalas endast ett engångsbelopp.

97 §

Ny uträkning av familjepension

Familjepensionens belopp räknas ut på nytt då en efterlevande make eller ett barn upphör att vara förmånstagare, då antalet förmånstagare ändras eller om ett barn som är förmånstagare blir föräldralöst på det sätt som avses i 86 § 3 mom. Familjepensionens belopp och dess fördelning mellan förmånstagarna justeras vid ingången den kalendermånad som följer på förändringen.

Skall utbetalningen av en förmånstagares familjepension avbrytas eller skall en förmånstagares familjepension minskas, gäller avbrytandet eller minskningen denna förmånstagares andel av familjepensionen.

6 kap.

Ansökan om pension och förhandsbeslut

98 §

Ansökan om pension

Pension skall sökas hos den kommunala pensionsanstalten på en blankett enligt fastställt formulär. Till ansökan skall fogas av pensionsanstalten föreskriven utredning.

En pensionsansökan anses vara gjord den dag den anlänt till den kommunala pensionsanstalten, någon sådan myndighet eller pensionsanstalt som handhar pensionsskydd och som nämns i en arbetspensionslag, pensionskyddscentralen eller någon av Folkpensionsanstaltens lokalbyråer.

Om pensionstagaren på grund av ålder eller skada eller av någon annan orsak är oförmögen att ansöka om pension eller att i övrigt sköta sina pensionsärenden och saknar en intressebevakare, kan en av pensionsanstalten

godkänd nära anhörig till pensionstagaren eller någon annan som huvudsakligen har skött om personen på dennes vägnar föra talan i ett ärende som gäller pension enligt denna lag.

99 §

Utredning om hälsotillståndet

Vid ansökan om invalidpension skall till den kommunala pensionsanstalten inlämnas ett läkarutlåtande över sökandens hälsotillstånd som är utskrivet på en blankett för vilken pensionsanstalten fastställt formuläret och som innefattar en vård- eller rehabiliteringsplan. Pensionsanstalten kan godkänna även ett annat läkarutlåtande eller motsvarande utredning. Om sökanden vårdas på sjukhus eller särskilda skäl annars föreligger, kan pensionsanstalten även skaffa läkarutlåtande på egen bekostnad.

Den som ansöker om eller får invalidpension är skyldig att på uppmaning av pensionsanstalten för utredande av arbetsoförmågan besöka en av pensionsanstalten namngiven läkare eller någon annan i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994) avsedd yrkesutbildad person eller en av pensionsanstalten anvisad i 2 § 4 punkten lagen om patientens ställning och rättigheter (785/1992) angiven verksamhetsenhet för hälso- och sjukvård. Pensionsanstalten skall då ersätta de kostnader som undersökningen föranleder, till vilka även hänförs skäliga resekostnaderna och skäligt dagtraktamente för resa som enligt förordnande företagits till en annan ort. Om sökanden eller mottagaren utan godtagbar anledning låter bli att iaktta ovan nämnda förordnande, kan det bestämmas att behandlingen av ansökan förfaller.

100 §

Beslutsfattande och delgivning av beslut

Sedan nödvändiga utredningar har erhållits skall pensionsansökan avgöras utan dröjsmål.

Beslutet skall tillställas sökanden per post under den adress som han eller hon uppgett

eller bevisligen delges honom eller henne.

vunnit laga kraft.

7 kap.

101 §

Förhandsbeslut om pensionsrätt

Den kommunala pensionsanstalten kan meddela förhandsbeslut om

1) huruvida sökanden står i ett tjänste- eller arbetsförhållande som omfattas av denna lag eller huruvida han eller hon under en viss tidsperiod stått i sådant tjänste- eller arbetsförhållande,

2) vilken den anställdes ålder för ålderspension är, samt

3) huruvida något för en tjänst eller ett arbete utbetalat löneslag skall beaktas i den pensionsgrundande lönen.

Förhandsbeslutet skall tillämpas då pensionsbeslut ges den person som ansökt om förhandsbeslut under förutsättning att pensionen beviljas med stöd av de bestämmelser på vilka förhandsbeslutet grundar sig. Avvikelse från förhandsbeslutet kan ske till sökandens förmån.

På ansökan av den anställda skall pensionsanstalten meddela beslut om huruvida på anställningsförhållandet skall tillämpas 65 § och i jakande fall fastställa den framtida pensionsrätten på grund av det sålunda avslutade anställningsförhållandet.

102 §

Förhandsbeslut om individuell förtidspension och delinvalidpension

En anställd har rätt att få förhandsbeslut om huruvida han eller hon uppfyller förutsättningarna för erhållande av

- 1) individuell förtidspension, eller
- 2) delinvalidpension.

Ett förhandsbeslut är bindande för pensionsanstalten, om en ansökan som grundar sig på beslutet inlämnas inom nio månader eller en av medlemssamfundet och den anställda avtalad längre tid efter det beslutet

Sista pensionsanstalt

103 §

Den sista pensionsanstaltens uppgifter

Om en anställd har omfattats av pensionskydd såväl enligt denna lag som enligt lagen om statens pensioner eller enligt en lag som nämns i 8 § 4 mom. 1, 2 eller 10—13 punkten lagen om pension för arbetstagare (pensionslagar för den privata sektorn) och om han eller hon vid tidpunkten för pensionsfallet eller därefter senast hade ett sådant anställningsförhållande som omfattas av denna lag, skall den kommunala pensionsanstalten i egenskap av sista pensionsanstalt

1) ge en beslutssammanställning som upptar pensionsanstaltens beslut samt beslut av pensionsanstalter som sköter pensionsskydd enligt lagen om statens pensioner och pensionslagarna för den privata sektorn och motsvarande familjepensionsskydd, och

2) sköta utbetalningen av de pensioner som avses i beslutssammanställningen och pensionsanstaltens övriga uppgifter i anslutning till pensionerna.

Om för den anställda vid tidpunkten för pensionsfallet eller därefter senast hade ordnats pensionsskydd i statskontoret, som sköter pensionsskyddet enligt lagen om statens pensioner, eller i en pensionsanstalt som sköter pensionsskyddet enligt pensionslagar för den privata sektorn, skall denna pensionsanstalt i egenskap av sista pensionsanstalt sköta de uppgifter som avses i 1 mom. även i fråga om pensionsskyddet enligt denna lag.

104 §

Pensionsanstalten för återstående tid som sista pensionsanstalt

Om dock den till pension berättigande återstående tiden eller motsvarande förtjänst beaktas på någon annan grund än den anställdes sista tjänste- eller arbetsförhållande eller för-

tagarverksamhet när pensionens belopp räknas ut är sista pensionsanstalt utan hinder av 103 § den pensionsanstalt där det pensionskydd som gäller den återstående tiden eller motsvarande pensionskydd har ordnats.

Om den återstående tiden eller motsvarande inkomst skall eller borde beaktas i fråga om pensioner både enligt denna lag och enligt lagen om statens pensioner eller enligt pensionslagarna för den privata sektorn när pensionsbeloppet räknas ut, tillämpas inte vad som i 103 § föreskrivs om sista pensionsanstalt, om inte pensionsanstalterna kommer överens om något annat.

105 §

Förhandlingskyldighet

Om den kommunala pensionsanstalten i egenskap av sådan sista pensionsanstalt som avses i detta kapitel avgör rätten till invalidpension med stöd av 24 § 1 mom. 1 punkten eller om det är fråga om rätt till individuell förtidspension och om den anställdes månatliga pension från en i 10 d § 1 mom. lagen om pension för arbetstagare avsedd pensionsanstalt inom den privata sektorn är större än tre gånger det belopp som avses i 1 § 1 mom. 2 punkten lagen om pension för arbetstagare, skall den kommunala pensionsanstalten före beslutet begära att pensionsanstalten inom den privata sektorn ger en bedömning av pensionssökandens arbetsförmåga. Om den kommunala pensionsanstalten och pensionsanstalten inom den privata sektorn då är av olika åsikt om pensionssökandens arbetsförmåga, tillämpas inte 103 § 1 mom.

106 §

Utbetalande pensionsanstalt såsom sista pensionsanstalt

En pensionsanstalt som betalar ålders-, invalid- eller arbetslöshetspension eller generationsväxlingspension, avträdelseersättning eller avträdelsestöd betraktas som sista pensionsanstalt även när pensionstagaren beviljas ny pension. Om pensionstagaren dock söker invalidpension i fall där den återstående tiden eller motsvarande förtjänst skall eller

borde beaktas när pensionsbeloppet räknas ut, tillämpas inte på invalidpensionen vad som i 103—105 § bestäms om sista pensionsanstalt.

107 §

Närmare bestämmelser om sista pensionsanstalt

Närmare bestämmelser om sista pensionsanstalt och dess uppgifter i situationer där enligt 103, 104 och 106 § flera pensionsanstalter kunde vara sista pensionsanstalt utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

Om det är oklart vilken pensionsanstalt som enligt detta kapitel och enligt den förordning av inrikesministeriet som utfärdats med stöd av 1 mom. är behörig att handlägga pensionsansökan, avgörs ärendet på pensionsanstaltens begäran av pensionskyddscentralen. Ändring får inte sökas särskilt i pensionskyddscentralens beslut i ett sådant ärende.

8 kap.

Utbetalning av pension

108 §

Utbetalning av pension

En pension enligt denna lag betalas till den pensionstagare som har beviljats pensionen, om inte något annat bestäms i lag. Angående betalning av pension till någon som har en intressebevakare gäller i tillämpliga delar lagen om förmyndarverksamhet (442/1999). Pension till den som inte har fyllt 15 år betalas dock till hans eller hennes intressebevakare.

Pensionen utbetalas månatligen på av den kommunala pensionsanstalten utsatt tid genom det penninginstitut som pensionstagaren uppgivit eller av särskilda skäl genom ett penninginstitut som pensionsanstalten bestämt.

Till en person som ansökt om pension kan i det fall att avgörandet av pensionsärendet fördröjs av en orsak som inte beror på honom

eller henne på ansökan betalas förskott på pensionen. Betalningen av förskott kan bindas vid villkor att sökanden skall överföra sin rätt till honom eller henne eventuellt tillkommande prestationer på pensionsanstalten till den del nämnda betalningar motsvarar förskottet.

109 §

När utbetalningen av annan pension än invalidpension börjar

Utbetalning av ålderspension, deltidspension, individuell förtidspension och arbetslöshetspension börjar vid ingången av den kalendermånad som närmast följer på det att rätten till erhållande av pension har uppstått.

Individuell förtidspension utbetalas i enlighet med 1 mom. dock tidigast från ingången av den kalendermånad som följer på den då pension eller i 102 § avsett förhandsbeslut söktes.

Om den anställde har fått det intyg av Arbetskraftsbyrån som avses i 36 § 1 mom. 3 punkten senare än en månad efter utfärdandet av det intyg över arbetslöshetsdagpenning som avses i 36 § 1 mom. 2 punkten, börjar arbetslöshetspensionen löpa vid ingången av den kalendermånad som följer efter det att intyget från Arbetskraftsbyrån utfärdades.

110 §

Retroaktiv betalning och preskription av pensionsfordran

Ålders- eller familjepension betalas inte utan grundad anledning retroaktivt för längre tid än ett år innan ansökan gjordes och arbetslöshetspension eller deltidspension inte för längre tid än sex månader innan ansökan gjordes. Individuell förtidspension kan av undantagsskäl betalas retroaktivt, dock för högst ett år före månaden som följde på ansökan.

Pensionstagaren förlorar sin rätt till en pensionsrat som inte har lyfts inom tre år från utgången av det kalenderår under vilket den har förfallit till betalning.

111 §

När utbetalningen av invalidpension börjar

Invalidpension betalas, om inte något annat bestäms i 112 §, från ingången av den kalendermånad som närmast följer efter det att arbetsförmågan började.

112 §

När utbetalningen av full invalidpension börjar

Full invalidpension betalas, om inte något annat bestäms nedan i denna paragraf, tidigast från ingången av den kalendermånad som följer närmast på den i 27 § sjukförsäkringslagen avsedda primärtiden för dagpenning, dvs. de 150 första betalningsdagarna och de därpå följande, i nämnda paragraf närmare angivna fem eller fyra fulla kalendermånaderna.

Full invalidpension betalas från ingången av den kalendermånad som följer efter att arbetsförmågan inträtt, om pensionsansökan har gjorts innan dagpenning enligt 1 mom. har betalats för de 150 första betalningsdagarna.

I en situation som avses i 2 mom. förutsätter utbetalning av full invalidpension att före utgången av den kalendermånad som följer på pensionsansökan eller, om under denna tid ansökts om dagpenning som avses i sjukförsäkringslagen, före utgången av den kalendermånad som följer på ansökan om dagpenning inte beviljats sådan under minst en månad utan avbrott utgående dagpenning vilken hänför sig till tiden efter att arbetsförmågan inträtt eller, om dagpenningsansökan som hänför sig till denna tid avslagits, till tiden efter avslaget. Om utbetalningen av dagpenning under primärtiden upphör med stöd av 15 a § sjukförsäkringslagen på grund av att utbetalningen av ålderspension som beviljats den anställde enligt någon arbetspensionslag inleds, betalas till den anställde full invalidpension från det att nämnda pensionsbetalning inleds, dock tidigast från ingången av den kalendermånad som följer efter att arbetsförmågan inträtt.

En utländsk förmån som motsvarar dag-

penning enligt sjukförsäkringslagen beaktas vid fastställandet av begynnelsepunkten för invalidpensionen på samma sätt som dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, dock för högst den maximala betalningstiden enligt sjukförsäkringslagen.

113 §

Ändring av delinvalidpension till full invalidpension

I det fall att arbetsförmågan hos en mottagare av delinvalidpension förändras så att han eller hon får rätt till full invalidpension, skall på betalningen av denna fulla pension tillämpas bestämmelserna i 112 §. Om arbetsförmågan fortgår, skall invalidpensionen utbetalas såsom delinvalidpension till dess att full invalidpension börjar löpa.

114 §

Retroaktivt beviljad invalidpension

Invalidpension betalas inte utan grundad anledning retroaktivt för längre tid än ett år före ansökan.

Om invalidpension beviljas retroaktivt, betalas pension inte för tid under vilken pensionstagaren har fått rehabiliteringspenning enligt en arbetspensionslag eller lagen om rehabiliteringspenning eller ersättning för inkomstbortfall med stöd av rehabiliteringsbestämmelserna inom olycksfalls- eller trafikförsäkringen.

115 §

Engångsbetalning

Den kommunala pensionsanstalten kan betala ut ålderspension och sådan full invalidpension till vilken inte hänförs återstående tid som ett engångsbelopp, om pensionsbeloppet före samordning enligt 76 § understiger 0,84 euro i månaden. Beloppet motsvarar 1966 års indextal 142. Som ett engångsbelopp kan pensionsanstalten likaså betala ut en familjepension och en pension som med stöd av rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygg-

het när anställda, egenföretagare eller deras familjer flyttar inom gemenskapen betalas från Finland till ett barn i form av skillnaden mellan de förmåner som barnet skulle ha rätt till från Finland och de förmåner som barnets bosättningsland har beviljat, om beloppet understiger 0,84 euro. Engångsbeloppet beräknas enligt grunder som fastställs av social- och hälsovårdsministeriet och som avses i 19 b § 5 mom. lagen om pension för arbetstagare.

Den som fått engångsbetalning är därefter inte med anledning av samma pensionsfall berättigad till pension på grundval av de anställningsförhållanden som engångsbetalningen grundade sig på. Om rehabiliteringsstöd har betalats som ett engångsbelopp, kan pensionstagaren dock beviljas pension för den tid under vilken hans eller hennes arbetsförmåga fortgår efter den fastställda tiden.

Om invalidpension utbetalas som ett engångsbelopp, skall på invalidpensionen inte tillämpas 112 och 113 §, 114 § 2 mom. samt 125 §.

Vad som i 1—3 mom. bestäms om engångsbetalning av pension tillämpas på det sammanlagda beloppet per månad av de pensioner som ingår i den sista pensionsanstaltens beslutssammanställning enligt 7 kap.

116 §

Ändring i utbetalningen

Utbetalningen av pension avbryts eller det belopp som betalas ut sänks eller höjs från ingången av den kalendermånad som närmast följer på den under vilken orsaken till avbrottet, sänkningen eller höjningen framkommit.

117 §

Avbrott i utbetalningen av ålderspension

Om en pensionstagare med stöd av 12 § har beviljats ålderspension med stöd av 3 mom. i ikraftträdelsebestämmelsen i lagen om ändring av lagen om statens pensioner (757/1986) och om utbetalningen av en sådan statlig pension avbryts i enlighet med den ändring som gjordes genom lag 1345/1990,

skall även pension som beviljats med stöd av denna lag avbrytas för samma tid. Likaså skall en sådan pension avbrytas om den anställdes före uppnådd ålder för ålderspension enligt denna lag tar anställning i huvudsyssla hos något av pensionsanstaltens medlemsamfund. Pensionen avbryts då för den tid som anställningen varar.

118 §

Inställelse av pensionsutbetalning

Pension kan helt eller delvis inställas för den tid pensionstagaren avtjänar fängelsestraff eller omvandlingsstraff för böter eller är intagen i tvångsinrättning enligt 1 § lagen om internering av farliga återfallsförbrytare (317/1953). Om pension utbetalas för denna tid, kan den på framställning av det organ som sköter uppgifter som hör till kommunens socialvård utbetalas till pensionstagarens anhöriga eller till det organ som sköter uppgifter som hör till kommunens socialvård att användas för underhåll av pensionstagaren och sådana anhöriga till honom eller henne som han eller hon enligt lag är skyldig att försörja.

Vad som bestäms i 1 mom. gäller även pension för den tid pensionstagaren är i sådan vård som avses i lagen om missbrukarvård (41/1986).

119 §

När utbetalningen av pension upphör

Pension betalas till utgången av den kalendermånad under vilken pensionstagaren avlidit eller hans eller hennes rätt till pension upphört.

120 §

Återkrav av pension som betalats till för stort belopp

Om en pensionstagare eller förmånstagare har fått en pension enligt denna lag till större belopp än han eller hon har rätt till, skall den pension som betalats utan grund återkrävas.

Det är möjligt att helt eller delvis avstå från

att återkräva en pension som betalats utan grund, om detta anses skäligt och betalningen av pensionen inte skall anses ha berott på pensionstagarens eller dennes företrädarens svikliga förfarande eller om det belopp som skall återkrävas är ringa.

En pension som betalats utan grund får återkrävas också genom att den kvittas mot kommande pensionsrater. Från den pensionsrat som i varje enskilt fall skall utbetalas får dock inte utan pensionstagarens medgivande dras av mera än en sjättedel av den del av pensionsraten som återstår efter det att förskott enligt lagen om förskottsuppbörd (1118/1996) eller källskatt enligt lagen om beskattning av begränsat skattskyldiga för inkomst och förmögenhet (627/1978) innehållits på pensionsraten.

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. tillämpas också när den kommunala pensionsanstalten i egenskap av sista pensionsanstalt enligt 7 kap. utan grund har betalat ut pensioner som avses i denna lag. Till den del den kommunala pensionsanstalten utan grund har betalat pensioner eller förmåner enligt lagen om statens pensioner eller enligt pensionslagarna för den privata sektorn, fattas återkravsbeslutet av den behöriga pensionsanstalten enligt vad som föreskrivs i den lag som gäller den. Den kommunala pensionsanstalten skall dock ge en beslutssammanställning över de pensioner eller förmåner som återkrävs samt återkräva beloppet. Om den kommunala pensionsanstalten sköter återkravet genom kvittning enligt 3 mom., skall såsom den pensionsrat som avses där betraktas det sammanlagda beloppet av de pensionsrater som den kommunala pensionsanstalten skall betala i egenskap av sista pensionsanstalt.

121 §

Dröjsmålsförhöjning

Om utbetalningen av en pension enligt denna lag fördröjs, skall den kommunala pensionsanstalten betala pensionen förhöjd för dröjsmålstiden. Skyldigheten att betala pensionen förhöjd gäller inte den del av pensionen som betalas till en annan försäkrings- eller pensionsanstalt som bedriver lagstadgad försäkring eller till Folkpensionsanstalten el-

ler en arbetslöshetskassa. Skyldigheten att betala pensionen förhöjd gäller också de pensioner som den kommunala pensionsanstalten med stöd av 7 kap. betalar i egenskap av sista pensionsanstalt.

Pensionsförhöjningen beräknad per år följer den räntesats som avses i 4 § 1 mom. rättelagen (633/1982).

122 §

Beräkning av dröjsmålsförhöjningen

Behandlingstiden för en pensionsansökan är tre månader, och för denna tid beräknas ingen förhöjning. Denna behandlingstid räknas från utgången av den kalendermånad under vilken pensionstagaren för den kommunala pensionsanstalten har lagt fram sitt yrkande samt en sådan utredning gällande pensionens grund och belopp som rimligen kan krävas av honom eller henne med beaktande även av pensionsanstaltens möjlighet att inhämta utredning. Efter nämnda behandlingstid beräknas förhöjningen för varje dag av dröjsmålstiden. För en pensionsrat som senare skall betalas med stöd av samma beslut beräknas förhöjningen från förfallodagen.

Om ändring har sökts i pensionsanstaltens beslut, kan besvärinstansen bestämma att förhöjningen beräknas från en senare tidpunkt. Förutsättningen är att pensionsanstalten visar att det under tiden för sökande av ändring har inträffat en väsentlig förändring i pensionstagarens omständigheter.

123 §

Begränsad skyldighet att betala dröjsmålsförhöjning

Om pensionen inte kan betalas i rätt tid av en orsak som beror på pensionstagaren, är den kommunala pensionsanstalten inte skyldig att betala pensionen förhöjd för längre tid än från den dag pensionsanstalten har fått kännedom om att hindret inte längre föreligger. Om betalningen av pensionen fördröjs av en bestämmelse i lag, ett avbrott i de allmänna kommunikationerna eller betalningsrörelsen eller något annat liknande oöverstig-

ligt hinder, är pensionsanstalten inte skyldig att betala pensionen förhöjd för denna dröjsmålstid.

Pensionsförhöjning betalas inte om förhöjningen understiger 2,52 euro. Beloppet motsvarar 1984 års indextal 1006.

124 §

Betalning av pension och rehabiliteringspenning till arbetsgivaren

Om den kommunala pensionsanstalten har beviljat en anställd invalidpension eller rehabiliteringspenning retroaktivt och har arbetsgivaren för samma tid till honom eller henne betalat lön för sjukdomstiden, betalas pensionen eller rehabiliteringspenningen för denna tid på ansökan till arbetsgivaren, likväl högst till det belopp som betalats i lön för samma tid. Pensionen utbetalas inte till arbetsgivaren till den del den med stöd av 125 § 1 mom. skall utges till sjukförsäkringsfonden, och pensionen eller rehabiliteringspenningen utbetalas inte heller till arbetsgivaren när denne med stöd av någon annan lag har fått ersättning för den lön som han betalat för sjukdomstiden. Om den anställde har beviljats invalidpension och därtill anslutet rehabiliteringstillägg och arbetsgivaren har betalat eller betalar den anställde lön för samma tid, iaktas vid betalning av invalidpension och därtill anslutet rehabiliteringstillägg samma förfarande som ovan bestäms för betalning av invalidpension.

125 §

Betalning av pension till sjukförsäkringsfonden

Beviljas full invalidpension retroaktivt enligt 112 § 1 mom. för samma tid för vilken dagpenning enligt sjukförsäkringslagen har betalats, skall pensionen betalas till sjukförsäkringsfonden till den del den motsvarar dagpenning enligt sjukförsäkringslagen som betalats för samma tid. Samma förfarande iaktas, om individuell förtidspension beviljas retroaktivt.

Beviljas invalidpension retroaktivt i enlighet med 112 § 2 mom. eller såsom delinvalidpension och har för samma tid betalats dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, skall pensionen utbetalas endast till den del dess belopp överstiger beloppet av dagpenning som betalats för samma tid.

126 §

Betalning av pension till Folkpensionsanstalten och arbetslöshetskassan

Har en pensionstagare fått arbetslöshetsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller arbetsmarknadsstöd enligt lagen om arbetsmarknadsstöd eller utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning eller utbildningsdagpenning enligt lagen om stödjande av arbetslösas frivilliga studier (1402/1997) för den tid för vilken honom eller henne beviljas pension retroaktivt, skall den kommunala pensionsanstalten på yrkande av Folkpensionsanstalten eller arbetslöshetskassan betala den retroaktiva pensionen till Folkpensionsanstalten eller arbetslöshetskassan till den del pensionen motsvarar beloppet av arbetslöshetsdagpenning, arbetsmarknadsstöd, utbildningsstöd eller utbildningsdagpenning som har betalats för samma tid.

Har en pensionstagare tillfälligt fått av Folkpensionsanstalten utbetald pension enligt 45 § 2 mom. folkpensionslagen för den tid, för vilken han eller hon på grund av besvär som avses i 153 § beviljas pension retroaktivt, skall pensionsanstalten betala den retroaktiva pensionen till Folkpensionsanstalten till den del pensionen motsvarar beloppet av pension som Folkpensionsanstalten utbetalat till ett för stort belopp för samma tid. Förfarandet kan vara detsamma, om pensionstagaren har fått pension enligt folkpensionslagen för den tid, för vilken den kommunala pensionsanstalten i enlighet med 162 § rättar eller annars justerar beloppet av beviljad pension.

Har en pensionstagare fått studiepenning, vuxenstudiepenning eller bostadstillägg enligt lagen om studiestöd (65/1994) för den tid för vilken han eller hon retroaktivt beviljas

annan pension än delinvalidpension, skall pensionsanstalten på yrkande av Folkpensionsanstalten betala den retroaktiva pensionen till Folkpensionsanstalten till den del pensionen motsvarar beloppet av studiestöd som har betalats för samma tid.

127 §

Betalning av pension till organ inom socialvården

Har en pensionstagare fått förskott enligt 23 § lagen om utkomststöd (1412/1997), betalas pension eller en del därav som beviljas retroaktivt på anhållan av det organ som avses i 6 § 1 mom. socialvårdslagen till organet för att ersätta redan lämnat utkomststöd.

Har kommunen för en pensionsberättigad ordnat anstaltsvård eller omvårdnad på en institution eller familjevård, skall den kommunala pensionsanstalten på yrkande av kommunen till kommunen betala den pension som den pensionsberättigade har rätt till för den tid vården varar för användning i enlighet med 14 § lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/1992).

Om utbetalning av en pension enligt denna lag till pensionstagaren själv inte kan anses vara ändamålsenligt på grund av pensionstagarens livsstil, sjukdom eller av någon annan särskild orsak och om en intressebevakare inte har förordnats för honom eller henne, kan pensionsanstalten med pensionstagarens samtycke besluta att pensionen skall betalas till ett i 6 § 1 mom. socialvårdslagen avsett organ i den kommun där mottagaren är bosatt för att användas till underhåll av pensionstagaren och av en sådan person som pensionstagaren enligt 2 § lagen om utkomststöd är skyldig att försörja. En på detta sätt utbetald pension får inte i strid med pensionstagarens uttryckliga samtycke användas för något annat ändamål än för omvårdnaden under den månad för vilken förmånen utbetalats. I det fall att pensionstagaren får vård eller omvårdnad enligt 2 mom., skall pensionen användas i enlighet med 2 mom. Framställning om utbetalning av pensionen kan göras av pensionstagaren, hans eller hennes make, någon annan anhörig, den som huvudsakligen

sköter honom eller henne eller behöriga kollegiala organ i kommunen.

128 §

Tiden för framställande av regressanspråk

På det sätt som avses i 124 och 126 § betalas dock pensionen till arbetsgivaren, arbetslöshetskassan, Folkpensionsanstalten, det organ som avses i 127 § 1 mom. eller kommunen endast under förutsättning att pensionsanstalten har underrättats minst två veckor före den dag då pensionen skall utbetalas.

129 §

Överföring eller pantsättning av pension

En pension enligt denna lag får inte utan pensionsanstaltens samtycke överföras på någon annan. Ett avtal som avser pantsättning av pension är ogiltigt.

130 §

Retroaktiv rätt till ersättning från försäkringsanstalten

Om en pensionstagare har rätt till dagpenning eller olycksfallspension enligt lagen om olycksfallsförsäkring, livränta enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst eller fortlöpande ersättning för egen skada med stöd av trafikförsäkringslagen eller ersättning för inkomstbortfall med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring (625/1991) eller med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991) och om den kommunala pensionsanstalten betalar pension som den beviljat till fullt belopp innan dagpenningens, olycksfallspensionens, livräntans eller ersättningens belopp blivit slutligt fastställt, övergår pensionstagarens rätt till nämnda förmåner på pensionsanstalten till den del som motsvarar det belopp som på grund av dagpenningen, olycksfallspensionen, livräntan eller ersättningen skall dras av från pensionen.

Vad som bestäms i 1 mom. tillämpas på

motsvarande sätt på familjepension enligt lagen om olycksfallsförsäkring, på försörjningspension enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst eller fortlöpande ersättning med stöd av trafikförsäkringslagen, om en sådan pension eller ersättning utges till en förmånstagare efter en anställd och pensionsanstalten har utbetalat familjepension till fullt belopp.

9 kap.

Finansiering av pensionskyddet

131 §

Medlemssamfundens betalningsandelar

Den kommunala pensionsanstaltens utgifter fördelas för varje finansår på medlemssamfunden. Den del av kostnaderna som pensionsanstaltens delegation slagit fast fördelas i förhållande till de sammanlagda beloppen av de löner, arvoden och ersättningar för inkomstbortfall som medlemssamfunden betalat till personer som omfattas av denna lag samt de sportler och andra inkomster som pensionsanstaltens delegation jämställer med de ovan nämnda. Före fördelningen multipliceras de ovan nämnda inkomsterna med en koefficient som pensionsanstaltens delegation fastställt. Koefficientens storlek beror på innehållet i pensionskyddet för personer som omfattas av denna lag samt, enligt delegationens prövning, även på andra faktorer som påverkar pensionsansvaren. Delegationen kan även besluta att fördela en del av kostnaderna i förhållande till de sammanlagda beloppen av sådana pensioner eller delar av pensioner enligt denna lag som på basis av anställningar hos respektive medlemssamfund betalats under finansåret.

Medlemssamfunden är dessutom skyldiga att till pensionsanstalten betala de självriskandelar för olika pensionslag som fastslagits enligt grunder som delegationen fastställt.

Av medlemssamfunden kan under finansåret tas ut förskott på deras betalningsandelar.

Pensionsanstaltens delegation meddelar närmare föreskrifter om grunderna för de av-

gifter som avses i 1 och 2 mom.

132 §

Tillsynsavgift och betalningsandelar för tilläggpensionsskydd

Till de utgifter som avses i 131 § 1 mom. räknas även den tillsynsavgift som fastställs med stöd av 1 § 1 mom. lagen om bestridande av kostnaderna för försäkringsinspektionen (479/1944).

Av lönesummorna för sådana anställda för vilka ordnats tilläggpensionsskydd enligt 8 § är medlemsamfundet skyldigt att erlägga betalningsandelar enligt de grunder som den kommunala pensionsanstaltens delegation fastställer.

133 §

Löntagarnas pensionsavgift

Anställda och förtroendevalda som omfattas av denna lag är skyldiga att betala pensionsavgift.

Pensionsavgiften utgör en sådan andel av de i 131 § 1 mom. avsedda inkomsterna som motsvarar pensionsavgiftsprocentsatsen enligt 12 b § 1 mom. lagen om pension för arbetstagare.

Medlemsamfunden är skyldiga att innehålla den avgift som avses i 1 och 2 mom. och redovisa den till den kommunala pensionsanstalten. Avgiften är en del av medlemsamfundets förskottsbetalning.

Pensionsanstaltens delegation meddelar närmare föreskrifter om betalningen av den avgift som avses i 1—3 mom.

134 §

Indrivning av avgift

En avgift som den kommunala pensionsanstalten påför med stöd av denna lag samt så-

dan dröjsmålsränta som enligt den räntesats som avses i 4 § 1 mom. räntelagen beräknas på avgiften för dröjsmålstiden får utsökas utan dom eller beslut på det sätt som bestäms i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (367/1961).

135 §

Pensionsansvarsfonden

Till de utgifter som avses i 131 § räknas även överföringar till pensionsansvarsfonden, som grundats för utjämning av pensionsutgifterna, enligt vad den kommunala pensionsanstaltens delegation bestämmer särskilt.

När pensionsansvarsfondens medel placeras skall placeringarnas säkerhet, avkastning och likviditet tryggas samt göras diversifierade placeringarna. Beslut om placering av medlen fattas av den kommunala pensionsanstaltens styrelse, som på det sätt som bestäms i pensionsanstaltens reglemente kan överföra sin beslutanderätt på pensionsanstaltens byrå.

136 §

Den sista pensionsanstaltens kostnader

Har den kommunala pensionsanstalten i egenskap av sådan sista pensionsanstalt som avses i 7 kap. betalat ut pensioner enligt pensionslagar för den privata sektorn eller enligt lagen om statens pensioner eller enligt lagen om statens familjepensioner (774/1968), skall den återkräva dessa pensionskostnader jämte ränta senast under det kalenderår som följer på utbetalningsåret. I detta syfte kan också förskott tas ut. Pensionskostnaderna återkrävs enligt vad pensionsskyddscentralen, statskontoret och den kommunala pensionsanstalten närmare avtalar särskilt om saken.

Om en pensionsanstalt som avses i 103 § 2 mom. i egenskap av sista pensionsanstalt har betalat ut pension enligt denna lag, skall den få ersättning för dessa pensionskostnader jämte ränta enligt vad som bestäms i 1 mom.

10 kap.

Förvaltning

137 §

Den kommunala pensionsanstalten

Den kommunala pensionsanstalten står under inrikesministeriets tillsyn. Tillsynen över planeringen av pensionsanstaltens finansieringsverksamhet och över dess placeringsverksamhet handhas dock av Försäkringsinspektionen, som är skyldig att i fråga om tillsynen lämna en berättelse till inrikesministeriet.

Pensionsanstaltens förtroendevalda utför sina uppgifter enligt denna lag under tjänsteansvar.

138 §

Delegationen

Den kommunala pensionsanstaltens beslutanderätt utövas av pensionsanstaltens delegation, om beslutanderätten inte enligt denna lag tillkommer eller med stöd av pensionsanstaltens reglemente i vissa ärenden som nämns i reglementet har överförts till ett annat organ inom pensionsanstalten.

Delegationen består av minst 15 och högst 30 medlemmar med en personlig suppleant för var och en av dem, vilka samtliga förordnas av inrikesministeriet för fyra kalenderår i sänder. Minst tre medlemmar och lika många suppleanter förordnas bland personer som föreslagits av de huvudavtalsorganisationer som avses i 3 § i det kommunala huvudavtalet. Övriga medlemmar och suppleanter förordnas bland personer som Finlands Kommunförbund rf föreslagit så att kommunerna och samkommunerna samt landets olika delar är rättvist representerade i delegationen. När dessa medlemmar och suppleanter utses skall proportionalitetsprincipen även i övrigt iaktas såvitt möjligt.

139 §

Styrelsen

Den kommunala pensionsanstaltens förvaltning handhas av pensionsanstaltens styrelse som väljs av delegationen för fyra år, dock så att mandattiden varar till följande val.

Styrelsen består av minst sex ordinarie medlemmar och för dem valda suppleanter samt sex extra medlemmar, som deltar i behandlingen av pensionsärenden på det sätt som föreskrivs i pensionsanstaltens reglemente. Av de extra medlemmarna väljs tre bland personer som föreslagits av de huvudavtalsorganisationer som avses i 3 § i det kommunala huvudavtalet. Av de övriga extra medlemmarna skall en ha avlagt juris kandidatexamen eller motsvarande tidigare examen och vara förtrogen med tjänstemanna- och arbetsrätt, en vara förtrogen med försäkringsverksamhet och en vara läkare. För var och en av de extra medlemmarna väljs en personlig suppleant, om vilken gäller vad som ovan bestäms om extra medlemmar.

Styrelsen omfattar en eller flera sektioner som avgör pensionsärenden, till den del ärendena inte i pensionsanstaltens reglemente förbehållits styrelsen eller anförtrotts pensionsanstaltens tjänsteinnehavare för avgörande.

140 §

Byrån

Styrelsen biträds av den kommunala pensionsanstaltens byrå. På tjänsteinnehavarna vid byrån tillämpas lagen om kommunala tjänsteinnehavares anställningstrygghet (484/1996).

141 §

Pensionsombud

Vid den kommunala pensionsanstalten finns ett pensionsombud som har rätt att följa behandlingen av pensionsärenden i anstalten.

142 §

Förtidspensionsnämnden

Vid den kommunala pensionsanstalten finns en förtidspensionsnämnd som skall styra och följa systemet med förtida pensioner. Nämnden tillsätts av inrikesministeriet. Närmare föreskrifter om förtidspensionsnämnden utfärdas i pensionsanstaltens reglemente.

143 §

Placeringsdelegationen

Vid den kommunala pensionsanstalten finns en placeringsdelegation som har till uppgift att årligen godkänna generalplanen för placeringsverksamheten och följa hur den realiserar.

Pensionsanstaltens styrelse kallar för sin mandattid till placeringsdelegationen tio medlemmar och en personlig suppleant för var och en av dem. Av medlemmarna skall två företräda finansministeriet, en inrikesministeriet, en handels- och industriministeriet samt två de huvudavtalsorganisationer som avses i 3 § i det kommunala huvudavtalet.

11 kap.

Lämnande och erhållande av uppgifter

144 §

Pensionsanstaltens rätt att få uppgifter

Den kommunala pensionsanstalten och en besvärinstans enligt denna lag har rätt att utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter

1) av försäkrings- och pensionsanstalter som verkställer lagstadgad försäkring, myndigheter och andra instanser på vilka tillämpas lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) och av privata arbetsgivare få de uppgifter som är nödvändiga för ordnandet av pensionsskydd och avgörandet av ett anhängigt pensionsärende eller som i övrigt är nödvändiga för fullgörandet av åligganden enligt denna lag eller en för

Finland bindande överenskommelse om social trygghet eller annan internationell rättsakt om social trygghet,

2) av läkare och andra yrkesutbildade personer som avses i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården och av sådana verksamhetsenheter för hälso- och sjukvården som avses i 2 § 4 punkten lagen om patientens ställning och rättigheter samt av den som verkställer rehabilitering och av andra verksamhetsenheter för social- och hälsovården samt av den som producerar socialservice och av vårdinrättningar på begäran få utlåtanden och övriga nödvändiga uppgifter som gäller pensionsökandens journalhandlingar, rehabilitering, hälsotillstånd, vård samt arbetsförmåga, om inte sökanden själv lämnar uppgifterna i fråga.

Pensionsanstalten och en besvärinstans enligt denna lag har rätt att få uppgifterna enligt 1 mom. avgiftsfritt. En yrkesutbildad person som avses i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården har likväl rätt att få ett skäligt arvode för utlåtanden som ges på basis av den skyldighet att lämna uppgifter som föreskrivs i 1 mom. 2 punkten.

145 §

Pensionsökandens och pensionstagarens skyldighet att lämna uppgifter

Den som ansöker om pension är skyldig att lämna den kommunala pensionsanstalten de uppgifter som är nödvändiga för handläggningen och avgörandet av pensionsärendet.

Den som får invalidpension är skyldig att underrätta pensionsanstalten om han eller hon återfår sin arbetsförmåga och om rehabiliteringen avbryts och den som får individuell förtidspension är skyldig att meddela om han eller hon börjar förvärvsarbete.

Den som får arbetslöshetspension är skyldig att underrätta pensionsanstalten om

1) en vistelse utomlands eller en annan motsvarande orsak till att han eller hon inte kan ta emot arbete,

2) han eller hon börjar förvärvsarbete och inkomsten därav är minst det belopp som nämns i 37 § 2 punkten, samt

3) han eller hon vägrat ta emot av arbetskraftsmyndigheten anvisat arbete som omfattar

tas av en arbetspensionslag och som fortgår minst en månad.

Den som får deltidspension är skyldig att underrätta pensionsanstalten om

- 1) en ändring i arbetstidsarrangemangen som påverkar inkomsterna,
- 2) andra än allmänna löneförhöjningar,
- 3) ett tjänste- eller arbetsförhållande eller företagaverksamhet upphör eller börjar,
- 4) han eller hon är frånvarande från arbetet mera än sex veckor utan avbrott,
- 5) ändringar i företagaverksamheten, samt
- 6) ny arbetspension börjar.

Den som får efterlevandepension är skyldig att underrätta pensionsanstalten om han eller hon ingår äktenskap. Om ett barn som erhåller barnpension adopteras av någon annan än den efterlevande maken eller dennes make, är barnets adoptivföräldrar skyldiga att underrätta pensionsanstalten om adoptionen.

Oberoende av pensionstagarens skyldighet att lämna upplysningar enligt 2—5 mom. kan pensionsanstalten av pensionstagaren kräva en utredning om de omständigheter som nämns i 2—5 mom. samt om andra motsvarande omständigheter som påverkar pensionsbeloppet och pensionsrätten, om det finns anledning att misstänka att det har inträffat förändringar i dessa omständigheter. Om pensionstagaren inte inom en av pensionsanstalten utsatt skälig tid har lämnat in de ovan avsedda utredningar som pensionsanstalten krävt, kan ärendet avgöras på basis av tillgängliga uppgifter.

146 §

Medlemssamfundets skyldighet att lämna uppgifter

Den kommunala pensionsanstaltens medlemssamfund är skyldiga att åtminstone en gång i kvartalet på det sätt som pensionsanstalten bestämmer meddela pensionsanstalten namn, personbeteckning, datum för inledande och avslutande av tjänste- och arbetsförhållanden och i 3 § 2 mom. avsedda uppdragsavtal och avtal samt förtroendeuppdrag, uppgifter om löner och arvoden samt uppgifter om tjänstgöringstider och avbrott i fråga om personer som omfattas av denna lag. Dessutom är medlemssamfunden skyldiga att

lämna pensionsanstalten uppgifter om löner och arvoden för de ovan nämnda anställningsförhållanden som fortgår vid kalenderårets slut samt övriga uppgifter som gäller personernas pensionsrätt och medlemssamfundens betalningsskyldighet. Om ett medlemssamfund underlåter att meddela pensionsanstalten de ovan avsedda uppgifterna eller meddelar dem senare än vad som förutsätts i de föreskrifter som pensionsanstalten utfärdat med stöd av 5 mom., kan det bestämmas att betalningsandelen enligt 131 § skall betalas förhöjd till ett skäligt belopp, dock till högst det dubbla beloppet.

Utöver det som bestäms i 1 mom. är medlemssamfunden skyldiga att på begäran lämna pensionsanstalten och en besvärinstans som avses i denna lag alla de uppgifter om en anställds och förtroendevalds arbete och förhållanden i arbetet samt övriga motsvarande uppgifter som kan erhållas av medlemssamfunden, som är nödvändiga för ordnandet av pensionsskyddet och för avgörandet av ett anhängigt pensionsärende eller i övrigt är nödvändiga vid fullgörandet av åligganden enligt denna lag.

Då ett medlemssamfund ombes lämna uppgifter som behövs för behandlingen av pensionssökandens pensions- eller rehabiliteringsärende får till medlemssamfundet utan personens samtycke lämnas endast de sekretessbelagda uppgifter gällande honom eller henne som är nödvändiga för att precisera vilka uppgifter som behövs vid beslutsfattandet i de nämnda ärendena.

Pensionsanstalten har rätt att i medlemssamfundens handlingar granska riktigheten av de uppgifter som avses i 1 och 2 mom.

Pensionsanstalten för register över de uppgifter som den får med stöd av denna paragraf och 144 § och som påverkar rätten till pension för personer som omfattas av denna lag. Pensionsanstalten har rätt att utfärda föreskrifter för medlemssamfunden om när och i vilken form uppgifter skall lämnas till pensionsanstalten.

147 §

Lämnande av uppgifter till medlemssamfund

Den kommunala pensionsanstalten har rätt

att, utan hinder av den sekretessplikt som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter, för ett medlemssamfunds bokföring och för fastställandet av de betalningsandelar enligt 131 § som orsakas av förmåner beviljade enligt denna lag lämna uppgifter om en förmån enligt denna lag som pensionstagaren beviljats och om dess belopp samt för ovan nämnda ändamål också lämna övriga nödvändiga uppgifter till det medlemssamfund hos vilket den som erhållit förmånen är anställd eller på basis av vars anställningsförhållande medlemssamfundets betalningsandelar bestäms. Pensionsanstalten har också rätt att meddela det medlemssamfund från vars tjänst en person avgår med pension den beviljade pensionens art samt tidpunkten för pensionens början och slut för att medlemssamfundet skall kunna avsluta tjänste- eller arbetsförhållandet.

148 §

Pensionsanstaltens rätt att lämna uppgifter

Utöver det som bestäms i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet har den kommunala pensionsanstalten rätt att, utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter, lämna uppgifter som grundar sig på verkställigheten av denna lag enligt följande:

1) till vederbörande myndighet och organ får utlämnas de uppgifter som är nödvändiga för fullgörandet av åligganden enligt en för Finland bindande överenskommelse om social trygghet eller internationell rättsakt om social trygghet,

2) till pensionskyddscentralen och de pensionsanstalter som sköter verkställigheten av i 8 § 4 mom. 1, 2, 4, 5 och 7—13 punkten lagen om pension för arbetstagare nämnda lagar och pensionsstadgor och som med stöd av lag har rätt att få dessa uppgifter av arbetsgivaren, av en instans som nämns i 144 § eller av pensionskyddscentralen får utlämnas uppgifter som den kommunala pensionsanstalten fått med stöd av 144 och 146 §,

3) uppgifter om pension, pensionsrätt eller försäkring som erhållits från pensions-

skyddscentralen eller en pensionsanstalt som sköter verkställigheten av i 8 § 4 mom. 1, 2, 4, 5 och 7—13 punkten lagen om pension för arbetstagare nämnda lagar och pensionsstadgor får utlämnas till Folkpensionsanstalten eller en annan sådan mottagare som har rätt att få dessa uppgifter med stöd av lag,

4) till ministerierna, skatteförvaltningen och inrättningar och sammanslutningar som sköter lagstadgade system för social trygghet och som har hand om en socialskyddsformån som påverkas av en förmån enligt denna lag får i fråga om en person som erhållit en förmån enligt denna lag utlämnas personbeteckning och övriga identifieringsuppgifter, uppgifter om utbetalade förmåner, uppgifter om arbetsgivaren och andra härmed jämförbara uppgifter som är nödvändiga för sammanställningen av personuppgifter i syfte att utreda brott och missbruk som riktar sig mot socialskyddet och för andra tillsynsåtgärder av engångskaraktär, samt till polis- och åklagarmyndigheterna ovan nämnda uppgifter som är nödvändiga för utredande av brott och väckande av åtal; i situationer som avses i denna punkt får dock inte utlämnas uppgifter om hälsotillstånd eller uppgifter som är avsedda att beskriva grunderna för en persons behov av socialvård,

5) till skatteförvaltningen får utlämnas de uppgifter som är nödvändiga för uppfyllandet av den övervakningsskyldighet som föreskrivs i lagen om förskottsuppbörd, om det finns skäl att misstänka att medlemssamfundet inte har fullgjort sin innehållningsskyldighet,

6) till arbetstagarnas grupplivförsäkringspool, som med fullmakt av livförsäkrings- och olycksfallsförsäkringsbolagen sköter ersättningsverksamheten gällande arbetstagarnas grupplivförsäkring, och till lantbruksföretagarnas pensionsanstalt får i fråga om tjänsteinnehavare och arbetstagare som varit anställda i ett tjänste- eller arbetsförhållande som omfattas av denna lag och som avlidit före 65 års ålder utlämnas namn, personbeteckning, dödsdatum uppgifter om tjänste- och arbetsförhållandena, förmånstagarnas namn och personbeteckningar samt övriga motsvarande uppgifter som behövs när det avgörs huruvida förutsättningarna för beviljande av ett försäkringsbelopp från gruppliv-

försäkringen uppfylls, samt motsvarande uppgifter till statskontoret för behandling av ekonomiskt stöd motsvarande grupplivförsäkring,

7) till ett livförsäkringsbolag, en pensionskassa eller en pensionsstiftelse som sköter tilläggspensionsskyddet får, för den löpande skötseln av en icke formbunden pensionsförsäkring som avses i 9 § och som ett medlemssamfund ordnar eller för annat pensionskydd som en privat arbetsgivare ordnar än frivilligt grupptilläggspensionsskydd som avses i 11 § 1 mom. lagen om pension för arbetstagare, i fråga om anställda och förtroendevalda utlämnas namn- och adressuppgifter, personbeteckningar, uppgifter om pensionernas belopp och de faktorer som påverkar pensionens belopp samt övriga nödvändiga uppgifter för ändamål som nämns i denna punkt,

8) till ett livförsäkringsbolag, en pensionskassa eller en pensionsstiftelse får, för avtalande av villkoren för en ny icke formbunden pensionsförsäkring eller ett nytt grupptilläggspensionsskydd, i fråga om anställda och förtroendevalda utlämnas namn- och adressuppgifter, personbeteckningar, uppgifter om pensionernas belopp och de faktorer som påverkar pensionens belopp samt övriga nödvändiga uppgifter för ändamål som nämns i denna punkt, om tilläggspensionsskyddet avslutas på ett medlemssamfunds eller en privat arbetsgivares initiativ och ersätts med motsvarande nytt tilläggspensionsskydd; den som ger den nya tilläggspensionsförsäkringen skall härvid informera pensionsanstalten om att det nya tilläggspensionsskyddet innebär att ett tidigare tilläggspensionsskydd ersätts med ett nytt, samt

9) till ett livförsäkringsbolag, en pensionskassa eller en pensionsstiftelse får, för fastställande av tilläggspensionsskyddet och kostnaderna för det, i fråga om anställda och förtroendevalda utlämnas uppgifter om tjänste- och arbetsförhållanden, förtroendeuppdrag, uppdragsavtal och avtal enligt 3 § 2 mom. 1 och 2 punkten, pensionsrätt, ålders- och könsfördelning och de faktorer som påverkar pensionens belopp samt, för fastställande av tilläggspensionsskyddets slutliga innehåll, i fråga om anställda och förtroendevalda namn- och adressuppgifter, personbe-

teckningar, uppgifter om pensionernas belopp och de faktorer som påverkar pensionens belopp samt övriga nödvändiga uppgifter för ändamål som nämns i denna punkt; förutsättningar för utlämnande av individualiserade personuppgifter är dock att livförsäkringsbolaget, pensionskassan eller pensionsstiftelsen har sett till att de som omfattas av tilläggspensionsarrangemanget, efter att försäkringsavtalet eller pensionsarrangemanget godkänts, på ett lämpligt sätt har informerats om livförsäkringsbolagets, pensionskassans eller pensionsstiftelsens möjlighet att få de nödvändiga uppgifterna och att personen i fråga inte uttryckligen har av sagt sig tilläggspensionsarrangemanget eller förbjudit utlämnandet av uppgifterna.

Den kommunala pensionsanstalten skall för att uppgifter som avses i 1 mom. 2 och 3 punkten skall kunna utlämnas komma överens med pensionsskyddscentralen och pensionsanstalterna om vilka av ovan nämnda uppgifter som kan utlämnas vidare och till vem de kan utlämnas.

Innan uppgifter lämnas ut med stöd av denna paragraf skall den kommunala pensionsanstalten försäkra sig om att den som mottar uppgifterna enligt lag har rätt att få de utlämnade uppgifterna av den som ursprungligen lämnade uppgifterna. Den kommunala pensionsanstalten ansvarar för att innehållet i de uppgifter som lämnas ut motsvarar de uppgifter som den fick av den som ursprungligen lämnade uppgifterna.

149 §

Teknisk anslutning

Den kommunala pensionsanstalten har, utöver det som bestäms i 29 § 3 mom. lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet, rätt att öppna en teknisk anslutning

1) för en sammanslutning eller inrättning som verkställer lagstadgad socialförsäkring till sådana uppgifter i sina personregister som sammanslutningen eller inrättningen med stöd av denna eller någon annan lag har rätt att få för verkställigheten av sina uppgifter,

2) för myndigheter eller organ som nämns i 148 § 1 mom. 1—3 och 6 punkten för utläm-

nande av uppgifter som avses i nämnda punkter,

3) för försäkringsbolag som idkar frivillig pensionsförsäkring som avses i 96 § inkomstskattelagen (1535/1992) till sådana uppgifter i sina register som är nödvändiga för att utreda avdrag i beskattningen på basis av frivillig pensionsförsäkringspremie,

4) för ett livförsäkringsbolag, en pensionskassa eller en pensionsstiftelse för utlämnande av uppgifter som avses i 148 § 1 mom. 7—9 punkten.

Pensionsanstalten har dessutom rätt att för ett medlemsamfund öppna en teknisk anslutning för fullgörandet av den skyldighet att lämna uppgifter som avses i 146 §. Pensionsanstalten har rätt att också för pensionskyddscentralen och andra pensionsanstalter öppna en teknisk anslutning för lämnandet av uppgifter till personen själv om hans eller hennes pensionsskydd enligt denna lag.

En teknisk anslutning får dock öppnas för utlämnande av uppgifter som avses i 148 § 1 mom. 2 och 3 punkten endast om man har kommit överens om detta enligt 148 § 2 mom.

Med hjälp av teknisk anslutning som öppnats med stöd av denna paragraf får även hämtas sekretessbelagda uppgifter utan samtycke av den vars intressen sekretessplikten är avsedd att skydda. Är det dock fråga om en teknisk anslutning som öppnats med stöd av 1 mom. 3 punkten, får med hjälp av den hämtas sekretessbelagda personuppgifter endast med samtycke av den som saken gäller.

Innan en teknisk anslutning öppnas skall den som begär att få uppgifterna lämna den som öppnar anslutningen en redogörelse för att uppgifterna skyddas på behörigt sätt.

150 §

Uppgifter om ekonomiskt stöd till omyndiga

Om den kommunala pensionsanstalten erlägger sådant ekonomiskt stöd som avses i 8 § 3 mom. till en omyndig, skall pensionsanstalten utan hinder av den sekretessplikt som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter underrätta den förmyndarmyndighet inom

vars verksamhetsområde den omyndige har sin hemkommun enligt lagen om hemkommun (201/1994) om detta.

151 §

Skyldighet att informera pensions sökanden om utlämnandet av uppgifter

Den kommunala pensionsanstalten skall på förhand på lämpligt sätt informera pensions sökanden om var uppgifter om honom eller henne finns att få och vart uppgifterna normalt kan lämnas ut.

152 §

Uppgifter om rehabilitering till Folkpensionsanstalten

Den kommunala pensionsanstalten skall omedelbart underrätta Folkpensionsanstalten om sådana rehabiliteringsåtgärder och beslut om rehabiliteringspenning som avses i 17 §.

12 kap.

Ändringssökande

153 §

Sökande av ändring

Ändring i den kommunala pensionsanstaltens beslut i pensionsärenden söks hos kommunernas pensionsnämnd genom besvär. Pensionsnämnden finns i anslutning till pensionsanstalten.

Ändring i pensionsnämndens beslut söks genom besvär hos försäkringsdomstolen. I försäkringsdomstolens beslut får ändring inte sökas genom besvär.

Angående sökande av ändring i en beslutsammanställning som den kommunala pensionsanstalten har givit i egenskap av sådan sista pensionsanstalt som avses i 7 kap. samt behandlingen av besvärärendet gäller vad som föreskrivs i detta kapitel. När den kommunala pensionsanstaltens beslut ingår i en beslutsammanställning som en annan pensionsanstalt givit i egenskap av sådan sista pensionsanstalt som avses i 103 § 2 mom.,

söks ändring och behandlas besvärärendet enligt vad som föreskrivs i lagen om statens pensioner eller i en pensionslag för den privata sektorn. I sådana fall skall statskontoret eller pensionsanstalten inom den privata sektorn, till den del besvären gäller pensionskydd enligt denna lag, begära utlåtande om besvären av den kommunala pensionsanstalten. Utlåtande begärs inte, om besvären enbart gäller bedömning av arbetsförmågan.

154 §

Kommunernas pensionsnämnd

Kommunernas pensionsnämnd består av en ordförande och en vice ordförande och nio andra medlemmar. Ordföranden och vice ordföranden skall ha avlagt juris kandidatexamen och vara förtrogna med tjänstemanna- och arbetsrätt.

Av pensionsnämndens medlemmar skall en vara läkare och en förtrogen med försäkringsverksamhet. Av de övriga medlemmarna förordnas tre bland personer som föreslagits av Finlands Kommunförbund rf och tre bland personer som föreslagits av de huvudavtalsorganisationer som avses i 3 § i det kommunala huvudavtalet. För varje medlem utses en personlig suppleant, om vilken gäller vad som bestäms om medlem.

Pensionsnämnden kan vara indelad i sektioner.

155 §

Tillsättande av kommunernas pensionsnämnd, organisationsform, föredragande samt behandling av ärenden

Inrikesministeriet förordnar kommunernas pensionsnämnds ordförande och vice ordförande samt övriga medlemmar för fyra kalenderår i sänder. Om någon plats blir ledig under mandatperioden, förordnas en efterträdare för återstoden av perioden. I övrigt gäller om deras rätt att kvarstå i uppdraget vad som bestäms om innehavare av domartjänst. Ministeriet fastställer även deras arvode på framställning av pensionsanstaltens delegation.

Inrikesministeriet fastställer på framställ-

ning av delegationen för pensionsanstalten pensionsnämndens arbetsordning, i vilken närmare föreskrifter utfärdas om pensionsnämndens organisationsform och verksamhet.

Vid pensionsnämnden finns föredragande, som skall ha avlagt juris kandidatexamen. De anställs av pensionsnämnden, som även beslutar om deras arvoden.

Vid behandlingen av ärenden i kommunernas pensionsnämnd tillämpas förvaltningsprocesslagen (586/1996), om inte något annat bestäms särskilt. Om det behövs för att ett ärende skall kunna utredas, verkställs i kommunernas pensionsnämnd muntlig förhandling på det sätt som bestäms i 37 § förvaltningsprocesslagen. Vid muntlig förhandling tillämpas lagen om offentlighet vid rättegång (945/1984). Muntlig förhandling skall ske inom stängda dörrar i ärenden i vilka tystnadsplikt gäller eller som pensionsnämnden bestämmer att skall behandlas inom stängda dörrar av den anledningen att offentlig behandling kunde medföra särskild olägenhet för en part.

Pensionsnämnden har rätt att för utförandet av sina uppdrag enligt denna lag få handräkning av polis och övriga myndigheter.

156 §

Besvärsrätt

Besvärsrätt i ärenden som gäller pensionsbeslut har pensionssökanden eller pensionsstagaren och pensionsombudet.

Ändring i den kommunala pensionsanstaltens beslut i andra ärenden än pensionsärenden får sökas genom besvär hos den förvaltningsdomstol inom vars domkrets pensionsanstaltens har sin hemort. Besvärsrätt har parterna och medlemssamfundet. Ändring i förvaltningsdomstolens beslut får sökas även av pensionsanstaltens styrelse.

Den som omfattas av denna lag kan yrka rättelse av den pensionsavgift som medlemsamfundet tar ut av honom eller henne med stöd av 133 §. Vid sökande av ändring i ett beslut som den kommunala pensionsanstalten meddelat till följd av rättelseyrkande iaktas i tillämpliga delar 2 mom.

157 §

Besvärstid

Besvärstiden är 30 dagar från delfåendet av beslutet. Beslut av den kommunala pensionsanstalten och kommunernas pensionsnämnd får delges en part med posten. Om inte något annat visas i samband med besvären anses ändringsökanden ha fått del av beslutet den sjunde dagen efter den då beslutet postades under den adress som han eller hon uppgivit. Pensionsombudets besvärstid räknas från tidpunkten för beslutet.

När pensionsanstaltens delegations eller styrelses eller styrelsens sektionens protokoll har justerats, skall i 156 § 2 mom. avsedda beslut hållas framlagda i pensionsanstalten. Detta skall på förhand meddelas på pensionsanstaltens anslagstavla för offentliga kungörelser. I övrigt iakttas i tillämpliga delar lagen om offentliga kungörelser (34/1925). Medlemsamfundet skall dessutom genom tjänstebrev underrättas om ovan avsedda beslut.

158 §

Besvärstid i fråga om rätt till rehabilitering

I beslut som gäller rätt till rehabilitering, till rehabiliteringspenning eller rehabiliteringsunderstöd enligt prövning eller till ersättning för nödvändiga och behövliga kostnader som rehabiliteringen har åsamkat får ändring inte sökas genom besvär.

159 §

Pensionsanstaltens självrettelse

Pensionssökanden eller pensionstagaren och pensionsombudet skall inom besvärstiden tillstålla den kommunala pensionsanstalten en sådan besvärsskrift som avses i 156 § 1 mom.

Om pensionsanstalten till alla delar godkänner yrkandena i besvär som tillställts anstalten, skall den ge ett beslut om rättelse i ärendet. I ett beslut om rättelse får ändring sökas så som anges i 156 och 157 §.

Om pensionsanstalten inte kan rätta ett genom besvär överklagat beslut på det sätt som anges i 2 mom., skall den inom 30 dagar efter besvärstidens utgång tillstålla kommunernas pensionsnämnd besvärsskriften och sitt utlåtande för behandling. Om besvären gäller pensionsnämndens beslut, skall besvärsskriften och utlåtandet inom samma tid tillställas försäkringsdomstolen för behandling. Pensionsanstalten kan då genom ett interimistiskt beslut rätta sitt tidigare beslut till de delar den godkänner yrkandet i besvären. Om ärendet redan tillställts besvärsmyndigheten, skall pensionsanstalten omedelbart underrätta myndigheten om det interimistiska beslutet. Ändring i interimistiska beslut får inte sökas. Pensionsombudets besvär skall alltid tillställas besvärsmyndigheten för behandling.

Avvikelse från den frist som avses i 3 mom. kan göras, om inhämtandet av tilläggsutredning som besvären förutsätter kräver det. Den som söker ändring skall då utan dröjsmål informeras om att tilläggsutredning har skaffats. Besvärsskriften och utlåtandet skall dock tillställas den behöriga besvärsmyndighet inom 60 dagar från det att besvärstiden löpt ut.

160 §

Sökande av ändring i beslutssammanställning

En besvärsskrift som gäller en beslutssammanställning som den kommunala pensionsanstalten har givit i egenskap av sådan sista pensionsanstalt som avses i 7 kap. skall tillställas den kommunala pensionsanstalten inom den tid som föreskrivs i 157 § 1 mom. Den kommunala pensionsanstalten skall begära utlåtande om besvären av pensionsanstalten inom den privata sektorn eller statskontoret till den del besvären gäller pensionsskydd som sköts av dessa. Gäller överklagandet av en beslutssammanställning enbart bedömning av arbetsförmågan, begärs utlåtande endast om det är fråga om en situation som avses i 105 §.

Om samtliga pensionsanstalter vilkas beslut besvären gäller godkänner ändringsökandens yrkanden till den del de gäller ifrågavarande pensionsanstalts beslut, skall den

kommunala pensionsanstalten i egenskap av sista pensionsanstalt ge en ny, rättad beslutssammanställning. I en på detta sätt rättad beslutssammanställning får ändring sökas enligt denna lag. Om någon av ovan avsedda pensionsanstalter inte rättar sitt beslut så som ändringssökanden krävt, skall den kommunala pensionsanstalten inom 30 dagar från besvärstidens utgång tillstålla den besvärinstans som avses i 3 mom. besvärsskriften samt de utlåtanden som har givits med anledning av den. Besvären över beslutssammanställningen behandlas då även till övriga delar enligt 159 § 3 och 4 mom.

Gäller besvär över beslutssammanställningen enbart bedömning av arbetsförmågan och godkänner den kommunala pensionsanstalten i egenskap av sista pensionsanstalt de yrkanden som framförts i den besvärsskrift som tillställts den, skall den ge en ny, rättad beslutssammanställning. Om den inte rättar beslutssammanställningen, tillämpas det förfarande som föreskrivs i 159 § 3 och 4 mom. Är det fråga om en situation som avses i 105 § och godkänner pensionsanstalten inom den privata sektorn inte ändringssökandens yrkanden, skall den kommunala pensionsanstalten hänskjuta besvären till den del de gäller beslut av pensionsanstalten inom den privata sektorn till den pensionsnämnd som avses i 20 § lagen om pension för arbetstagare, och i fråga om besvären iaktas det förfarande som föreskrivs i 21 och 21 a § lagen om pension för arbetstagare.

När ett ärende som gäller besvär över en beslutssammanställning behandlas i kommunernas pensionsnämnd eller försäkringsdomstolen eller när det är fråga om att till förmån för pensionstagaren undanröja eller rätta en beslutssammanställning som vunnit laga kraft eller när det i beslutssammanställningen förekommer ett sådant fel som avses i 163 § skall denna lag tillämpas, om inte något annat föreskrivs i lagen om försäkringsdomstolen.

161 §

Verkställighet av beslut

Den kommunala pensionsanstaltens och kommunernas pensionsnämnds beslut får

verkställas även om de inte vunnit laga kraft, såvida inte sökande av ändring blir onödigt på grund av verkställigheten eller av att besvärmyndigheten förbjuder verkställigheten.

Pensionsanstaltens och pensionsnämndens lagakraftvunna beslut om återkrav av pension får verkställas såsom lagakraftvunnen dom i tvistemål.

Vad som bestäms i 1 och 2 mom. gäller även en beslutssammanställning som den kommunala pensionsanstalten ger i egenskap av sådan sista pensionsanstalt som avses i 7 kap.

162 §

Ändring av ett lagakraftvunnet beslut

Grundar sig ett lagakraftvunnet beslut rörande pension på felaktig eller bristfällig utredning eller är det uppenbart inte lagenligt, kan försäkringsdomstolen på framställning av den kommunala pensionsanstalten eller på ansökan av den som ärendet berör, efter att ha hört andra parter, undanröja beslutet och ta upp ärendet till ny behandling eller bestämna att ärendet skall behandlas på nytt. Efter att ha gjort nämnda framställning kan pensionsanstalten, till dess ärendet avgjorts på nytt, tillfälligt inställa utbetalningen av pensionen eller utbetala pensionen i överensstämmelse med framställningen.

Kommunernas pensionsnämnd och försäkringsdomstolen kan ta upp till prövning besvär som anlänt efter besvärstidens utgång, om ändring av vägande skäl inte sökts inom utsatt tid.

Pensionsanstalten kan utan hinder av ett tidigare lagakraftvunnet beslut bevilja en förvägrad förmån eller bevilja förmånen till ett större belopp än tidigare. Även pensionsnämnden och försäkringsdomstolen kan förfara på motsvarande sätt vid behandlingen av ett besvärärende. Ändring i beslut får sökas så som bestäms i 156 och 157 §.

163 §

Rättande av fel

Om den kommunala pensionsanstaltens beslut grundar sig på en klart oriktig eller brist-

fällig utredning eller en uppenbart oriktig tillämpning av lag, kan pensionsanstalten med parternas medgivande undanröja sitt felaktiga beslut och avgöra ärendet på nytt (rättande av sakfel).

Om det förekommer ett uppenbart skriv- eller räknefel i pensionsanstaltens beslut, skall anstalten rätta sitt beslut. Felet får dock inte rättas om rättelsen leder till ett för parten oskäligt resultat (rättande av skrivfel).

Rättelsen skall antecknas i pensionsanstaltens liggarexemplar. Parten skall tillställas ett rättat eller ett nytt beslut. Om ändring har sökts i beslutet, skall pensionsanstalten underrätta besvärmyndigheten om att rättelseärendet har tagits upp till behandling och tillstålla även besvärmyndigheten beslutet i ärendet.

Ändring i ett beslut genom vilket pensionsanstalten har avslagit ett yrkande på rättelse av fel får inte sökas genom besvär.

13 kap.

Särskilda bestämmelser

164 §

Iakttagande av principerna i lagen om förvaltningsförfarande

När den kommunala pensionsanstalten i anslutning till pensionsskydd behandlar sådana ärenden enligt denna lag och den i 8 § nämnda tillägspensionsstadgan som gäller pensionsansökan, pensionsrätt, pensionsbelopp och utbetalning samt återkrav och därmed jämförbara ärenden skall den ge den som är part i ärendet tillfälle att bli hörd, om det med tanke på hans eller hennes fördel är uppenbart behövligt. För den som är under 15 år förs talan av hans eller hennes intressebevakare i andra ärenden än sådana som gäller honom eller henne själv. Vid behandlingen skall i övriga iakttas principerna i 4, 6, 9—11, 16, 16 a, 16 b, 21, 23 och 24 § lagen om förvaltningsförfarande (598/1982).

Pensionsanstaltens förtroendevalda samt anstaltens tjänsteinnehavare och arbetstagare kan dock utan hinder av 10 § 1 mom. 4 och 5 punkten lagen om förvaltningsförfarande be-

handla ärenden som gäller pensionsanstaltens medlemssamfund, personer som är anställda hos ett medlemssamfund eller någon annan person som omfattas av pensionsskyddet i denna lag.

165 §

Förhandlingsrätt

Kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare har rätt att genom förmedling av de huvudavtalsorganisationer som avses i 3 § i det kommunala huvudavtalet förhandla med den kommunala pensionsanstalten i frågor som gäller pensionsskydd. Angående förhandlingsförfarandet gäller i tillämpliga delar vad som bestäms i lagen om förhandlingsrätt för innehavare av kommunala tjänster (389/1944).

166 §

Samarbete

Den kommunala pensionsanstalten kan med de myndigheter som handhar statens pensionsärenden samt med pensionsskyddcentralen och andra försäkrings- och pensionsanstalter avtala om samarbete och om ersättande av kostnaderna för samarbetet.

167 §

Rätt att överföra pension

Anställda och förtroendevalda har rätt att överföra sin pensionsrätt enligt denna lag till Europeiska gemenskaperna så som bestäms i lagen om överföring av pensionsrätt mellan arbetspensionssystemet i Finland och Europeiska gemenskapernas pensionssystem (165/1999). Till den del lagen om överföring av pensionsrätt mellan arbetspensionssystemet i Finland och Europeiska gemenskapernas pensionssystem innehåller bestämmelser som avviker från bestämmelserna i denna lag, tillämpas bestämmelserna i den förstnämnda lagen på pensionsrätt som överförs till Europeiska gemenskaperna och som återförs därifrån.

168 §

Stadgor

Delegationen för den kommunala pensionsanstalten godkänner pensionsanstaltens tilläggs pensionsstadga, reglemente, som innehåller de utöver bestämmelserna i denna lag behövliga allmänna bestämmelserna om pensionsanstaltens organisationsform och verksamhet, liksom även räkenskapsstadgan

och instruktionen för byrån. Reglementet skall underställas inrikesministeriet för fastställelse.

169 §

Ikraftträdande

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms särskilt genom lag.

2.

Lag

om införande av lagen om kommunala pensioner

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Lagen om kommunala pensioner träder i kraft den 2004.

Lagens 7 kap., andra och tredje satsen i andra meningen i 96 §, 115 § 4 mom., 120 § 4 mom., sista meningen i 121 § 1 mom., 136 §, 153 § 3 mom., 160 § och 161 § 3 mom. tillämpas på pensionsansökningar som anhängiggörs den 1 januari 2004 eller därefter. Bestämmelserna tillämpas dock inte när pensionsökanden får pension enligt en lag som nämns i 8 § 4 mom. 1—4 eller 10—13 punkten lagen om pension för arbetstagare (395/1961), om pensionen beviljats före deras ikraftträdande och betalas ut den 1 januari 2004 och grundar sig på sökandens eget tjänste- eller arbetsförhållande eller egen företagarverksamhet, så länge som pensionen betalas utav avbrott eller en avbruten pension börjar betalas på nytt.

2 §

Genom denna lag upphävs lagen den 30 april 1964 om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare (202/1964) jämte ändringar.

Lagen om kommunala pensioner tillämpas på pensioner och förmåner som beviljats med

stöd av lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare och med stöd av den kommunala pensionsanstaltens pensionsstadga, som utfärdats med stöd av 3 § 1 mom. lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare.

3 §

Bestämmelser om pensionsrätt och fastställande av pension i lagen om kommunala pensioner tillämpas inte på tjänsteinnehavare, arbetstagare och familje- och närståendevårdare som är födda 1939 eller tidigare och inte på familjepension som beviljas efter dem. Deras pensionsskydd och familjepensionsskyddet efter dem bestäms fortfarande med stöd av lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare samt den pensionsstadga som nämns i 2 § 2 mom. sådana de lydte innan lagen om kommunala pensioner trädde i kraft.

4 §

Lagen om kommunala pensioner tillämpas inte på en tjänsteinnehavares eller arbetstagares fortlöpande tjänste- eller arbetsförhållande som har fortsatt utan avbrott räknat från den 30 juni 1964, om tjänsteinnehavaren el-

ler arbetstagaren har lämnat det meddelande som avses i 16 § lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare.

En tjänsteinnehavare och arbetstagare som har behållit sin rätt till pension från ett medlemssamfund enligt dess egen pensionsstadga, är skyldig att betala i 133 § lagen om kommunala pensioner föreskriven pensionsavgift till det medlemssamfund som sköter hans eller hennes pensionsskydd.

5 §

Lagen om kommunala pensioner tillämpas från och med lagens ikraftträdande på sådana tjänste- och arbetsförhållanden till medlemsamfund, sådana på uppdragsavtal baserade anställningsförhållanden för familjevårdare och närstående vårdare samt sådana förtroendeuppdrag som omfattas av lagen.

På anställningsförhållanden som upphört innan lagen om kommunala pensioner trätt i kraft, anställningsförhållanden som avslutats enligt 1 § 8, 9 eller 11 mom. eller 1 b § 1 mom. i den kommunala pensionsanstaltens pensionsstadga, som nämns i 2 § 2 mom., och på anställningsförhållanden som fortsätter när lagen träder i kraft tillämpas i fråga om pensionsskyddets tillämplighet, tid som berättigar till pension, pensionen, pensions-tillväxten och fastställandet av den pensionsgrundande lönen för tiden före lagens ikraftträdande lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare och den kommunala pensionsanstaltens pensionsstadga samt dessas ikraftträdelsebestämmelser sådana de har lytt innan lagen om kommunala pensioner trädde i kraft.

Om ett anställningsförhållande har avslutats i enlighet med 1 § 8, 9 eller 11 mom. eller 1 b § 1 mom. i den kommunala pensionsanstaltens pensionsstadga anses vid tillämpningen av lagen om kommunala pensioner det nya anställningsförhållandet ha börjat dagen efter nämnda avslutande.

6 §

När lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare samt den kommunala pensionsanstaltens pensionsstadga och dessas ikraftträdelsebestämmelser tillämpas betraktas ett anställningsförhållande som omfattas av lagen om kommunala pen-

sioner som ett anställningsförhållande som omfattas av lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare. Med i lagen om kommunala pensioner avsedd pension enligt lagen om kommunala pensioner och anställningsförhållanden som omfattas av den avses också pension som före lagens ikraftträdande intjänats på grundval av lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare samt anställningsförhållanden som omfattats av lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare.

7 §

Om en person som omfattas av lagen om kommunala pensioner har rätt till pension enligt lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare och den kommunala pensionsanstaltens pensionsstadga vid lägre ålder än vad som föreskrivs i lagen om kommunala pensioner, tillämpas på honom eller henne till denna del lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare samt den kommunala pensionsanstaltens pensionsstadga och dessas ikraftträdelsebestämmelser, om där nämnda villkor för erhållande av pension vid en lägre ålder än den som föreskrivs i lagen om kommunala pensioner uppfylls.

Om en person som omfattas av lagen om kommunala pensioner har rätt till tilläggs-pensionsandel enligt den kommunala pensionsanstaltens pensionsstadga, görs samordningen av pensionerna enligt bestämmelserna i pensionsstadgan. Samordningsgränsen bestäms då med användning av ett procenttal som uträknats enligt pensionsstadgans bestämmelser, om de villkor för dess användning som nämns i pensionsstadgan uppfylls vid tidpunkten för pensionsfallet. När pensionen begränsas enligt 75 § lagen om kommunala pensioner beaktas inte tilläggs-pensionsandel som intjänats före 1995.

8 §

En tjänsteinnehavare och arbetstagare som har valt yrkesbaserad pensionsålder enligt 16 a § lagen om kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare och vars till pension berättigande kommunala anställningsförhållande fortsätter utan avbrott fram till pensions-

fallet i enlighet med vad som bestäms i lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare och dess ikraftträdelsebestämmelser har inte rätt till förtida ålderspension, individuell förtidspension eller deltidspension.

9 §

Om pensionsjämkning enligt 89 § lagen om kommunala pensioner skall göras första gången före 2004, används som pensionsjämkningsgrund den summa som fås när i stället för 42,89 euro, som nämns i 89 §, från 58,53 euro, som användes 1990, har dragits

av 1,12 euro varje påföljande år. Beloppen motsvarar 1966 års indextal 142, och de justeras årligen från ingången av januari enligt det indextal som fastställs för tillämpningen av den första meningen i 9 § 2 mom. lagen om pension för arbetstagare.

10 §

Denna lag träder i kraft den 200 .
Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Nådendal den 28 juni 2002

Republikens President

TARJA HALONEN

Minister *Maija Rask*